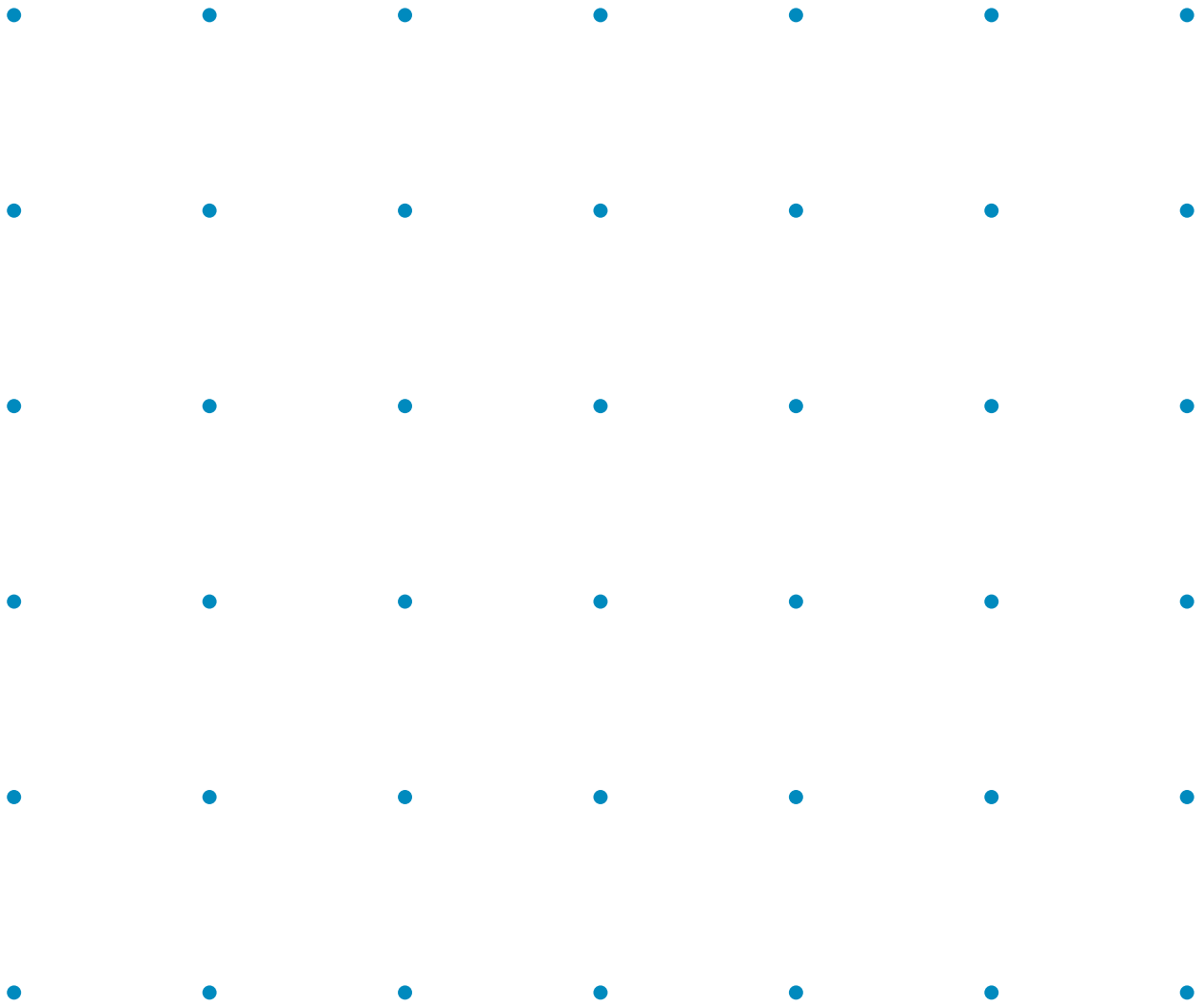

The background is a solid dark blue color. It features several large, overlapping, rounded teal shapes. One is a circle in the top right. Another is a large, rounded rectangle on the right side. A third is a large, rounded rectangle on the left side. A fourth is a large, rounded rectangle at the bottom. The text is positioned in the upper left and bottom right areas.

Diagnosi de Gènere

Tarragona

Pla Local d'Igualtat
Tarragona

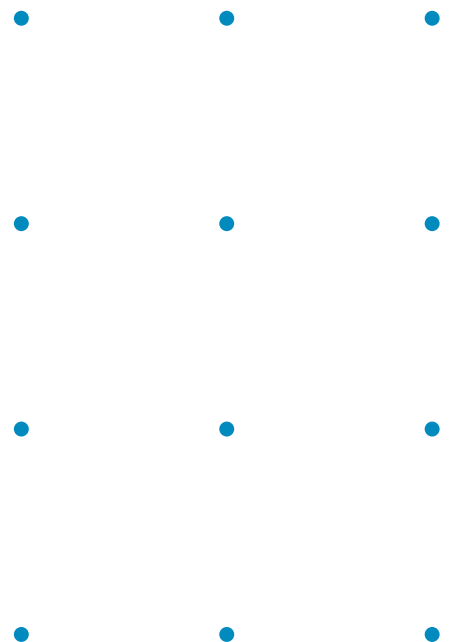
FITXA TÈCNICA

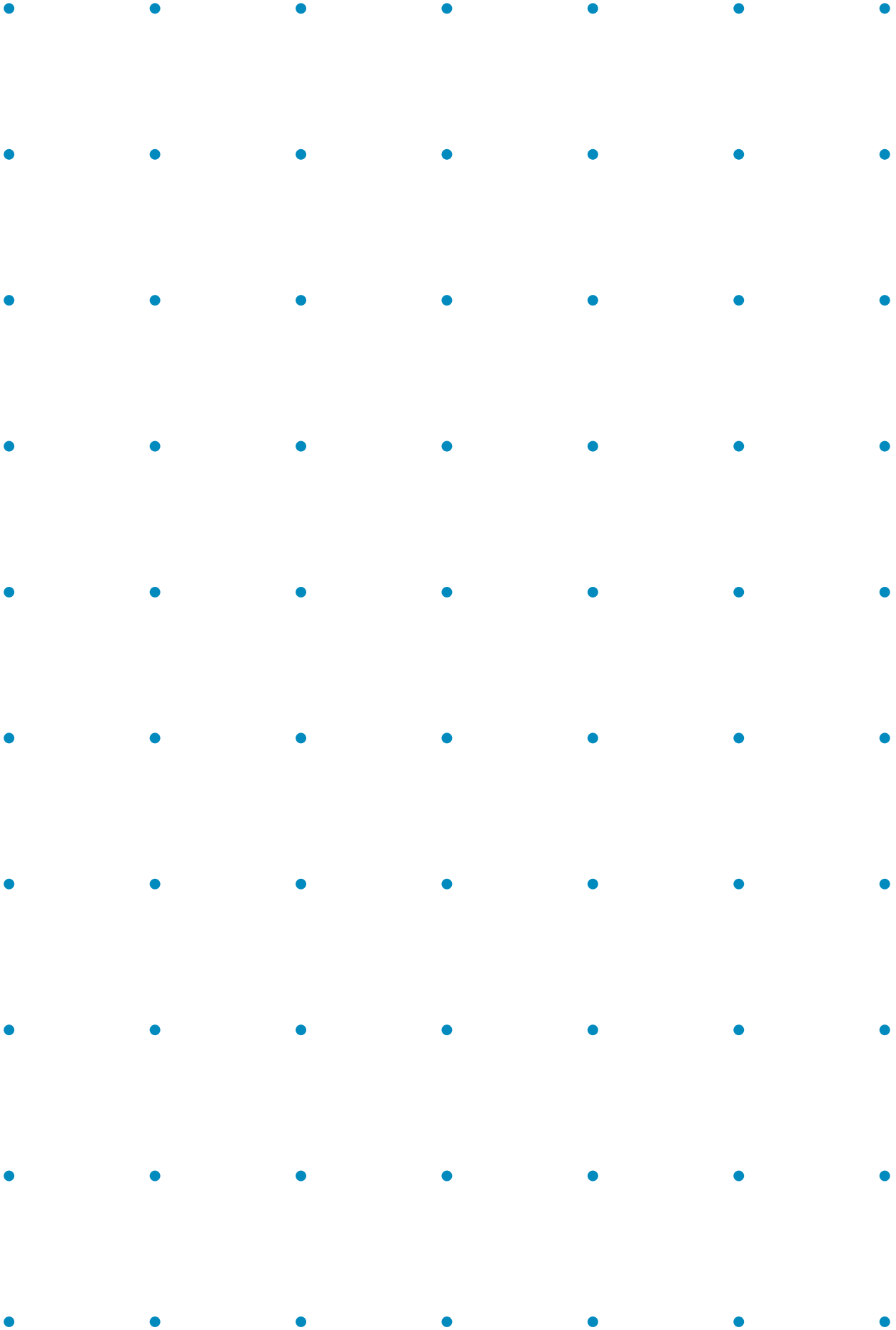
Edita: Ajuntament de Tarragona. Departament de Polítiques d'Igualtat. Març 2014.

L'elaboració d'aquest document s'ha portat a terme amb el treball conjunt realitzat per Vanesa López Gisbert de Genera Innovació SCCL, i Montse García Biosca, Cap d'Unitat Tècnica de projectes del Departament de Polítiques d'Igualtat del Ajuntament de Tarragona.

Correcció lingüística: Mireia Solè Vives

Disseny d'imatge i Maquetació: www.pereblasco.com

ÍNDEX

1 PRESENTACIÓ

2 INTRODUCCIÓ

3 AVALUACIÓ DEL PLA ANTERIOR

- EIX I: Organització Municipal
- EIX II: Educació
- EIX III: Espai urbà, mobilitat i habitatge
- EIX IV: Salut i qualitat de vida
- EIX V: Treball i usos del temps
- EIX VI: Participació i associacionisme
- EIX VII: Cultura i esports
- Conclusions

4 DIAGNOSI

Procés de treball i metodologia

- 4.1. INDICADOR I: Perfil social de la Població
  - Estructura demogràfica i població
  - Moviment natural de la població
  - Estructura de la població
  - Esperança de vida
  - Moviments migratoris a Tarragona
  - Tipus de llars
  - Conclusions
- 4.2. INDICADOR II: Educació i formació
  - Equipaments i oferta educativa a la ciutat
  - Matriculació a cicles formatius i elecció d'estudis
  - Estudis universitaris curs 2011-2012
  - Impuls dels valors igualitaris en l'educació
  - Conclusions

4.3. INDICADOR III: Treball i activació econòmica i diversitat de gènere en llocs de comandament

4.3.1. Dades estadístiques de l'àmbit de treball a Tarragona

Taxa d'activitat i taxa d'atur

Situació laboral

Atur per edats

Població inactiva i situació d'inactivitat

Nivell formatiu

Atur segons activitat econòmica

Persones beneficiàries de la prestació d'atur

4.3.2. Contractació laboral

Contracte temporal i contracte indefinit

Perfil de les persones contractades

4.3.3. Estructura salarial

Salaries per nacionalitat

Salaries per tipus de contracte

Salaries per edats

Salaries per comunitats autònomes

4.3.4. Diversitats de gènere en llocs de comandament

Representació d'homes i dones a nivell municipal

Representació a les empreses municipals, mixtes i organismes autònoms

Representació : Direccions territorials generalitat amb representació política i subdelegació del govern central, àmbit sindical i àmbit judicial

4.3.5. Politiques d'ocupació i activació econòmica a l'ajuntament de Tarragona

Formació

Ocupació

Suport a l'emprenedoria

4.3.6. Percepció de la ciutadania i conclusions

4.4. INDICADOR IV: Dades de vulnerabilitat
Població en risc de pobresa
Taxa de risc de pobresa a Catalunya
La Renda Mínima d'Inserció a Catalunya i Tarragona
Prestacions i ajuts socials Municipals
Conclusions

4.5. INDICADOR V: Salut

- 4.5.1. Salut i gènere
- 4.5.2. Enquesta de salut de Catalunya 2011
- 4.5.3. Les regions sanitàries a l'Esca 2010-2012
- 4.5.4. Participació en activitats preventives: Programa de detecció precoç de Càncer de mama
Incidència del Càncer en Dones de Tarragona
Evolució dels càncer més freqüents en dones
- 4.5.5. Anàlisi de la mortalitat a Tarragona
L'esperança de vida en néixer
Taxa de mortalitat
Taxa de mortalitat estandarditzada
Índex de mortalitat estàndard (IME)
Les causes de la mortalitat
La mortalitat prematura
La mortalitat evitable
La mortalitat infantil
- 4.5.6. Salut sexual i reproductiva. Interrupció voluntària del embaràs
IVES per grups d'edat
Embarassos en adolescents: 15 - 19 anys
Evolució del percentatge de IVES segons situació laboral

4.6. INDICADOR VI: Violència masclista

- 4.6.1. Violència masclista
I Enquesta de Violència masclista a Catalunya
Clarificant conceptes
Dades de realitat a Espanya
Situació a Catalunya
Dades de Tarragona
Protocol d'actuació en situacions de violència masclista
- 4.6.2 Percepció de la ciutadania i conclusions

4.7. INDICADOR VII: Usos del temps, esports i temps lliure

4.7.1. Les enquestes de l'ús del temps

4.7.2. Associacionisme

Associacionisme a Tarragona

Percepció de la ciutadania i conclusions

4.7.3. Recursos de Lleure

Xarxa de Centres Cívics

Telecentres

4.7.4. Espais esportius a la ciutat

Activitats en centres esportius municipals de la ciutat, dades 2012

Activitats esportives populars

Esports a la carta

Conclusions

4.7.5. Percepció de la ciutadania i conclusions

4.8. INDICADOR VIII: INFORMACIÓ I COMUNICACIÓ

Mitjans de comunicació a la ciutat des de la perspectiva de gènere

Conclusions

4.9. INDICADOR IX: URBANISME, SEGURETAT I MOBILITAT

Anàlisi de si en la construcció del model de ciutat es té en compte la perspectiva de gènere

5

ANNEXES

Dossier de l'espai participatiu

6

BIBLIOGRAFIA

1 PRESENTACIÓ

1 PRESENTACIÓ

En aquests temps de gran crisi econòmica parlar d'igualtat entre dones i homes, de conciliació, de coresponsabilitat, etc.. semblen conceptes llunyans. La crisi no pot servir d'excusa però, per no avançar en polítiques d'igualtat.

Malgrat els nombrosos progressos realitzats, la igualtat de dones i homes, en la vida quotidiana encara no és una realitat i existeix un risc important de recessió degut a la crisi.

L'Ajuntament és l'esfera de govern més propera a la ciutadania i el nivell d'intervenció més adequat per combatre la persistència i la reproducció de les desigualtats i promoure una societat veritablement igualitària.

Aquest document és el punt de partida i marc de referència per tal d'establir el nou Pla local de Politiques d'Igualtat, donant continuïtat a les polítiques d'igualtat començades al 2007, amb la creació de la Conselleria de Politiques d'Igualtat.

El I Pla de Polítiques de Dones 2009-2011, va suposar l'inici de les polítiques d'igualtat en el municipi amb processos de treball i d'intervencions en diferents àrees corporatives. A principis del 2013 vàrem iniciar l'elaboració del II Pla local d'igualtat que pretén ser una eina de canvi social que faciliti l'eliminació de les desigualtats injustes que es produeixen en el nostre context, i contribuir d'aquesta manera a millorar la situació social, política, econòmica, familiar i cultural de la ciutadania aplicant com a recurs la igualtat i la equitat entre totes les persones.

Aquest Pla, vol posar de manifest i incidir en totes les situacions de desigualtat que troben la seva causa en la intolerància i en la manca de respecte cap a col·lectius que tenen una orientació sexual determinada, que presenten una situació de discapacitat, un país de procedència diferent, etc.

El procés de treball per a l'elaboració de la diagnosi, en el que hem treballat duran més d'un any, ha servit de base per la elaboració de les mesures del nou Pla Local de Polítiques d'Igualtat de la ciutat de Tarragona 2014-2018.

Per la seva elaboració, la participació ciutadana ha estat essencial. Volem agrair a totes les persones que han participat i han fet possible aquest document.

Javier Villamayor Caamaño

Tinent d'alcalde

Conseller de Serveis a la Persona i Projectes Estratègics

2 INTRODUCCIÓ

2 INTRODUCCIÓ

Ja fa uns anys que l'Ajuntament de Tarragona va apostar fermament per la defensa de la igualtat d'oportunitats entre dones i homes.

La Conselleria de Polítiques d'Igualtat, que pertany a l'Àrea de Serveis a la Persona de l'Ajuntament de Tarragona, es va crear al novembre de 2007.

Un dels projectes pioners de la Conselleria va ser el Pla de Polítiques de Dones de l'any 2009, adreçat a la població del municipi per tal d'aconseguir una equiparació entre homes i dones.

Aquest pla és el punt de partida per a la implementació de les polítiques d'igualtat públiques a la ciutat de Tarragona. Va servir com a full de ruta i pla de treball per programar i desenvolupar les accions de manera transversal, i va permetre, així mateix, desenvolupar un seguit de programes i accions en tots els àmbits durant els anys 2009-2011 (prorrogat fins al 2013).

Ara és el moment d'implementar un nou pla que neix de la necessitat de continuar treballant per tal de fer efectiva la igualtat entre dones i homes en el nostre municipi.

És el [Pla Local de Polítiques d'Igualtat](#), que es va començar a elaborar l'any 2012, amb un procés participatiu a través del qual s'ha intentat donar veu, tant a la ciutadania, com a les empreses, institucions i entitats de la ciutat.

En l'apartat específic del procés de participació es detalla l'actuació.

Simultàniament s'han treballat les dades quantitatives, que complementen les qualitatives extretes del procés de participació ciutadana.

A partir de la conjunció d'ambdues dades i dels resultats de l'avaluació del I Pla de Polítiques de Dones, neix la diagnosi que es presenta, primer pas per a l'elaboració d'un pla de polítiques d'igualtat de la ciutat.

3 AVALUACIÓ DEL PLA ANTERIOR

Avaluació del pla anterior

La població destinatària del Pla és tota la població de Tarragona, homes i dones que viuen a la ciutat.

El Pla preveia un total de 99 actuacions, de les quals se n'han executat 67, hi resten, per tant, 32 pendents d'execució.

Estructurat en set eixos d'intervenció i a diferents col·lectius en funció de l'àmbit d'actuació:

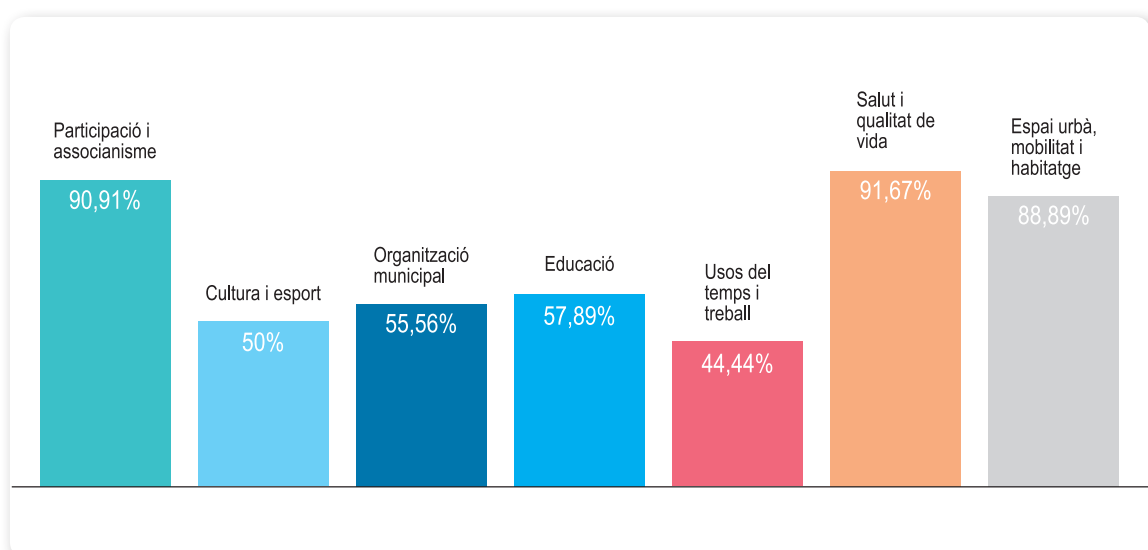
Eix I: Organització Municipal. Les intervencions van estar orientades, fonamentalment, a la plantilla de l'Ajuntament i el cos polític.

Eix II: Educació. Les actuacions van estar adreçades al professorat, alumnat i les AMPES dels centres escolars.

Resta d'eixos: Espai Urbà, Mobilitat i Habitatge, Salut, i Qualitat de Vida, Treball i Usos del Temps, Participació i Associacionisme, Cultura i Esport. Les actuacions van estar orientades, fonamentalment, a la ciutadania, dones i homes de Tarragona, associacions i entitats socials, al sector empresarial i sindical, mitjans de comunicació, etc.

El grau d'execució, a data de desembre de 2011, es detalla a continuació:

	Total d'accions	Accions realitzades	Accions no realitzades
7 Eixos d'intervenció	99	67	32

Eix 1. ORGANITZACIÓ MUNICIPAL

Principals actuacions realitzades des de l'Ajuntament per a la consecució dels objectius:

Aquest primer eix plantejava quatre objectius d'intervenció i 18 accions, i havia aconseguit un nivell d'execució del 55,56% de les accions.

Per al desenvolupament de les accions es va comptar amb la figura de l'agent d'igualtat, gràcies al conveni amb la Diputació de Tarragona i el Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya.

L'agent d'igualtat va iniciar accions com el Pla d'Igualtat de l'Ajuntament, el Protocol d'assetjament sexual i per raó de sexe, i va posar en marxa el Servei per a la Promoció de la Igualtat a les Empreses de Tarragona (SEPIEMTA) amb una programació formativa d'empreses en matèria d'igualtat durant un any.

Per a l'elaboració del Pla d'Igualtat va ser necessària la realització d'una diagnosi, per conèixer quina era la situació actual i poder determinar les accions del Pla d'Igualtat de l'Ajuntament. Aquest Pla va ser aprovat pel Consell Plenari el setembre del 2012. El document consta de 61 accions a desenvolupar entre el 2012 i 2016, les quals preveuen el 44% de les accions que van quedar pendents de realitzar a l'eix 1 del Pla de polítiques de dones.

Així mateix, es va col·laborar amb el Servei de Política Lingüística (SPLAT) en l'elaboració de la guia: L'ús d'un llenguatge no sexista ni androcèntric i en la realització de tallers de llenguatge no sexista administratiu.

Eix 2. EDUCACIÓ

Aquest eix planteja 4 objectius d'intervenció i 19 accions a desenvolupar a diferents nivells i sectors educatius.

S'han desenvolupat diferents projectes de caràcter preventiu i de sensibilització en els quals van col·laborar el Departament d'Educació i Joventut. Cal destacar "El tren de la coeducació". L'objectiu d'aquest projecte és treballar des de l'àmbit escolar valors igualitaris com a eix transversal, que aborden des d'aquesta perspectiva la resolució de continuïtat des de fa quatre anys, i s'ha treballat amb 1.500 nens i nenes, aproximadament, al llarg d'aquest temps, en centres escolars de diferents nivells (10 centres d'educació infantil i primària, 7 instituts d'ensenyament de secundària, 3 centres de formació de grau mitjà i 8 llars d'infants). Aquest curs escolar l'Ajuntament el presentarà a la convocatòria de projectes europeus Comenius Regio.

En un altre projecte, "Assexora't", de fa, també, 4 anys, a través del qual s'han realitzat xerrades amb les AMPA de diferents centres escolars, s'hi han treballat temes sobre l'adolescència i l'educació sexual i afectiva, tenint en compte la diversitat.

D'altra banda, i, de manera transversal, s'han promogut activitats formatives, tallers i activitats diverses des del Servei d'Informació i Assessorament a les Dones.

Un 42% de les accions plantejades no s'han pogut realitzar per diferents motius:

- Per manca de recursos econòmics i humans, com, per exemple, les que es refereixen a la formació, la comunitat escolar i la creació d'espais d'atenció a la família.
- L'acció relacionada amb el Projecte Educatiu de Ciutat queda, s'incorporarà al treball a realitzar en el proper Pla Local d'Igualtat de Tarragona.
- Algunes de les propostes realitzades escapen a les nostres competències municipals.

Malgrat les dificultats, i moltes accions que van quedar per desenvolupar, valorem molt positivament **els projectes de coeducació i de sensibilització**. Són projectes que han tingut continuïtat al llarg d'aquests anys i que, en aquest moments, prioritzem, ja que considerem que treballar els valors igualitaris des de la coeducació és una inversió de futur en l'àmbit educatiu i en la població més jove i les seves famílies.

Eix 3. ESPAI URBÀ, MOBILITAT I HABITATGE

En l'àrea dedicada a l'espai urbà, mobiliari i medi ambient, es van plantejar cinc objectius i un total de 18 actuacions.

És important puntualitzar que tres dels objectius estaven plantejats de manera genèrica per a tota la població, un, específic per a dones i persones amb dificultat de mobilitat. S'ha executat el 88,89% de les accions plantejades i en la majoria de les accions s'ha fet sense aplicar explícitament la perspectiva de gènere.

Malgrat això, valorem positivament les actuacions dutes a terme des del departament responsable que han possibilitat la millora de la qualitat de vida de les persones a la ciutat, tant en temes de mobilitat (la modificació dels recorreguts en el transport públic, serveis Nitbus de bus nocturn per als joves, la targeta de transport escolar gratuït per a l'alumnat des de P4 fins l'ESO, i una nova oficina d'atenció a la ciutadania a l'estació d'autobusos de Tarragona, senyalització als passos de vianants mitjançant la il·luminació a les voreres, elevacions del terreny i modificacions a la pintura, connectivitat (espais Wifi, etc.), o el pla de mobilitat aprovat al desembre de 2011.

Així mateix, s'ha posat en marxa l'espai "e-Tràmits", que facilita informació sobre la realització de més de 89 tràmits, així com la sol·licituds de documents i la interconnexió amb altres administracions.

S'han realitzat diferents campanyes d'educació cívica i sensibilització, respecte de la necessitat de la recollida selectiva de residus, tant a nivell de ciutadania com d'empreses, i s'han distribuït de manera rotatòria i sedentaritzada, la recollida de deixalleries.

Es va crear la Unitat de Proximitat de la Guàrdia Urbana que realitza reunions periòdiques amb entitats veïnals per tal de millorar les dificultats quotidianes sobre seguretat als diferents barris.

Les dones i els homes viuen de manera diversa la ciutat i, en conseqüència, es requereix una visió transversal que afecta tots els àmbits en els quals es mouen les persones.

D'aquesta manera, queda pendent per al proper Pla Local, la incorporació de la perspectiva de gènere en la provisió, disseny i la configuració de l'espai públic i els equipaments (places, carrers, parcs, equipaments...), l'espai privat (habitatge), la mobilitat, la seguretat, la sostenibilitat, l'entorn mediambiental i la formació específica dels professionals d'aquests àmbits i, d'aquesta manera, aconseguir més bona equitat de gènere en l'ús de l'espai urbà.

Eix 4. SALUT I QUALITAT DE VIDA

La intervenció plantejada en aquesta àrea es concreta en tres objectius i dotze activitats, amb un nivell d'execució del 91,75%.

Ha estat un eix prioritari des d'on es va realitzar i s'està realitzant una tasca amb projecció de futur amb accions encaminades a la prevenció de la violència masclista mitjançant programes diversos de sensibilització, campanyes, millora del protocol d'intervenció i detecció, formació per a professionals que intervenen, etc.

Com a compromís, per acord del Plenari, l'Ajuntament va manifestar la voluntat de posar en relleu i fer-ne visible el rebuig vers aquesta xacra a tota la societat, convocant un minut de silenci per cada dona morta per violència masclista a Catalunya. Malauradament al llarg d'aquest anys van morir a Catalunya 33 dones i dos menors, fills d'una d'aquestes dones.

El treball coordinat i constant amb les institucions i entitats de la ciutat que faciliten atenció en temes de violència masclista va possibilitar l'elaboració del Protocol i un circuit d'intervenció comuna, en què es troben representades totes les institucions dels diferents àmbits que intervenen en l'atenció en situacions de violència. El seguiment es va realitzar des de la comissió de seguiment per tal de verificar-ne el funcionament i detectar les disfuncions per corregir-les. El primer es va editar al 2008 i l'altre, amb les modificacions, al 2010.

Es va elaborar la Guia per viure sense violència, que facilita informació sobre els recursos socials especialitzats a la ciutat i d'atenció primària social, salut, policials i judicials, disponibles a la ciutat.

Així mateix, la realització d'accions de sensibilització i prevenció dins dels actes en commemoració del Dia Internacional contra la Violència Masclista (conferències, xerrades, cicles de cine, accions al carrer amb grafitis, promoció de l'obra de teatre contra la violència Projecte 34, tallers de prevenció amb grups de dones, etc.), la campanya de prevenció de la violència masclista "Canvia les regles del joc", orientada a la població jove especialment, i utilitzant diferents mitjans de difusió i comunicació, jornades formatives adreçades a col·lectius professionals que intervenen en situacions de violència, i formació sobre noves masculinitats com a eina per a la prevenció de la violència masclista, adreçada a la població jove i a l'alumnat de la universitat i futurs professionals.

Des de l'Espai Jove de Salut i des del projecte "Assexora't" s'han dut a terme accions de sensibilització orientades a la població jove com a eina de prevenció, xerrades adreçades a les AMPA i professorat dels centres escolars, i cinefòrum adreçat a dones d'associacions que treballen temes de sexualitat adulta.

D'altra banda, des d' "Assexora't" es realitzen accions de prevenció de conductes de risc, sobretot en dones prostitutes.

Com a conseqüència de l'aplicació de la Llei 5/2008, del dret de les dones a eradicar la violència masclista, es va crear al setembre de 2009, el SIAD, Servei d'Informació i Atenció a les Dones, com a servei generalista amb l'objectiu de facilitar informació, orientació i assessorament en qualsevol aspecte de la vida de les dones.

A més del treball d'assessorament, s'han realitzat activitats i tallers amb l'objectiu de facilitar l'intercanvi i la relació entre dones de diferents edats, procedències, ocupacions, etc., i promoure'n l'apoderament facilitant-ne la participació activa.

El nivell d'execució en aquest eix ha estat molt alt, un 91,67%, per aquest motiu, en el proper pla tindran continuïtat a les accions de prevenció i sensibilització i es donarà un pas endavant per poder incidir en accions i mesures que, a més a més de la promoció d'un estil de vida saludable, tinguin en compte altres factors que contribueixen a la millora de la qualitat de vida i benestar de les dones i els homes al municipi, atesa l'amplitud del terme salut en les diferents fases del cicle vital.

D'altra banda, atesa la importància i les morts que per violència masclista es produeixen anualment, creiem convenient que en el II Pla Local d'Igualtat de Tarragona es treballi, com a eix específic d'intervenció, la violència masclista, per ampliar d'aquesta manera la projecció de les mesures a plantejar.

Eix 5. TREBALL I USOS DEL TEMPS

En aquesta àrea hi havia nou actuacions, de les quals se n'han dut a terme quatre, cosa que representa un grau d'execució del 44,44%.

Es van plantejar tres objectius: Afavorir la incorporació, permanència i promoció de les dones al mercat laboral a través de la formació i el desenvolupament de polítiques actives d'actuació, fomentar la formació de les dones en noves tecnologies, promoure la condició de responsabilitats personals, familiars i professionals.

Diferents factors han impossibilitat el compliment del 100% de les actuacions previstes, d'una banda, el canvi del context econòmic i laboral, tant en l'àmbit local com en el mundial.

La incorporació de l'agent d'igualtat de la Xarxa Local d'Agents d'Igualtat va significar un reforç important per al treball de la Conselleria en general i, en particular, en les accions relacionades amb la promoció de la igualtat en el món empresarial des de diferents actuacions i serveis, i la sensibilització i formació a l'Ajuntament.

La creació del Servei per a la Promoció de la Igualtat a les Empreses de Tarragona (SEPIEMTA) és un servei d'informació, assessorament, formació i sensibilització per donar suport al teixit socioeconòmic i empresarial de Tarragona, va facilitar la realització d'una programació d'activitats de formació i sensibilització que van tenir molt bona acollida:

Va oferir una programació de jornades i cursos oberts a l'empresariat de la ciutat sobre temes diversos: "Igualtat i món laboral: oportunitats i eines per al canvi socioeconòmic a Tarragona", "L'assetjament laboral: Necessitats i reptes en la prevenció a l'empresa".

Es van programar dos cursos de tècniques metodològiques per a l'aplicació de polítiques d'igualtat a les empreses, de 16 hores de durada cadascun.

Així mateix, es van realitzar diverses actuacions, exposicions i jornades sobre coresponsabilitat, amb l'objectiu de crear un espai de debat per proveir d'eines les empreses perquè puguin implantar noves formes d'organització del temps i una nova cultura de treball en què s'harmonitzin equilibradament els temps personals, laborals i socials de les persones.

Aquestes actuacions han estat valorades positivament en el temps que va durar el conveni de contractació de l'agent d'igualtat. Per al proper pla, i si les circumstàncies econòmiques ho permeten, es continuaran desenvolupant accions d'aquest tipus.

Com a valoració global, pel que fa als temes de conciliació els avenços assolits en aquest àmbit són encara escassos.

Malgrat les circumstàncies actuals, i per evitar fer un pas enrere en aquest sentit, cal continuar dissenyant actuacions en el proper pla local.

Eix 6. PARTICIPACIÓ I ASSOCIACIONISME

En aquesta eix hi havia dotze actuacions, de les quals se n'han dut a terme quatre, cosa que representa un grau d'execució del 44,44%.

Ha estat articulada per tres objectius específics i onze accions a desenvolupar per promoure la integració i la participació de les dones i del teixit associatiu femení.

S'ha posat en marxa el Consell Municipal de les Dones, com a espai i òrgan de participació des d'on s'aglutinen 33 associacions de dones de la ciutat de diferents tipologies i àmbits, i quatre dones a títol personal.

S'han creat quatre comissions de treball: Comissió d'Art i Cultura, Comissió de Preparació del Dia Internacional de les Dones, Comissió de Recuperació de la Memòria Històrica i Comissió de Salut. Des d'aquestes comissions es proposen i es programen activitats al llarg de l'any.

Des de la Comissió de Memòria Històrica, es van presentar en el marc del Dia Internacional de les Dones, nou punts de llibre de nou dones que han treballat en diferents àmbits a la ciutat.

Des de la Comissió de Preparació del Dia Internacional de les Dones, ha realitzat programacions molt diverses. Destacar el concurs de relats que té una important tradició de més deu anys i l'espectacle de teatre protagonitzat per les dones de les associacions de les diferents zones de Tarragona.

Es va realitzar un conveni amb l'Associació Dones en Xarxa per tal de fomentar l'ús d'Internet entre les dones, reduir la fractura digital de gènere i promoure una xarxa de dones, a més de ser un punt de trobada, un espai de reflexió i altaveu d'iniciatives de les dones. Aquest projecte va possibilitar la realització de tallers (iniciació a Internet, a les xarxes socials i activisme 2.0 i tallers de creació de vídeos. Així mateix, es va fer difusió del projecte Femitic, Còctels & Blocs), en els quals van participar més de 155 dones.

Aquest conveni va tenir una durada de dos anys i es va rescindir per motius econòmics.

No s'han pogut treballar accions formatives en temes d'apoderament, lideratge femení i gestió d'equips amb les entitats i associacions de dones, els intercanvis d'experiències entre dones de diferents municipis, algunes de les actuacions que volem programar per al proper Pla Local.

Eix 7. CULTURA I ESPORTS

Aquest eix planteja un total de 12 accions a desenvolupar. Està articulat per dos objectius específics dedicats a l'Àrea de Cultura amb vuit accions a desenvolupar, i un objectiu específic sobre esports amb quatre accions.

El grau d'implementació ha estat del 50% i el major nombre d'accions realitzades han estat les relacionades amb la cultura.

Entre les accions culturals més representatives d'aquest eix, cal destacar la presentació de set llibres escrits per dones del municipi i les exposicions de pintura i treballs artístics, així com activitats de suport al col·lectiu LGTB.

Pel que fa a les accions concretes sobre esport, resten pendents per revisar-les i adequar-les a les circumstàncies actuals.

En aquest àmbit cal aplicar una mirada més àmplia que sobrepassi l'enfocament de considerar l'esport únicament com una activitat de la salut i del lleure, i incorporar la perspectiva de gènere a l'estudi sobre la situació de l'esport de base a Tarragona i promocionar-lo.

CONCLUSIONS

Descrits cadascun dels àmbits i a tall de conclusió de l'avaluació:

1. La valoració global del Pla de Polítiques de Dones 2009-2011 de Tarragona és positiva, ja que abans de la creació de la Conselleria de Politiques al 2007, no es treballava en aquest àmbit de manera específica.

Va ser el primer projecte de la Conselleria conjuntament amb l'elaboració del Protocol d'intervenció en situació de violència masclista en Tarragona, i van marcar l'itinerari a seguir per començar a treballar les polítiques d'igualtat a l'Ajuntament com a institució, i a la ciutat.

El procés de treball començat en alguns àmbits ha estat interessant i profitós, i ens ha marcat les línies per on continuar al proper Pla Local d'Igualtat, i impulsar la incorporació de la perspectiva de gènere en les polítiques de l'Administració local, i l'aplicació de la transversalitat en l'estructura municipal.

2. Cal tenir en compte, així mateix, les dificultats més importants trobades per la implementació del Pla, seguiment i avaluació:

En primer lloc, la manca d'un pressupost anual per la programació de les activitats a desenvolupar ha dificultat la implementació de les mesures.

En segon lloc, cal destacar la dificultat per la realització del seguiment i avaluació a causa de la seva amplitud, la manca d'una estructura adequada, ja que no es va constituir la comissió transversal de seguiment.

En tercer lloc, la definició d'algunes de les actuacions plantejades que no s'adequaven a la disponibilitat de recursos tècnics i humans existents i el fet que calgués reformular-les.

En quart lloc, el fet que no es concretessin els indicadors de seguiment de les actuacions i els mètodes d'avaluació ha comportat una dificultat important a l'hora de la recollida de dades, que ha estat dispar i heterogènia, no sempre desagregada per sexe i, a vegades, poc documentada.

Tot això ha dificultat poder tenir una visió de conjunt de la implementació del Pla i de l'impacte a escala global, i es tindrà en compte aquesta esmena per al disseny del proper Pla.

3. Per acabar, malgrat l'actual situació socioeconòmica, que representa un retrocés en drets i possibilitats, és important continuar treballant en aquesta línia i consolidar actuacions que han tingut molt bona acollida i que creiem imprescindible continuar realitzant per no tirar enrere el que s'ha aconseguit fins ara.

The background is a solid teal color with a grid of small white dots. The dots are arranged in a regular pattern, with one dot in each cell of a grid that is approximately 10 columns wide and 12 rows high. The text '4 DIAGNOSI' is centered in the right half of the page.

4 DIAGNOSI

---

4. DIAGNOSI

Metodologia de treball

El procés metodològic seguit per l'elaboració de l'informe de la diagnosi, ens serveix de base per tal de dissenyar de manera idònia el segon Pla de Local Polítiques d'Igualtat de la ciutat de Tarragona. Aquest procés de treball d'un any de durada ha estat estructurat per eixos d'actuació i s'han analitzat, tant des de la perspectiva quantitativa, com des de la qualitativa.

Per a l'**anàlisi quantitativa** s'han utilitzat dades desagregades per sexe, de diferents fonts documentals oficials d'organitzacions i institucions, com ara de l'Institut Nacional d'Estadística (INE), l'Institut Català d'Estadística (IDESCAT), dades del padró i de diferents departaments de l'Ajuntament de Tarragona i de la Generalitat de Catalunya, entre d'altres.

Per a la realització de l'**anàlisi qualitativa** es va dissenyar el procés de participació ciutadana per recollir informació de la percepció de la ciutadania sobre la igualtat d'oportunitats entre homes i dones, que ens va permetre aprofundir i aconseguir més consens en la definició de les necessitats i estratègies, així com generar un coneixement i un compromís de la ciutadania vers el Pla local de Polítiques d'Igualtat.

Aquest procés de participació ciutadana es va desenvolupar des de tres vessants diferents: grups de discussió, entrevistes i qüestionaris, i es van establir tres fases estructurals clarament diferenciades:

1. Fase d'informació i comunicació

Es va realitzar una convocatòria pública, a través de diferents mitjans de comunicació, oberta a totes aquelles persones de la ciutat interessades a participar, i convidant, de manera expressa, els consells municipals (de Gent Gran, Discapacitat, Dones, així com el Consell Municipal Escolar) i les federacions de veïns de la ciutat, facilitant informació del procés de participació.

2. Fase d'aportacions de la ciutadania

Es van estructurar 10 grups de discussió: dones, gent gran, persones amb discapacitat, associacions de veïns i grups de joves, grups professionals (salut, treball, urbanisme, seguretat, mobilitat, i esports); es van realitzar setze sessions de treball i van participar, en aquest procés, 88 persones.

Per altra banda, es van realitzar tretze entrevistes, dotze, a mitjans de comunicació de la ciutat, i una a la responsable de l'Observatori d'Igualtat de la URV, i van omplir el qüestionari de la diagnosi del Pla Local 313 persones. Els resultats del procés participatiu, es descriuen àmpliament a l'annex 1.

3. Fase de devolució

Finalitzat el procés d'aportacions de la ciutadania, es van presentar els resultats del procés participatiu a l'assemblea del Consell Municipal de les Dones.

Així mateix, i una vegada finalitzada l'elaboració del Pla amb les mesures a desenvolupar, des de l'Ajuntament s'impulsarà una jornada de presentació del document final, així com de la diagnosi resultant, i convidarà tota aquella persona i entitat que hi ha col·laborat per tal d'oferir la devolució d'aquestes aportacions.

4.1. INDICADOR I: Perfil social de la població

La ciutat de Tarragona està ubicada a l'extrem nord-oriental de la península Ibèrica, és la capital de demarcació més meridional de Catalunya. És cap de comarca del Tarragonès, amb una extensió de gairebé 63 km², formada per 183 municipis distribuïts en deu comarques.

Tarragona s'estén amb gairebé **14 km de litoral**. Des dels anys seixanta, la ciutat va fer un salt important superant un obstacle geogràfic: el riu Francolí, i es constitueix en un municipi amb diverses concentracions urbanes clarament definides però desconnectades del centre històric i l'eixample noucentista.

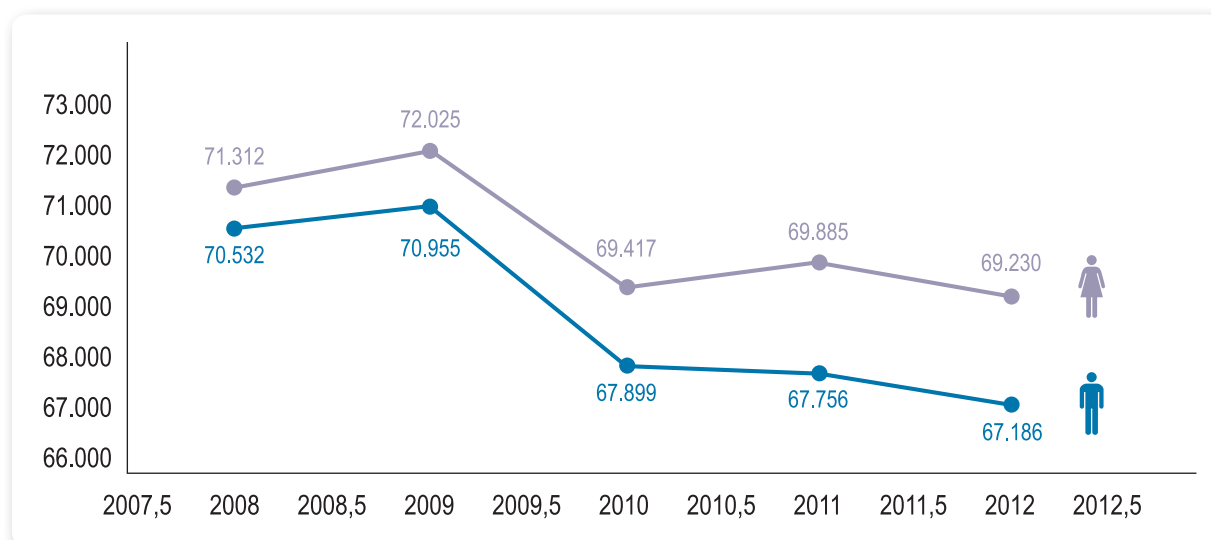
El sector serveis té un pes indiscutible en l'àmbit econòmic de la ciutat. Tanmateix, la indústria i la construcció continuen sent dos motors econòmics importants, tot i que actualment s'han vist castigats per la crisi econòmica.

Estructura demogràfica i població

Amb data de 31 de desembre de 2012, i d'acord amb les dades del padró municipal, la població de la ciutat de Tarragona és de **137.641 habitants**, s'aprecia durant aquest any un lleuger descens en la població. D'aquest total **69.885** són dones, cosa que en representa el 50,77%, i **67.756** són homes, que representa el 49,23%.

Tarragona, des del punt de vista demogràfic, ha estat una ciutat amb una alta estabilitat poblacional, que va tenir una tendència lleugerament ascendent fins al 2009.

Gràfica 1
EVOLUCIÓ DE LA POBLACIÓ DE TARRAGONA

Elaboració pròpia amb dades del padró municipal del 2008, 2009, 2010, 2011, 2012

4.1. INDICADOR I: Perfil social de la població

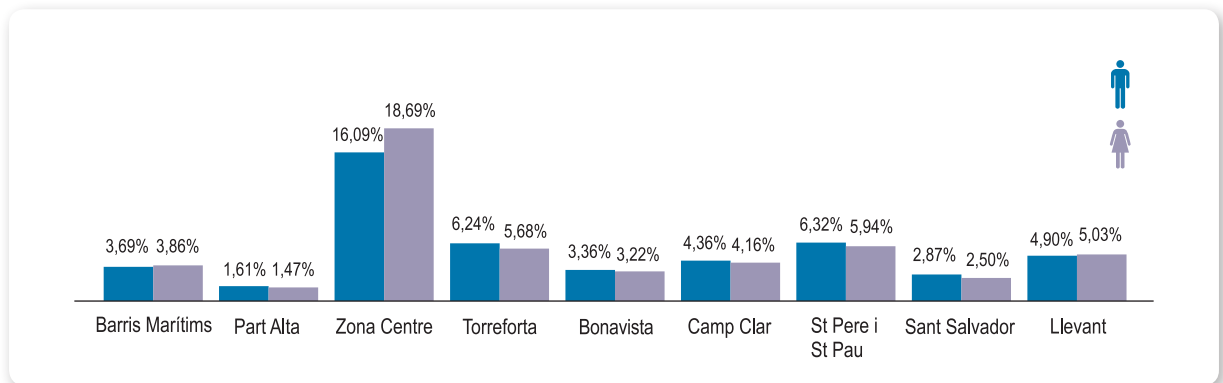
Una de les característiques d'aquesta ciutat durant molts anys va ser la manca de vertebració del territori, situant als barris com a satèl·lits al voltant del centre de la ciutat. Aquesta situació s'ha anat corregint en part en algunes zones a mesura que la ciutat ha anat creixent, especialment en els barris de ponent. A Sant Salvador les distàncies entre el barri i el centre de la ciutat encara són importants.

Mapa 1

Departament de disseny Ajuntament de Tarragona

Gràfica 2
DISTRIBUCIÓ DE LA POBLACIÓ PER BARRIS

Elaboració pròpia amb dades del padró municipal del 2012

Moviment natural de la població

Per poder tenir un idea de conjunt d'aquest apartat tindrem en compte tres indicadors: creixement natural, creixement migratori i creixement global.

Segons les dades d'Idescat, el creixement natural de la població al 2011 va ser positiu amb una taxa de mortalitat de 7,60, inferior a la taxa de natalitat que va ser d'11,09 (és a dir que hi va haver 1.450 naixements per 994 morts). Això ens indica que estem davant d'una població que s'està envellint progressivament.

Pel que fa la taxa de creixement migratori, va ser negativa, amb un -6,08 i el creixement global de població a la ciutat va ser negatiu amb una taxa de -45,97.

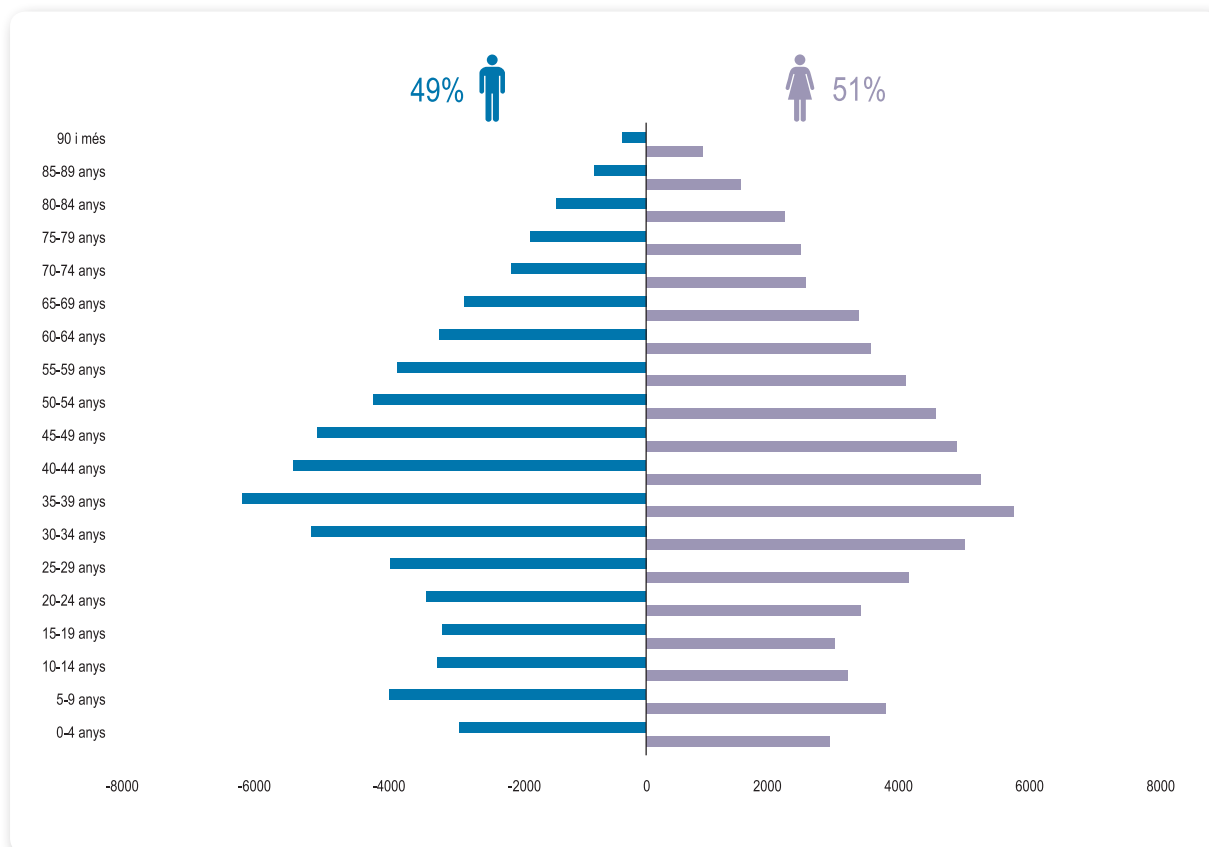
Totes aquestes dades ens indiquen que coincidint amb la crisi econòmica es va començar a registrar un progressiu descens de població fruit de diferents circumstàncies: el descens de la natalitat, l'emigració de població autòctona a altres ciutats del país, així com la tornada de població estrangera als seus països d'origen.

Estructura de la població

La piràmide de població següent, elaborada amb dades del 2012, ens mostra un lleuger augment de la natalitat els últims anys, i un progressiu procés d'envelliment. La majoria de la població es concentra en la franja d'edat entre 25 i 49 anys, que representa el 39,7% de la població total de la ciutat, de la qual el 51% són dones i el 49%, homes.

El lleuger augment de la població és a causa del moviment migratori, que representa el 20% de la població de Tarragona, que ha contribuït, per una banda, mitjançant amb els seus estrats intermedis (població activa i reproductiva), a la recuperació de la natalitat i, per l'altra, amb l'arribada de joves i menors ha contribuït a eixamplar-ne la base.

Gràfica 3
PIRÀMIDE DE POBLACIÓ

Elaboració pròpia a partir de dades del padró municipal. Desembre de 2012

4.1. INDICADOR I: Perfil social de la població

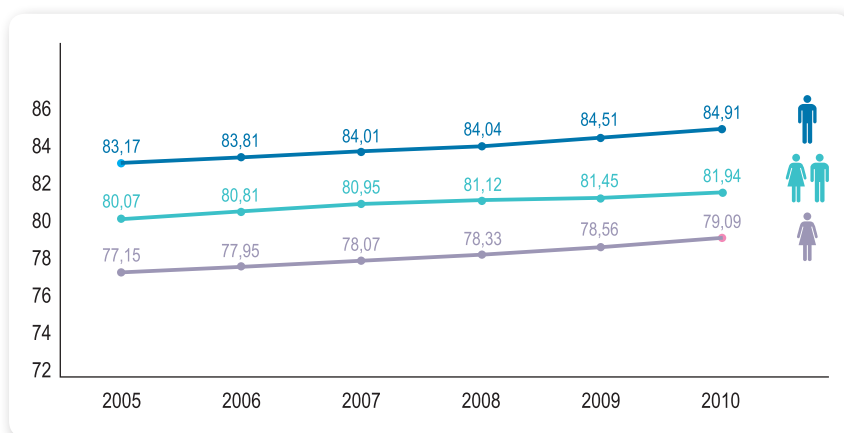
De l'estructura de la població, cal destacar que:

- L'índex de masculinitat és baix, per cada 100 dones, neixen 96,9% homes.
- La taxa de reemplaçament és de 85,5%, i ens indica que la població no es reemplaça produint el progressiu envelliment (és a dir, per cada 100 persones grans hi ha 85,5 joves).
- L'índex de dependència global és del 58,5%, és a dir, el percentatge sobre la dependència de grups de població respecte de les persones encarregades del seu manteniment i cura. Per una banda, trobem un nivell de dependència de l'ancianitat del 27,4% i, per l'altra, un 31,6% de dependència juvenil, indicant que gran part de la població jove en edat laboral pateix una prolongada situació d'atur i encara es troben en situació de dependència i no és població activa.
- Tarragona compta amb un 15,8% de població major de 65 anys. Hi trobem una taxa de velleïsa, un 88,5%, que ens indica que, per cada 100 joves, hi ha 88,5 persones grans.
- Taxa de longevitat: 52%, indica el % de persones grans de la 4a edat (les persones amb més de 75 anys).
- Taxa de fertilitat: 47,7% es troben biològicament en edat reproductiva.

Esperança de vida

Com es pot observar a la gràfica 4, i amb la perspectiva de cinc anys, l'esperança de vida de les dones és més elevada que la dels homes, creixen totes dues, però tendeix a equiparar-se cada vegada més, a causa de l'adquisició d'hàbits poc saludables, que tradicionalment es donaven més en els homes, i que en fan créixer menys l'esperança de vida.

Gràfica 4
L'ESPERANÇA DE VIDA

Elaboració pròpia amb dades de IDESCAT

Taula 1

Esperança de vida		
	Homes	Dones
2010	79,09	84,91
2009	78,56	84,51
2008	78,33	84,04
2007	78,07	84,01
2006	77,95	83,81
2005	77,15	83,17

Moviments migratoris a Tarragona

Les persones nascudes a Tarragona representen el 49,22% (50,2% de dones i 49,8% d'homes), de la població de la ciutat. Les provinents de la resta de Catalunya representen el 7,29% i de la resta de l'Estat, el 22,45%, i la resta del món, el 21,9%.

Al llarg del anys seixanta, Tarragona va créixer de manera espectacular en quatre anys. Entre 1960 i 1964, la ciutat va registrar un augment del 20%, passant dels 43.519 als 52.056. Entre 1961 i 1965 s'establiran a la ciutat 13.083 persones, la qual cosa representava un 94% sobre el creixement natural de la població.

L'informe Barraquisme a Tarragona: any 1964, realitzat per Jordi Piqué Padró, aporta dades molt interessants sobre aquest fet.

L'arribada d'empreses químiques i la possibilitat de treballar en una àrea econòmicament beneficiada pel turisme i per la indústria química serà l'esquer d'aquest fort i constant pol d'atracció per a moltes persones immigrants procedents de diferents procedències: d'Andalusia (65,4%), d'altres províncies com Múrcia, Badajoz, Madrid, Albacete, València, etc. (14,7%), així com d'altres províncies de Catalunya (2,5%), la major part de Lleida, i la resta de població de Tarragona.

Un 9% de dones procedents d'aquests procés migratori van treballar com a operàries de la fàbrica de la zona i Tabacalera.

D'aquesta manera, Tarragona es va transformar en una ciutat industrial especialitzada en el camp petroquímic, i el Port de Tarragona va passar a ser el segon més important d'Espanya pel volum de tones anuals de productes elaborats que entren i sortien.

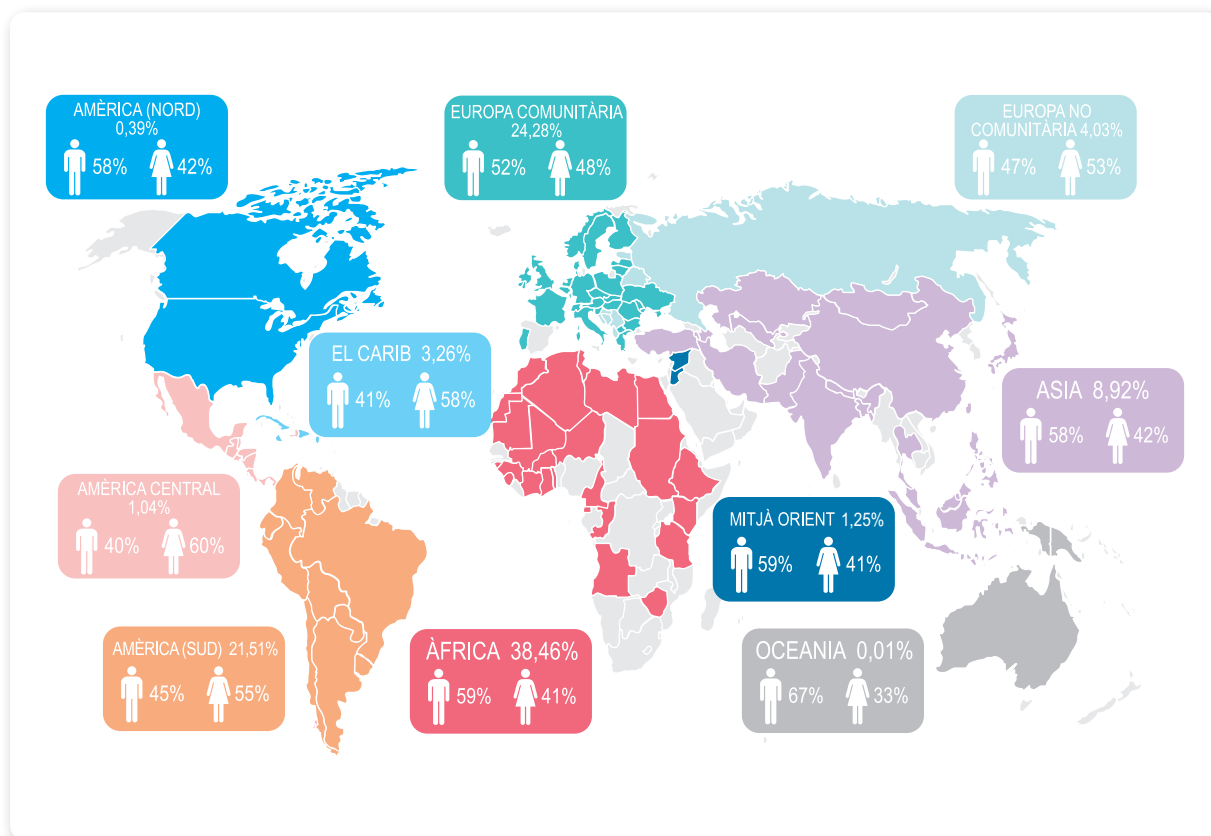
L'empenta del sector industrial va influir de manera notable en l'aspecte urbanístic i constructiu en general. En aquell moment la ciutat, i les seves infraestructures, no va poder créixer al mateix ritme que la població i es feia difícil trobar un habitatge digne. La resposta va ser l'aparició del barraquisme en zones allunyades del casc urbà amb una absència absoluta de servei. D'aquesta manera es comencen a configurar els barris, que es van construir, a ponent, sobre la carretera de València (Torreforta, Camp Clar, Bonavista, Icomar, Riuclar, la Floresta i la Granja) i al nord de la ciutat (Sant Salvador i Sant Pere i Sant Pau).

En aquest moments i segons dades del padró Municipal amb data 2012, Tarragona compta amb una població de més de 70 anys procedent d'aquests processos migratoris, que representa el 7%, i el 58% són dones i el 42%, homes. És una població molt envellida en què la supervivència de les dones és més alta com es pot veure.

Per altra banda, als últims 10 anys, el perfil de la persona immigrant és molt diferent.

La procedència de les persones que vénen d'altres països és diversa però la majoria són persones procedents d'Àfrica, un 38,46%, de l'Europa Comunitària un 24,80%, d'Amèrica del Sud, un 21,51%, i d'Àsia, un 8,92%. El mapa 2, mostra d'una manera gràfica i desagregada per sexes de la procedència de les persones nouvingudes.

Mapa 2

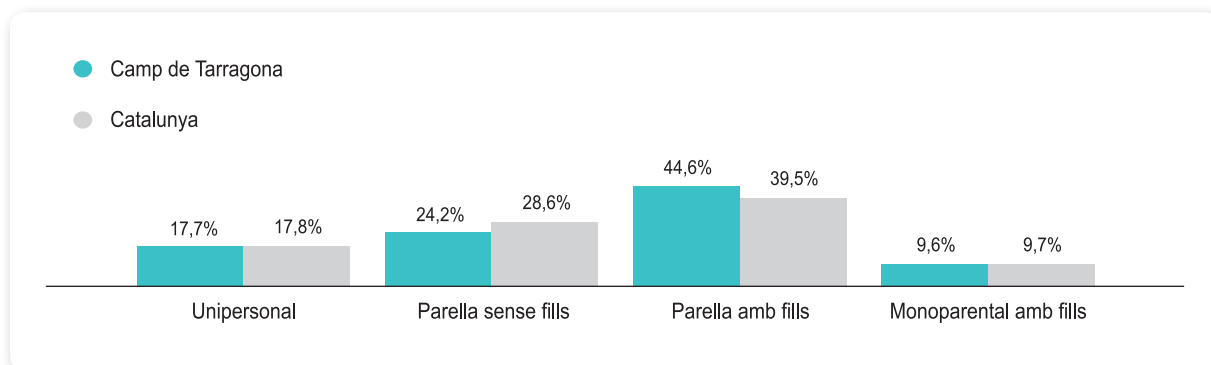

Elaboració pròpia a partir de dades del padró municipal. Desembre de 2012

Tipus de llars i famílies

Respecte de la diversitat familiar i els tipus de llars, i segon dades de l'Enquesta de Condicions de Vida i Hàbits de Població del 2011, cal destacar que hi ha més parelles sense fills a Catalunya que al Camp de Tarragona, amb una diferència percentual de 4,4 punts, i pel contrari, més parelles amb fill al Camp de Tarragona que a Catalunya, amb una diferència de 5,1 punts, tal i com es veu a la gràfica 5.

Gràfica 5
TIPOLOGIA DE LA LLAR

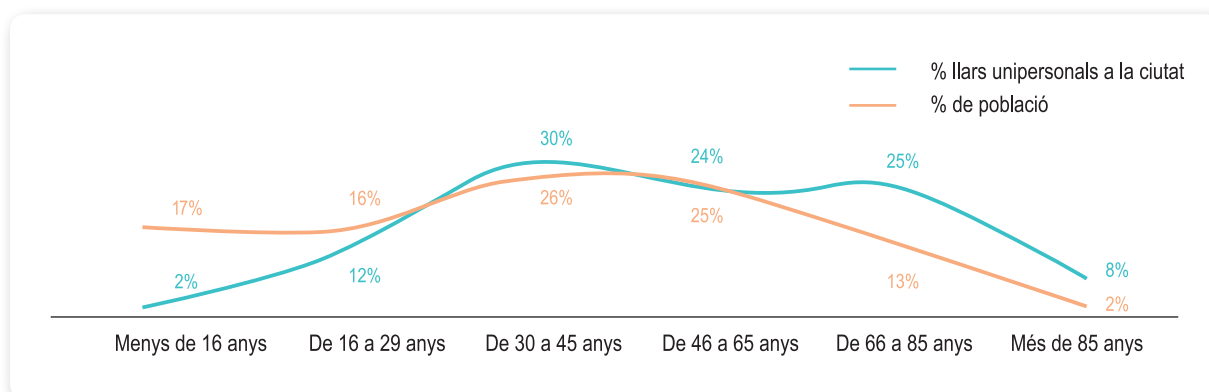
Institut d'Estadística de Catalunya. Enquesta de condicions de vida i hàbits de la població del 2011

La gràfica 6, elaborada amb dades sociodemogràfiques del Pla d'Inclusió Social de Tarragona, ens indiquen que el percentatge més elevat de les llars unifamiliars es troben a partir de la franja d'edat de 30-45 anys fins a la franja dels 66-85 anys. Aquestes dades ens indiquen la tardana edat d'emancipació dels fills i l'augment de les solteries i separacions de la població.

A partir dels 85 anys, i com a conseqüència de l'augment de l'esperança de vida situada al voltant del 80% en homes i 85% en dones, és a partir d'aquest punt quan el percentatge de llars unifamiliars té un descens molt significatiu.

Gràfica 6
LLARS UNIFAMILIARS PER EDATS

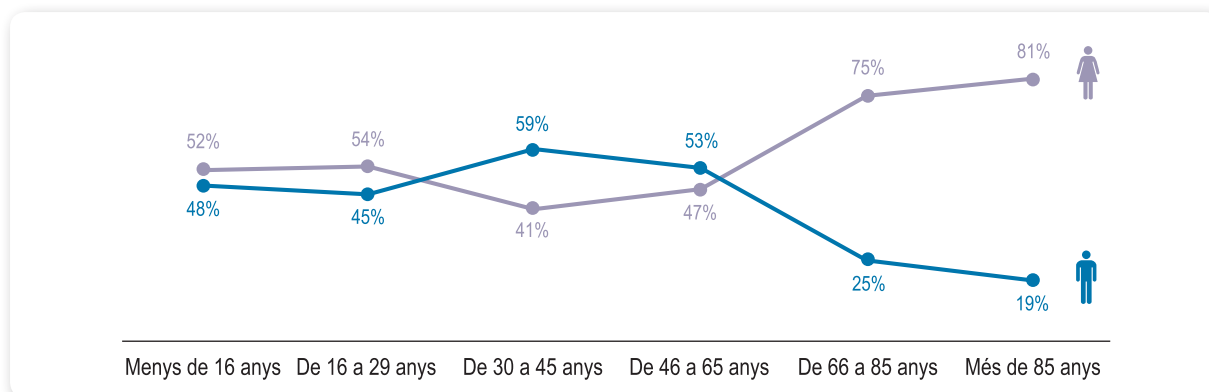

Elaborat amb dades sociodemogràfiques del PLICST

En el gràfic 7 es reflecteix que les llars unifamiliars de dones estan molt més representades en dues franges d'edat diferenciades: a la franja d'edat dels 16 als 29 anys i dels 66 anys endavant. Això vol dir que les dones formen llars unifamiliars abans dels 30 anys, i abans que els homes.

A partir dels 66 anys, amb una bretxa de 50-62 punts percentuals de les llars unifamiliars femenines per damunt de les masculines, es reflecteix novament un increment major de l'esperança de vida de les dones respecte dels homes, i la capacitat de viure de manera independent a la seva llar.

Gràfica 7
PERCENTATGE DE LLARS UNIPERSONALS PER EDATS I SEXE, 2011

Elaborat amb dades sociodemogràfiques del PLICST

Conclusions

A partir de l'anàlisi anterior, en podem extreure el resum següent:

- Equilibri poblacional de la ciutat segons cada sexe: 50,77% són dones vers el 49,23% d'homes.
- El major nombre de població se situa en la franja d'edat dels 25 als 49 anys, amb un equilibri segons cada sexe.
xcusa però
- El 47,7% de la població està en edat reproductiva.
- L'ancianitat té una dependència del 27,4% i la joventut del 31,6%.
- Manca de vertebració o cohesió del territori en relació centre-barris. Destaca la distància del barri de Sant Salvador.
- Població que envelleix progressivament, de la qual la majoria són dones, atesa l'esperança de vida superior que tenen respecte la dels homes, si bé es destaca que els mals hàbits que adquireixen les dones, abans intrínsecs dels homes, anivellen progressivament l'esperança de vida.
- El 44,60% de la població són parelles amb fills, i el 24,20%, parelles sense descendència.
- Del 17,7% de llars unipersonals de més de 85 anys, el 8% són dones i el 2% homes.
- La franja d'edat de 30-45 anys fins a la franja dels 46-65 anys, representa el 45% de les llars unifamiliars, de les quals el 44% són representades per dones, mentre que el 54% ho són per homes.
- Les llars unifamiliars d'edat dels 16 a 29 anys representa un 16% de les llars, amb un percentatge superior de dones.
- La població major de 66 anys, representa el 32% de les llars unifamiliars, amb un 77% de dones i un 23% d'homes, evidenciant novament, una major esperança de vida de les dones respecte dels homes, i la capacitat de viure de manera independent en la seva llar.

4.2. INDICADOR II: Educació i formació

“L’educació (del llatí educare ‘guiar’ i educere ‘extreure’) és el procés d’ensenyament i aprenentatge d’una persona. L’educació, en el sentit més ampli, és qualsevol acte o experiència que té un efecte formatiu a la ment, el caràcter o la capacitat física d’un individu. En un sentit tècnic, l’educació és el procés pel qual la societat transmet, de manera deliberada organitzada i sistemàtica, els seus coneixements acumulats, aptituds i valors a les noves generacions’.

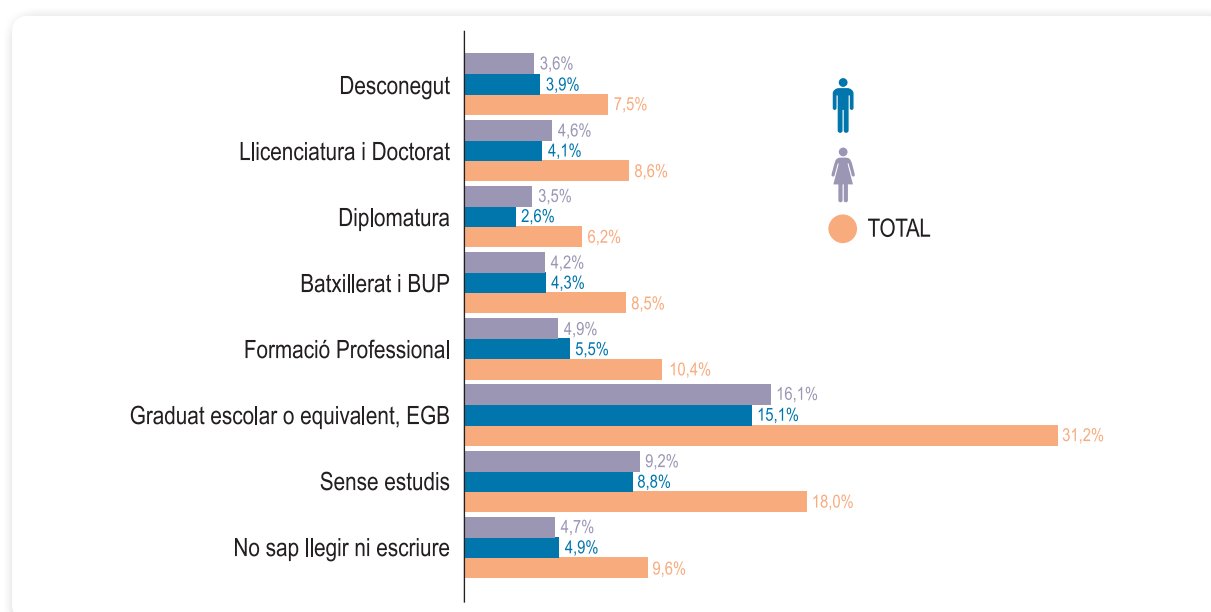
Al primer Pla de Polítiques de Dones (2008-2011), es van analitzar dades corresponents al cens i padró de l’any 2001 i es va posar de manifest una taxa d’analfabetisme baixa però significativament dispar entre home i dones en la franja superior a 65 anys, que evidencia els trets d’evolució històrica de la ciutat. La taxa ha anat disminuint al llarg dels anys, encara que entre les dones adultes segueixi sent elevada.

La dificultat de trobar dades més actualitzades i desagregades per sexe del nivell d’instrucció de la població impossibilita realitzar una anàlisi de la situació actual.

Per aquest motiu, es fa una descripció amb dades del padró municipal d’habitants recollits al juny de 2012, conscients que aquestes dades del padró no sempre s’actualitzen de manera regular.

La gràfica mostra que el 9,6% de la població no sap llegir ni escriure i no hi ha diferències de gènere destacables. Ens manquen les variables edat i sexe per poder fer una anàlisi una mica més fiable i rigorosa i poder veure l’evolució de la situació al llarg d’aquests anys. Amb les variables edat i sexe i el nivell d’instrucció es podria veure on es troba la bretxa d’alfabetització, si està relacionada amb l’edat, i si té relació amb el gènere.

Gràfica 1
NIVELL D’INSTRUCCIÓ POBLACIÓ 2012

Elaboració pròpia amb dades del padró, juny 2012

Equipaments i oferta educativa a la ciutat

Tarragona compta amb una important equipament de centres educatius. La taxa d'escolarització d'educació infantil i primària és del 95,9%, segons dades de l'Institut Municipal d'Escolarització.

Llars d'infants:

La ciutat disposa d'una varietat de llars d'infants importants de diferent titularitat administrativa. Els centres públics o concertats compten amb uns barems d'accés entre els quals es té en compte ser família monoparental i família nombrosa.

Taula 1

Places Ofertes Llars d'Infants	Nombre	Capacitat
Llars d'Infants Públiques Municipals	10	627
Llars d'Infants Públiques no Municipals	1	56
Llars d'Infants Privades Subvencionades	6	406
Llars d'Infants Privades	10	850
TOTAL	27	1939

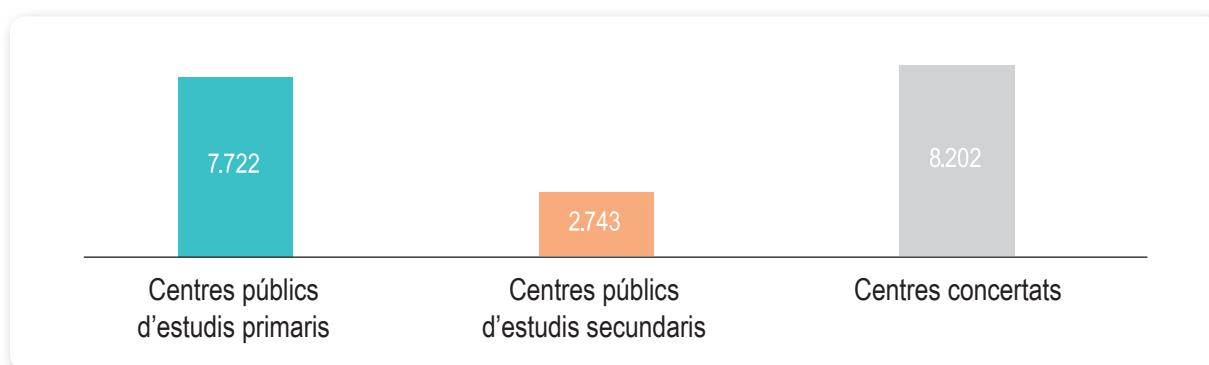
Elaboració pròpia amb dades de l'Institut Municipal d'Educació de Tarragona (curs 2010-2011)

Estudis d'ensenyament infantil i secundària

A la ciutat hi ha un nombre important de centres d'ensenyament infantil i de secundària de titularitat pública que han coexistit amb una gran varietat de centre privats que mantenen concerts amb la Generalitat de Catalunya.

Gràfica 2

PLACES DE PRIMÀRIA I SECUNDÀRIA EN CENTRES PÚBLICS I CONCERTATS

Elaboració pròpia amb dades de la Generalitat. Curs escolar 2011-2012

Taula 2

Escoles d'ensenyament infantil	Instituts de secundària i de cicles formatius	Centres concertats
Escola Bonavista	Institut Tarragona	El Carme
Escola Sant Salvador	Institut Antoni de Martí i Franquès	Joan Roig
Escola Serrallo	Institut Comte de Rius	Joan XXIII
Escola Sant Pere i Sant Pau	Institut Pons d'Icart	La Salle
Escola de Pràctiques	Institu Campclar	La Salle Torreforta
Escola El Miracle	Institut Torreforta	Lestonnac
Escola Torreforta	Institut Sant Pere i Sant Pau	Mare de Déu del Carme
Escola Els Àngels	Institut Pont del Diable	Mare Nostrum
Escola Pau Delclòs	Institut Francesc Vidal i Barraquer	Sagrat Cor
Escola La Floresta		Sant Domènec de Guzmán
Escola Riu Clar		Sant Pau Apòstol
Escola Camp Clar		Santa Teresa de Jesús
Escola Cèsar August		Tic Tac
Escola Mediterrani		
Escola Pax		
Escola Saavedra		
Escola Ponent		
Escola Arrabassada		
Escola Tarragona		
Escola Marcel·lí Domingo		

Centres d'educació especial:

CEE San Rafael (43003616): Ctra. de Valls, 45, 43007, Tarragona

Estela (43003631): Ctra. de Valls, s/n (Zona Educacional), 43007, Tarragona

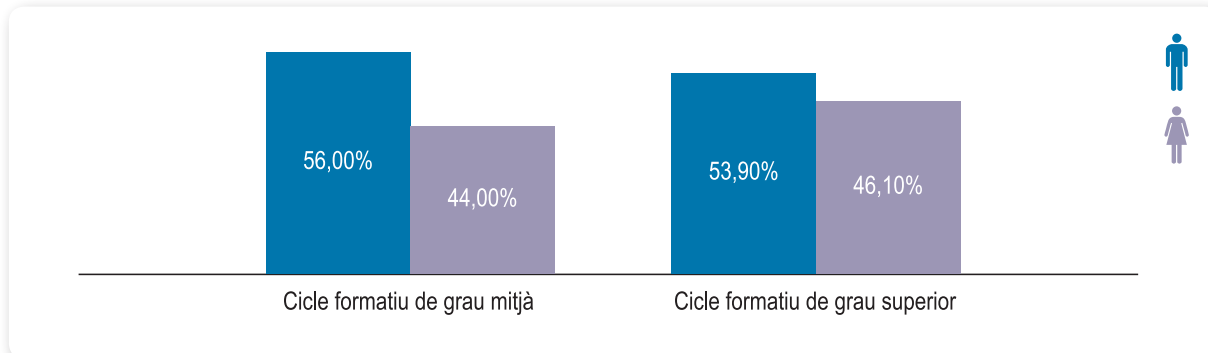
La Muntanyeta (43005731): c. Muntanyeta S.Pere / Ctra. Pallaresos, Km 1, 43007, Tarragona

Solc (43006162): C. Apodaca, 3, 43004, Tarragona

La crisi econòmica ha modificat en gran mesura les ofertes de serveis que, des de les AMPA, es facilitaven, com ara el transport escolar o el servei d'obertura anticipada dels centres abans de l'horari escolar, activitats extraescolars i, en algunes zones, el menjador escolar.

Matriculació a cicles formatius i elecció d'estudis

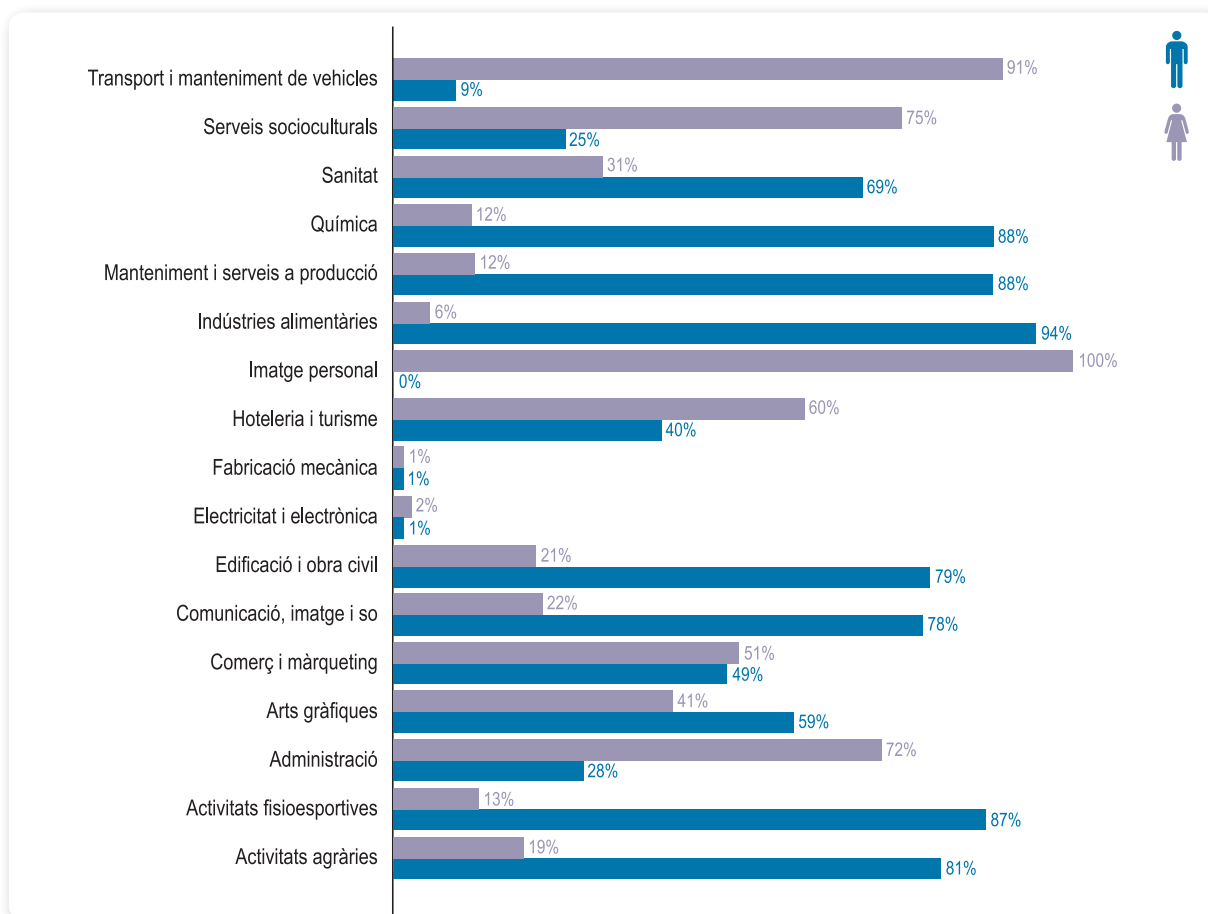
Gràfica 3
MATRICULACIÓ A CICLES FORMATIUS

Elaboració pròpia amb dades del Departament d'Ensenyament de la Generalitat. Curs 2011-2012

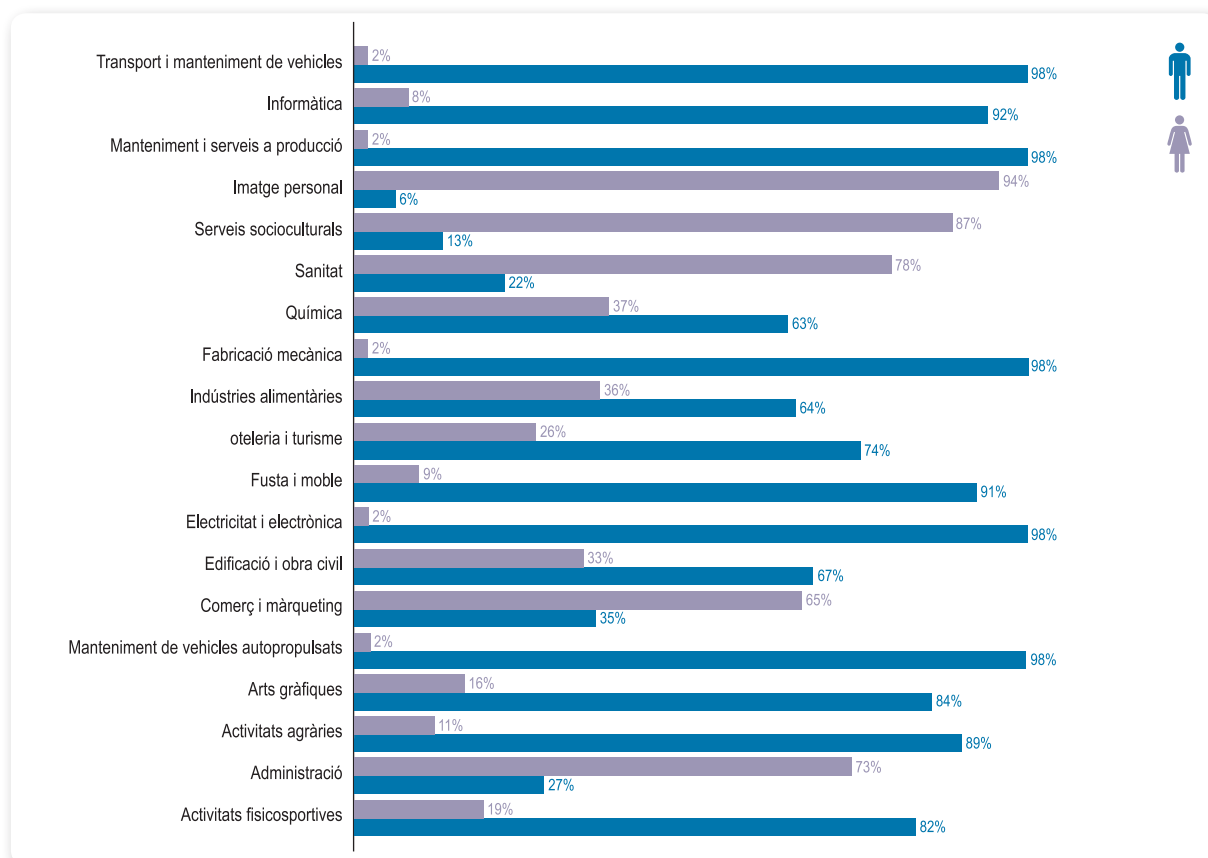
Les gràfiques 4 i 5, es presenten les dades del Departament d'Ensenyament de la Generalitat. Podem veure molt clarament com en l'elecció dels estudis dels cicles formatius de grau mitjà i superior es reprodueix la segregació professional, i es veuen diferències molt evidents en les temàtiques triades pels nois i noies. Les noies es decanten per les formacions relacionades amb l'administració i màrqueting, la imatge personal o de l'àmbit socials, i els nois, per formacions industrials, electricitats, esportives, etc.

Gràfica 4
ELECCIÓ D'ESTUDIS DE CICLE FORMATIU GRAU SUPERIOR

Elaboració pròpia amb dades del Departament d'Ensenyament de la Generalitat. Curs 2011-2012

Gràfica 5
ELECCIÓ D'ESTUDIS DE CICLE FORMATIU GRAU MITJÀ

Elaboració pròpia amb dades del Departament d'Ensenyament de la Generalitat. Curs 2011-2012

Cal descriure, així mateix, les aportacions efectuades per part dels membres del **Consell Escolar Municipal** en relació amb l'eix que ens ocupa. Tenint en compte que el Consell Escolar Municipal és l'organisme de consulta i participació dels sectors afectats en la programació de l'ensenyament no universitari dins l'àmbit municipal, i que formen part dels mateixos membres escollits entre els directors dels centres públics i titulars de centres concertats, membres escollits per les associacions de cada sector del municipi i membres escollits pels consells escolars de cada centre.

Les aportacions han estat obtingudes a partir del grup de discussió del qual van formar part durant el procés participatiu impulsat pel Departament de Polítiques d'Igualtat municipal:

- Quant al personal dels centres: retribucions equiparades per homes i dones segons la categoria laboral; un nombre major de dones als centres de primària; el personal directiu acostuma a ser home.
- Els centres han de disposar d'un referent que vetlli per la igualtat entre dones i homes (imperatiu legal).
- Es treballa la igualtat en l'àmbit de l'alumnat però no de les AMPA.
- Cada centre ha de treballar en funció de la seva realitat.
- La comunitat educativa ha de treballar plegada en pro de la igualtat.
- Necessitat que els mitjans de comunicació fomentin la igualtat, atesa la seva influència.
- Cal educar pel respecte i la diferència.
- Manca de corresponsabilitat en les tasques de la llar per part d'homes i dones.

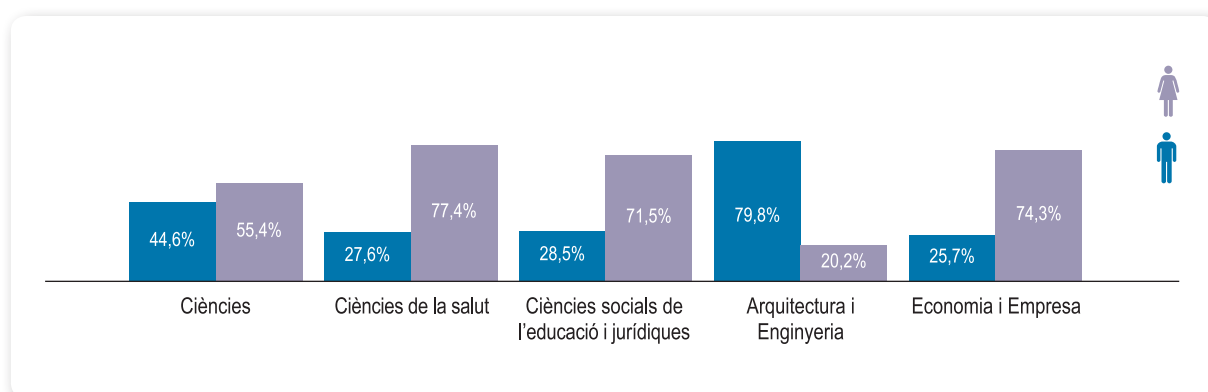
Estudis universitaris curs 2011-2012

Des dels anys vuitanta la presència femenina ha augmentat de manera significativa, i aquesta tendència es manté. Dels joves matriculats al curs escolar 2011-2012, el 41,77% eren nois i 58,74%, noies.

Pel que fa a l'elecció de carreres es posa de manifest que la presència de noies i nois en els diferents estudis no és homogènia i presenta una segregació important per sexes, i es visualitza de manera molt clara en els estudis pels quals es decanten les unes i els altres, tal com queda palès a la gràfica 6.

Per exemple, l'àmbit de ciències, on es troben formacions com Química, Biologia, Biotecnologia, Enologia, etc., està molt més equilibrat, mentre que l'àmbit de la salut, les ciències de l'educació i jurídiques i econòmiques, compta amb una important presència femenina, i els estudis tècnics com Arquitectura i enginyeries en general continuen sent un àmbit molt masculinitzat.

Gràfica 6
ELECCIÓ D'ESTUDIS UNIVERSITARIS CURS 2011-2012

Elaboració pròpia amb dades de la URV. Curs 2011-2012

L'entrevista realitzada a la responsable d'Igualtat de la Universitat Rovira i Virgili, la Sra. Imma Pastor, corrobora l'existència de la segregació horitzontal quant a l'elecció de l'estudi a cursar.

En el mateix sentit, cal tenir en compte la percepció de la ciutadania quant a la segregació horitzontal detectada, doncs a la qüestió "hi ha professions més adients per a dones i professions més adients per a homes?" han respost afirmativament 122 persones, que representen un 38,85% del total, de les quals 72 són dones (59,01%) vers 50 homes (40,99%). Quant a les dones, 31 són dones a partir de 45 anys, però 41 són menors de 45 i moltes amb estudis superiors, és a dir, que dones joves i formades encara continuen defensant la segregació horitzontal professional.

Impuls municipal dels valors igualitaris en l'educació: Tren de la coeducació

L'objectiu d'aquest projecte és treballar, des de l'àmbit escolar, valors igualitaris com a eix transversal, i abordar, des d'aquesta perspectiva, la resolució de conflictes, la interculturalitat i la cooperació. Amb aquest objectiu, s'espera proporcionar recursos didàctics i pedagògics per al desenvolupament d'estratègies educatives integrals i transversals en la comunitat educativa i a la ciutat. Sinergies Recursos Comunitaris porta la responsabilitat tècnica del desenvolupament.

El projecte aborda totes les etapes de la societat, des de la primera infància fins a l'escola secundària, la formació professional, les transicions de l'escola al treball, la universitat i altres processos de socialització. En el context de "Ciutats Educadores", el projecte busca generar responsabilitat social a través de la implicació i participació dels ciutadans i els agents del teixit social de la comunitat. Les accions del programa van generar, no només un impacte educatiu (a través de la integració d'habilitats i actituds), sinó també un impacte en la comunitat, a través de la difusió d'idees en conferències, presència als mitjans de comunicació, així com les xarxes socials.

Objectius del projecte per nivells d'intervenció:

Tallers de cycle superior de primària

Ser capaços d'entendre les situacions tant col·lectives com personals més desafavorides i vulnerables, ja sigui en entorns pròxims com llunyans.

- Entendre, prevenir i mostrar-se sensible envers totes les situacions de discriminació (de gènere, culturals, de procedència) i estendre la percepció que tothom pot actuar per eradicar-les.
- Promoure una convivència igualitària, sana i respectuosa entre l'alumnat a través del foment del diàleg i coneixement mutu, per tal de potenciar la inclusió de totes les persones en les relacions grupals i d'amistat.
- Desconstruir els estereotips de gènere presents a la nostra societat, ja que són origen de conflictes, actituds discriminatòries i de violència.

Tallers del primer cycle de secundària (1r i 2n d'ESO) o CFGM

Desconstruir els estereotips socials en general i els que es donen en funció del gènere en particular per tal d'evitar les actituds discriminatòries a què condueixen.

- Ajudar a detectar potencials conductes de violència de gènere i alhora proposar i descobrir alternatives tant socials com personals per afrontar-les.
- Mostrar-se sensible envers altres realitats més injustes i prendre consciència que amb els nostres actes i actituds podem contribuir a eradicar tota mena de discriminació.
- Analitzar i debatre com el model social establert i la càrrega mediàtica actual influeix en les nostres vides. Evidenciar com aquesta influència pot arribar a generar tant la despersonalització de la imatge com situacions tan perilloses com els trastorns alimentaris.
- Entendre les diferències de vulnerabilitat que es donen en funció del sexe durant el temps d'oci. Promoure'n una planificació conscient i responsable.

4.2. INDICADOR II: Educació i formació

En aquest sentit, es poden destacar les respostes de la població a la qüestió plantejada “Fomenta amb independència del seu sexe, de la mateixa manera, la col·laboració dels nens i nenes en les tasques domèstiques?”. El 37,89% de les respostes han estat afirmatives, de les quals el 78,15% corresponen a respostes de dones.

Xerrades: **Consum responsable de joguines. Mares, pares i docents**

Sensibilitzar per tal que pares i mares triïn joguines que facilitin el lliure creixement personal i el desenvolupament social i afectiu dels infants.

- Integrar de manera natural una mirada coeducativa a l'hora d'escollir jocs i joguines.
- Conscienciar les persones de la importància pedagògica de la joguina i de la necessitat d'escollir-ne una d'adequada a les característiques de l'infant.
- Promoure la utilització de joguines no bèl·liques, no sexistes i fomentar la joguina i el joc cooperatiu.

Sembla necessari continuar impulsant xerrades d'aquest tipus observant les respostes a la qüestió “Compra les joguines en funció del sexe de l'infant?”, atès que un 44,58% han respost afirmativament, del qual el 26,43% són dones.

Centres que participen en el projecte del curs 2012-2013:

Els centres que participen al Tren de la Coeducació aquest curs són els següents:

Centres de primària

CEIP Cèsar August
CEIP El Miracle
CEIP Sant Salvador
CEIP Els Àngels

Centres de secundària

IES Martí i Franquès
IES Vidal i Barraquer

Llars d'infants

Xerrades en llars d'infants / mares i pares
Sant Salvador
El Ninot
La Taronja
La Baldufa
Sant Pere i Sant Pau

A través de l'Institut d'Educació i i Europe Direct (l'oficina d'informació europea de l'Ajuntament), en la seva funció de “Ciutat Educadora”, vol participar amb el “Tren de la coeducació” en la convocatòria Comenius Regio.

Resulta encoratjador que el 93,94% de la mostra poblacional que ha respost els qüestionaris ad hoc considerin necessari seguir fomentant la coeducació a la ciutat.

Conclusions

El procés de socialització, l'escola i la família, entre d'altres, són determinants en l'aprenentatge i interiorització dels estereotips i rols de gènere, i en conseqüència, en l'elecció d'estudis, produint l'anomenada segregació horitzontal.

Malgrat que avui en dia les possibilitats d'elecció d'estudis i carreres són molt àmplies, una gran majoria de les noies continuen triant estudis considerats tradicionalment femenins. És necessari adoptar mesures adequades que permetin aconseguir una presència real i efectiva, de les dones en les diferents branques d'estudis i professions. Malgrat la incorporació massiva de les dones als estudis universitaris, encara tenen pes els models i les influències rebudes respecte dels estereotips sexistes, que restringeixen les oportunitats de les dones quant a formació i professionalització, i es manifesten, fonamentalment, en les opcions professionals que realitzen.

Per aconseguir una presència real de les dones en totes les branques d'estudis i professions s'ha d'incidir en l'àmbit educatiu, social i laboral, des de l'entrada a l'escola fins a la incorporació al món laboral, així com en els propis llocs de treball, i intervenir per tal de compensar i eliminar les diferències actualment vigents entre els sexes.

Així mateix, s'ha de manifestar que també cal prendre mesures per contrarestar altres fonts d'educació informal que segueixen prestant i enfortint els estereotips vigents, tals com els mitjans de comunicació i la societat en general.

Cal destacar, d'altra banda, en relació amb els qüestionaris emplenats per la població, que la gran majoria, 225 persones d'un total de 314 (un 71,65%) considerin prioritari treballar la igualtat en l'àmbit de l'educació i la formació.

4.3. INDICADOR III: Treball i Activació Econòmica i representació de les dones en llocs de comandament

Un dels fenòmens més importants del segle XX ha estat la incorporació massiva i permanent de les dones al món laboral. En aquest àmbit és on més s'han visualitzat als últims temps les desigualtats estructurals que pateixen les dones, donades per la bretxa salarial, la segregació del mercat laboral, la precarització de sectors més feminitzats, i la penalització de la maternitat a l'hora d'accedir i mantenir-se en el mercat.

La feminització del treball parcial, així com les polítiques de permisos, fan que la conciliació de la vida laboral, personal i familiar sigui assumida com una "qüestió de dones".

L'actual situació de crisi econòmica està representant i representarà al futur un increment important de les desigualtats de gènere i un gran retrocés en les fites assolides en matèries d'igualtat d'oportunitats de les últimes dècades, està representant dures retallades a les polítiques d'igualtat.

4.3.1. Dades estadístiques de l'àmbit de treball a Tarragona

Les dades utilitzades per l'anàlisi d'aquest eix procedeixen de l'EPA del primer trimestre 2013, de l'Informe del Mercat de Treball de la Província de Tarragona amb dades del 2011, del Departament de Treball, d'Empresa i Ocupació del gener 2013 i les dades de l'Informe Anual d'Estructura Salarial al 2011 de l'INE.

L'enquesta de Població Activa (EPA) utilitza els criteris de definició següents:

- **Població activa**, a les persones amb edat de treballar (16 anys o més). En aquest concepte estan incloses les persones aturades i les ocupades.
- **Persones ocupades**: Persones (més de 16 anys) amb retribució o salari per fer alguna feina. També es comptabilitzen les persones de baixa per malaltia, vacances, etc.
- **Persones aturades**: Persones de 16 anys o més sense feina que es troben en cerca activa de feina.

Comparativa: Taxa d'activitat i taxa d'atur

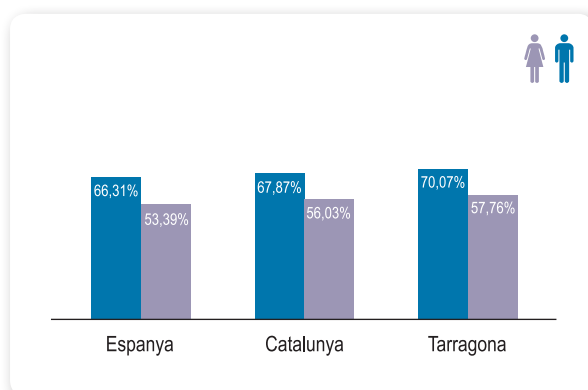
Les dades generals per la demarcació de Tarragona mostren l'increment progressiu de l'atur a partir de 2008. L'evolució mensual del nombre d'aturats en mostra el comportament estacional relacionat amb l'activitat turística i d'hostaleria de l'estiu.

Dades del primer trimestre de 2013 mostren que Catalunya és una de les comunitats que ha perdut més llocs de treball (35.700), que en situa la taxa d'atur en un 24,53%.

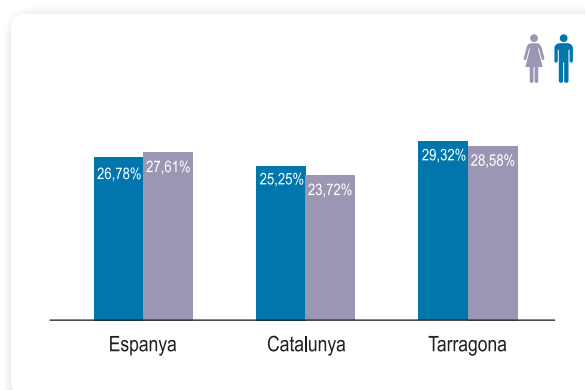
L'efecte de la crisi s'ha fet notar segons aquestes dades, tal com queda reflectit a les gràfiques següents: la taxa d'activitat és superior als homes, tant a Espanya com a Catalunya, i molt més evident resulta a Tarragona, on la taxa global és de 63,86%, i situa la **bretxa de gènere** en -12,31 punts.

Pel que fa a la taxa d'atur global, a la demarcació de Tarragona és del 28,08%, força superior a la de Catalunya i a la de les altres demarcacions, i no hi ha diferències importants entre homes i dones com es pot veure.

Gràfica 1
TAXA D'ACTIVITAT

Gràfica 2
TAXA D'ATUR

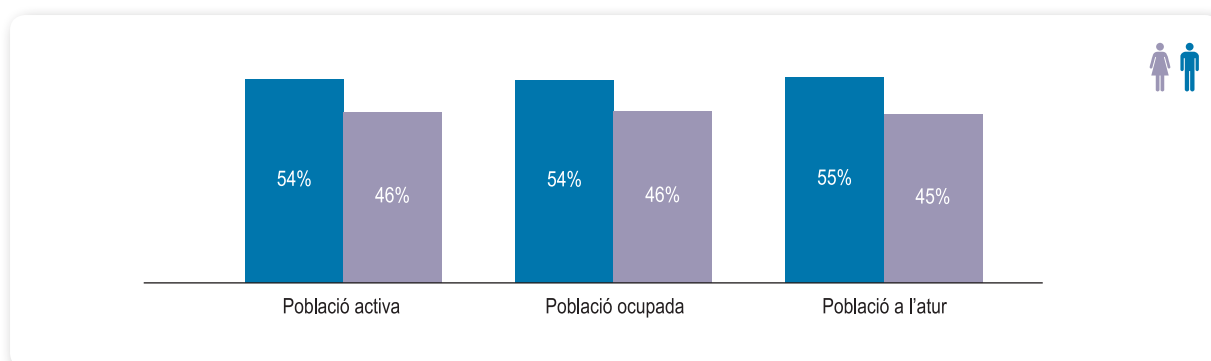
Elaboració pròpia amb dades de l'EPA, primer trimestre de 2013

Amb la crisi els descensos de la població ocupada masculina i la taxa d'ocupació masculina ha estat molt més acusada que la femenina. Aquesta situació ha produït que s'apropessin les xifres d'ocupació i la taxa d'ocupació entre homes i dones. Als anys de bonança econòmica, l'atur femení era superior al masculí, però amb l'arribada de la crisi, l'atur augmenta amb més proporció en homes que en dones, cosa que situa l'atur entre homes i dones en un nivell molt similar. Cal tenir en compte el sector econòmic que ha quedat més malparat amb la crisi, el de la construcció, sector totalment masculinitzat.

Malgrat això, les condicions laborals i d'inserció es donen amb condicions pitjors en les dones pels condicionants familiars i de cura.

Situació laboral

Gràfica 3
SITUACIÓ LABORAL A TARRAGONA

Elaboració pròpia amb dades de l'EPA, primer trimestre de 2013. Dades de Catalunya

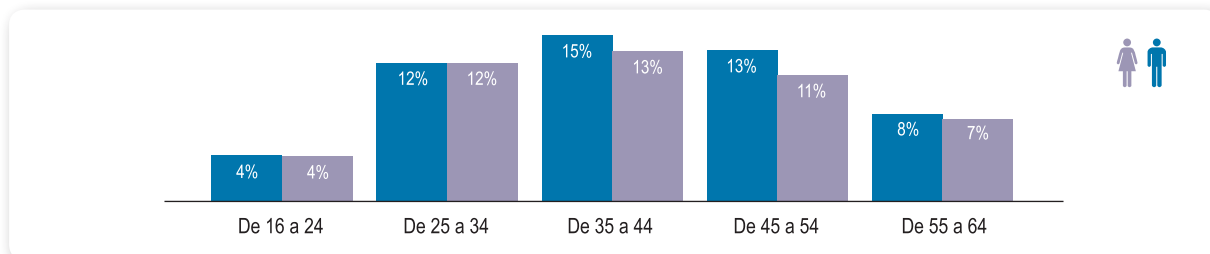
4.3. INDICADOR III: Treball i Activació Econòmica i representació de les dones en llocs de comandament

L'ocupació femenina té una diferència de 10 punts per sota de la masculina, però aquesta diferència s'ha escurçat els últims quatre anys, aquest apropament no es deu a un augment dels nivells d'ocupació femenina, sinó a una pèrdua d'ocupació masculina. L'ocupació femenina no ha superat el 50%, probablement perquè algunes dones es veuen obligades a retirar-se del mercat laboral en un determinat moment del seu cicle de vida per ocupar-se de la feina de cura de persones. Això últim també explicaria per què algunes dones prefereixen feines a jornada parcial i de menys disponibilitat horària en comparació amb els homes.

Atur per edats

L'atur es concentra majoritàriament en la població de 25 a 54 anys, en què la situació entre homes i dones està igualada a la franja d'edat de 25 a 34 anys, mentre que dels 35 fins als 55 anys l'atur és una mica superior en homes que en dones, probablement a causa de la crisi i la destrucció de llocs de treball masculinitzats dels últims anys, tal com hem dit abans. A partir dels 55 anys, la situació d'atur es torna a igualar en dones i homes.

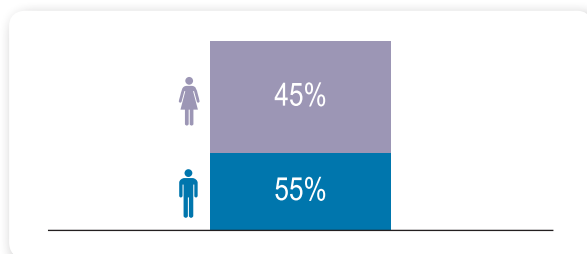
Gràfica 4
ATUR PER EDATS

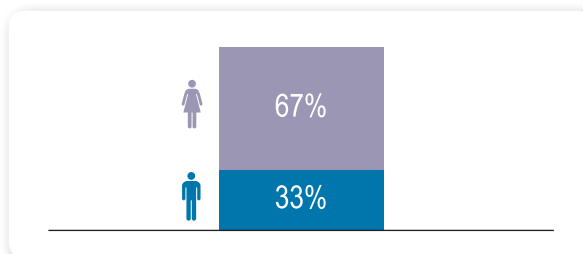
Elaboració pròpia amb informació d'Idescat a partir de les dades del Departament d'Empresa i Ocupació del gener de 2013

Si analitzem la població desocupada –persones de 16 anys o més que estan sense feina, però, l'estan cercant–, tenim que els homes superen en una diferència de 10 punts percentuals les dones. Però si analitzem la població desocupada que cerca la primera feina, trobem que les dones superen en 34 punts els homes.

Gràfica 5
POBLACIÓ DESOCUPADA
TARRAGONA: 9.600 persones

Gràfica 6
POBLACIÓ DESOCUPADA QUE CERCA
LA PRIMERA FEINA: 121.700 persones

Elaboració pròpia amb informació d'Idescat a partir de les dades del Departament d'Empresa i Ocupació, 2013

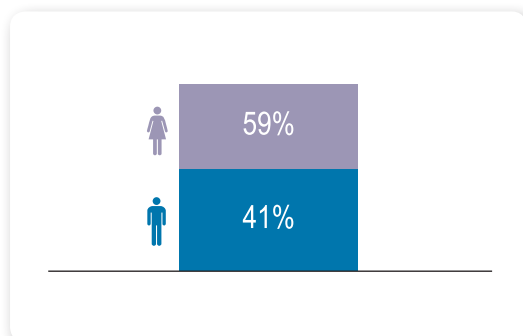
A la gràfica següent, es reflecteix **l'alt nivell d'inactivitat de les dones amb 18 punts per damunt del percentatge d'inactivitat dels homes.**

La cadena de conseqüències que la crisi genera en les famílies fa que moltes dones es vegin obligades a prioritzar el treball econòmicament no productiu, com és la cura de les persones dependents i atenció de les famílies.

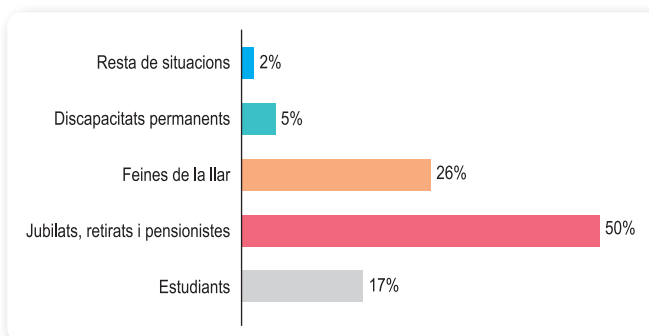
Pel que fa a les situacions d'inactivitat, malgrat que no comptem amb dades desagregades, es pot deduir que les feines de la llar, la jubilació i els estudis són els motius més importants que motiven la inactivitat de les dones.

Població inactiva i situació d'inactivitat

Gràfica 7
POBLACIÓ INACTIVA A TARRAGONA
237.700 PERSONES

Gràfica 8
SITUACIÓ D'INACTIVITAT

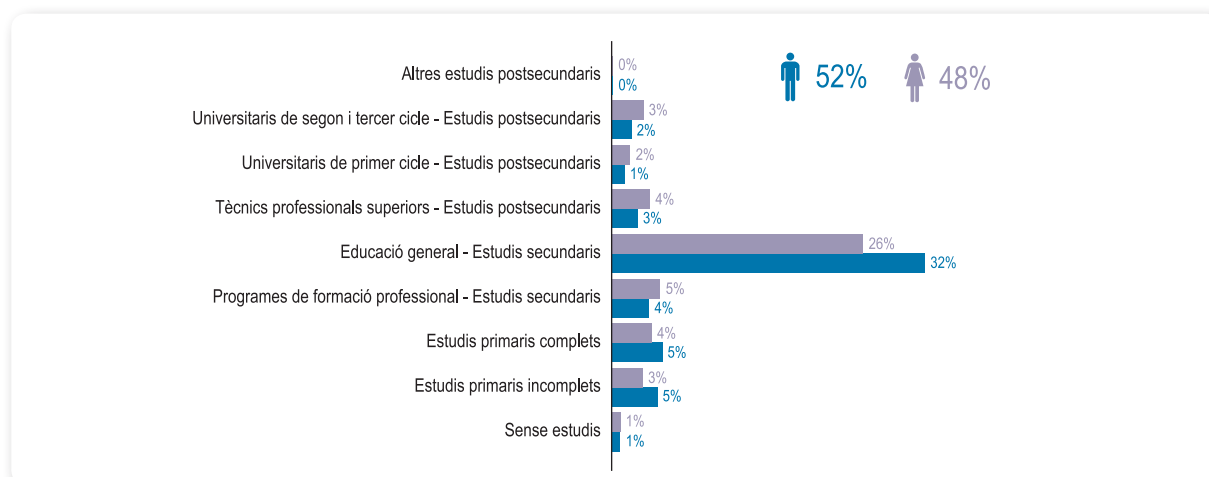
Font: Elaboració pròpia amb dades de l'EPA, primer trimestre de 2013

Nivell formatiu

Pel que fa al nivell formatiu, sembla clar que com més nivell d'estudis té la població, menys índex d'atur hi ha i les que tenen menys formació específica o estudis, tenen moltes més dificultats per trobar feina amb independència del sexe. Tan sols és una mica més gran la diferència en el cas de les dones estrangeres en què l'atur és superior.

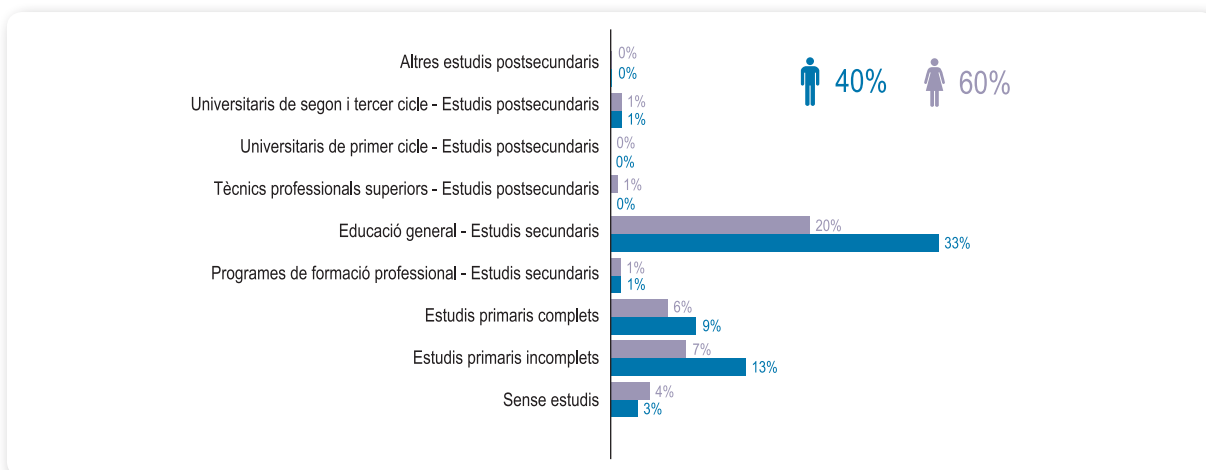
Per altra banda, el nivell formatiu de les dones a l'atur, en general, és superior que el dels homes i les diferències les trobem en els nivells de formació, inferiors als d'estudis generals i secundaris, en què els homes es troben per sota. Malgrat els nivells superiors de formació de les dones, la qualitat de la inserció laboral de les dones es dona en pitjors condicions com podem observar a l'apartat de tipus de contractes i salaris.

Gràfica 9
ATUR I NIVELL FORMATIU

Font: Departament de Treball, gener de 2013

Gràfica 10
ATUR I NIVELL FORMATIU PERSONES ESTRANGERES

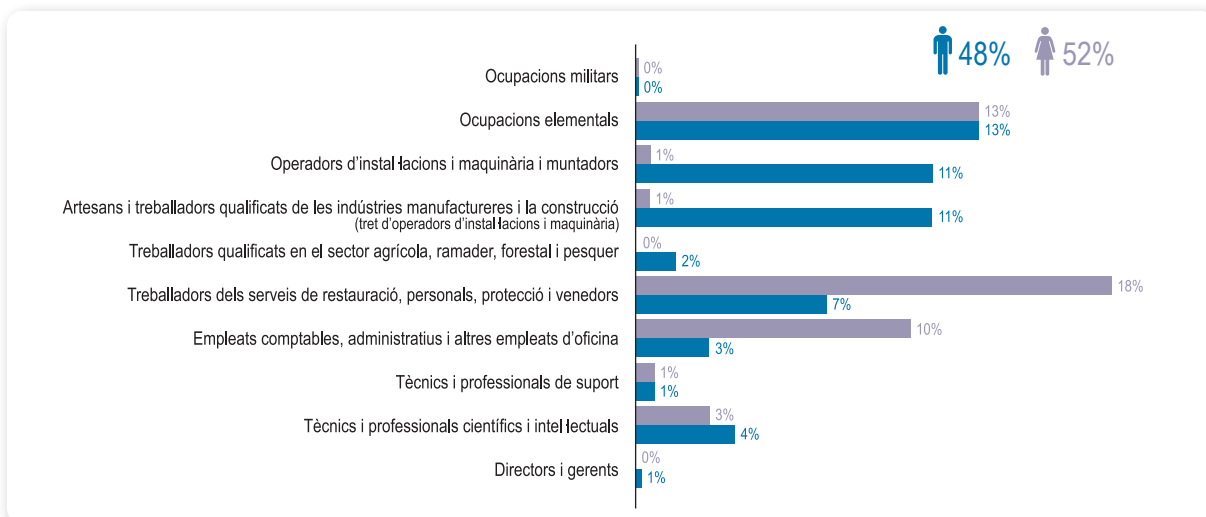
Font: Departament de Treball, gener de 2013

Atur segons activitat econòmica

L'atur és superior en uns sectors d'activitat que en altres. En primer lloc es troba la construcció seguida de l'agricultura. La taxa d'atur de les dones és semblant a la dels homes, tot i que la taxa d'activitat (relació entre actius i població de 16 anys i més) és molt diferent.

L'atur en ocupacions elementals és molt semblant en homes que en dones, i on clarament es veu una incidència superior de l'atur masculí és en les activitats més masculinitzades, com ara les relacionades amb la indústria i possiblement amb la construcció (peons). Altrament, es pot veure una incidència superior d'atur femení en els treballs de restauració i hosteleria i els relacionats amb els serveis i treballs administratius.

Gràfica 11
ATUR PER ACTIVITAT ECONÒMICA

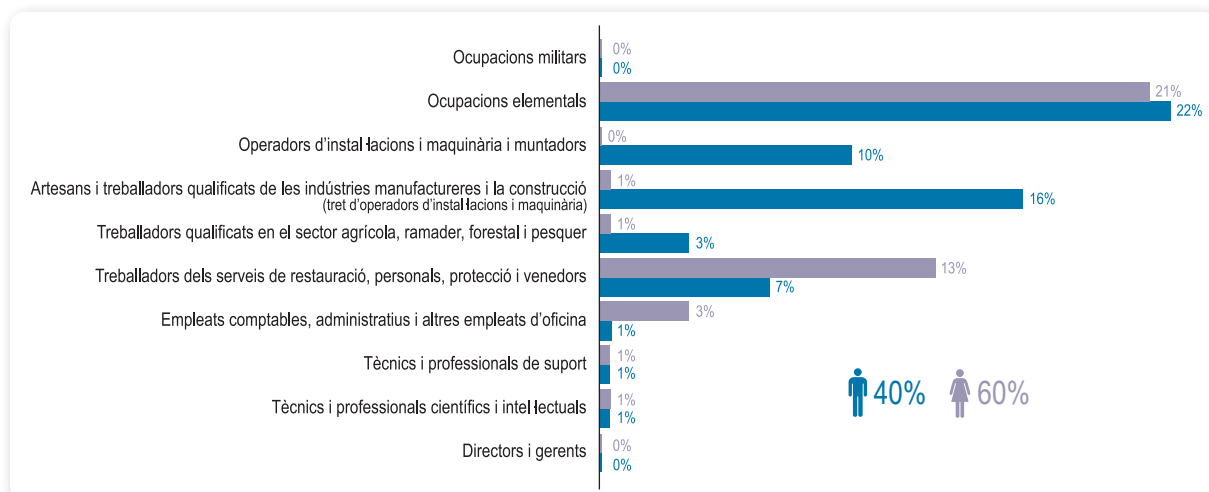

FONT: Departament de Treball, gener de 2013

Pel que fa a les persones estrangeres, les dades són molt semblants tant en homes com en dones, a la gràfica anterior. Fent una comparativa, destacaríem que tant homes com dones estan molt més representats en ocupacions elementals que no requereixen estudis i formació prèvia, i que hi ha menys representació de dones en treballs de serveis i restauració i en treballs administratius.

Gràfica 12 ATUR PER ACTIVITAT ECONÒMICA PERSONES ESTRANGERES

FONT: Departament de Treball, gener de 2013

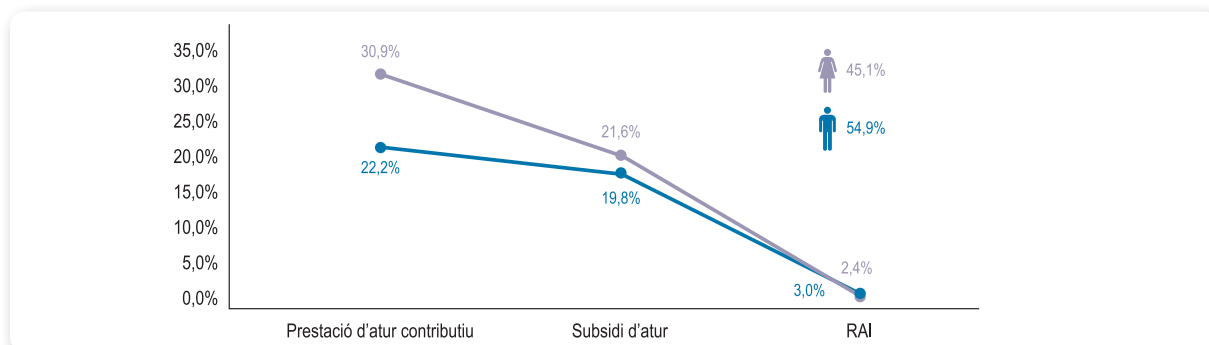
Persones beneficiàries de la prestació d'atur

La crisi econòmica és un factor decisiu a l'hora d'analitzar un canvi qualitatiu tant en el nombre total de prestacions com del tipus de prestacions predominants. Així, al 2008 a l'Estat espanyol el 51% del total de llars rebien prestacions socials, i va augmentar al 2009 un 56,8% i al 2010 fins al 61,8%. Es dona un augment de les prestacions socials a l'augmentar el nombre de persones sense feina remunerada, que pateixen condicions serioses de precarietat sociolaboral.

A l'Informe del Mercat de Treball de la Província de Tarragona, amb dades del 2011, veiem que les prestacions **contributives per atur, el 30,9% són percebudes per homes, mentre que el 22,2% restant ho són per dones. En el nivell assistencial les tornes canvien i són les dones les que reben més prestacions d'aquest tipus, 21,6% del total enfront del 19,8% d'homes.**

Per altra banda, l'efecte de l'atur de llarga durada es constata amb l'increment del nombre de persones beneficiàries de la Renda Activa d'Inserció (RAI) que, en el cas dels homes, s'ha incrementat un 162,10% i en el de les dones, un 53,16%.

Gràfica 13 PERSONES BENEFICIÀRIES DE LA PRESTACIÓ D'ATUR A TARRAGONA, 2011

Fonts: Informe del Mercat de Treball de la Província de Tarragona, dades de 2011

La major part dels beneficis socials estan normalment lligats a les cotitzacions i contribucions monetàries directes, cosa que no deixa de ser **una política sexuada per no tenir en compte la responsabilitat del treball familiar realitzat durant anys per part de les dones.**

4.3. INDICADOR III: Treball i Activació Econòmica i representació de les dones en llocs de comandament

Això no és qüestió intranscendent, sobretot si tenim en compte que la disposició de l'estat del benestar es resumeix en dues línies: per una banda, tenim els sectors més febles de la societat (**dones que fan treball no reconegut ni remunerat**), que reben una protecció social de tipus assistencial, i per altra banda, tenim les prestacions contributives que afavoreixen els sectors relacionats amb el mercat laboral, i que tenen una protecció social superior.

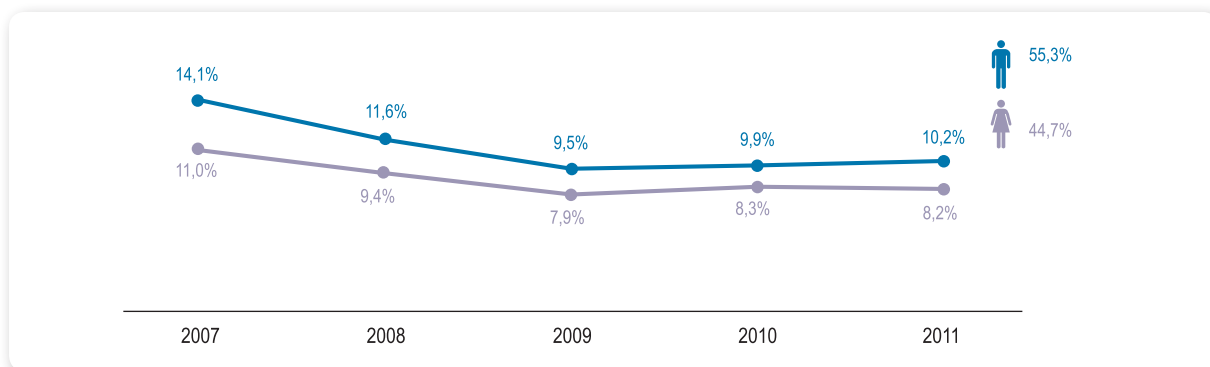
4.3.2. Contractació laboral

A l'Informe del Mercat de Treball de Tarragona, amb dades del 2011, es pot veure que la contractació masculina és tradicionalment més elevada (55,3%).

Tot i que les línies d'evolució marquen un recorregut similar amb descensos en el nombre de contractes durant el 2008 i 2009, i amb febles repunts al 2010, en el passat any es registra un desenvolupament diferent entre homes i dones.

Si bé els primers veuen augmentar la contractació en un 2,52%, les dones són menys contractades al 2010, concretament un 0,87% menys.

Gràfica 14
EVOLUCIÓ DEL NOMBRE DE CONTRACTES

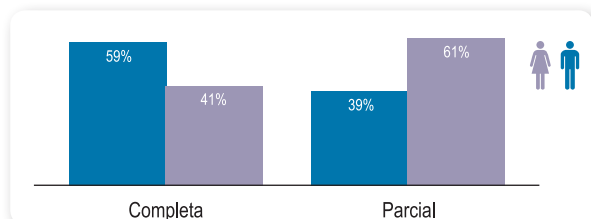
Font: Elaboració pròpia amb dades de l'Informe del Mercat de Treball de la Província de Tarragona, dades de 2011

Contracte temporal i contracte indefinit

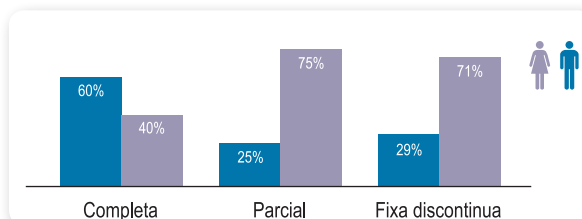
En els diferents contractes registrats podem observar que **el contracte a temps parcial**, tant en indefinits com en temporals, **és majoritàriament signat per dones**. En els contractes indefinits, el percentatge de dones contractades a temps parcial arriba al 75,21% del total, que baixa en els temporals a 60,85%.

Pel que fa a la modalitat de fixa discontinua indefinida, el percentatge femení arriba al 70,76%.

Gràfica 15
CONTRACTES TEMPORALS

Gràfica 16
CONTRACTE INDEFINIT

Font: Elaboració pròpia amb dades de l'Informe del Mercat de Treball de la Província de Tarragona, dades de 2011

Les diferències en la contractació i en les jornades laborals són molt rellevants, ja que representen condicions desfavorables i de desigualtat per a les dones. L'elevada temporalitat i les jornades a temps parcial marquen en les dones una precarietat superior que repercuteix de manera important en les seves condicions de vida.

Per als homes, el contracte de treball a temps parcial es configurava com una manera d'accedir al treball, i generalment tendeix a ser un període de transició a la jornada completa. Mentre que en les dones no és així, i acaba sent un tipus de contracte associat al gènere i al rol social de cura de la família que s'adjudica a la dona.

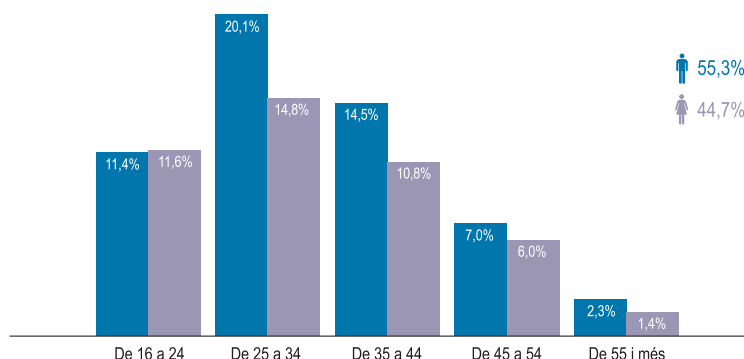
Perfil de les persones contractades

Segon les dades que ens aporta l'informe, el perfil de la persona contractada respon a un home (55,33%), d'entre 25 i 34 anys amb un nivell formatiu d'ESO i amb una antiguitat en la demanda de treball d'entre 1 i 3 mesos.

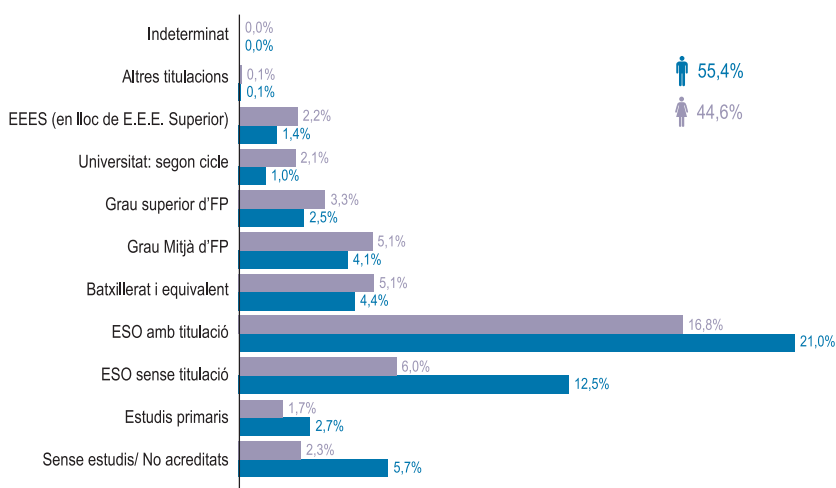
La dona aglutina el 44,3% dels contractes realitzats i l'únic tram d'edat on és sensiblement més nombros és en el tram de 16 a 24 anys. **Pel que fa al nivell formatiu, es constata que és superior en les dones que en els homes** i que els homes són majoritàriament contractats en els nivells formatius inferiors, des de perfils sense estudis fins a l'esmentat ESO amb titulació, però aquesta tendència s'inverteix a partir de batxillerat i fins a la universitat amb estudis de segon cicle, nivells en què són més contractades les dones.

Com a conclusió podem dir que les dones accedeixen als contractes de treball en què es requereix més formació i preparació, però com hem vist a l'apartat anterior, les condicions dels tipus de contracte són pitjors, contractes fixos discontinus i a temps parcial.

Gràfica 17
CONTRACTES
REGISTRATS

Gràfica 18
CONTRACTES
I NIVELL DE
FORMACIÓ

Font: Elaboració pròpia amb dades del Servei Públic d'Ocupació Estatal. Total anual

4.3.3. Estructura salarial

La discriminació salarial de gènere és una de les principals manifestacions de la desigualtat laboral entre homes i dones i que amb la crisi i les actuals polítiques de retallades s'està accentuant. Aquestes diferències han estat persistents en el temps, queden patents a les enquestes i medicions estadístiques realitzades tant a Espanya com en molts altres països europeus.

L'enquesta d'estructura salarial de 2011 mostra molt clarament aquestes desigualtats. D'aquesta manera el guany mitjà anual per homes va ser de 25.667,89 €, i de 19.767,59 € per a les dones, és a dir, els guanys de les dones representen el 77% del salari masculí.

La diferència entre la remuneració d'homes i dones es redueix si es consideren situacions similars pel que fa a variables com ocupació, tipus de jornada o contracte, entre d'altres.

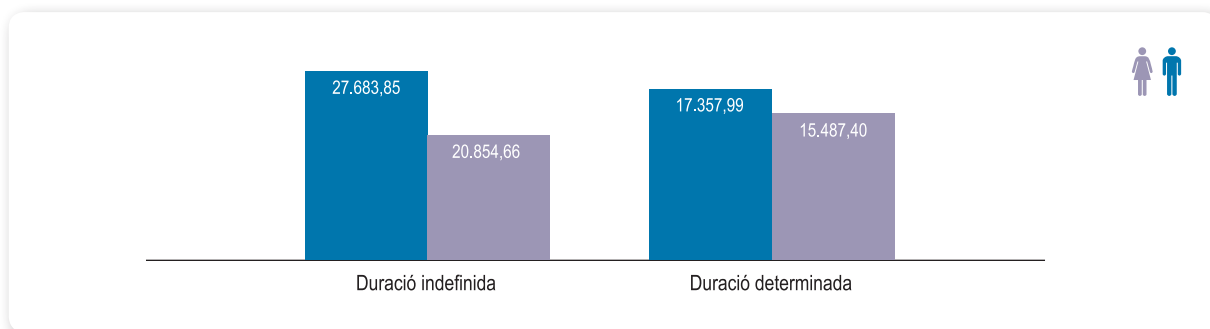
Tanmateix, la desigualtat de la distribució salarial entre sexe és apreciable, així en l'any 2011 el 16,38% de les dones va tenir ingressos salarials menors o iguals que el salari mínim interprofesional (SMI), enfront del 4,41% dels homes.

Dues mesures completen la descripció de la desigualtat de la distribució salarial: de la **proporció de treballadors amb guany baix** (low pay rate) i d'aquestes persones treballadores, el **64,25% van ser dones**. Pel que fa a les diferències salarials per sexe i activitat econòmica, cal assenyalar que es manté amb lleugeres modificacions el rànquing d'activitats en cada sexe. Així, el més alt, els relacionats amb la indústria energètica, tant per als homes com per a les dones, i l'hostaleria la qual va tenir els salaris més baixos.

Salaris per tipus de contracte

En totes les activitats econòmiques, les dones van tenir un salari inferior que els homes. Aquesta desigualtat s'explica, en part, per les diferències en el tipus de jornada i de contracte.

Gràfica 19
SALARI MITJÀ PER TIPUS DE CONTRACTE, 2011

Font: Elaboració pròpia amb dades de l'Informe del Mercat de Treball de la Província de Tarragona, dades de 2011

En general les persones treballadores amb un contracte de duració determinada van tenir un salari mitjà anual inferior en un 32,8%.

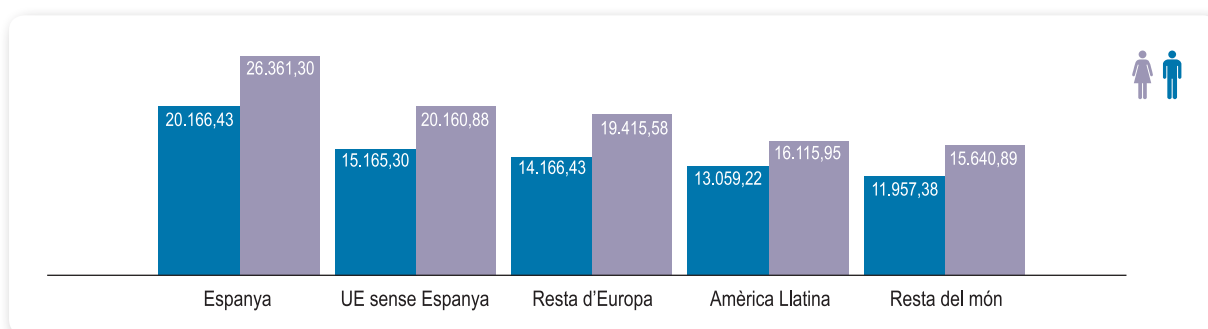
Mentre que els homes van tenir un salari superior al 20,9% o inferior al 24,2% del salari mitjà anual segon el tipus de contracte, en les dones el salari mitjà va ser inferior en un 8,9%, pels contracte indefinits i un 32,4% pels de durada determinada.

Salaris per nacionalitat

Els homes treballadors espanyols van ser els únics que van tenir un salari superior a la mitjana. Per a la resta de treballadors de la Unió Europea, el salari va ser inferior a un 18% al de la mitjana, mentre que les altres nacionalitats van tenir un salari entre un 25% i un 35% inferior a la mitjana.

La gràfica 20 ens aporta dades de les diferències salarials per nacionalitats a l'Estat espanyol, on es veu clar que, al marge de la procedència o nacionalitat, els salaris dels homes estan per damunt dels de les dones en tots els casos.

Gràfica 20
SALARI PER NACIONALITAT, DADES DE 2011

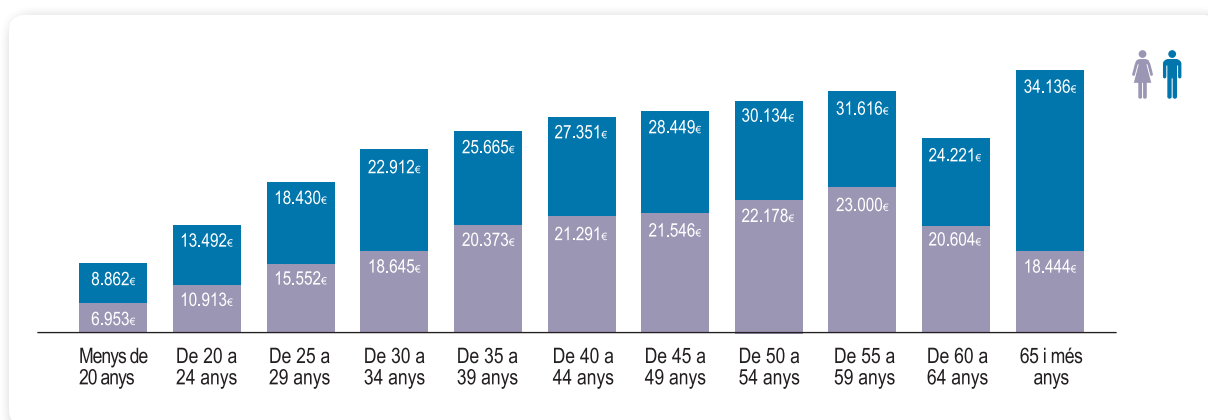
Font: Elaborat amb dades de l'Enquesta d'Estructura Salarial de 2011 de l'INE

Salaris per edat

D'una banda, hi ha una relació positiva entre l'edat dels treballadors i el nivell salarial, però les diferències salarials entre homes i dones s'evidencien independentment de l'edat.

Tant pels homes com per les dones, l'edat representa un increment salarial lineal en general, però la desproporció salarial augmenta la bretxa amb l'edat, tal com es veu a la gràfica següent:

Gràfica 21
NIVELL SALARI PER EDATS

Font: Elaborat amb dades de l'Enquesta d'Estructura Salarial de 2011 de l'INE

Salaris per comunitats autònomes

Les diferències salarials entre homes i dones varia per comunitats autònomes. La diferent estructura del treball i l'ocupació en cadascuna és el factor fonamental que explica aquesta variabilitat. **Malgrat això, el salari mitjà de les dones va ser inferior al dels homes en totes les comunitats autònomes.**

Taula 1
PRINCIPALS RESULTATS PER COMUNITATS AUTÒNOMES

Comunitats Autònomes	Homes		Dones		Ambdós sexes	
Andalusia	23815,22	1,5	18389,21	2,6	21350,98	1,8
Aragó	25258,68	0	18831,38	-0,1	22333,53	0,1
Principat d'Astúries	25346,39	0,7	18721,59	-0,3	22286,48	0,2
Illes Balears	23188,8	-0,1	19377,39	-2,2	21351	-1,2
Canàries	21090,86	0,5	17824,94	1,3	19516,96	1
Cantàbria	23793,64	-0,5	17606,84	-1,6	20931,68	-1,1
Castella i Lleó	23482,58	-0,7	18193,91	2,9	21029,37	0,3
Castella - La Manxa	22771,53	2,1	18001,99	0,5	20664,9	1,5
Catalunya	28025,61	1,5	20799,94	-1,2	24499,32	0,2
Comunitat Valenciana	24171,87	3,6	18052,49	1,6	21316,34	2,9
Extremadura	21318,32	2,6	18060,8	1	19879,46	2
Galícia	22381,85	-1,1	17291,96	-2,3	19970,29	-1,3
Comunitat de Madrid	28896,67	-0,4	22585,38	-0,6	25845,2	-0,6
Regió de Múrcia	23460,47	-0,1	18053,61	1,2	21077,49	1
Comunitat Foral de Navarra	27834,48	3,2	19977,24	0,3	24384,92	2,4
País Basc	29492,66	-0,7	22449,59	-1,1	26370,36	-0,8
La Rioja	23512,09	-0,5	18328,41	1,1	20996,76	-0,2
TOTAL	25667,89	0,7	19767,59	0,2	22899,35	0,5

Font: Elaborat amb dades de l'Enquesta d'Estructura Salarial de 2011 de l'INE

4.3.4. Diversitat de gènere en els llocs de representació

La crisi econòmica redueix a la meitat la presència de dones en llocs de responsabilitat i càrrecs directius.

La diferència salarial entre homes i dones en l'àmbit directiu es manté en un 17% de mitjana però el que és més alarmant és la reducció de la presència femenina en els llocs de direcció: des de 2008 la dona perd gairebé un 50% de la seva quota de presència en la direcció de l'empresa. Passa d'ocupar el 20% dels càrrecs directius al 2008 al 10,3% al 2013. Aquest és una de les principals conclusions del 7è Informe de Diferències Retributives Home-Dona, presentat per ICESA i l'escola de negocis EADA.

Alguns dels estudis conclouen que la presència de dones disminueix considerablement en els llocs de més prestigi, responsabilitat o capacitat de decisió. De fet, al sector de les TIC, les dones ocupen tot just l'11% dels llocs directius mitjans i superiors, quan representen un 35% del personal tècnic qualificat.

Una de les raons que explica aquesta situació és la planificació de les carreres professionals d'esquena al cicle vital de les persones. Aquest cicle vital, en molts casos, afecta físicament les dones en el moment en què es produeix un embaràs i la posterior maternitat, i considera aquest fet com la fi de la car-

rera professional per a moltes enginyeres i altres treballadores de diferents àmbits com les TIC. Però en aquest cicle també s'immiscueixen tasques com tenir cura de persones grans o malaltes que, tot i que tradicionalment han estat dut a terme per dones, cada vegada són més els homes que s'hi involucren i també ho fan en el gaudi de la seva paternitat.

Les dones ocupen més responsabilitats en àrees de recursos humans, un 30,8%, seguit de la direcció financera amb el 18%, mentre que en la direcció general la presència es redueix fins al 8,3%.

Així mateix, el pes de les dones en els consells d'administració de l'Ibex 35 s'ha estancat en un 12,75%, tan sols dues són presidentes i quatre, executives, molt lluny de l'objectiu del 40% marcat per la Llei d'Igualtat i la Comissió Europea.

L'últim estudi de l'International Business Report (IBR) explora el canvi global sobre l'ocupació de les dones en llocs de responsabilitat empresarial.

Aporta informació molt interessant:

- **Mundialment les dones ocupen un 24% dels càrrecs directius (un augment de 3 punts respecte de l'any passat).**
- **La proporció d'empreses al món que compten amb una dona com a consellera delegada ha augmentat del 9% al 14%.**
- **Tan sols un 19% dels consellers en el consells d'administració de tot el món són dones.**
- **Els països emergents, i particularment el sud-est asiàtic, segueixen superant les economies tradicionals en presència de la dona en càrrecs directius.**

Espanya:

- **Les dones espanyoles. El 51% de les titulades superiors ocupen el 21% dels càrrecs directius, tres punts menys que l'any passat. Aquesta dada situa Espanya per damunt de la mitjana mundial i de la UE.**
- **Un 37% de les empreses de més de 100 empleats i empleades a Espanya no tenen cap dona a la cúpula directiva.**
- **El 63% de les empreses espanyoles s'oposen a l'establiment de quotes femenines als consells d'administració i tan sols un 5% tenen plans per augmentar el percentatge de dones en la seva directiva.**

El percentatge de dones directives a Espanya ha baixat tres punts respecte de l'any passat, se situa al 21% i torna al nivell del 2009. La dada de 2013 interromp la clara tendència d'increment de dones a Espanya des de la primera edició de l'estudi IBR al 2004, situa les directives espanyoles per sota de la mitjana europea (25%) i també per sota de la mitjana mundial (24%) però per davant dels EUA (20% de dones directives) i del Regne Unit (19%).

Aquests 21% d'espanyoles directives contrasta amb el fet que un 51% dels titulats superiors i també el 44% de la força laboral del nostre país són dones.

4.3. INDICADOR III: Treball i Activació Econòmica i representació de les dones en llocs de comandament

A Espanya, descendeix el percentatge de dones en la direcció, com hem vist, i augmenten les empreses que no compten amb cap dona al seu equip directiu, cosa que arriba ja al 37% del total, cinc punts més que l'any passat. La mitjana europea és del 35%.

A les empreses del mercat continu borsari espanyoles, un 39% no compta amb representació femenina en els seus consells d'administració i la situació ha empitjorat dràsticament ja que el percentatge s'ha incrementat 15 punts des de l'estudi de 2012.

No obstant això, les dones segueixen sent només el 13% del total de membres de consells d'administració en el selectiu espanyol. El percentatge és molt menor al capdamunt de les cúpules executives: a les 35 empreses de l'IBEX només hi ha una consellera delegada i dues presidentes.

La majoria de les empreses espanyoles (un 63%) s'oposa a l'establiment de quotes obligatòries de presència femenina en els consells d'administració. A l'eurozona la mitjana de les empreses que rebutgen aquesta quota és del 55%, amb països com Alemanya en què puja aquesta proporció fins a un 66%. És en els països emergents on s'accepta majoritàriament aquesta política. A Turquia i la Xina el suport supera el 70% i una mitjana del 60% d'empresaris llatinoamericans està d'acord amb les quotes obligatòries.

A Espanya el rebuig de la regulació externa en aquesta matèria no va acompanyat per un esforç d'autoregulació. Només un 5% de les empreses espanyoles té plans específics per incorporar o promoure dones a la seva cúpula directiva.

Aquestes mesures d'autoregulació són clarament insuficients. La UE calcula que a aquest ritme es trigarien més de 40 anys a aconseguir l'equilibri de sexes en els consells d'administració. La major flexibilitat laboral no equival a major accés a càrrecs directius. De fet, en ser utilitzada aquesta flexibilitat de manera majoritària per la dona representa que la seva carrera professional se supedita a la de l'home.

L'Índex de Salut Empresarial de McKinsey va revelar que, de cada 100 empreses, aquelles que comptaven amb 3 o més dones en alts càrrecs obtenien un índex més alt que la resta.

En la mateixa línia un altre informe va concloure que la proporció mitjana de dones directives era de 7,1% en el grup de les millors empreses i del 3,1% en les pitjors companyies. En empreses acabades de crear amb 5 o més dones en la seva direcció, el 61% van tenir èxit i només un 39% van fracassar.

En l'anàlisi de l'evolució dels resultats de les empreses del Fortune 500, entre 2004 i 2008, les companyies amb major nombre de dones en els seus consells d'administració van superar a aquelles amb menor nombre de dones en un 16% de vendes i un 26% de retorn de la inversió.

Representació d'homes i dones en l'àmbit municipal

A la diagnosi realitzada per a l'elaboració del Pla d'Igualtat de l'Ajuntament, es va analitzar el nivell de representació de dones i homes en l'àmbit municipal com un indicador específic.

Aquest indicador va mesurar la representativitat de les dones en tots els àmbits, categories i nivells de responsabilitat, amb l'objectiu d'analitzar si hi ha paritat, segregació horitzontal i/o segregació vertical.

La paritat és la presència equilibrada de dones i homes en els diferents àmbits de la societat, sense que hi hagi cap privilegi o discriminació. Aquest equilibri es basa en la premissa que cap dels dos sexes no sigui representat per més del 60%, ni menys del 40%.

La segregació horitzontal és la concentració de dones o homes en determinades ocupacions i, sovint, en el cas de les dones, aquestes s'associen a un valor i una remuneració menor.

S'entén per segregació vertical la distribució desigual de dones i homes entre els diversos nivells de qualificació i responsabilitat dels sectors que ocupen. Sovint, les dones es concentren en llocs de menor poder i responsabilitat.

Les dades han estat obtingudes a partir del cartipàs publicat a la web municipal amb data de 16 d'abril de 2013.

Representació política

A continuació una taula representativa de la presència de dones i homes al consistori, en la legislatura actual, 2011-2015:

	Dones	Homes
PSC	5	7
CIU	2	5
PP	2	5
ICV-EU	1	0
TOTAL	10	17

D'un total de 27 regidors dels diferents grups polítics presents a l'ajuntament, 16 són homes i 11 són dones, això és un 59% d'homes vers un 41% de dones. Realment està dins de la paritat (60% - 40%), però beneficia els homes.

Cal afegir, pel que fa als caps de llista dels diferents grups polítics amb presència a l'Ajuntament, que dues són dones (CIU i ICV) i dos són homes (PSC i PP). Equilibri.

La **Junta de Govern Local** és formada per tres dones i quatre homes, i les **àrees de les conselleries**, per cinc dones i sis homes. S'apropen ambdues a l'equilibri, i beneficia els homes. L'alcaldia l'ocupa un home.

Al capdavant de les respectives **conselleries**, les dades a continuació:

Conselleries	Homes	Dones
Relacions Ciutadanes	1	
Seguretat Ciutadana i Territori	1	
Serveis Centrals, Economia i Hisenda	1	
Serveis a la Persona		1
Ensenyament	1	
Esport	1	
Espai Públic, Joventut		1
Medi ambient, Llicències, Mobilitat i Cooperació		1
Treball i Activació Econòmica,	1	
Comerç i Turisme		1
Cultura, Patrimoni i Festes		1
Total	6	5

4.3. INDICADOR III: Treball i Activació Econòmica i representació de les dones en llocs de comandament

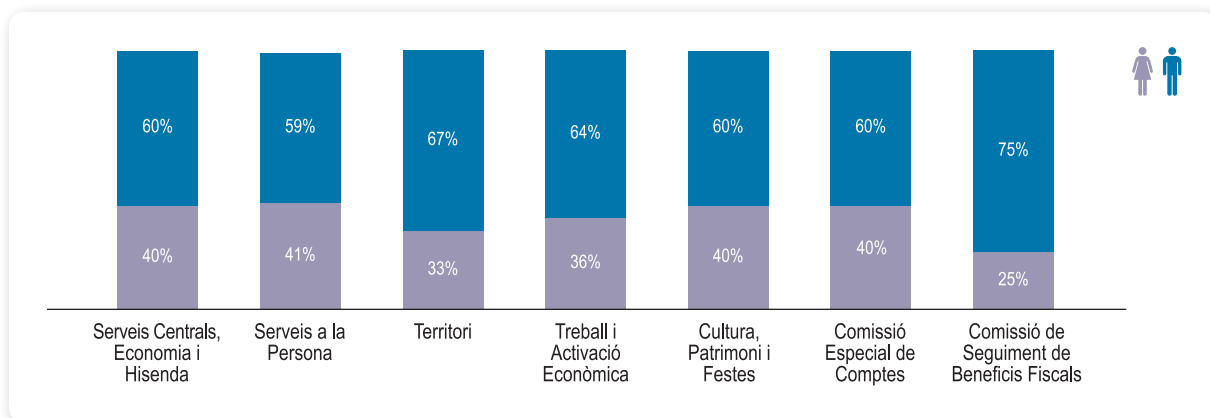
Quant a **tipus de dedicacions** dels consellers, això és, exclusiva, parcial o per assistències, s'observa el següent:

En dedicació exclusiva, cinc homes per sis dones, en la parcial, sis homes per una dona, i per assistències sis homes vers tres dones. No obstant això, des del Servei de Recursos Humans de l'Ajuntament informen, que resulta una realitat molt canviant durant la legislatura i en la qual s'aprecia desequilibri en dues de les tres categories.

Podríem dir que hi ha un equilibri paritari en la composició del consistori, si bé sempre es decanta en favor dels homes.

En relació amb les **comissions informatives i de seguiment**, la taula següent mostra la distribució entre dones i homes:

COMPOSICIÓ DE LES COMISIONS MUNICIPALS

Elaborat amb informació del cartipàs municipal

Els percentatges resultants que es mostren a la gràfica anterior són variables, tres comissions es troben dins dels paràmetres d'equilibri, si bé, com sempre, a favor dels homes, a la resta, la representació masculina es troba per damunt dels paràmetres de la paritat. D'altra banda, una altra dada a tenir en compte, la presidència de les comissions és ocupada per 3 homes vers dues dones, les quals ocupen els sectors més feminitzats tradicionalment: serveis a la persona i cultura.

La **Comissió Especial de Comptes**, presidida per un home, està formada per quinze homes vers deu dones. Es troba dins els paràmetres de la paritat, a favor dels homes.

La **Comissió de Seguiment de Beneficis Fiscals**, presidida per un home, està formada per cinc homes vers dues dones. Un 71% d'homes vers un 29% de dones.

Representació a les empreses municipals, mixtes i organismes autònoms

En relació amb les **empreses municipals**, amb 100% de capital públic, de les sis existents, tres són presidides per dones i tres per homes, i els consells d'administració són formats d'acord amb el detall següent:

Resulta evident la preponderància dels homes vers les dones en el si de tots els consells d'administració de les empreses municipals de l'Ajuntament.

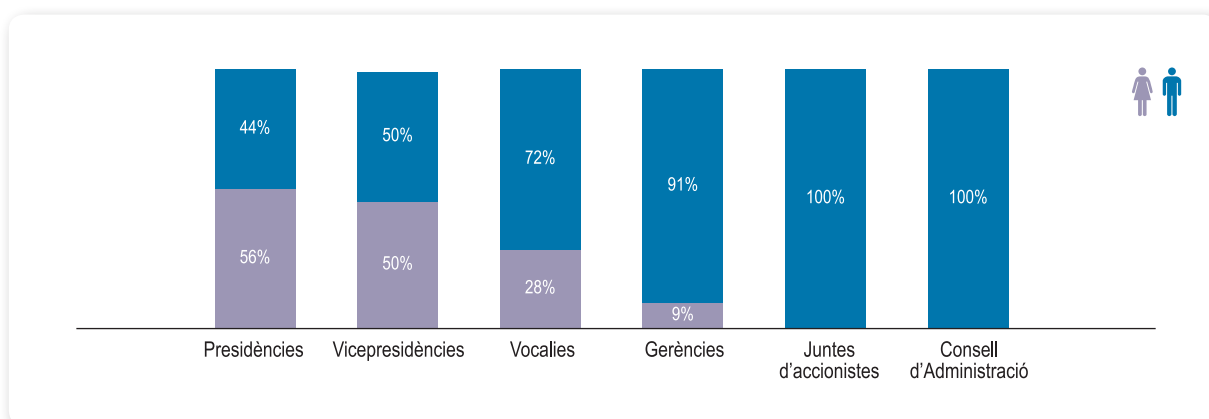
A les dues **empreses mixtes**, aquestes són Empresa Municipal Mixta d'Aigües de Tarragona, SA, i Empresa Mixta de Serveis Fúnebres Municipals de Tarragona, SA, tant a la Junta General d'Accionistes com als consells d'administració, el 100% en totes dues empreses és d'homes.

Pel que fa al **organismes autònoms**, dels quatre existents, tres són presidits per dones i un per homes, i són conformats d'acord amb el gràfic següent:

S'observa que, a excepció de l'Institut Municipal d'Educació que és un sector tradicionalment feminitzat, són els homes els que formen majoria en els respectius organismes autònoms dins una forquilla aproximada del 60% - 40%.

Respecte de les gerències de les onze empreses municipals i organismes autònoms, deu estan gestionades per homes i una per una dona, de l'Institut Municipal de Serveis Socials.

REPRESENTACIÓ EN EMPRESES MUNICIPALS, MIXTES I ORGANISMES AUTÒNOMS

Elaboració pròpia amb dades del cartipàs municipal abril 2013

Direccions territorials Generalitat amb representació política i Subdelegació del govern central

La representació en les direccions territorials no es troben dins dels paràmetres d'equilibri ja que la representació del homes està per sobre amb un 67%, mentre que la representació de les dones està en un 33%, dels quals dos corresponen a sectors molt feminitzats tradicionalment: benestar social, ensenyament.

	Homes	Dones
Subdelegació del govern central	1	
Delegat del govern de la Generalitat	1	
Justícia	1	
Empresa i Ocupació		1
Ensenyament		1
Cultura	1	
Agricultura	1	
Salut	1	
Sostenibilitat i Territori	1	
Esport		1
Institut Català de les Dones		1
Benestar Social		1
Port	1	

Representació en l'àmbit sindical

Pel que fa a la representació sindical d'UGT i CCOO a la demarcació de Tarragona, els homes tenen un 67% de representació en el càrrec de representació de govern del sindicats i les dones, el 33%. El càrrecs de màxima responsabilitat, secretaris generals estan representats per homes.

Representació en l'àmbit judicial

L'actual distribució de patits judicials de Catalunya és marcat per la Llei 38/1988, de 28 desembre. En virtut d'aquesta llei els municipis catalans es distribueixen en partits judicials i a la província de Tarragona hi ha vuit partits judicials.

Analitzarem la composició i representació dels diferents estaments jurídics del partit judicial de Tarragona.

Representació a la partida judicial Tarragona

La partida judicial està composta per **onze jutges i divuit jutgesses**; la **coordinació** està a càrrec d'**un home**. La **Secretaria Judicial** compta amb **onze homes i divuit dones**, i la **coordinació** la porta **un home**. Pel que fa a les **quatre seccions de l'audiència**, a les dues **seccions penals** els secretaris judicials **són homes** i a les **seccions civils**, les secretàries judicials **són dones**.

Pel que fa a la **Fiscalia**, la província compta amb **46 professionals** amb la representació següent: **El fiscal en cap** és **un home**, mentre que la **tinente fiscal i la degana** de Menors **són dues dones**, i el degà de Medi Ambient un home. La resta de las **deganes**, **tres dones**.

Pel que fa a l'**Audiència Provincial**, la **presidència la porta un home**. Té quatre seccions amb **deu homes jutges i quatre jutgesses**. La **presidència de secció** la porten **quatre homes**.

Medicina Forense treballa en l'àmbit provincial amb **set homes i catorze dones**, i la subdirecció la porta una dona.

Com es pot veure, el món judicial en conjunt, comença a tenir una plantilla bastant feminitzada en la judicatura, la secretaria, la fiscalia i la medicina forense. Ara bé, els llocs de responsabilitat mitjana i superior estan representats per homes majoritàriament, com és el cas de la presidència de l'Audiència, la Fiscalia i Coordinació de Secretaria.

4.3.5. Polítiques d'ocupació i activació econòmica a l'Ajuntament de Tarragona

Les polítiques d'activació econòmica són gestionades des de la Conselleria de Treball, Activació Econòmica. Porten diferents programes d'ocupació i accions per tal d'implementar i potenciar el teixit productiu del nostre territori, i avancen en el desenvolupament dels sectors econòmics emergents, d'aquells que són estratègics per Tarragona, i adequen la qualificació dels treballadors a la demanda de les empreses i atraient noves inversions per a la ciutat, que contribueixin a generar ocupació i enriquir el teixit empresarial.

Des de principis dels anys 80, l'Ajuntament ha dedicat recursos humans i materials a la millora de la qualificació professional dels treballadors del territori, a promoure l'emprenedoria i a donar suport al teixit empresarial.

Tarragona Impulsa, és el servei de l'Ajuntament de Tarragona, ubicat a l'Espai Tabacalera (av. Vidal i Barraquer s/n), des d'on es desenvolupen tots els programes relacionats amb les polítiques actives d'ocupació, la creació d'empreses i la dinamització del teixit empresarial.

El Servei Municipal d'Ocupació (SMO) i el Viver d'Empreses Pau Delclòs s'han unit per transformar-se en **Tarragona Impulsa –formació, ocupació, empresa–**.

Des d'aquí es continuen oferint els serveis que abans oferia l'SMO i el Viver des d'unes instal·lacions més adients per a l'atenció a les persones i les empreses, amb més aules i espais equipats amb tot el que és necessari per al desenvolupament d'activitats i amb els mitjans tècnics que les noves tecnologies requereixen.

- Serveis més personalitzats i adaptats a les noves tendències i necessitats de treballadors i dels emprenedors, com el nou espai de coworking per a la creació d'empreses o nous programes com el YUZZ, adreçat a joves emprenedors.
- Millora de les possibilitats d'inserció laboral dels treballadors de la ciutat i la creació i consolidació d'empreses que generin noves oportunitats pel territori.

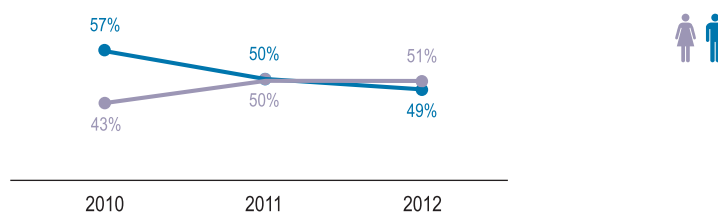
Programes que desenvolupa:

OCUPACIÓ:

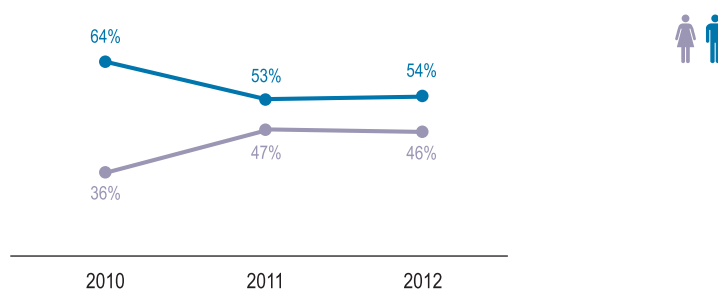
Orientació i intermediació laboral, que es realitza mitjançant la gestió d'una **borsa de treball** i la disposició de personal especialitzat en prospecció i orientació. Aquests serveis es presten al centre de la ciutat –instal·lacions de Tarragona Impulsa –formació, Oficina Jove– i també en altres zones de la ciutat.

Les inscripcions a la borsa de treball han augmentat en 3 punts i l'assistència a actuacions d'orientació laboral han augmentat en 10 punts, totes dues respecte de l'any 2010. A les gràfiques es veurà com la presència de dones és inferior a la d'homes, però es pot veure que l'assistència de dones ha anat augmentant al llarg dels anys en tots els programes que realitzen.

Gràfica 22
INSCRIPCIONS A LA
BORSA DE TREBALL

Gràfica 23
ACTUACIONS
D'ORIENTACIÓ
LABORAL

Font: Elaborat amb dades de la Conselleria de Treball, Activació Econòmica, 2012

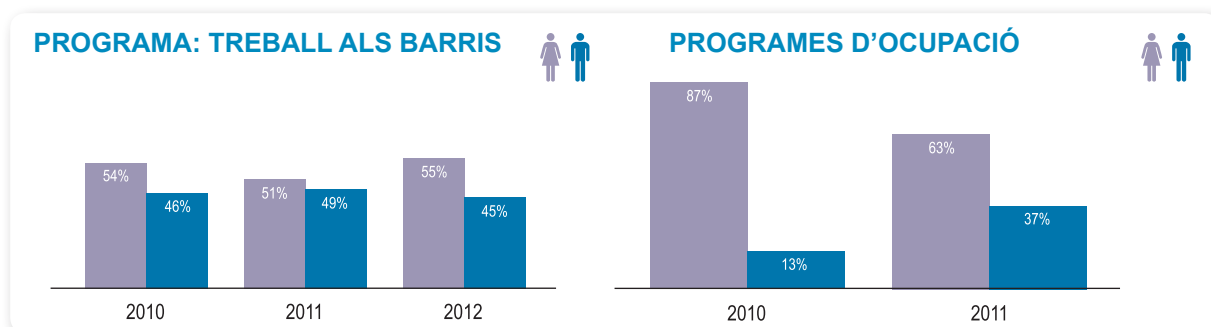
4.3. INDICADOR III: Treball i Activació Econòmica i representació de les dones en llocs de comandament

Els **programes d'ocupació**, pretenen facilitar i millorar l'ocupabilitat de les persones aturades, i promoure la inserció laboral d'aquelles que es troben amb dificultats especials. Aquests **plans d'ocupació** representen la contractació laboral de persones aturades des de l'Ajuntament per a actuacions temporals d'interès general.

Als programes dels programes d'ocupació i de treball als barris, la presència de dones ha estat superior a la dels homes en tots el programes al llarg dels tres últims anys.

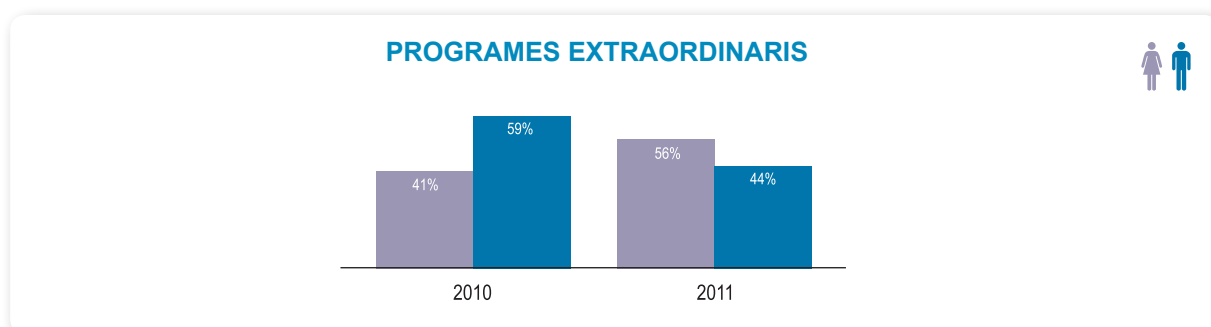
La temàtica d'aquests programes era variada però destaquen els relacionats amb les TIC, l'educació, gestió administrativa, atenció a la comunitat i atenció sociosanitària, mediació i dinamització social, i manteniment d'espais verds, i altres relacionats amb la casa d'oficis.

Gràfica 24

Font: Elaborat amb dades de la Conselleria de Treball, Activació Econòmica, 2012

Al 2010, de manera puntual, es dona una participació superior d'homes en els programes extraordinaris d'ocupació convocats, cosa que reflecteix una vegada més l'augment de l'atur masculí per la crisi.

Font: Elaborat amb dades de la Conselleria de Treball, Activació Econòmica, 2012

FORMACIÓ:

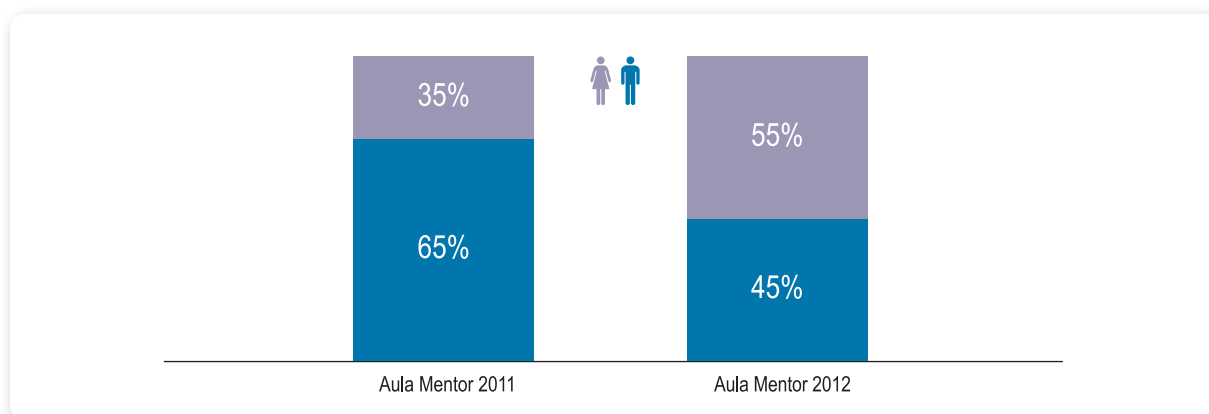
Quant a **formació**, faciliten assessorament i orientació sobre com millorar la formació, la cerca de feina, obrir un negoci o consolidar la teva empresa. Poden beneficiar-se d'aquest servei tant persones a l'atur com treballadors en actiu. Ofereix una àmplia oferta formativa per tal de garantir la competitivitat empresarial i la millora de l'ocupabilitat de les persones aturades i actives que s'adrecen al servei.

Des d'aquest servei es pot realitzar formació de manera presencial o també a distància. En aquest sentit, Tarragona Impulsa és un dels centres gestors del projecte **Aula Mentor**, iniciativa promoguda pel

Ministeri d'Educació, Cultura i Esport. És un projecte que facilita formació a distància a través d'Internet amb una àmplia oferta de cursos i que ofereix una formació oberta i flexible adreçada a persones adultes que vulguin ampliar les seves competències personals i professionals.

Si comparem les dades de 2011 i 2012, podrem apreciar una participació superior de dones que d'homes, mentre que l'any següent va ser al contrari i hi va haver una participació superior d'homes que de dones.

Gràfica 25
FORMACIÓ EN LÍNIA (AULA MENTOR)

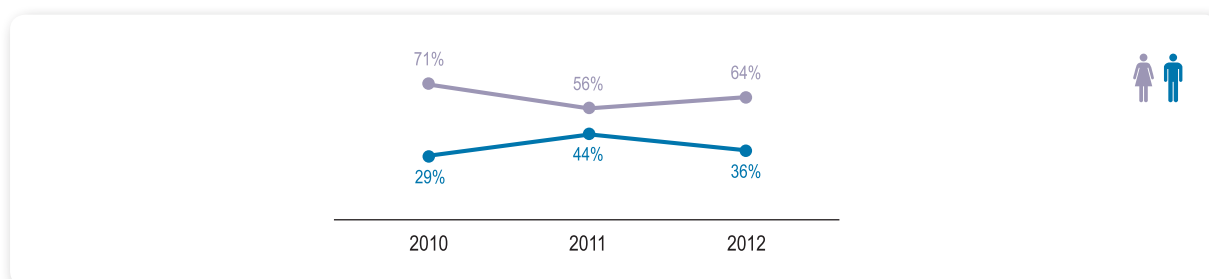

Font: Elaborat amb dades de la Conselleria de Treball, Activació Econòmica, 2012

Gestionen la programació i gestió de cursos de formació ocupacional finançats pel SOC i el Fons Social Europeu. Durant el 2010 i 2011 l'oferta ha estat àmplia i diversa, ha superat un total de 400 persones ateses i ha arribat gairebé a les 2.000 hores anuals en 20 especialitats, en què s'han ofert 53 cursos.

La gràfica següent ens mostra que la presència de dones en la formació ocupacional al llarg dels tres últims anys, també ha estat notòriament inferior a la dels homes. A l'any 2010 la diferència de l'assistència d'homes era de 42 punts superior a la de les dones, aquest últim any la diferència es va reduir a 28 punts.

Gràfica 26
FORMACIÓ OCUPACIONAL

Font: Elaborat amb dades de la Conselleria de Treball, Activació Econòmica, 2012

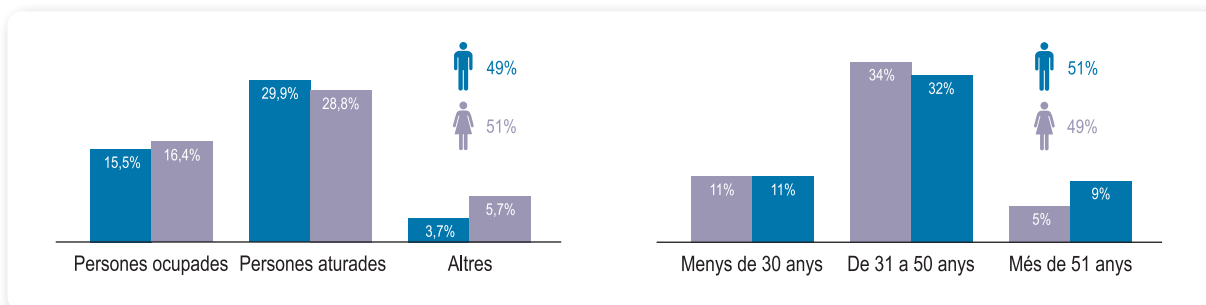
Programes de suport a l'emprenedoria:

Realitzen programes de suport a l'emprenedoria, la petita empresa i el treball autònom (sensibilització, informació, orientació, formació, assessorament i assistència tècnica). És un recurs interessant per a persones que volen fer viables projectes empresarials o necessiten suport durant el procés de creació i consolidació. Els resultats d'aquestes intervencions es poden mesurar en termes de nombre de plans d'empresa assessorats, empreses creades, persones promotores d'iniciatives empresarials i llocs de treball derivats.

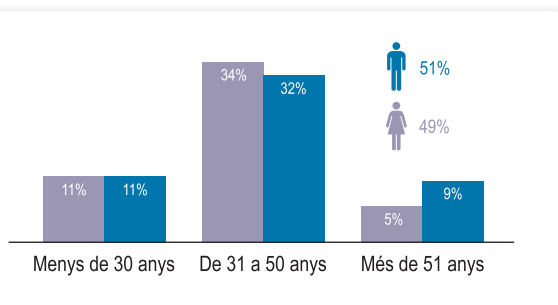
Els programes de sensibilització (xerrades, tallers, seminaris, conferències, edició i distribució de materials, etc.) són preparats i gestionats per l'Ajuntament dins la xarxa INICIA.

El perfil de les persones que al llarg del 2012 han assistit al servei és el següent:

Gràfica 27
SITUACIÓ LABORAL

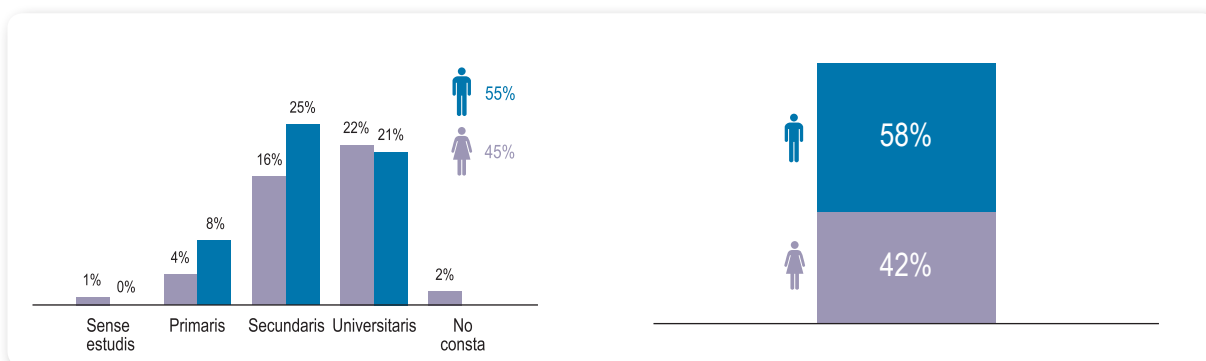

Gràfica 28
EDATS

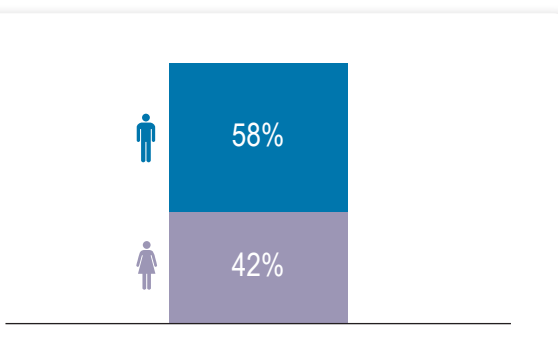

Font: Elaborat amb dades de la Conselleria de Treball, Activació Econòmica, 2012

Gràfica 29
NIVELL D'ESTUDIS

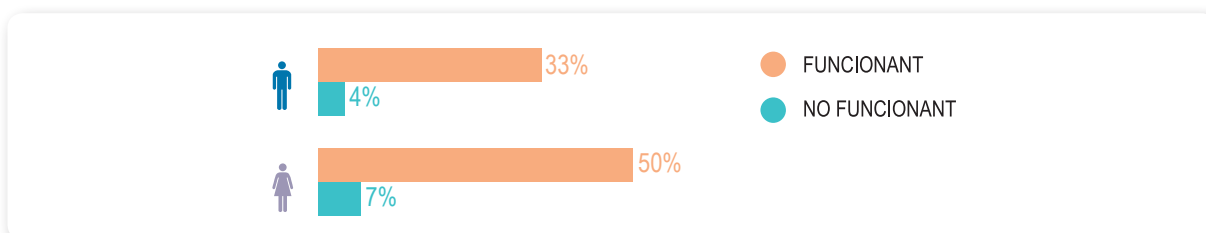

Gràfica 30
PLA D'EMPRESSES REALITZATS

Font: Elaborat amb dades de la Conselleria de Treball, Activació Econòmica, 2012

Gràfica 31
EMPRESSES MUNTADES AL 2012

Font: Elaborat amb dades de la Conselleria de Treball, Activació Econòmica, 2012

Dels projectes realitzats destacarem el “Sinergies” i “Yuzz”. Sinergies és un projecte que té l'objectiu de fomentar l'emprenedoria en mercats i sectors emergents per afavorir la unió entre joves catalans emprenedors i estudiants provinents d'economies emergents, en aquest cas, la xinesa, a través del programa “Empresa i Lengua Española” de la Fundació URV.

En aquest projecte han participat al llarg de l'any 30 persones, de les quals hi havia 16 dones –6 espanyoles i 10 xineses–, i 14 homes, –5 xinesos i 9 espanyols–.

El programa Yuzz és un concurs que promou el talent dels joves (de 18 a 30 anys) que volen posar en marxa idees amb un alt component tecnològic innovador. Al llarg de l'any hi han participat 25 persones, dues dones i 23 homes.

Així mateix, realitza programes de desenvolupament local que contribueixen a generar oportunitats empresarials/ocupacionals al territori:

- Conèixer i fer conèixer la realitat socioeconòmica i el teixit empresarial de la ciutat –explotació de dades, elaboració de censos d'empreses, important per a la captació d'inversió (CEPE-SI, cens d'empreses i naus i parcel·les disponibles als polígons de Tarragona, Invest Tarragona, Oficina de Suport a l'Inversor i informació d'interès per inversors).
- El foment de la professionalització –amb fires i campanyes de promoció de l'FP– té com a objectiu facilitar la disponibilitat de personal qualificat per a les empreses per impulsar l'economia, aprofitar els nous jaciments d'ocupació i garantir la permanència de les inversions.
- També s'ha iniciat un programa d'ordenació i promoció dels polígons industrials i de promoció exterior de la ciutat. (Oficina de Promoció dels Polígons Empresarials, Biz Tarragona, Observatori Econòmic de Comerç, i el Pla 2022, pla estratègic de ciutat).

4.3.6. Percepcions de la ciutadania i conclusions

Percepcions de la ciutadania

Per a l'elaboració del present document es va portar a terme un procés de participació ciutadana per tal de poder obtenir dades qualitatives, a través de diferents eines de participació: entrevistes, grups de discussió i qüestionaris.

A continuació es descriuen les dades qualitatives obtingudes en relació amb l'eix que ens ocupa.

Les **idees força** obtingudes a partir dels **grups de discussió**:

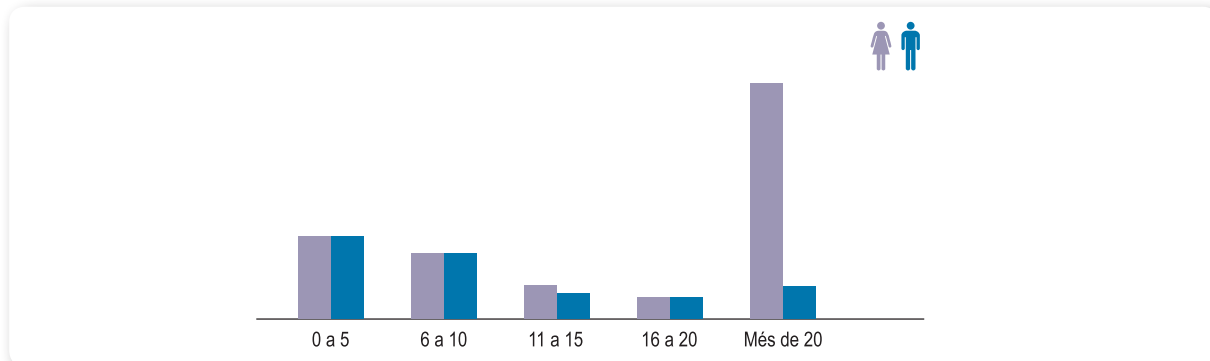
- Resulten molt necessàries polítiques d'usos del temps que tinguin en compte la conciliació de la vida familiar i laboral, tant per homes com per dones.
- Les repercussions negatives per les dones de la doble jornada, cal fomentar la corresponsabilitat entre dones i homes.
- Hi ha segregació horitzontal i vertical a la feina.
- Retribucions desiguals entre homes i dones (s'infravalora el treball de les dones).
- Discriminacions vers les dones en les seleccions de personal.
- Formar les dones pel seu apoderament.
- Rigidesa dels patrons de gènere en la inserció laboral.
- També el rol de gènere en els homes els discrimina: han de ser els que han de portar els diners a casa, han de ser els forts, etc.
- El llenguatge i la comunicació sexista és present a moltes empreses.
- Cal tenir en compte la diversitat en l'anàlisi de la igualtat entre dones i homes.
- Les dones han de millorar el seu benestar, la seva autonomia en tots els sentits.

4.3. INDICADOR III: Treball i Activació Econòmica i representació de les dones en llocs de comandament

Els qüestionaris emplenats per la població també han donat llum sobre les percepcions de la ciutadania en relació amb l'eix treball:

• “Quantes hores dedica a les tasques domèstiques?”

Gràfica 32

Destaca la progressió descendent dels homes amb l'augment de les hores dedicades a les tasques i el gran nombre de dones en detriment dels homes quan es passa a la franja de més de vint hores setmanals. Manca de corresponsabilitat?

• “Les dones tenen més dificultats que els homes per accedir a llocs de comandament?”

Un 77,63% de les persones considera que sí, que les dones tenen més dificultats que els homes per accedir a llocs de comandament. La majoria d'aquestes persones que ho considera són dones (74,12%).

• “Considera que hi ha llocs de treball més adients per a dones i llocs de treball més adients per homes?”

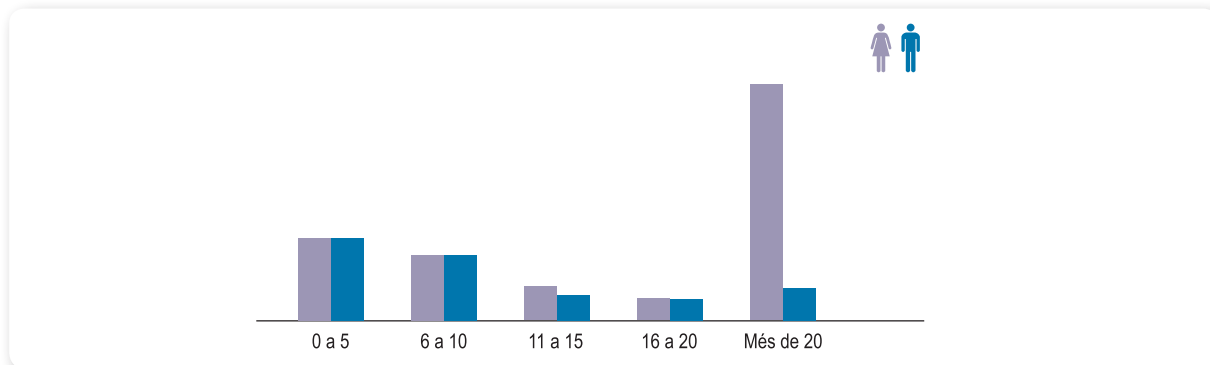
Un 40,89% de les persones consideren que sí, que hi ha llocs de treball més adients per a dones i llocs de treball més adients per a homes, de les quals el 37,32% són dones. Caldria apoderar les dones i sensibilització i formació en relació amb els rols de gènere?

• “Considera necessàries mesures per evitar l'assetjament sexual i per raó de gènere a la feina?”

Més del 90% de les persones considera necessàries aquest tipus de mesures.

• “Quantes hores a la setmana dedica a la cura dels altres?”

Gràfica 33

La gràfica és molt similar a la relativa a les hores setmanals dedicades al treball domèstic, i la lectura, també, tenint en compte el rol de gènere tradicional de la dona vers les tasques domèstiques i la cura vers els altres.

Conclusions:

L'ocupació global femenina no ha superat el 50%, probablement perquè algunes dones es veuen obligades a retirar-se del mercat laboral per ocupar-se del treball de cura de persones en un determinat moment del seu cicle de vida. Això últim també explicaria per què algunes dones prefereixen feines a jornada parcial i de menys disponibilitat horària en comparació amb els homes.

Les dones històricament arrossegueu un paper de subordinació en el mercat de treball en comparació amb els homes. La inserció laboral es realitza, com s'ha pogut comprovar, en condicions pitjors que la dels homes, la qual cosa explica gran part de la bretxa salarial per raó de gènere que suporten les dones a la seva vida laboral. Per altra banda, les dones presenten un nivell superior de formació i accedeixen a contractes en condicions pitjors que els homes.

La taxa d'ocupació entre les dones més joves ha tingut una tendència a la disminució gradual com a conseqüència, fonamentalment, de l'allargament dels anys de formació.

D'altra banda, la dificultat més gran de les dones per compaginar l'àmbit familiar i el laboral, que es tradueix en una participació laboral diferent de la dels homes, està estretament lligada a la maternitat. La taxa d'ocupació femenina es distancia més de la masculina a mesura que augmenta el nombre de criatures, al contrari del que passa amb la taxa d'ocupació masculina, que no pateix cap alteració per aquest motiu.

Pel que fa a la relació entre ocupació i nivell de formació, observem que si bé tant homes com dones s'incorporen al mercat de treball amb nivells més alts de formació, són moltes més les dones que ho fan amb nivells de formació superiors.

D'altra banda, les dones continuen necessitant més nivell de formació que els homes per accedir i mantenir-se al mercat laboral, malgrat que moltes vegades ocupen llocs de treball per als quals estan sobrequalificades.

Els factors que incideixen en el gruix de les diferències salarials i la seva persistència no es justifiquen per la qualificació inferior de les dones o la menor experiència laboral, ja que la diferència salarial per sexe es dona a tots els nivells educatius i d'antiguitat i, fins i tot, augmenta com més elevats són aquests nivells; responen més aviat a una posició de partida, en el mercat de treball, de desigualtat com a resultat de processos culturals i de socialització.

Les trajectòries educatives i professionals de les dones i els homes responen, en gran part, a l'assumpció de rols i papers socials que són resultat d'un conjunt de circumstàncies socioculturals. Una de les conseqüències és la segregació ocupacional i sectorial de les dones, és a dir, la seva concentració en ocupacions i sectors (serveis, comerç, hostaleria...) amb remuneracions mitjanes més baixes que als sectors industrials, en què hi ha una presència masculina més elevada.

Alhora, la necessitat de fer compatibles el rol productiu amb la cura de l'entorn familiar condiciona les preferències laborals de les dones, com ara treballar jornades reduïdes, en llocs de menor responsabilitat o en el desenvolupament de carreres professionals intermitents, situacions que repercuteixen en salaris inferiors.

És, per tant, evident que les diferències retributives no només són el reflex de diferències objectives en termes de productivitat, sinó, més aviat, de la discriminació exercida pels estereotips i els rols de gènere, que condicionen les preferències i aspiracions professionals de dones i homes en el mercat laboral.

Si observem els sectors d'activitat, les dades reflecteixen l'existència generalitzada d'una bretxa salarial. En el sector amb més presència femenina la diferència és més elevada que en el sector de la construcció, eminentment masculinitzat.

Pel que fa a la jornada laboral, cal destacar que la diferència salarial és més elevada en les ocupacions a temps parcial i en les persones que tenen els salaris més baixos, que, com es veu en el gràfic, són les dones, que són les que fan jornada parcial.

Cal destacar un factor més en la diferència salarial, el del tipus de contracte. Les dades mostren que la bretxa salarial és molt més gran entre les persones que tenen un contracte indefinit (26,5%) que entre les que tenen un contracte temporal (3,8%).

Totes aquestes dades posen de manifest que, malgrat els avenços experimentats en el terreny laboral, s'ha de seguir parlant de desigualtat salarial, que constitueix un indicador de l'existència de la discriminació per raó de gènere i que respon a la valoració menor de la societat pel treball realitzat per les dones, tot i el seu important valor econòmic i la seva contribució al sosteniment del benestar social.

El salari inferior que reben les dones incideix directament en la quantia de les prestacions econòmiques que deriven de les rendes salarials, com les pensions i la prestació d'atur. Això fa que la manca d'autonomia econòmica de les dones es torni a concebre com un problema per a tota la vida, i, per tant, aconseguir la igualtat salarial és fonamental per aconseguir la independència de les dones, és de justícia social, a més d'un reconeixement a la seva dignitat com a treballadores.

Les diferents formes de participació laboral de dones i homes i la seva traducció en l'accés posterior a les pensions de jubilació, així com la major esperança de vida, expliquen que el 93% de pensions de viduïtat siguin per a dones. Això fa que cada vegada hi hagi un grup més nombrós de vídues d'edat avançada amb ingressos que procedeixen de la pensió de viduïtat, derivada de la mort de la parella, amb un import insuficient. Dones que no disposen d'altres rendes o ingressos addicionals i que s'enfronten a una pensió que moltes vegades les aboca a la pobresa.

Pel que fa a l'import general de les pensions, les que corresponen a les dones continuen sent inferiors a les dels homes, de manera que si al 2010 les dones rebien una mitjana de 597,2 € mensuals, la pensió dels homes se situava en 971,92 €, diferència que, en els darrers anys, lluny de disminuir ha anat augmentant.

Quant a les percepcions de la ciutadania, són en la mateixa direcció a les que apunten les dades quantitatives.

Així mateix, pel que fa als serveis que ofereix l'Ajuntament, cal destacar l'equilibri entre dones i homes en l'accés als seus serveis, amb dues excepcions, la formació ocupacional amb més nombre d'homes que dones i el programa Yuzz amb 23 homes i només dues dones, si bé aquest últim programa és orientat a un sector tradicionalment masculinitzat com la tecnologia.

4.4. INDICADOR IV: Dades de vulnerabilitat social

La pobresa severa creix a Catalunya de manera ininterrompuda entre les persones en edat laboral a causa de la destrucció de llocs de treball i a l'empitjorament de les condicions salarials. Però aquesta situació de pobresa no afecta de la mateixa manera les dones que els homes, ni la infantesa i la gent gran, les famílies monoparentals o les extenses, ni les persones autòctones ni les nacionals o les estrangeres.

Per poder realitzar una anàlisi desagregada des de la perspectiva de gènere de la població en risc de pobresa com a conseqüència de la crisi, utilitzarem dades de l'Enquesta de Condicions de Vida i Hàbits de Població de Catalunya del període 2004-2010 i 2011.

4.4.1. Població en risc de pobresa

La taxa de risc a la pobresa es defineix com el llindar de pobresa que es calcula a partir de la distribució dels ingressos per unitat de consum. Aquest llindar es fixa en el 60% de la mitjana dels ingressos per unitat de consum de les persones. La taxa de risc de pobresa és el percentatge de persones que se situen per sota del llindar de pobresa. En els resultats que es presenten s'ha utilitzat el llindar del conjunt de Catalunya.

L'any 2011 el risc de pobresa afectava el 19,1% de la població catalana, vuit dècimes menys que l'any anterior. Aquesta taxa se situa per sota de la dada espanyola (21,8%) però per sobre de la Unió Europea (16,9%). Aquesta taxa es dispara quan parlem de població menor de 16 anys, que situa la taxa de risc de pobresa en el 26,4%, segons l'Institut d'Estadística de Catalunya (Idescat).

Pel contrari, la població de 65 anys i més, ha reduït el risc a la pobresa en 3,7 punts i se situa en el 17,7%, mentre que la de 16 a 64 anys l'ha disminuït en 0,9 punts i se situa també en el 17,7%.

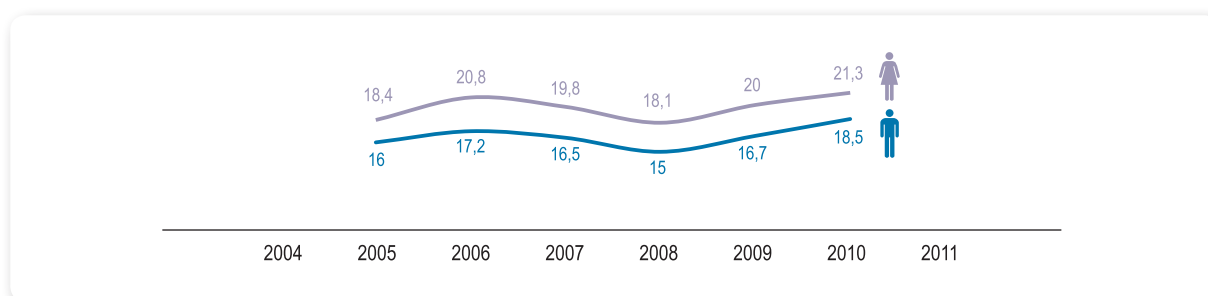
Al nostre territori, el **28,1% de la població del Camp de Tarragona** (174,1 milers de persones) **viuen amb una renda inferior al llindar de risc a la pobresa** (8.560 euros anuals), el qual es fixa com el 60% de la mitjana dels ingressos disponibles anuals equivalents.

4.4.2. Taxa de risc de pobresa a Catalunya

Així mateix, l'Enquesta de Condicions de Vida i Hàbits de Població de Catalunya (2004-2010), ens indica que la **taxa de risc de pobresa sempre ha estat més elevada per les dones però la crisi ha provocat un lleuger augment en les taxes d'homes a partir del 2008** (1,8 punts percentuals), **a causa de l'atur dels sectors d'activitat més masculinitzats**, la qual cosa repercuteix de manera directa en l'augment dels índex de pobresa, sobretot, en els homes que ja estaven a prop del llindars de risc de pobresa.

La gràfica 1, posa de manifest dues evidències, en primer lloc, que **la taxa de risc de pobresa, per al període (2004-2010), és més elevada en les dones que en els homes** i, en segon lloc, ens trobem que, **a partir de 2008 i fins al 2010, la taxa de pobresa augmenta fins al 21,3% per a les dones i el 18,5% en els homes.**

Gràfica 1
EVOLUCIÓ DE LA TAXA DE RISC DE POBRESA (2004-2010)

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Enquesta de Condicions de Vida (Idescat)

Considerant altres aspectes complementaris, el 29,5% de la població catalana (2.224,8 milers de persones) viu en situació de risc a la pobresa o exclusió social. Aquesta situació bé determinada pel fet de viure a llars que disposa d'una renda inferior al llindar de pobresa, llars on es pateix privació material severa o llars amb una intensitat de treball molt baixa.

Al Camp de Tarragona hi ha un 33,5% (207,6 milers de persones) que viuen en aquesta situació, i el 36,5% (226,1 milers de persones) declara arribar amb dificultat o molta dificultat a final de mes.

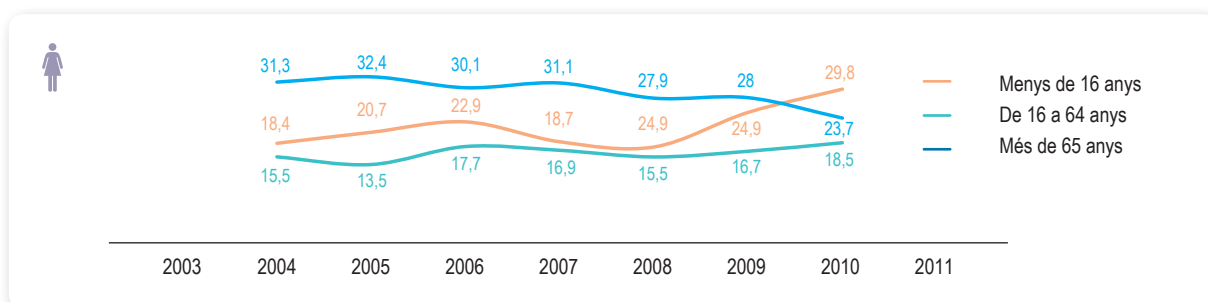
Les gràfiques 2 i 3 mostren l'evolució de la taxa de pobresa de dones i homes a Catalunya, i varia significativament segon els diferents intervals d'edat.

D'aquesta manera, del 2007 al 2010, la taxa de risc de pobresa de les persones de més 65 anys va començar a créixer en 8,6 punts percentuals, altrament, al 2009 es dona un augment de la taxa de risc de pobresa en les persones entre 16 i 64 anys.

L'augment generalitzat de la taxa de pobresa es dona sobretot a les persones en edat laboral. En tots els intervals d'edat les dones tenen més taxa de risc de pobresa al 2005, una diferència de 2,5 punts percentuals, després d'aquesta data, la diferència augmenta per sobre de 3 punts.

Quant als menors de 16 anys, l'augment de pobresa afecta de la mateixa manera tots dos sexes, que passa d'una taxa de 17,6% al 2008 a un 23,7% al 2010.

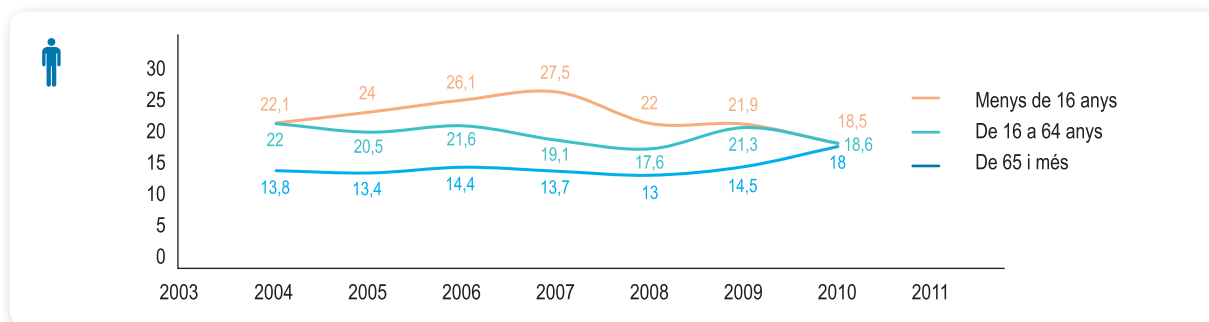
Gràfica 2
EVOLUCIÓ DE LA TAXA DE RISC DE POBRESA DE DONES PER EDAT (2004-2010)

Dades de l'Enquesta de Condicions de Vida. IDESCAT

Gràfica 3

EVOLUCIÓ DE LA TAXA DE RISC DE POBRESA D'HOMES PER EDAT (2004-2010)

Dades de l'Enquesta de Condicions de Vida. IDESCAT

La família és una institució canviant i ho fa amb les transformacions socials. Un exemple d'això és que hi ha més dones encapçalant les famílies i que, segons les dades següents, són les que tenen més risc de pobresa. Per una banda, tenim les vídues o dones grans soles (llars unipersonals) que o bé no compten amb ingressos propis o reben pensions molt baixes. Per l'altra, les famílies monomarentals constituïdes generalment per una progenitora i fills o persones dependents al seu càrrec, amb una taxa de risc de pobresa del 46,6%, que no són els casos més nombrosos, però sí que són en els quals la pobresa té més incidència.

Les anomenem llars monoparentals, ja que són les dones les que principalment són caps de família d'aquest tipus de llars, i reverteix en una major situació de vulnerabilitat davant la pobresa. I és que l'ésser mare sola és una condició social, una categoria analítica fonamental per entendre la dimensió de gènere en els estats del benestar, segons les dades del cens 2001, a Catalunya, més d'un 80% d'aquests llars estan composades per dones.

La taxa de risc de pobresa del 2008-2011, segon dades de l'enquesta, ha passat del 16,6% al 19,1% en 2011. A la taula 1, es veu més detalladament l'evolució de la taxa al llarg dels quatre anys segons el tipus de llar i edats. Les llars on més s'ha incrementat la taxa de risc de pobresa són les formades per adults amb tres o més fills dependents, que han passat d'una taxa del 45,7% a l'any 2008, i del 54,4% al 2011. La precarització del mercat laboral, la retallada d'ajudes socials, i l'existència de fills té efecte directe en la taxa de risc de pobresa, i aquesta última, representa una càrrega econòmica com un augment de la càrrega total de treball.

Taula 1

EVOLUCIÓ EN LA COMPOSICIÓ DE LA POBLACIÓ EN RISC DE POBRESA I TAXA DE RISC DE POBRESA DE PERSONES PER TIPUS DE LLAR (2010- 2011)

	2008	2009	2010	2011
Llars sense fills dependents (1)				
Unipersonal	30,4	28,7	28,1	23,7
De menys de 65 anys	21	17,6	21,6	21,9
De 65 i més	41,4	41,4	36,1	26
Amb dos adults	17,7	17	14,5	13,2
De menys de 65 anys	10,4	11,7	10,8	9,5
Amb almenys un de 65 i més	27,2	23,8	19,3	17,9
Altres llars sense fills dependents	10,6	9,2	19,7	13,1
Llars amb fills dependents				
Un adult amb un o més fills dependents	48	40,9	46,6	..
Dos adults amb un o més fills dependents	16,4	21,7	21,3	24,3
amb un fill dependent	12,4	20,8	20,2	15,5
amb dos fills dependents	15,8	17,6	17,8	22,5
amb tres o més fills dependents	45,7	60,3	47,5	64,4
Altres llars amb fills dependents	12,8	15,3	18,2	20,4

Dades de l'Enquesta de Condicions de Vida, IDESCAT

És important puntualitzar que el concepte de treball està assimilat al treball remunerat, i les dades oficials de què es disposen, tant en l'EPA com a l'ECV, només preveuen aquesta mena d'activitat.

Analitzant la pobresa des d'aquest tipus de treball, estarem mostrant una parcialitat dels factors que directament incideixen en aquesta problemàtica social. Si, per exemple, tornem a l'última taula analitzada, recordarem que deia que a les llars sense feina (remunerada) i amb fills dependents és on hi havia més taxa de risc de pobresa.

Socialment no es té en compte el treball familiar i de cura com a part integrant del desenvolupament i manteniment del sistema social, aquesta activitat manté la seva valoració marginal (la seva consideració com a "no treball"), amb la qual cosa es manté ocult, igual que les persones que el realitzen. Això és en contraposició amb el treball de mercat, que té un reconeixement social que fins avui dia ha romàs inalterable.

És important remarcar que per a les dones, les possibilitats de participar en el mercat laboral estan estretament relacionades amb l'estructura familiar, i condicionada pel moment de cycle de vida, la situació socioeconòmica, etc.

El risc de pobresa està directament relacionat amb el treball remunerat a les llars i com menor és la intensitat del treball, més és el risc de pobresa.

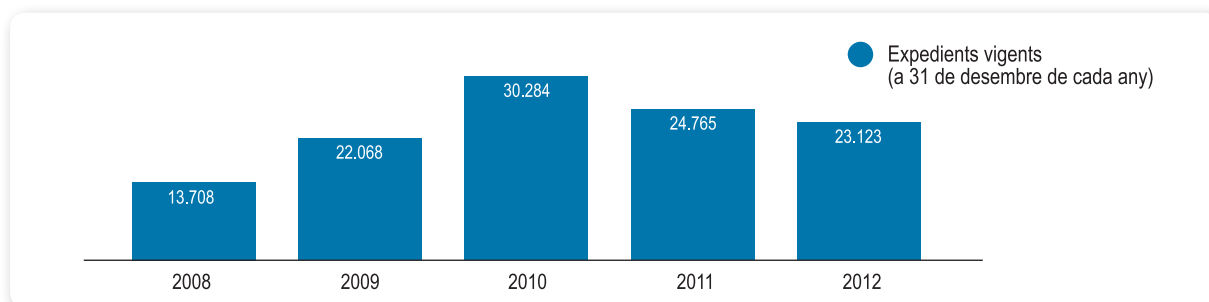
4.4.3. La Renda Mínima d'Inserció a Catalunya i Tarragona

Per donar resposta a les necessitats socials es disposa de diferents recursos, alguns de competència de la Generalitat, altres són de competència municipal.

La Renda Mínima d'Inserció –RMI– és una prestació de la Generalitat que s'utilitza per abordar la manca o insuficiència de recursos econòmics de les persones en risc d'exclusió, que tenen dificultats per accedir a una font d'ingressos. L'Ajuntament de Tarragona té competències per la tramitació d'aquests expedients i és la Generalitat qui els aprova.

La gràfica 4 mostra que fins al 2008 el nombre d'expedients vigents a Catalunya mai havia superat els 13.000. Al 2009 es produeix un increment del 61% i arriba als 22.068, tot això com a conseqüència de la desocupació i amb la pèrdua del dret a prestacions socials contributives. Aquesta proporció va seguir augmentant però més moderadament al 2010 fins al 37,2%, amb el nombre de 30.284 d'expedients. Al 2011 es produeix un descens d'expedients d'un 18,2%, i es queda la xifra final en 24.765 expedients vigents. Aquest descens és a causa dels canvis i enduriment en les condicions d'accés a la RMI.

Gràfica 4
EVOLUCIÓ DEL NOMBRE D'EXPEDIENTS A CATALUNYA (2008-2012)

Font:Elaboració pròpia amb dades de la Direcció General d'Economia Social i Cooperativa i Treball Autònom

4.4. INDICADOR IV: Dades de vulnerabilitat social

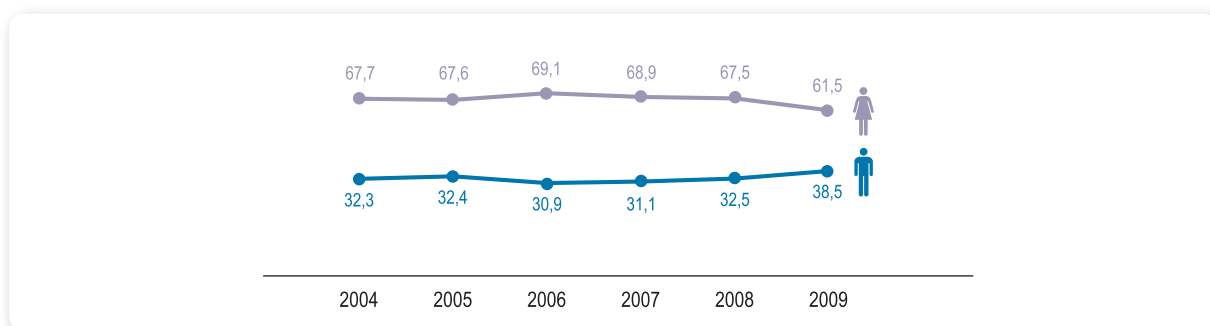
Els perfils i les problemàtiques de les persones sol·licitants i perceptores de la prestació ha canviat en els darrers anys, sobretot arran de la crisi econòmica.

Són persones de 35 anys en endavant i amb experiència laboral intermitent i treballs de nivell competitiu molt baix, problemes de salut, familiars, habitatge, entre altres, fet que els fa ser especialment vulnerables.

La gràfica 5 se centra en l'evolució total dels expedients vigents, i observem que des del 2004, les dones són les que més participen en el programa de l'RMI, i el percentatge oscil·la entre un 67,7%, al 2004, i un 69,1%, al 2006.

Però, a partir del 2009 la situació canvia, es produeix un augment del 90,5% del de sol·licituds en el nombre d'expedients vigents d'homes, enfront d'un augment del 46,7 d'expedients vigents de dones.

Gràfica 5
EVOLUCIÓ DELS EXPEDIENTS VIGENTS A CATALUNYA (2004-2009)

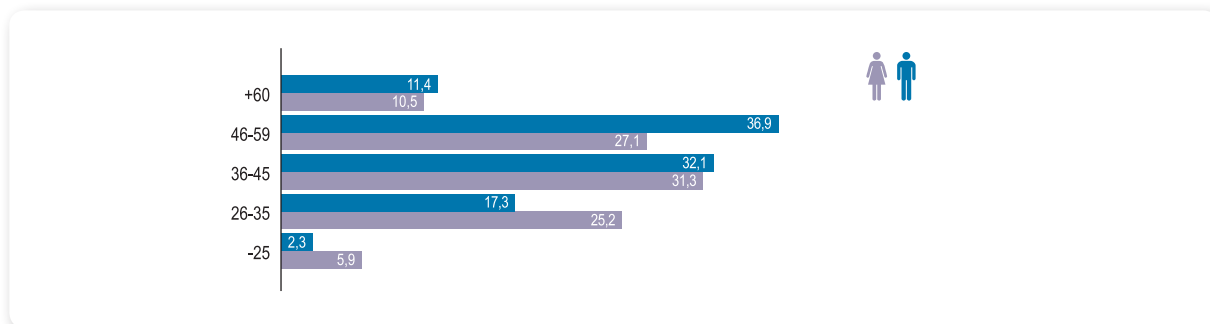

Elaboració pròpia a partir de les dades de Mujeres y hombres ante la pobreza en Cataluña. Aproximación a una realidad diferencial desde el estudio del Programa Interdepartamental de la Renta Mínima de Inserción Alicia Flórez Moradiellos. Materials CiP Informes

La gràfica 6, mostra el percentatge d'expedients a Catalunya l'any 2009 per edats, en què **les dones d'edats entre els 36 i 45 anys són les que més accés han tingut a la prestació amb un 31,3%, les que estan entre els 46 i 59 anys, el 27,1%, i finalment, les que tenen entre 26 i 35 anys un 25,2%.**

No obstant això, en el cas dels homes, els que més accedeixen a aquesta prestació són, en primer lloc, la franja d'edat d'entre 46 i 59 anys amb un 36,9%, i els que tenen entre 36 i 45 anys, amb el 32,1%.

Gràfica 6
PERCENTATGE D'EXPEDIENTS VIGENTS A CATALUNYA PER SEXE I EDAT (2009)

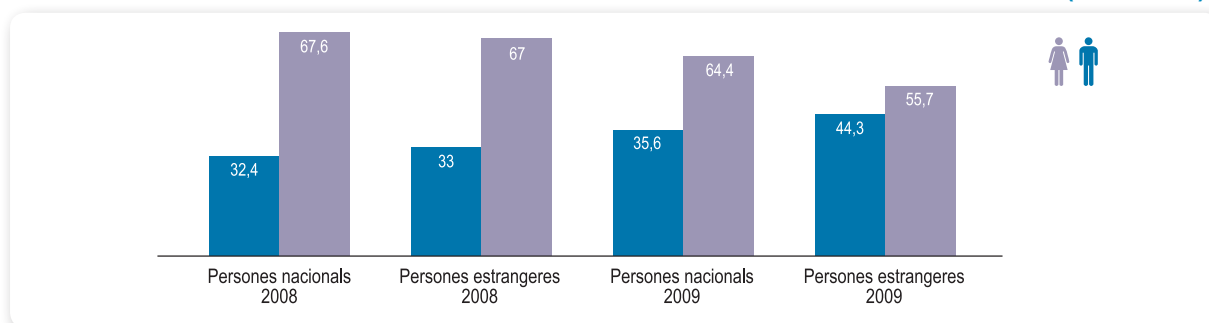
Elaboració pròpia a partir de les dades de Mujeres y hombres ante la pobreza en Cataluña. Aproximación a una realidad diferencial desde el estudio del Programa Interdepartamental de la Renta Mínima de Inserción Alicia Flórez Moradiellos, Materials CiP Informes

A la gràfica 7, es veu com la **nacionalitat també és una variable que mostra grans diferències en les persones beneficiàries de l'RMI**. Així, per al 2009, el percentatge de persones estrangeres receptors és del 33,6%, amb un augment respecte del 2008 del 150,8%.

Al 2009, de les 22.048 persones que es beneficien de l'RMI, 7.412 són estrangeres. Fet que està directament relacionat amb la dificultat d'integració en el mercat laboral, amb una menor integració a escala social, i amb la dificultat en l'accés a altres prestacions socials.

Si ho comparem amb els de nacionalitat espanyola passen de ser, al 2008, 10.741 persones, a 14.636 al 2009, cosa que incrementa en un 36,3%.

Gràfica 7

PERCENTATGE D'EXPEDIENTS VIGENTS PER SEXE I NACIONALITAT A CATALUNYA (2008-2009)

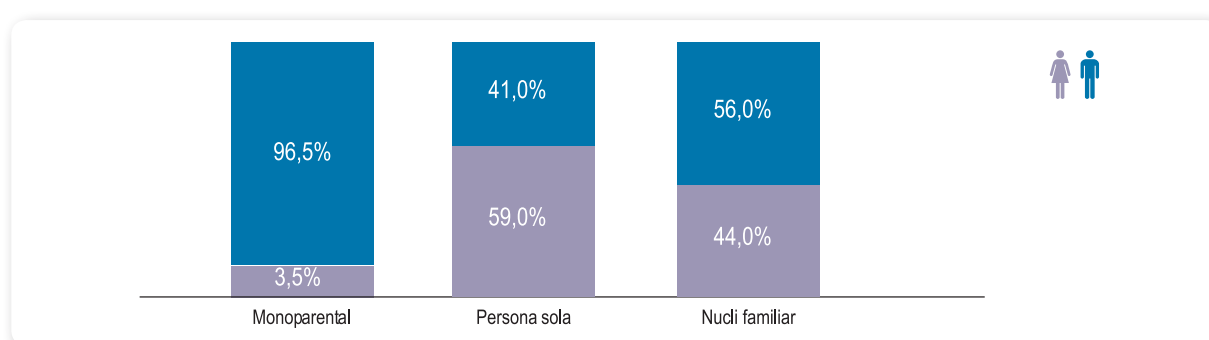
Elaboració pròpia a partir de les dades de Mujeres y hombres ante la pobreza en Cataluña. Aproximación a una realidad diferencial desde el estudio del Programa Interdepartamental de la Renta Mínima de Inserción Alicia Flórez Moradiellos, Materials CiP Informes

Les diferències entre dones i homes són encara més patents quan es té en compte la composició de les llars. Així, per al 2009, dels llars monoparentals que reben l'RMI, el 45,7% corresponien a dones, enfront del 3% dels homes.

Per altra banda, pels homes, el tipus de llar principal és l'unipersonal, és a dir, del total d'homes que reben l'RMI, un 64,3% viu sol, davant del 28% de dones que viuen soles. Finalment, tenim els nuclis familiars, en què es concentra el 33,1% d'homes titulars, i el 26,4% del total de dones titulars de la prestació.

A la gràfica 8 **s'observa que gairebé la meitat de dones que reben l'RMI són mares soles amb fills dependents al seu càrrec; poc més d'una quarta part viuen soles, i una altra quarta part de les dones que reben l'RMI, viuen en un nucli familiar. En contraposició, dues terceres parts dels homes viuen sols i la resta viuen en un nucli familiar. Del total de llars d'aquest tipus un 96,5% són llars monomarentals, enfront del restant 3,5% de llars monoparentals.**

Gràfica 8

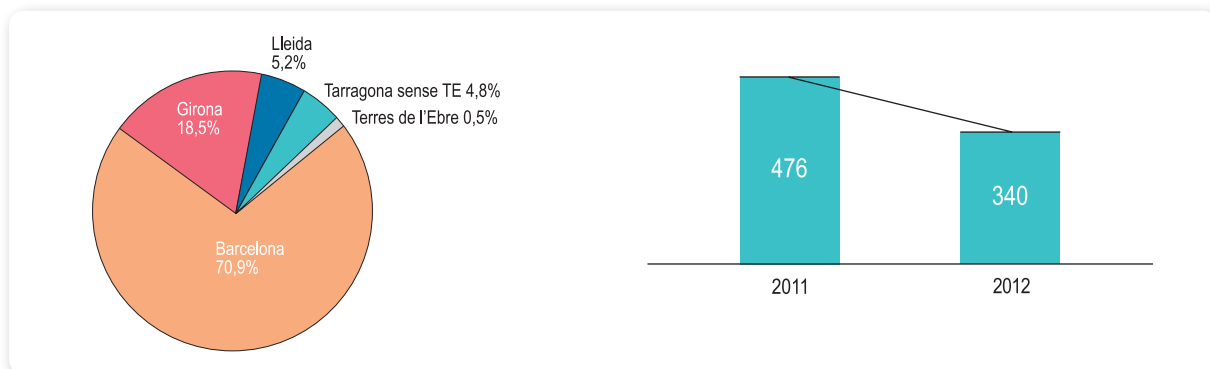
PERCENTATGE D'EXPEDIENTS VIGENTS PER SEXE I TIPUS DE LLAR

Elaboració pròpia a partir de les dades de Mujeres y hombres ante la pobreza en Cataluña. Aproximación a una realidad diferencial desde el estudio del Programa Interdepartamental de la Renta Mínima de Inserción Alicia Flórez Moradiellos, Materials CiP Informes

Dades de Tarragona ciutat sobre l'RMI

Segons dades del 2012 de la Direcció General d'Economia Social i Cooperació i Treball Autònom, el 4,8% dels expedients totals de Catalunya corresponen a Tarragona. Paradòmicament, malgrat viure temps de crisi, la gràfica 10 mostra una disminució en 136 expedients al Tarragonès.

Gràfica 9
DISTRIBUCIÓ DELS EXPEDIENTS VIGENTS (persones titulars), 2012

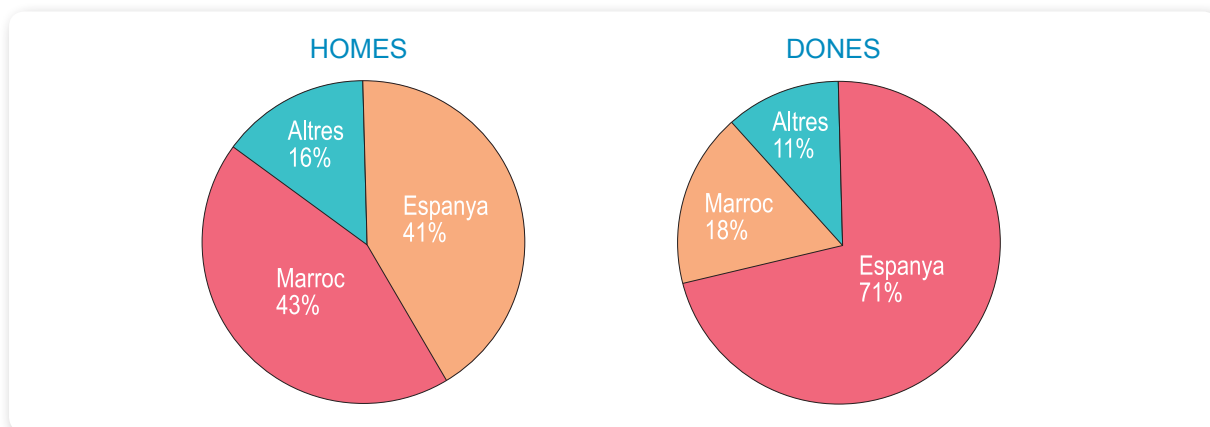

Font: Elaboració pròpia amb dades de la Direcció General d'Economia Social i Cooperativa i Treball Autònom

La gràfica 11 presenta les dades diferenciades per sexe respecte de la procedència de les persones beneficiàries. L'RMI durant molt anys ha estat una prestació que percebien les dones però amb la crisi han crescut les sol·licituds en què els homes són els titulars.

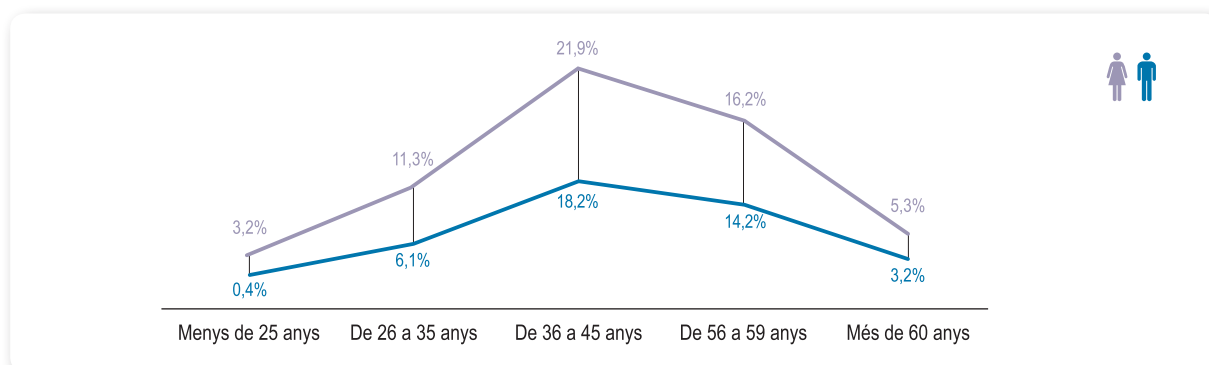
La procedència de les persones titulars, en referència amb les dones, trobem que el 71% són de nacionalitat espanyola enfront del 29% que procedeix de diferents països. Aquestes dades visualitzen una major vulnerabilitat social i la precarietat en què viuen un nombre important de dones. En els homes és molt diferent, el 41% són homes espanyols enfront del 59% de persones estrangeres. Aquestes dades s'entenen com a conseqüència de la crisi i la caiguda de la construcció, treball eminentment masculinitzat.

Gràfica 11
TITULARS DE PRESTACIÓ PER PROCEDÈNCIA

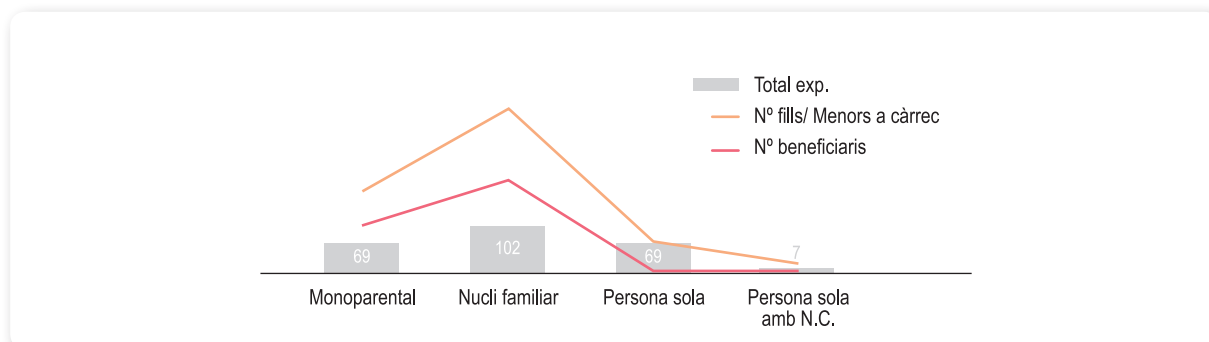
Dades de l'IMSST Tarragona del 2011, facilitats per Pla d'Inclusió Social de Tarragona

Gràfica 12
RENDA MÍNIMA D'INSERCIÓ A TARRAGONA, DADES 2011

Dades de l'IMSST Tarragona 2011, facilitats per Pla d'Inclusió Social de Tarragona

Gràfica 13
BENEFICIÀRIES DE LA REMI PER NUCLI FAMILIAR

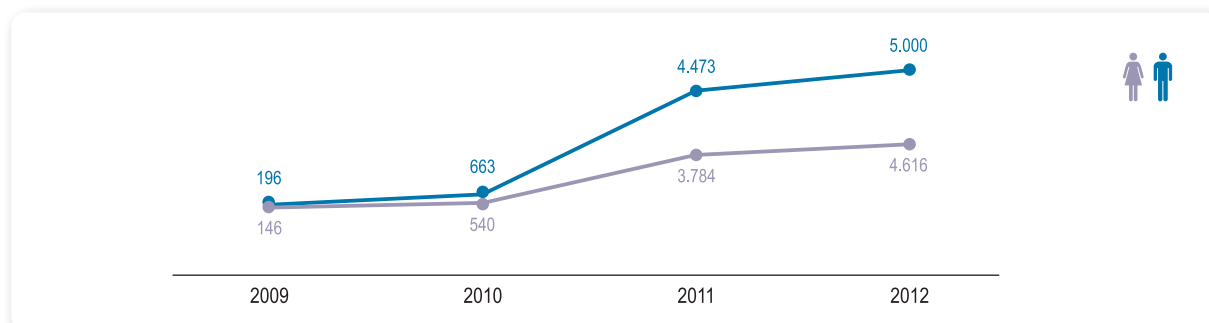
Dades de l'IMSST Tarragona 2011, facilitats per Pla d'Inclusió Social de Tarragona

4.4. Prestacions i ajuts socials municipals

L'Institut Municipal de Serveis Socials de Tarragona (IMSST) és l'organisme municipal que gestiona l'atenció social a la ciutat, intentant donar resposta a les necessitats de la població mitjançant els diferents ajuts, recursos i serveis.

Les prestacions d'urgència i rescabament són ajuts destinats a resoldre situacions d'emergència que afectin persones o famílies, s'han incrementat de manera notable des de l'any 2009, tal com es veu a la gràfica 14.

Gràfica 14
EVOLUCIÓ DELS AJUTS D'URGÈNCIA SOCIAL

Elaboració pròpia amb dades de la Memòria de l'IMSST del 2012

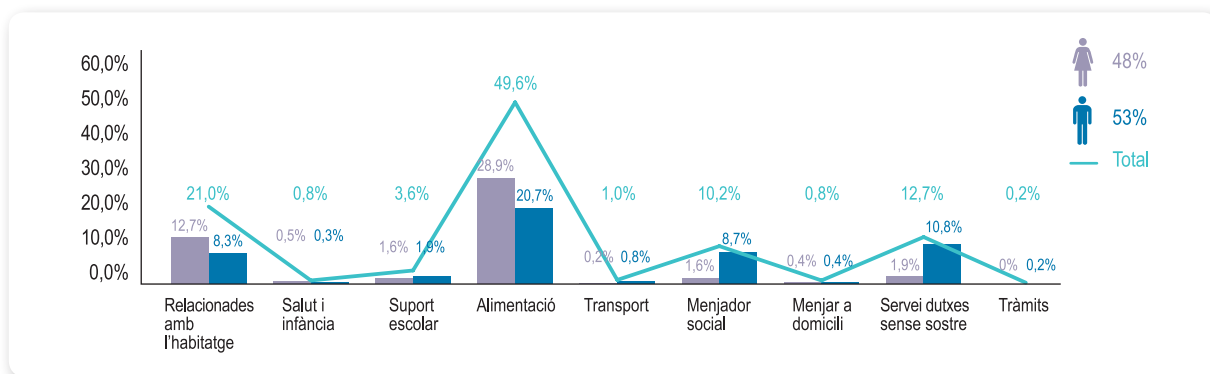
4.4. INDICADOR IV: Dades de vulnerabilitat social

En els últims quatre anys, la població que viu sota el llindar de la pobresa ha augmentat de manera exponencial, i la població afectada per dificultats econòmiques per fer front a les despeses quotidianes de la llar i de les necessitats més bàsiques cada vegada és superior.

Al 2012 s'han incrementat les persones ateses pels serveis socials en 20 punts percentuals respecte de l'any anterior, i s'ha passat d'atendre un 19% a un 39% de la població de Tarragona, dels quals el 45% són dones i el 55% homes.

Les problemàtiques i necessitats plantejades per la població són diverses però destacarem que el 50% estan relacionades amb necessitats vitals i bàsiques com l'alimentació, el 21% amb les dificultats econòmiques de la llar i l'habitatge, i un 4% amb el suport escolar, tal com queda reflectit a la gràfica 15.

Gràfica 15
NECESSITATS SOCIALS QUE COBREIX L'AJUT

Elaboració pròpia a partir de dades de la Memòria de l'IMSST de 2012

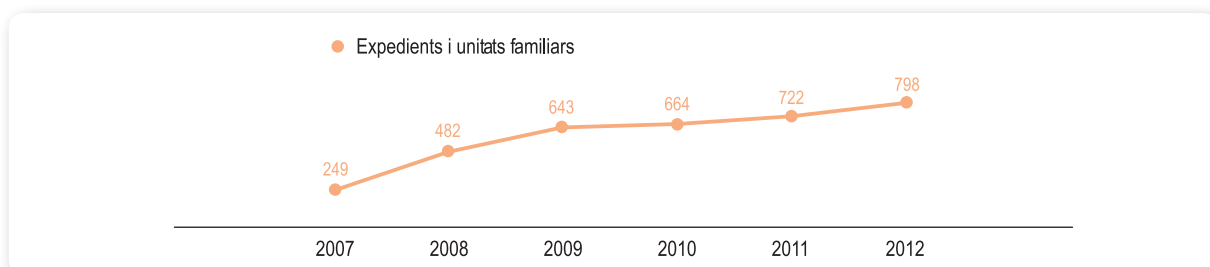
El Servei d'Ajuda a Domicili (SAD) és un ajut per a les persones o famílies que per motius físics o socials es troben en situacions de mancança d'autonomia temporal o permanent per poder realitzar les tasques habituals de la vida quotidiana.

Es divideixen en dos tipus:

SAD social és un servei destinat a persones o nuclis familiars en situació de vulnerabilitat i/o de risc social i **SAD dependències** és un servei prescrit als Programes Individuals d'Atenció (PIA) de les persones amb reconeixement de dependència. Es fa atenció de les necessitats de la llar (neteja de la llar, neteges bàsiques de la llar, fer el menjar i rentar la roba, entre d'altres) i cura personal (higiene, vestir-se i desvestir-se i repassar i cosir la roba d'ús personal, entre d'altres).

La gràfica 16 mostra que des de l'any 2007 el SAD s'ha incrementat en un 220% i les gràfiques 17 i 18 presenten el nombre de persones ateses i les edats, respectivament.

Gràfica 16
EVOLUCIÓ DEL SAID

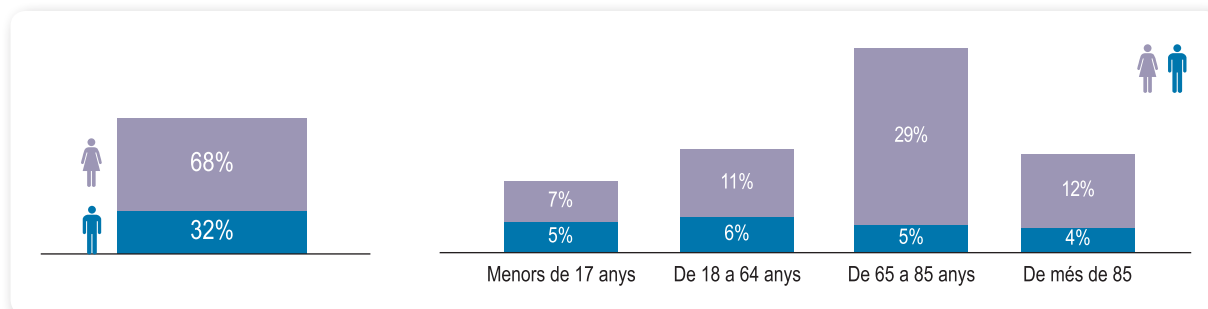

Elaboració pròpia amb dades de la Memòria de l'IMSST de 2011 i 2012

A la gràfica 17 es mostra que de les persones ateses l'any 2012, el 68% van ser dones, la qual cosa posa de manifest que continuen tenint la responsabilitat de la cura de les persones i de la llar, la manca d'ingressos econòmics, fet que n'accentua la vulnerabilitat social.

GRÀFICA 17
PERSONES ATESES PEL SERVEI
D'ATENCIÓ DOMICILIÀRIA, 2012

Gràfica 18
PERSONES ATESES
PER EDATS, 2012

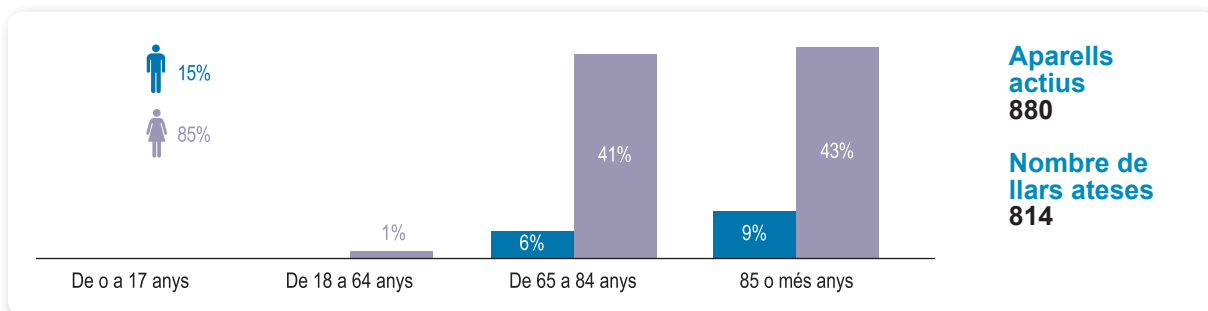

Elaboració pròpia amb dades de la Memòria de l'IMSST de 2011 i 2012

El Servei de **Teleassistència Domiciliària** és un servei tècnic que permet a les persones usuàries entrar en contacte amb una central d'alarmes a través de la línia telefònica. Aquest servei està especialment orientat a persones que viuen soles la major part del dia i es troben en una situació de risc o desprotecció, dependència o discapacitat.

La gràfica 19 presenta dades de les persones ateses en què les dones són majoritàriament receptors d'aquest servei.

GRÀFICA 19
PERSONES BENEFICIÀRIES DE TELEASSISTÈNCIA DOMICILIÀRIA, PER EDATS

Elaboració pròpia amb dades de la Memòria de l'IMSST

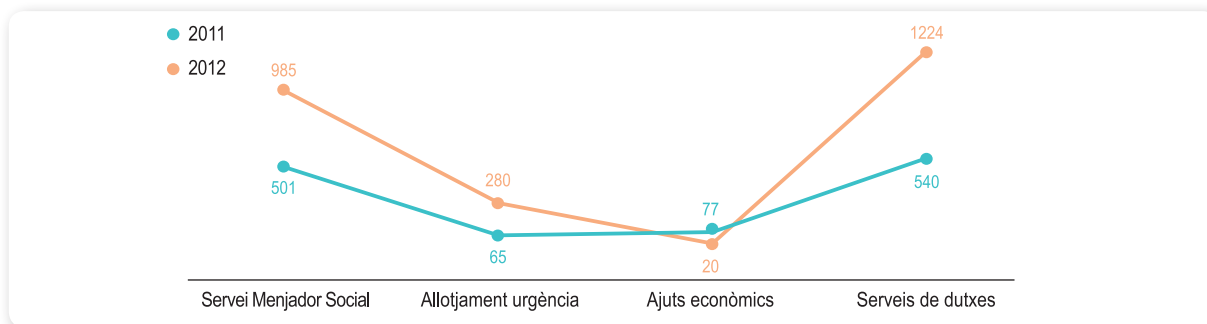
Servei de Menjar a Domicili: És un servei que consisteix en la distribució de menús diaris i equilibrats, en el mateix domicili de les persones usuàries per millorar la qualitat de vida, que garanteixi una alimentació adequada a les condicions de salut, mentre puguin romandre al seu domicili i entorn habituals.

La Creu Roja és la empresa proveïdora del servei i al llarg de l'any ha atès vuitanta persones, de les quals 43 eren dones i 38, homes.

Servei d'Atenció a les Persones Sense Sostre: Ofereix informació, atenció immediata i cobertura de les necessitats bàsiques a les persones sense sostre - transeünts.

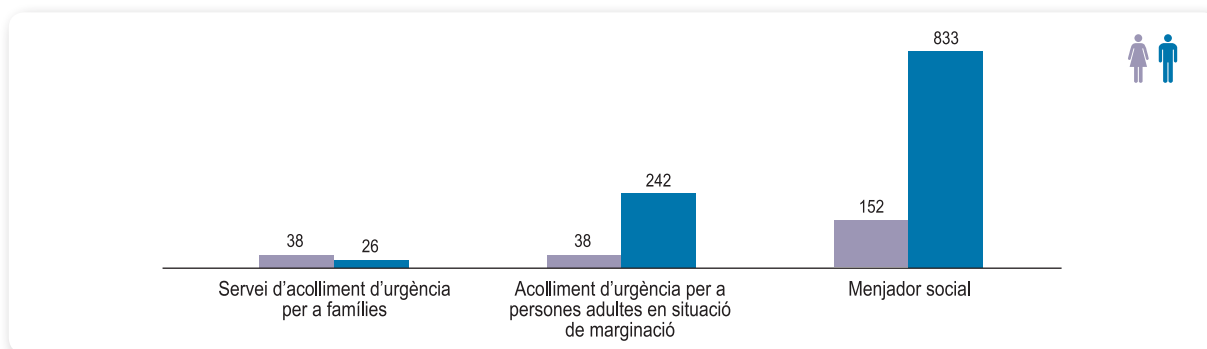
Les gràfiques 20 i 21 ofereixen dades de les demandes d'ajuts socials i d'acolliments d'urgència i menjador social al 2012.

Gràfica 20
EVOLUCIÓ DE LES DEMANDES D'AJUTS SOCIALS

Elaboració pròpia amb dades de la Memòria de l'IMSST del 2011 i 2012

Gràfica 21
ACOLLIMENT D'URGÈNCIA I MENJADOR SOCIAL, 2012

Elaboració pròpia amb dades de la Memòria de l'IMSST del 2011 i 2012

Així mateix, a la ciutat hi ha institucions privades que realitzen una funció social important d'ajut a les famílies a les persones més vulnerables. Treballen com són Càrites, Creu Roja, i un munt d'entitats repartides pels barris, A. V., menjadors socials, associacions d'ajuts a l'infància, i un llarg etcètera.

Conclusions

La crisi econòmica i financera que estem patint, que ha comportat la destrucció de llocs de treball i l'empitjorament de les condicions laborals, ha incrementat de manera alarmant el risc de pobresa al país. Al Camp de Tarragona el 28,1% de la població viu amb una renda inferior al llindar de pobresa. S'ha incrementat la taxa de risc de pobresa en la franja d'edat dels 16 als 64 anys i les dones en edat de treballar tenen una taxa superior a la dels homes, en especial, les dones vídues o dones soles grans i les famílies monomarentals. Cal destacar, així mateix, una taxa superior en els immigrants i l'augment alarmant de la taxa en les persones menors de 16 anys.

A escala municipal, de ciutat, i d'acord amb les dades de la corporació, el perfil de les persones beneficiàries del programa RMI és de persones de més de 35 anys, amb una experiència laboral intermitent, amb treballs realitzats de baix nivell i amb altres problemes associats (familiars, de salut, etc.). Les dones de 36 a 45 anys representen el 69% de les persones beneficiàries (la meitat són mares soles amb fills al seu càrrec), i destacar l'increment d'homes sol·licitants a partir de l'any 2009. Quant als ajuts d'urgència social, els ajuts necessaris de manera immediata, cal destacar l'increment d'aquests ajuts a partir del 2012, en 20 punts, el 68% de les persones ateses són dones.

Calen mesures, en tots els nivells d'Administració pública, que puguin pal·liar o millorar aquesta realitat.

4.5. INDICADOR V: Salut

4.5.1. Salut i gènere

El gènere és un dels principals determinants socials de la salut.

La salut de dones i homes és diferent i desigual. Diferent perquè hi ha factors biològics que es manifesten de manera diferent en la salut i el risc d'emmalaltir. Desigual perquè hi ha altres factors, en part explicats pel gènere, i que influeixen d'una manera injusta en la salut de les persones. Les desigualtats de gènere són, conjuntament amb les desigualtats socioeconòmiques, els principals determinants de les desigualtats en salut i ús de serveis sanitaris. Les desigualtats en salut sovint operen en sentit perjudicial per a les dones.

Com es veu a la gràfica 1, les diferències de gènere estan matisades per les diferències de classe social.

Els factors que expliquen les desigualtats en salut entre homes i dones són:

- Socialització de gènere: rols i normes diferents segons el sexe, cosa que implica comportaments diferents.
- Accés i control dels recursos.
- Poder.
- Divisió sexual del treball, el treball de la llar recau majoritàriament en les dones.

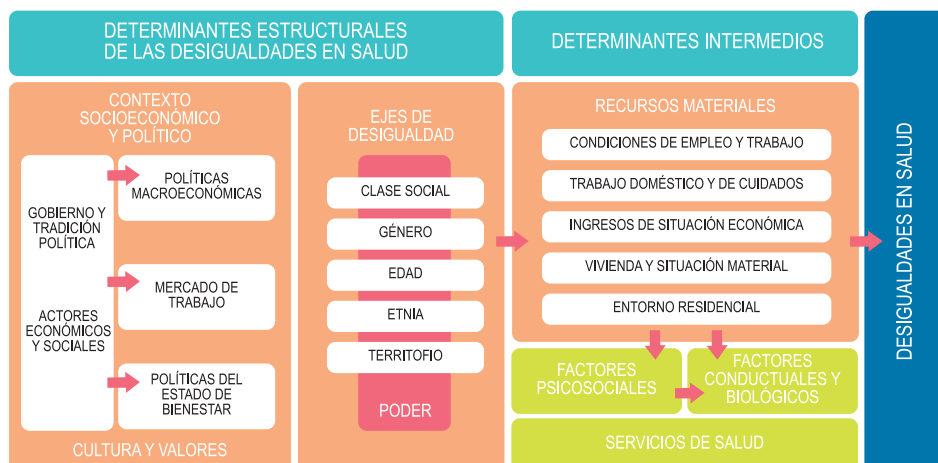
Les desigualtats en salut causades pel gènere s'expliquen per:

- Diferències en les exposicions de risc o en la vulnerabilitat.
- Diferent naturalesa, gravetat i freqüència dels problemes de salut.
- Forma en la qual es perceben els símptomes.
- Ús dels serveis sanitaris.
- Compliment del tractament i dels missatges preventius.
- Pronòstic.

Les dones tenen més esperança de vida però menor esperança de vida en bona salut i lliure d'incapacitat, pateixen més malalties cròniques i incapacitat i tenen una autopercepció de l'estat de salut pitjor.

Gràfic 1

DETERMINANTS SOCIALS DE LES DESIGUALTATS EN SALUT

Font: Comissió per reduir les desigualtats en salut en España

4.5.2. Enquesta de Salut de Catalunya, 2011, resultats per sexe

Les dones, en general, tenen un comportament més saludable, presenten més problemes de salut i fan més ús dels serveis sanitaris que els homes.

- Els homes tenen prevalences de consum de tabac superiors a les dones en totes les edats. La proporció de dones fumadores continua disminuint.
- La prevalença del consum de risc de begudes alcohòliques és més elevada en els homes que en les dones. Tot i que és més elevat en les dones de les classes socials més altes.
- Les dones presenten un nivell d'activitat física inferior als homes. Les dones són més sedentàries però el percentatge de dones de 15 a 69 anys que fa activitat física moderada és superior a la dels homes.
- La freqüència de la pràctica d'activitats esportives en la població de 6 a 14 anys és més elevada entre els nens que entre les nenes.
- En la població adulta, el percentatge d'un **bon hàbit alimentari** augmenta amb l'edat però és superior en les dones, sobretot en dones de classes benestants.
- **L'autovaloració positiva de l'estat de salut** (excel·lent, molt bo i bo) és superior en els homes que en les dones. L'autopercepció de l'estat de salut és pitjor en dones de classes més desfavorides i amb baix nivell d'estudis.
- El percentatge de persones amb **sobrepès** és superior en els homes, mentre que el pes normal i **l'infrapès** és més freqüent en les dones. La proporció de persones amb obesitat és semblant en els dos sexes, però augmenta entre les classes socials més desfavorides i amb menys estudis, sobretot en la població femenina.
- Els **trastorns crònics, la restricció de l'activitat per problemes de salut i les limitacions greus** i discapacitats són més freqüents en les dones que en els homes.
- Les dones tenen una probabilitat més elevada que els homes de patir **trastorns mentals**. Les lesions no intencionades són més freqüents en l'etapa infantil, en els nens que en les nenes, i en l'edat adulta, en les dones d'edat avançada.
- La proporció de **població que ha visitat almenys una vegada un professional sanitari i un servei d'urgències en el darrer any** és superior entre les dones que entre els homes, excepte la població infantil, que no presenta diferències per sexe pel que fa a les consultes a un servei d'urgències.
- Els **ingressos hospitalaris** són superiors en els homes en gairebé tots els grups d'edat, excepte l'etapa fèrtil de la dona a causa de l'embaràs i el part.
- Una proporció més elevada de dones que d'homes ha **consumit algun medicament** en els dos dies anteriors a l'entrevista.

4.5.3. Enquesta de Salut de Catalunya 2010-2012, resultats per la regió sanitària del Camp de Tarragona

A la taula 1, l'Enquesta de Salut de Catalunya (ESCA), 2010-2012, dona resultats desagregats per regió sanitària i per sexe. Presentem els resultats dels principals indicadors per la regió sanitària Camp de Tarragona, que compren les comarques de Tarragonès, Baix Camp, Alt Camp, Baix Penedès i Conca de Barberà.

Taula 1:

ENQUESTA DE SALUT DE CATALUNYA 2010-2012, RESULTATS PER LA REGIÓ SANITÀRIA DEL CAMP DE TARRAGONA I CATALUNYA

INDICADORS	Catalunya			Regió sanitària Camp de Tarragona		
	HOMES	DONES	TOTAL	HOMES	DONES	TOTAL
Percentatge de població amb percepció de bona salut	84,40%	76,40%	80,40%	86,30%	79,70%	83,00%
Percentatge de població de 18 a 74 anys amb excés de pes	57,50%	39,50%	48,60%	55,40%	35,60%	45,70%
Percentatge de població de 15 anys i més amb risc de patir trastorn crònic	35%	42,50%	38,80%	40,10%	43,00%	41,60%
Percentatge de població de 15 anys i més amb risc de patir trastorn mental	10,10%	15,50%	12,80%	10,70%	18,60%	14,60%
Prevalença de consum de tabac en la població de 15 anys i més	34,60%	23,30%	28,90%	33,40%	26,80%	30,1%
Percentatge de població de 18 a 74 anys sedentària	15,90%	18,20%	17,00%	16,20%	15,20%	15,70%
Percentatge de població de 15 a 69 anys amb activitat física saludable	73,60%	70,00%	71,90%	71,50%	70,40%	71,00%
Percentatge de població de 15 anys i més que es pren la pressió arterial periòdicament	49,40%	52,30%	50,90%	44,50%	51,10%	47,80%
Percentatge de població de 15 anys més que es mesura el nivell de colesterol periòdicament	56,30%	60,30%	58,30%	57,80%	59,90%	58,90%
Percentatge de dones de 50 a 69 anys que es fa una mamografia periòdicament	0	92,30%		0	86%	
Percentatge de dones de 25 a 65 anys que es fa una citologia periòdica	0	77,30%		0	70,40%	
Percentatge de població amb doble cobertura sanitària	26,30%	25,90%	26,10%	21,60%	23,70%	22,60%
Percentatge de població de 15 anys i més que ha pres algun medicament el darrers dos dies	53,80%	74,70%	64,40%	53,00%	72,50%	62,70%
Percentatge de població que ha visitat un professional de la salut els darrers 12 mesos	89,1%	96,20%	92,70%	88,50%	94,90%	91,70%
Percentatge de població que ha anat a urgències els darrers 12 mesos	32,10%	36,60%	34,40%	33,90%	35,50%	34,70%
Percentatge de població de 15 anys i més satisfeta amb els serveis públics utilitzats	87,10%	87,00%	87,00%	87,30%	87,20%	87,30%

Font: Les regions sanitàries a l'ESCA 2010-2012. Direcció General de Planificació i Recerca en Salut. Departament de Salut

4.5. INDICADOR V: Salut

L'autopercepció de bona salut és superior a la Regió Sanitària del Camp de Tarragona, tot i mantenir la diferència entre homes i dones, és inferior en les dones.

Respecte als hàbits saludables, destaquem la prevalença d'un 26,8% de tabaquisme en dones, 3 punts superiors a la de Catalunya. El sedentarisme en les dones del Camp de Tarragona és inferior al de Catalunya.

El percentatge de dones que és fan una mamografia periòdica a la Regió Sanitària és inferior en sis punts a la de Catalunya, tot i comptar amb un programa de detecció precoç de càncer de mama d'abast provincial. Caldria una anàlisi d'aquesta baixa cobertura per conèixer les causes.

4.5.4. Anàlisi de la mortalitat a Tarragona

Per l'anàlisi de mortalitat s'han emprat les fonts d'informació següents:

- Registre de Mortalitat de Catalunya, Servei d'informació i Estudis, Direcció General de Regulació, Planificació i Recursos Sanitaris, Departament de Salut
- IDESCAT. Institut d'estadística de Catalunya
- Observatori de Salut i Medi Ambient, Agència Regional de Salut Pública del Camp de Tarragona, Departament de Salut

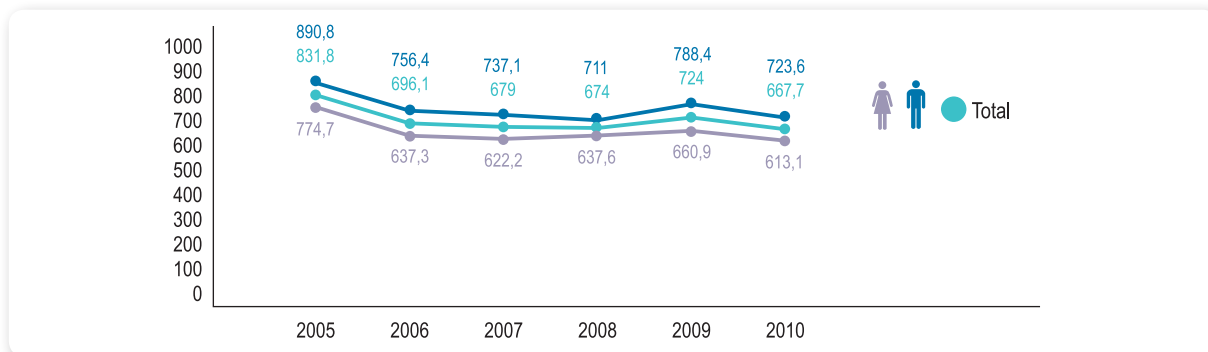
S'analitzen dades de mortalitat des de l'any 2005 fins l'últim any disponible al Registre de Mortalitat en el moment de sol·licitar informació, el 2010.

Taxa de mortalitat

La gràfica 2, presenta l'evolució de les taxes brutes de mortalitat per sexes. Taxes brutes per 100.000 habitants.

Gràfica 2

TAXA DE MORTALITAT PER SEXES (2005-2010)

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del registre de mortalitat

S'observa la tendència a la disminució de la taxa bruta de mortalitat en ambdós sexes tot i el repunt al 2009. La taxa bruta de mortalitat és més elevada en homes.

Taxa de mortalitat estandarditzada

La taula 2 mostra la taxa de mortalitat estandarditzada per edats permet comparar el nivell de mortalitat entre territoris de diferent grandària i estructura demogràfica.

La interpretació de la taxa estandarditzada és la següent:

Significació, no: No hi ha diferència significativa respecte de la taxa de Catalunya.

Sí: Taxa de mortalitat significativament més baixa que la taxa de Catalunya.

Taxes per 100.000 habitants.

Taula 2

TAXES DE MORTALITAT ESTANDARDITZADES PEL MÈTODE DIRECTE

ANY	HOMES		DONES		TOTAL	
	Taxa	Significació	Taxa	Significació	Taxa	Significació
2008	660	No	365	No	494	No
2007	703	No	386	No	525	No
2006	727	No	390	No	537	No
2005	768	Sí	404	*	564	Sí

Font: IDESCAT

Índex de mortalitat estàndard

La taula 3 presenta la taxa de mortalitat estandarditzada pel mètode indirecte. Es presenten les dades agregades del període 2005-2010.

Significació del NO: No hi ha diferència entre la mortalitat de Tarragona i la de Catalunya.

Significació del SÍ: La taxa de mortalitat és significativament inferior a la de Catalunya.

Taula 3

TAXES DE MORTALITAT ESTANDARDITZADES PEL MÈTODE DIRECTE

HOMES		DONES		TOTAL	
IME	Significació	IME	Significació	IME	Significació
99,00	No	95,3	Sí	97,2	Sí

Font: Observatori de Salut i Medi Ambient del Camp de Tarragona

L'esperança de vida en néixer

A la taula 4 es presenten les dades d'esperança de vida en néixer de la població de la **província de Tarragona** del període 2005-2010. A Catalunya, en els darrers 28 anys l'esperança de vida ha augmentat aproximadament uns cinc anys en tots dos sexes, de manera que la diferència entre sexes es manté semblant.

Les dades de la província de Tarragona i de la comarca del Tarragonès mostren unes dades d'EV comparables a les de Catalunya.

Taula 4

ESPERANÇA DE VIDA EN NÈIXER

	ESPERANÇA DE VIDA EN NÈIXER 2010	
	Tarragonès	Catalunya
Dones	84,75	85,2
Homes	79,5	79,3

Font: IDESCAT

Taula 5

TAULA 5: EVOLUCIÓ DE L'ESPERANÇA DE VIDA EN NÈIXER A LA PROVÍNCIA DE TARRAGONA

	HOMES	DONES	AMBDÓS SEXES
2010	79,09	84,91	81,94
2009	78,56	84,51	81,45
2008	78,33	84,04	81,12
2007	78,07	84,01	80,95
2006	77,95	83,81	80,81
2005	77,15	83,17	80,07

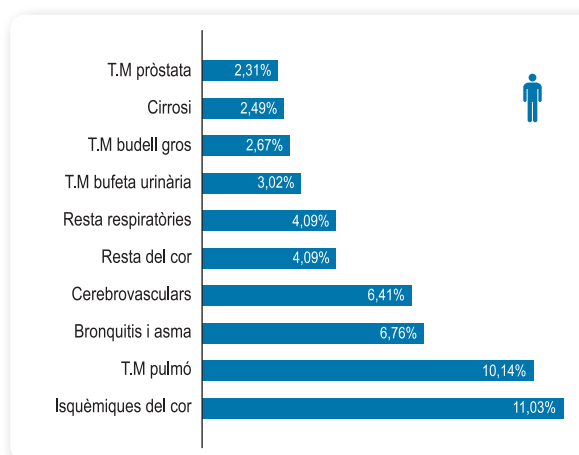
Les causes de mortalitat

La causa bàsica de defunció (CBD) es codifica mitjançant la Classificació Internacional de Malalties (CIM). A partir de la CIM, hi ha diferents agrupacions de les causes de mort. L'Agrupació Segons Causes Específiques de mort és la més exhaustiva i comprèn 73 causes.

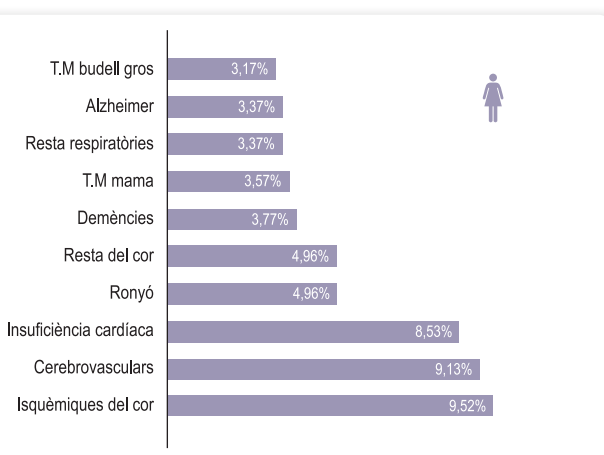
Les gràfiques 3 i 4 presenten l'evolució de les 10 primeres causes de mortalitat en dones i homes.

Gràfica 3 i 4: 10 Primeres causes de mortalitat segons Causes Específiques per homes, la primera, per dones, la segona. Dades del 2005.* Percentatge sobre el total de morts.

Gràfica 3
CAUSES DE MORT EN HOMES (ANY 2005)

Gràfica 4
CAUSES DE MORT EN DONES (ANY 2005)

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del Registre de Mortalitat

La taula 6, mostra les deu primeres causes de mortalitat segons Causes Específiques per sexes 2010. En dones les causes més freqüents de defunció es concentren en les malalties de l'aparell circulatori (Infarts , Embòlies i Insuficiència Cardíaca) que al 2010 representen el 25% del total de morts. En els homes, les malalties de l'aparell circulatori, tumor de pulmó i bronquitis i asma representen el 22% de la mortalitat total; totes les causes relacionades directament amb el tabac.

Tot i que el càncer més freqüent en dones és el de mama, com a causa de mort és només el 4,6% del total.

Taula 6
10 PRIMERES CAUSES DE MORTALITAT SEGONS CAUSES ESPECÍFIQUES PER SEXES 2010* PERCENTATGE SOBRE EL TOTAL DE MORTS

2010					
DONES			HOMES		
CAUSA	N MORTS	%	CAUSA	N MORTS	%
45. Resta del cor	33	7,59	43. Isquèmiques del cor	41	8,18
43. Isquèmiques del cor	30	6,90	52. Bronquitis i asma	36	7,19
46. Cerebrovasculars	29	6,67	18. T.M.pulmó	35	6,99
53. Resta respiratòries	22	5,06	46. Cerebrovasculars	24	4,79
20. T.M.mama	20	4,60	11. T.M.budell gros	23	4,59
38. Demències	20	4,60	53. Resta respiratòries	23	4,59
39. Alzheimer	20	4,60	59. Ronyó	18	3,59
56. Resta digestiu	20	4,60	44. Insuficiència cardíaca	17	3,39
44. Insuficiència cardíaca	19	4,37	45. Resta del cor	17	3,39
40. Nervis i sentits	16	3,68	24. T.M.pròstata	16	3,19

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del Registre de Mortalitat

La mortalitat prematura

A més de les causes de mort cal conèixer la mortalitat en edats joves o mortalitat prematura. Es consideren morts prematures les que es produeixen en menors de 70 anys.

La taula 7 i 8 presenten les principals causes de mort prematura per sexes i la gràfica 5, el percentatge de morts prematures sobre el total de 2005-2010.

Taula 7

10 PRIMERES CAUSES DE MORTALITAT PREMATURA EN DONES, 2005-2010

DONES					
2005			2010		
	N	%		N	%
20. T.M. mama	9	11,54	20. T.M. mama	10	11,76
11. T.M. budell gros	5	6,41	18. T.M. pulmó	7	8,24
18. T.M. pulmó	4	5,13	40. Nervis i sentits	5	5,88
51. Pneumònies	4	5,13	46. Cerebrovasculars	5	5,88
71. Suïcidis	4	5,13	55. Cirrosi	5	5,88
15. T.M. pàncrees	3	3,85	15. T.M. pàncrees	4	4,71
19. T.M. pell	3	3,85	23. T.M. ovari	4	4,71
40. Nervis i sentits	3	3,85	53. Resta respiratòries	4	4,71
43. Isquèmiques del cor	3	3,85	28. Leucèmia	3	3,53
4. Resta infec. bacterianes	2	2,56	45. Resta del cor	3	3,53

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del Registre de Mortalitat

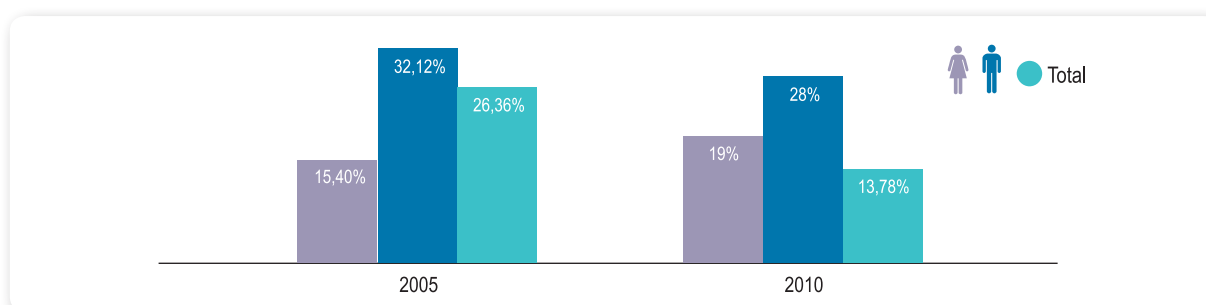
Taula 8

10 PRIMERES CAUSES DE MORTALITAT PREMATURA EN DONES, 2005-2010

HOMES					
2005			2010		
	Total	%		Total	%
18. T.M. pulmó	29	14,29	18. T.M. pulmó	16	11,11
43. Isquèmiques del cor	17	8,37	11. T.M. budell gros	7	4,86
65. Mal definides	13	6,40	46. Cerebrovasculars	7	4,86
46. Cerebrovasculars	10	4,93	10. T.M. estómac	6	4,17
45. Resta del cor	9	4,43	13. T.M. fetge	6	4,17
73. Resta externes	9	4,43	71. Suïcidis	5	3,47
55. Cirrosi	8	3,94	73. Resta externes	5	3,47
10. T.M. estómac	7	3,45	8. T.M. boca i faringe	4	2,78
11. T.M. budell gros	7	3,45	26. T.M. ronyó i vies	4	2,78
15. T.M. pàncrees	6	2,96	43. Isquèmiques del cor	4	2,78

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del Registre de Mortalitat

PERCENTATGE DE MORTS PREMATURES SOBRE EL TOTAL DE MORTS, 2005-2010

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del Registre de Mortalitat

Si bé la prematuritat del conjunt de morts al 2010 s'ha reduït respecte del 2005, la prematuritat ha augmentat en dones.

En dones destaquen com a causa de mort prematura el tumors de mama, pulmó i budell gros. En l'evolució de les causes, disminueixen els suïcidis i augmenten les malalties cerebrovasculars. També augmenten les malalties del sistema nerviós i el sentits que inclouen demències i malaltia d'Alzheimer. L'augment de la mortalitat prematura en dones s'explica per l'augment dels tumors de mama i pulmó.

En homes, continua tenint un pes important el càncer de pulmó, tot i que globalment disminueixen la mortalitat prematura.

La mortalitat evitable

L'any 1976 Rustein va introduir el concepte de causes de mortalitat innecessàriament prematura i sanitàriament evitable¹ (MIPSE), és a dir, preventiu o amb diagnòstic i tractament d'eficàcia provada. La taula 10 mostra la mortalitat evitable al 2005 i la taula 11, la mortalitat evitable al 2010, i la gràfica 6 mostra el percentatge de morts evitables sobre el total de 2005-2010.

Taula 10

MORTALITAT EVITABLE (MIPSE) SEGONS LA LLISTA DE CONSENS DE MORTALITAT EVITABLE PER A L'ESTAT ESPANYOL, ² 2005

Mortalitat Evitable 2005					
HOMES			DONES		
CAUSA	N	%	CAUSA	N	%
Tumor maligne: pulmó	38	32,48	Tumor maligne: mama femenina	11	18,64
Malaltia isquèmica del cor	26	22,22	Malaltia isquèmica del cor	9	15,25
Resta de causes externes	15	12,82	Resta causes externes	8	13,56
Malaltia cerebrovascular	12	10,26	Malaltia cerebrovascular	5	8,47
Suïcidis	5	4,27	Malaltia respiratòria aguda, pneumònia i influença	5	8,47
Accidentsvehicles de motor	5	4,27	Tumor maligne: pulmó	4	6,78
Malaltia respiratòria aguda, pneumònia i influença	4	3,42	Suïcidis	4	6,78
Causas perinatals	3	2,56	Accidentsvehicles de motor	3	5,08
Hipertensió arterial	2	1,71	Tumor maligne de coll d'úter	2	3,39
SIDA i infecció VIH	2	1,71	Anomalies congènites cardiovasculars	2	3,39
Colelitiasi/Colecistitis	1	0,85	Causas perinatals	1	1,69
Tuberculosi	1	0,85	Hipertensió arterial	1	1,69
Úlceres pèptiques	1	0,85	Colelitiasi/Colecistitis	1	1,69
Malaltia alcohòlica del fetge	1	0,85	Tumor maligne pell	1	1,69
Incidents adversos mèdics i quirúrgics	1	0,85	Tumor maligne: cos i part no especificada de l'úter	1	1,69
TOTAL	117		TOTAL	59	

Font: Registre de Mortalitat

Taula 11

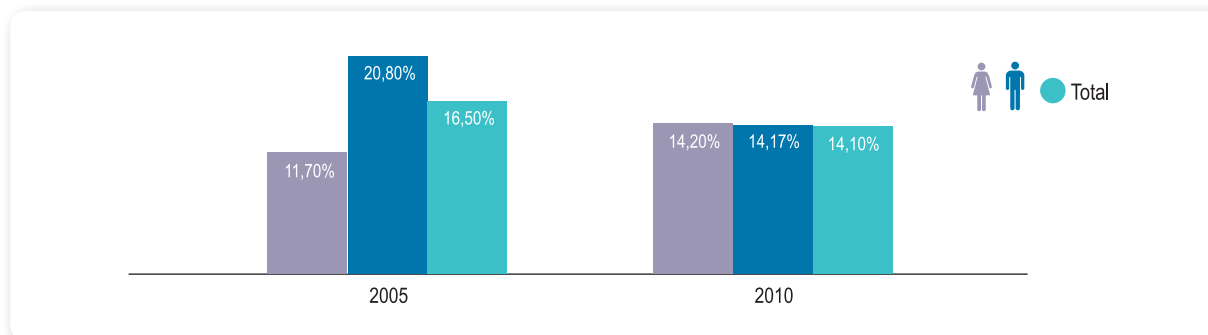
MORTALITAT EVITABLE (MIPSE) LA LLISTA DE CONSENS DE MORTALITAT EVITABLE PER A L'ESTAT ESPANYOL, ² 2010

2010					
HOMES			DONES		
	n	%		n	%
Tumor maligne: pulmó	21	29,58	Resta causes externes	15	24,59
Resta causes externes	12	16,90	Tumor maligne: mama femenina	11	18,03
Malaltia isquèmica del cor	9	12,68	Tumor maligne: pulmó	8	13,11
Malaltia cerebrovascular	7	9,86	Malaltia cerebrovascular	6	9,84
Suïcidis	6	8,45	Malaltia isquèmica del cor	5	8,20
Malaltia respiratòria aguda, pneumònia i influença	4	5,63	Suïcidis	3	4,92
Accidentsvehicles de motor	3	4,23	Tumor maligne: cos i part no especificada de l'úter	2	3,28
SIDA i infecció VIH	2	2,82	Malaltia alcohòlica del fetge	2	3,28
Causas perinatals	2	2,82	Causas perinatals	2	3,28
Homicidis	2	2,82	SIDA i infecció VIH	1	1,64
Tumor maligne pell	1	1,41	Tumor maligne pell	1	1,64
Malaltia Hodgkin	1	1,41	Leucèmia	1	1,64
Hèrnia abdominal	1	1,41	Malaltia respiratòria aguda, pneumònia i influença	1	1,64
Tumor maligne: mama femenina	0	0,00	Mortalitat materna	1	1,64
Tumor maligne: cos i part no especificada de l'úter	0	0,00	Accidentsvehicles de motor	1	1,64
Leucèmia	0	0,00	Homicidis	1	1,64
TOTAL	71		TOTAL	61	

Font: Registre de Mortalitat

PERCENTATGE DE MORTS EVITABLES SOBRE EL TOTAL DE MORTS, 2005-2010

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del Registre de Mortalitat

Destaquem que si bé globalment la mortalitat evitable disminueix, aquesta augmenta en dones. En dones, destaquem l'augment del càncer de pulmó i la resta de causes externes que inclouen accidents, caigudes, ofegaments i agressions.

En els homes continua tenint un pes important en la mortalitat evitable el càncer de pulmó.

La mortalitat infantil

La taula 11 facilita informació sobre la taxa de mortalitat infantil, que es calcula amb el morts menors d'un any sobre el total de nascuts vius del període.

Taula 11
TAXA DE MORTALITAT INFANTIL

Any	Morts menors 1 any	Taxa x 1000 nascuts vius
2005	6	3,51
2006	7	4,05
2007	13	7,46
2008	12	6,41
2009	9	5,24
2010	7	4,07

Font: Registre de Mortalitat de Catalunya

El petit nombre de morts en menors d'un any no permet fer una valoració de la mortalitat infantil. Cal fer un anàlisi més acurat.

4.5.5. Incidència de càncer en dones de Tarragona

Les dades que es mostren a continuació a la taula 12 sobre la incidència de càncer de les dones residents a Tarragona dels últims 10 anys, han estat facilitats per la Fundació Lliga Investigació i Prevenció del Càncer (FUNCA), i són les dades disponibles al Registre de Càncer de Tarragona que corresponen al període 1998-2007. S'analitza l'evolució de la incidència de càncer en dos quinquennis, 1998-2002 i 2003-2007.

Taula 12
INCIDÈNCIA DE CÀNCER EN DONES DE TARRAGONA

TIPUS TUMORAL	1998-2002			2003-2007		
	N/ANY	TB	TA	N/ANY	TB	TA
Cavitat Oral i faringe	1,8	3,1	1,9	2,3	3,6	2,1
Esòfag	1	1,7	0,8	0,4	0,6	0,3
Estómac	8,6	15	6,5	6,1	9,7	4,5
Còlon	22,8	39,5	19	28,9	45,8	22,1
Recte i anus	10,8	18,7	10,4	9,3	14,8	6,6
Fetge	3,8	6,7	2,9	4,1	6,5	3,4
Bufeta i vies	4,2	7,3	2,8	2,4	3,8	1,8
Pàncrees	5,8	10	4,9	5,8	9,2	5,1
Laringe	0,2	0,3	0,3	1,4	2,2	1,5
Pulmó	5,6	9,7	5,1	9,8	15,6	10,4
Os i cartílags	0,6	1,1	1,6	0,6	1,1	0,9
Teixits tous	2,3	3,9	2,7	1	1,6	0,9
Melanoma de pell	8	13,9	11,2	5,7	9,1	6,5
Mama	67,2	116,3	76,6	71,5	113,6	72,6
Coll uterí	8,5	14,7	11	9,1	14,4	10,2
Cos uterí	13,5	23,3	14,1	9,8	15,6	9,7
Ovari	7,3	12,6	8,1	7,8	12,5	8,3
Ronyó	2,2	3,8	2	4,9	7,8	3,8
Bufeta urinària	8,2	14,3	6,5	8,5	13,4	6,2
Ull	0,2	0,3	0,9	0,4	0,6	0,4
Encèfal i sistema nerviós	4,8	8,3	5,1	4,4	7,1	3,9
Tiroides	5,4	9,3	6,7	4,9	7,8	5,9
Limfoma hodgkinià	1,7	3	2,2	1,4	2,2	2,3
Limfoma no hodgkinià	10	17,3	9,1	9,4	14,9	8,7
Mieloma múltiple	3,2	5,5	2,4	4,2	6,8	3,3
Leucèmia	5,6	9,8	6,8	6	9,6	6,8
Totes excepte pell nm*	234,2	405,3	238,6	237	376,5	220,7

Font: Registre de Càncer de Tarragona (FUNCA)

N/ANY correspon a la mitjana de casos diagnosticats per any del període.

TB: Taxa bruta d'incidència per 100.000 dones.

TA: Taxa ajustada per eliminar l'efecte de l'estructura d'edat de la població. Incidència per 100.000 dones.

Nm: No melanoma.

La taxa ajustada disminueix lleugerament, passa de 238,6/100.000 dones a l'any a 220,7.

Els càncers que augmenten la incidència són els de còlon, recte i pulmó. Destaca aquest últim, ja que dobla l' incidència en el segon període analitzat.

Els càncer que disminueixen la incidència són el melanoma, el de cos uterí i el limfoma.

Evolució dels càncers més freqüents en dones

Taula 13
CÀNCERS MÉS FREQÜENTS EN DONES

Rang	1998-2002	2003-2007
1	Mama	Mama
2	Còlon	Còlon
3	Cos uterí	Pulmò
4	Melanoma de pell	Coll uterí
5	Coll uterí	Cos uterí

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del Registre de Càncer de Tarragona

En l'evolució dels càncers més freqüents, destaquem l'augment del càncer de pulmó i la disminució del melanoma.

Tant les taxes d'incidència com l'evolució dels càncer més freqüents en les dones de Tarragona són del tot comparables a la resta de Catalunya.

Cal preveure un augment constant dels càncers relacionats amb el tabac (tràquea, bronquis i pulmó) en les dones els propers anys.

4.5.6. Participació en activitats preventives: Programa de Cribratge de Càncer de Mama

El Programa de Detecció Precoç del Càncer de Mama de Tarragona – Terres de l'Ebre forma part del Programa de Detecció Precoç del Càncer de Mama de Catalunya i convida totes les dones de 50 a 69 anys residents a la demarcació provincial de Tarragona a fer-se una mamografia cada dos anys de manera sistemàtica i gratuïta. La demarcació de Tarragona abasta les regions sanitàries del Camp de Tarragona i les Terres de l'Ebre que corresponen a un total de deu comarques, Alt Camp, Baix Camp, Baix Ebre, Baix Penedès, Conca de Barberà, Montsià, Priorat, Ribera d'Ebre, Tarragonès i Terra Alta.

El Programa de Detecció Precoç del Càncer de Mama de Tarragona-Terres de l'Ebre va entrar en funcionament al febrer de 1998. El desplegament de la primera volta del programa es va fer d'una manera progressiva, des de febrer de 1998 fins a novembre de 2001.

Les Unitats Radiològiques, que són les que s'encarreguen de la realització de les mamografies i de la seva lectura, que corresponen a les dones a Tarragona són la UR-2 de l'Hospital de Sant Pau i Santa Tecla i la UR-1 de l'Hospital Universitari de Tarragona Joan XXIII, l'Hospital Universitari Sant Joan de Reus i el Pius Hospital de Valls.

A la taula 14 es presenten les dades de participació a la sisena volta de les dones de Tarragona per Àrea Bàsica de Salut.

Taula 14

PARTICIPACIÓ DE LES DONES DE TARRAGONA PER ÀREA BÀSICA DE SALUT

	Població	Participació	Cobertura mínima coneguda (%)
Bonavista-La Canonja	1.349	74,7	76,3
La Granja-Torreforta	2.715	71,9	74,1
Sant Pere i Sant Pau	1.524	67,6	73
Sant Salvador-Els Pallaresos	758	69,5	73,4
Jaume I	3.297	63,3	69,6
Tàrraco	2.499	58,7	67,8
Muralles	963	45	55
Tarragona Llevant	2.061	51,3	60,8
TOTAL	15.166	63	69,1

Font: FUNCA, PCCM

La cobertura mínima coneguda és la suma de la participació activa en el programa més les dones que truquen per informar, que ja es fan mamografies per altres vies o que s'han fet una mamografia en els últims sis mesos.

La cobertura mínima de la província de Tarragona està sobre el 70%, segons dades de la FUNCA.

S'observa que als barris més benestants de Tarragona hi ha més baixa cobertura. Probablement són barris on hi ha més tendència a la medicina provada i no n'informem al programa.

4.5.7. 4.5.7. Salut sexual i reproductiva. Interrupció voluntària del embaràs

La interrupció voluntària de l'embaràs (IVE) es va despenalitzar per primera vegada a Espanya l'any 1985. El 5 de juliol de 2010 va entrar en vigor la Llei de Salut Sexual i Reproductiva que regula legalment la pràctica de l'avortament, per tal de garantir una millor atenció a la salut de les dones.

La interrupció voluntària de l'embaràs es pot realitzar en tots els centres sanitaris públics i privats autoritzats. A més, tots aquests centres, d'acord amb l'Ordre del Departament de Salut (DS) de 1986, han proporcionat regularment la informació que nodreix la base de dades del Registre d'Interrupció Voluntària de l'Embaràs del DS.

S'ha sol·licitat informació de les IVEs realitzades a dones residents a Tarragona als anys 2005 al 2010 al Registre d'Interrupció Voluntària de l'Embaràs, Servei d'Informació i Estudis, Direcció General de Regulació, Planificació i Recursos Sanitaris, Departament de salut.

Per a l'elaboració de les taxes s'han emprat dades de població de l'IDESCAT.

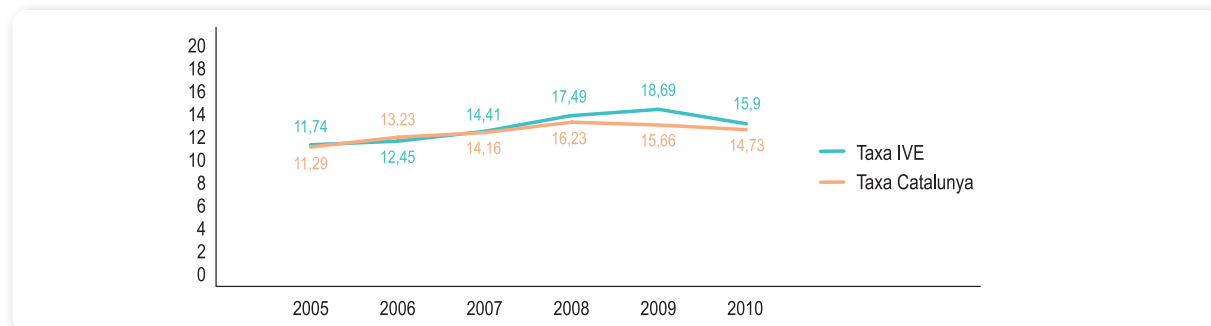
Evolució de les IVE en el període 2005-2010

A la gràfica 7 es mostra que la taxa d'IVE ha augmentat entre el 2005 i el 2009, i passa d'11,74 % a 18,69 %. Al 2010 baixa, coincidint amb el descens de la natalitat.

Taxes per 1.000 dones

Gràfica 7

EVOLUCIÓ DE LES IVE DE DONES DE TARRAGONA, DE 15 A 44 ANYS, EN EL PERÍODE DE 2005-2010

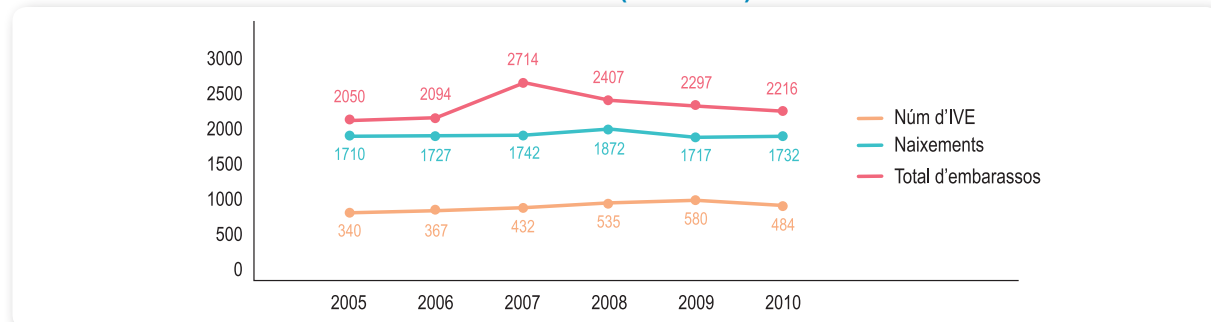
Font: Elaboració pròpia a partir de diverses fonts

Evolució dels embarassos no planificats

La gràfica 8 mostra l'evolució del percentatge d'embarassos que acaben en IVE, o embarassos no planificats.

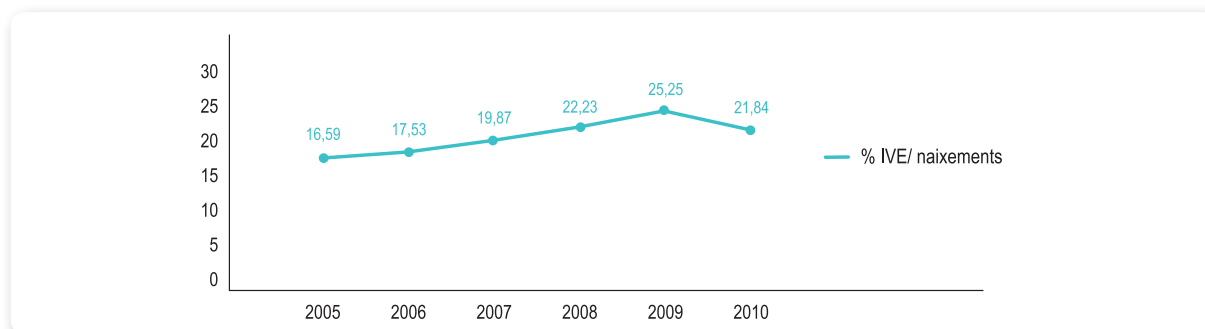
Gràfica 8

EVOLUCIÓ DEL NOMBRE D'EMBARASSOS I D'IVE (2005-2010)

Font: Elaboració pròpia a partir de diverses fonts

Gràfica 9
EVOLUCIÓ DEL % D'EMBARASSOS QUE ACABEN EN IVE (2005-2010)

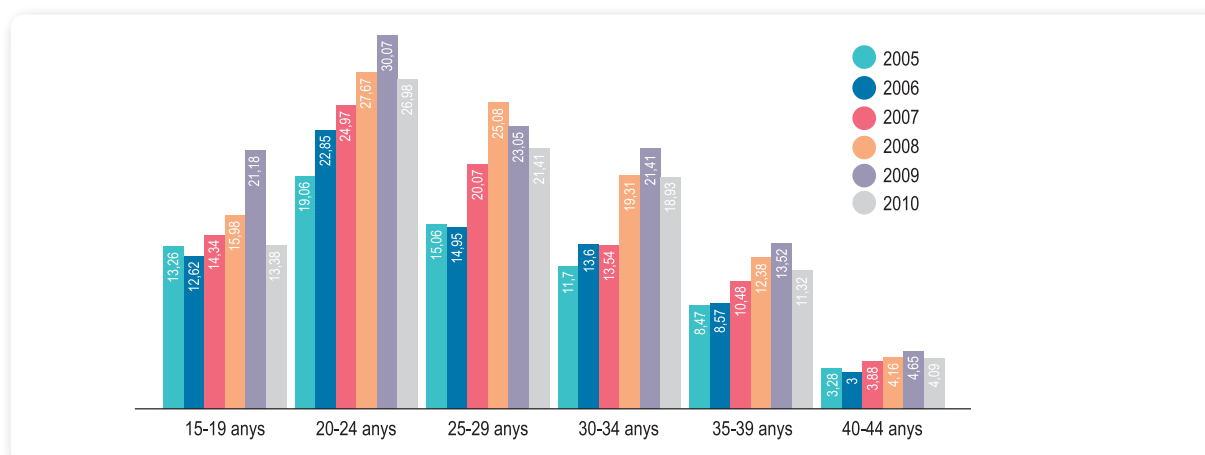
Font: Elaboració pròpia a partir de diverses fonts

El percentatge d'IVE sobre el total d'embarassos ha augmentat del 2005 al 2009, i passa del 16,59 % al 25,25 %; torna a disminuir al 2010.

Evolució de la taxa d'IVE per grups d'edat*

La gràfica 10 mostra l'evolució en la taxa d'IVE per grups d'edat i mostra que la franja d'edat que presenta les taxes d'IVE més altes és la de 20 a 24 anys.

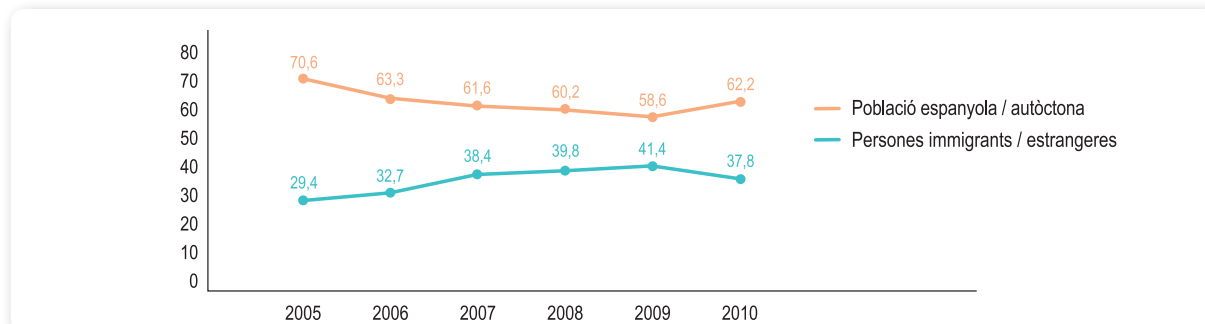
Gràfica 10
EVOLUCIÓ DE LA TAXA D'IVE PER GRUPS D'EDAT

Font: Elaboració pròpia a partir de diverses fonts

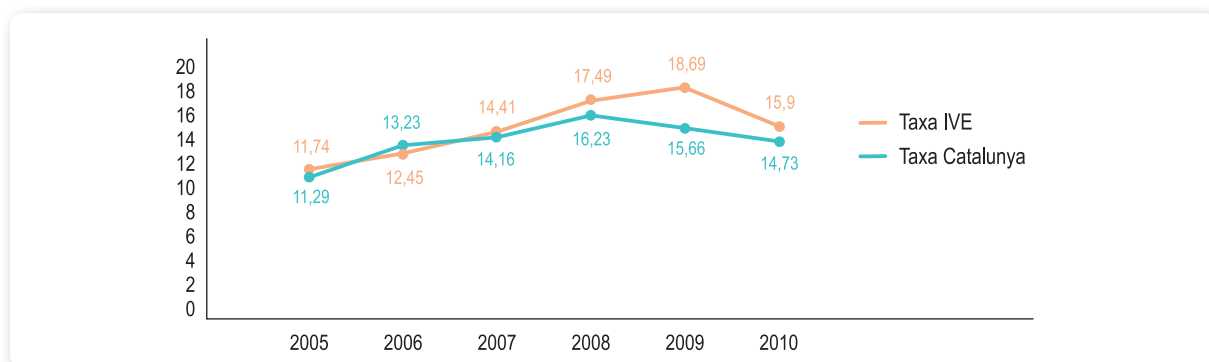
La gràfica 11 mostra l'evolució d'IVE segons la procedència de les dones. El 2009 presenta el percentatge més alt de dones estrangeres que realitzen IVE.

Gràfica 11
EVOLUCIÓ DEL PERCENTATGE D'IVE SEGONS PROCEDÈNCIA DE LES DONES

Font: Elaboració pròpia a partir de diverses fonts

Gràfica 12

EVOLUCIÓ DE LES IVE DE DONES DE TARRAGONA, DE 15 A 44 ANYS, EN EL PERÍODE DE 2005-2010**Evolució del percentatge d'IVE segons la situació laboral i l'estat civil**

Les taules 14 i 15 posen de manifest que en el perfil laboral de les dones que avorten es produeix un canvi important en les dones en atur, que passen del 11,2% del total al 2005 al 39% al 2011.

Taula 15

EVOLUCIÓ DEL PERCENTATGE D'IVE SEGONS L'ESTAT CIVIL

Estat civil	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Soltera	67,4	63,3	66	65,6	64,8	65,1	65,2
Casada	22,5	22,6	25,2	26	22,9	24,6	26,2
Divorciada/separada	8,5	9,3	8,6	7,1	11,7	10,3	7,8
Altres	1,5	0,8	0,2	1,3	0,5	0	1,2

Taula 16

EVOLUCIÓ DEL PERCENTATGE D'IVE SEGONS LA SITUACIÓ LABORAL

Situació laboral	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Treballa a sou	64,1	64,9	69,4	63	55,7	50,6	49,6
Atur	11,2	10,6	7,2	6,7	22,9	34,9	39
Mestressa de casa	14,7	14,7	14,1	14,8	10,3	1,2	2,8
Estudiant	6,8	6,3	7,2	8,8	7,9	6,2	5,2
Altres	3,2	3,5	2,1	6,7	3,2	7,1	3,4

Font: Elaboració pròpia a partir de diverses fonts

Embarassos i IVE en adolescents: de 15 a 19 anys

A la taula 16 s'analitza l'evolució dels embarassos en adolescents

(15 a 19 anys), la taxa d'IVE i proporció d'embarassos que acaben en IVE. Les taxes d'IVES i d'embarassos en dones per 1.000 dones.

Tant la taxa d'IVE com la taxa d'embarassos en adolescents (15 a 19 anys) presenten una evolució ascendent del 2005 al 2009. Destaquem la taxa d'embarassos de 36% al 2008.

Tot i que el 2009 el percentatge d'IVE sobre el total d'embarassos és del 62,28%, la resta d'anys aquest percentatge és baix. En dades de Catalunya, el 70% d'embarassos en adolescents acaben en IVE. Cal valorar les causes d'aquest baix percentatge per saber si és per manca d'informació i accessibilitat o bé respon a motius culturals.

Taula 17

IVE EN ADOLESCENTS: DE 15 A 19 ANYS

Any	Dones 15-19	Taxa IVES	Taxa embarços	Aborts/Emb
2005	3.244	13,26	30,52	43,43
2006	3.249	12,62	28,01	45,05
2007	3.343	14,36	31,11	46,15
2008	3.389	15,93	36,00	44,26
2009	3.352	21,18	34,01	62,28
2010	3.364	13,4	31,21	42,86

Font: Elaboració pròpia a partir de diverses fonts

4.5.8. PERCEPCIÓ DE LA CIUTADANIA I CONCLUSIONS

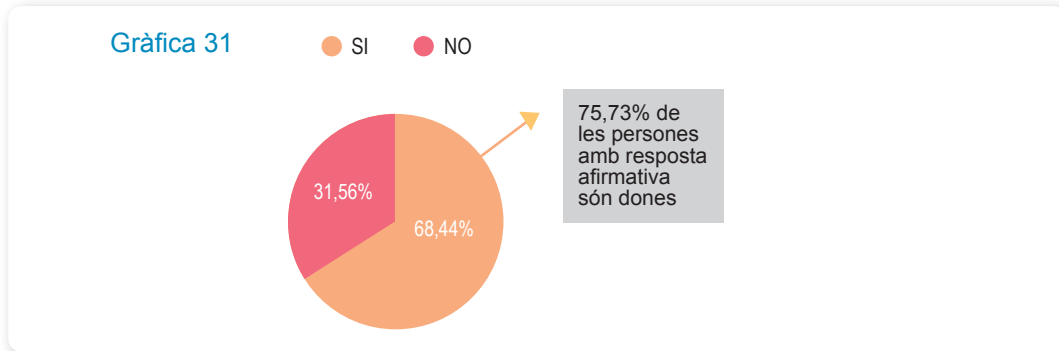
El present eix va ser inclòs en el procés de participació ciutadana dut a terme a efectes d'obtenció de dades qualitatives per a l'elaboració d'aquesta diagnosi. Les dades resultants del qual es detallen a continuació.

Les idees força generades a partir dels grups de discussió que van tractar l'eix de salut, que són associacions de veïns de la ciutat, Consell Municipal de la Gent Gran, Consell Municipal de Dones, Consell Municipal de la Discapacitat i el creat amb les persones assistents (professionals de l'àmbit d'actuació) a la Jornada Salut i Gènere del 28 de maig de 2013, són les següents:

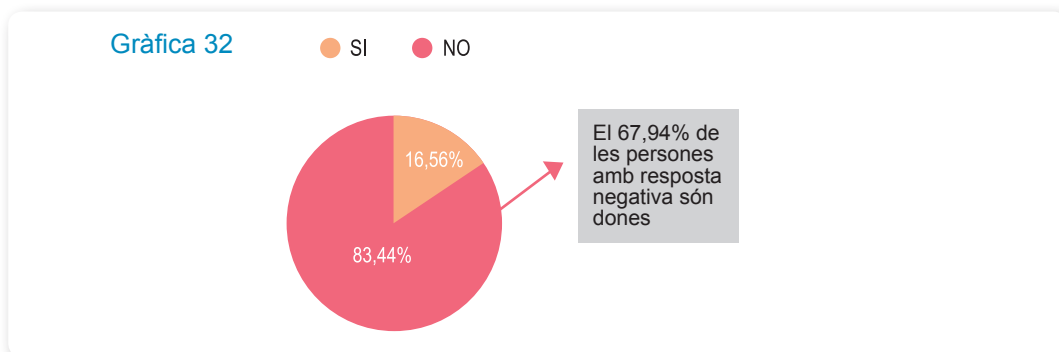
- Molts dels problemes de salut de les dones són conseqüència de la manca de coresponsabilitat en les tasques domèstiques i en la cura vers els altres, assumides generalment per les dones, atès el rol de gènere assignat tradicionalment. La doble jornada de les dones afecta la seva salut.
- Les dones tenen una esperança de vida superior a les dels homes però arriben a la vellesa amb una pitjor qualitat de vida.
- S'ha produït un augment de les malalties i problemes de salut de les dones causat pels nous rols de gènere assumits per les dones, abans esferes exclusives dels homes.
- És necessari un Pla de Salut Sexual amb perspectiva de gènere
- Integrar la salut de manera transversal
- Els centres sanitaris funcionen i es gestionen a partir de les necessitats dels professionals i no des de les necessitats de la ciutadania
- Cal eradicar la doble discriminació: dona i dona discapacitada
- Cal fomentar el benestar de les dones
- Manca informació en relació amb els centres i serveis per a la dona discapacitada embarassada
- Calen tallers pel foment de l'autoestima i per a detecció de violència de gènere
- Realització de programes específics per a la dona discapacitada
- Creació i consolidació de xarxes de dones
- Tenir en compte la diversitat (classe social, cultura, religió...)
- Fomentar la coresponsabilitat entre dones i homes per les tasques domèstiques i la cura vers els altres
- Facilitar espais en els centres per a les persones dependents
- Voluntariat de suport vers la persona cuidadora
- Formació i sensibilització: desmitificar rols de gènere i apoderament de les dones
- Formació en gènere a les persones professionals de l'àmbit sanitari per poder incorporar la perspectiva de gènere en l'abordatge i la gestió sanitària
- La imatge de la dona objecte pot repercutir en la seva salut (anorèxia, bulímia, etc.)
- Manca d'estudis, d'investigació i recerca específica en patologies de dones

Així mateix, es va donar veu a la ciutadania a través d'un qüestionari creat ad hoc. Les qüestions relatives al present eix es descriuen a continuació:

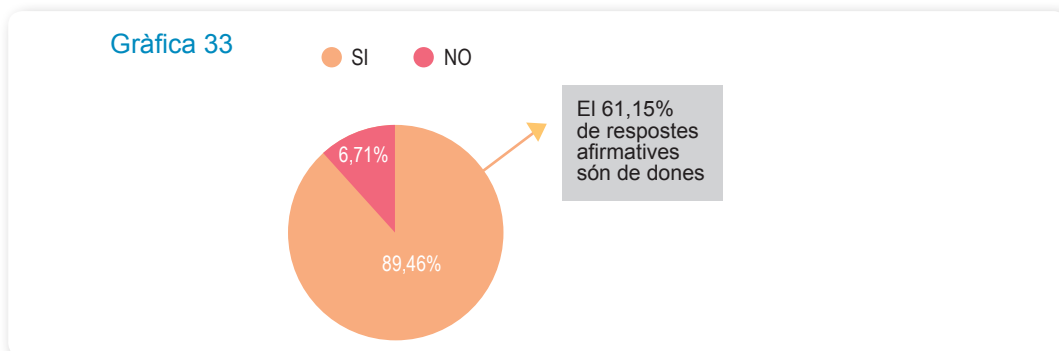
- “Disposa d’informació relativa a malalties i necessitats de salut femenines (centres especials, prevenció, assessorament, etc.)?”

- Considera suficients els ajuts i polítiques públiques per a persones amb discapacitat i problemes greus de salut?

- “Considera necessàries mesures per eradicar la violència de gènere?”

Cal tenir en compte la percepció de la ciutadania alhora de fixar els objectius i les accions específiques del Pla de Polítiques d'Igualtat entre homes i dones de la ciutat de Tarragona.

4.6. INDICADOR VI: Violència masclista

La violència, un problema de salut pública

La gran magnitud de la violència contra les dones va portar l'OMS a declarar-la com un problema prioritari en salut pública al 1996.

El fet de patir maltractaments té greus conseqüències en la salut de la dona, a curt i a mitjà termini. La dona maltractada presenta nombrosos símptomes físics i psicosomàtics; símptomes de patiment físic (disminució de l'autoestima, ansietat i depressió) a més de les lesions físiques.

L'estrès crònic que implica el maltractament afavoreix l'aparició de diferents malalties i empitjora les existents. Els símptomes físics, que molts cops són crònics i inespecífics, es barregen amb els símptomes psíquics.

Les dones víctimes de violència assisteixen més als serveis sanitaris. Estudis realitzats a diferents països mostren que un percentatge important de dones que assisteixen als serveis d'atenció primària, salut mental, traumatologia i urgències estan sotmeses a maltractaments.

A Espanya, un estudi realitzat a un centre d'atenció primària de Granada indica que el 22,8% de dones que havien consultat, havien patit algun tipus de maltractament.

Els serveis sanitaris són un entorn privilegiat per la detecció precoç i l'atenció a la dona maltractada.

En moltes ocasions, els professionals de la salut no detecten que l'origen dels símptomes rau en la situació de violència a la qual està sotmesa la pacient. Hi ha barreres psicològiques i culturals que dificulten que les dones parlin del seu problema i falta formació i temps dels professionals sanitaris.

Dades de la percepció social sobre la violència masclista

La violència vers les dones és un problema social desgraciadament consolidat que posa de manifest una greu situació de desigualtat, el nombre de dones mortes com a conseqüència de la violència masclista a mans del seu company o excompany segueix sent molt elevat a Espanya.

Algunes dades sobre la percepció social interessants són els aportats per la Macroenquesta realitzada pel Govern espanyol al 2011 ¹. S'estima que en tot el territori de l'Estat més de dos milions de dones han patit maltractament de gènere a mans de la seva parella o exparella algun cop a la vida. Prop de 600.000 en els últims dotze mesos. La violència oculta, és a dir, la violència no denunciada però detectada a través d'estudis estadístics, representa el 73% del total dels abusos.

Per altra banda, la primera Enquesta de Violència Masclista de Catalunya 2010 ², impulsada pel Programa de Seguretat contra la Violència Masclista del Departament d'Interior en col·laboració amb l'Institut Català de les Dones i la Regidoria de Dones de l'Ajuntament de Barcelona, s'ha fet amb l'objectiu

¹ Macroenquesta sobre violència de gènere, 2011, realitzada per la Delegació del Govern sobre Violència de Gènere i el Centre d'Investigacions Sociològiques (CIS).

² Primera Enquesta de Violència Masclista de Catalunya, 2010. Programa de Seguretat contra la Violència Masclista del Departament d'Interior de la Generalitat de Catalunya.

de tenir una primera radiografia que indiqui què està passant a Catalunya respecte de la violència contra les dones, del coneixement de la dimensió real del problema, del nivell d'afectació que aquest fet tenen en la víctima, i els valors i les percepcions que tenim com a societat cap a aquest fenomen. És la primera vegada que es va fer una enquesta específica sobre violència masclista a Catalunya, amb voluntat de continuïtat, per tal de visualitzar el fenomen, conèixer-ne l'evolució en els pròxims anys i fer polítiques públiques més efectives:

Dades importants que aporta aquesta enquesta:

- Una de cada quatre dones ha patit una agressió masclista d'especial gravetat al llarg de la seva vida.
- Més d'un 80% de les dones que han patit fets que consideren delictius, la majoria a mans d'un home del seu entorn, no ho denuncien.
- En l'àmbit de la parella i exparella, prop de 70.000 dones residents a Catalunya es consideren maltractades el darrer any.
- En l'àmbit laboral, un 4% de les dones que han treballat per compte d'altri s'han vist obligades, algun cop al llarg de la seva vida, a deixar la feina a causa d'un assetjament sexual i un 5,2% han estat objecte d'acomiadaments sexistes.
- En l'espai públic, un 12,2% han patit algun tipus d'agressió sexista al carrer l'any passat, de les quals el 3,2% assenyala que els fets li van produir un impacte psicològic intens.
- Augmenta el retret social cap a la violència masclista, tot i que les dones són més pessimistes que els homes pel que fa als progressos assolits.

Aquestes dades posen de manifest **la necessitat d'un canvi cultural i de més mesures socials** per lluitar contra una xacra més estesa del que es veu i la necessitat **d'implementar més mesures preventives i educatives per forçar aquest canvi cultural**.

Els casos de violència masclista que es denuncien són només la punta de l'iceberg d'un problema social molt més profund i que es produeix en diferents l'àmbit i espais, com els espais públics, privats i l'àmbit laboral.

La violència contra les dones té diferents formes d'anomenar-se en funció del país o entorn cultural. D'aquesta manera, a França rep el nom de *violència conjugal*, als països anglosaxons solen denominar-la *violència de parella (intimate partner violence)*.

Al llarg dels anys l'Estat espanyol ha anat legislant les diferents situacions de violència, va definir la *violència domèstica*, com la violència que es dona en l'àmbit familiar quan hi ha hagut un vincle afectiu o familiar sobre qualsevol dels membres de la família (dones, homes, homosexuals)³, i la *violència de gènere*, com la que es dona en l'àmbit exclusiu de parella o exparella amb vincle sentimental actual o anterior⁴.

A Catalunya la Llei 5/2008, del dret de les dones a eradicar la violència masclista entén per violència, 'l'actitud o comportament que constitueix una violació o una privació a l'ésser humà d'una cosa que li és essencial com a persona (integritat física, psíquica o moral, drets, llibertats...)'. Defineix *violència*

---

³ Llei 27/2003, de 31 de juliol, reguladora de l'ordre de protecció de les víctimes de violència domèstica. ordre de protecció o allunyament. Codi penal, art. 153

⁴ Llei 1/2004, de 28 de desembre, de mesures de protecció integral contra la violència de gènere.

masclista com 'la violència que s'exerceix contra les dones com a manifestació de la discriminació i de la situació de desigualtat en el marc d'un sistema de relacions de poder dels homes sobre les dones i que, produïda per mitjans físics, econòmics o psicològics, incloses les amenaces, les intimidacions i les coaccions, tingui com a resultat un dany o un patiment físic, sexual o psicològic, tant si es produeix en l'àmbit públic com en el privat'.

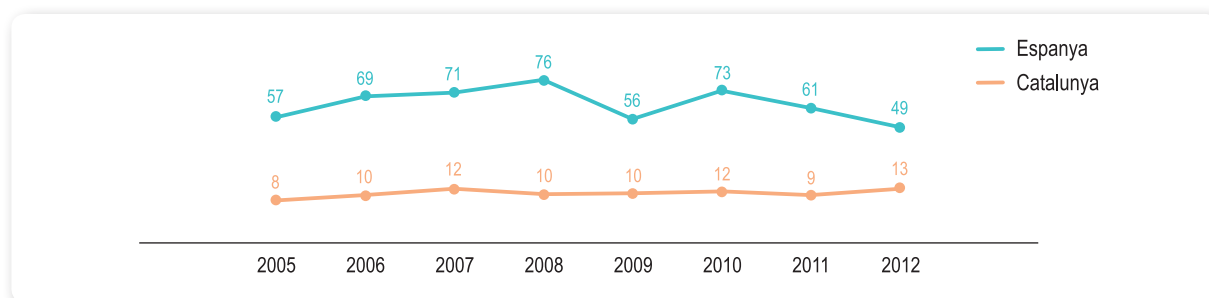
Dades estadístiques de realitat

Segons xifres oficials, des de l'entrada en vigor de la Llei de Mesures de Protecció Integral contra la Violència de Gènere des del **gener de 2005 fins al 8 de novembre de 2012, 503 dones** han perdut la vida a mans de les seves parelles o exparelles masculines a Espanya ⁵. El 17% d'aquestes dones vivien a Catalunya.

A aquesta xifra cal afegir altres morts de dones provocades per actes criminals comesos per homes diferents al company o marit, no comptabilitzades per les estadístiques oficials.

La gràfica 1 i la taula 1 mostren les dones víctimes de violència a Catalunya i a l'Estat espanyol des de 2005, fins al 2012.

Gràfica 1
DONES VÍCTIMES DE VIOLÈNCIA A ESPANYA I CATALUNYA

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del Ministeri de Sanitat, Serveis Socials - Igualtat, 2005-2012

Taula 1

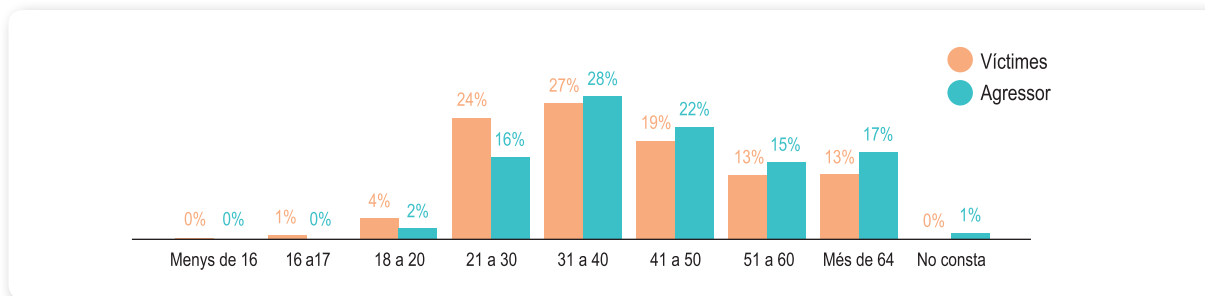
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Dones mortes	57	69	71	76	56	73	61	52
Denúncies prèvies	0%	22%	21%	18%	14%	22%	15%	8%

El balanç estadístic sobre violència masclista dóna menys denúncies i menys víctimes mortals, però en opinió dels experts, les estadístiques dels últims anys manifesten que **són un efecte provocat per la crisi que dista molt de ser positiu**. L'any passat van ser 52 les víctimes mortals, nou menys que el 2011, 21 menys que el 2010, quatre menys que el 2009 i 24 menys que el 2008. Aquest any sembla que les xifres van pel mateix camí que l'anterior perquè, a falta d'un mes perquè finalitzi el 2013, han estat 45 les dones que han mort assassinades. Segons experts en aquesta matèria, aquest no és més que un miratge.

⁵ Portal Estadístic de la Delegació del Govern sobre Violència de Gènere, Ministeri de Sanitat, Serveis Socials i Igualtat (dades actualitzades amb data de 8 de novembre de 2012)

4.6. INDICADOR VI: Violència masclista

Gràfica 2
PERFIL DE VÍCTIMES I AGRESSOR EN AQUEST PERÍODE (2005-2012)
EDATS DE VÍCTIMES I AGRESSORS

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del Ministeri de Sanitat, Serveis Socials - Igualtat, 2005-2012

Als primers anys de desenvolupament i aplicació de la Llei integral es va experimentar un fort creixement de les denúncies per violència de gènere, en els últims quatre anys (2008-2011), la tendència s'ha mogut a la baixa ⁶. Segons les dades de l'Observatori contra la Violència Domèstica i de Gènere del Consell General del Poder Judicial (CGPJ), coincideix en què també hi ha una caiguda de les denúncies atribuïda a la crisi econòmica, atès que **l'empitjorament econòmic té un efecte dissuasiu en les víctimes**.

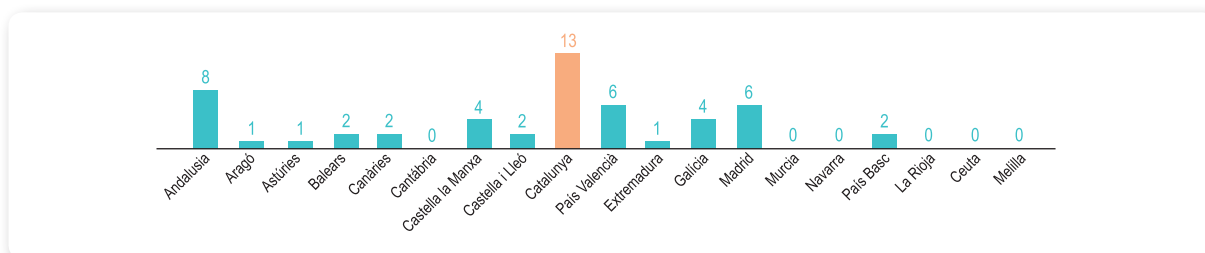
Com a conseqüència d'això, la dona està canviant la seva resposta enfront de la violència i els problemes econòmics que la dissuadeixen d'acudir a la justícia, a aquest fet se l'anomena violència econòmica. Moltes dones trien aguantar per la incertesa que els espera davant la manca de recursos econòmics.

SITUACIÓ A CATALUNYA

A Catalunya el 24 d'abril es va aprovar la Llei 5/2008, del dret de les dones a eradicar la violència masclista.

Com es pot observar a la següent gràfica 3, les morts a Catalunya són molt superiors a les de la resta de les comunitats de l'Estat, i representen un 24,5% del total de dones assassinades.

Gràfica 3
DONES VÍCTIMES DE VIOLÈNCIA A ESPANYA PER COMUNITATS 2012

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del Ministeri de Sanitat, Serveis Socials i Igualtat, Govern d'Espanya

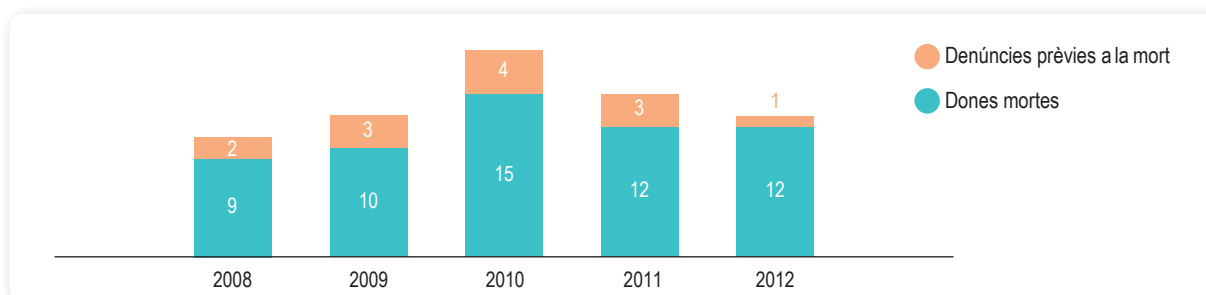
La gràfica 4 mostra l'evolució des del 2008 al 2012 a Catalunya, té una tendència creixent fins al 2010, i a partir d'aquí s'inverteix, possiblement, com a la resta d'Espanya, a causa de la conjuntura econòmica.

Les víctimes mortals a Catalunya representen al 2012 un 24,5% del total i és la comunitat on més víctimes hi ha hagut.

⁶ Dades del Consell General del Poder Judicial sobre l'activitat dels JVM, anys 2007, 2008, 2009, 2010 i 2011.

L'evolució des del 2008 al 2012 té una tendència creixent fins al 2010, i a partir d'aquí s'inverteix, possiblement, com a la resta d'Espanya, per la conjuntura econòmica.

Gràfica 4
MORT PER VIOLÈNCIA A CATALUNYA, 2008-2012

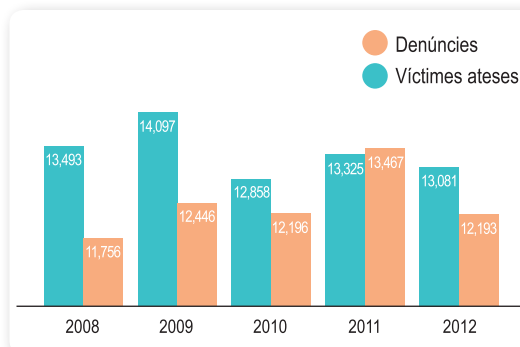
Font: Dades de la Unitat de Suport a l'Atenció de Víctimes, Departament d'Interior de la Generalitat de Catalunya

Les estadístiques que s'exposen a continuació sobre Catalunya i el Camp de Tarragona, marquen en general, la mateixa tònica que a la resta de l'Estat, baixen les denuncies i víctimes ateses en qualsevol tipus de violència.

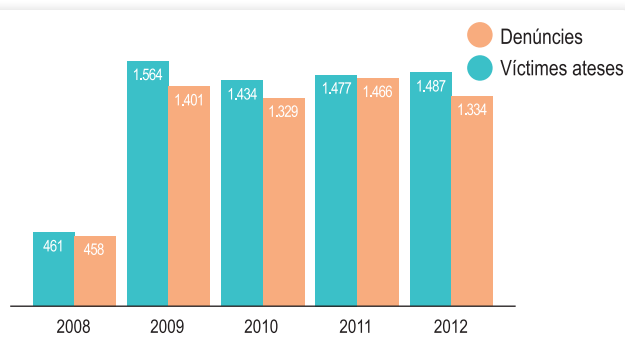
La violència en l'àmbit de la parella es defineix com 'la violència física, psicològica, sexual o econòmica exercida sobre les dones i realitzada per part de l'home que és o ha estat el seu cònjuge o persona lligada per relacions similars d'afectivitat'.

A les gràfiques 5 i 6 es mostren dades del 2008 fins al 2012.

Gràfica 5
VIOLÈNCIA A L'ÀMBIT DE LA PARELLA A CATALUNYA

Gràfica 6
VIOLÈNCIA A L'ÀMBIT DE LA PARELLA A LA REGIÓ POLICIAL DE TARRAGONA

Font: Dades Unitat de Suport a l'Atenció de Víctimes, Departament d'Interior de la Generalitat de Catalunya

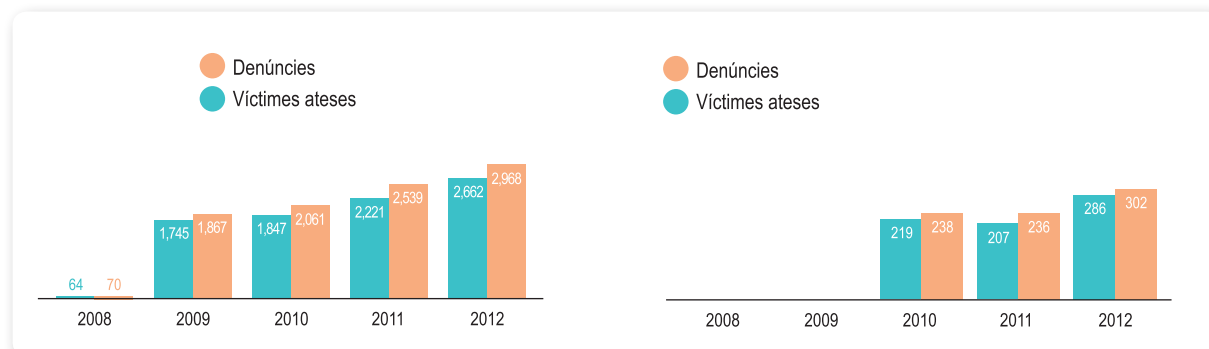
La violència en l'àmbit familiar és violència física, psicològica, sexual o econòmica que es dona en el si de la família, que és perpetrada per part de membres de la mateixa família i que està determinada pel marc de les relacions afectives i els lligams de l'entorn familiar.

En aquest cas, les dades mostren que hi ha una tendència ascendent a Catalunya, tant en víctimes ateses com en el nombre de denuncies a Catalunya. A la regió policial del Camp de Tarragona es manté la mateixa tendència.

A les gràfiques 7 i 8 mostren les dades de l'àmbit familiar.

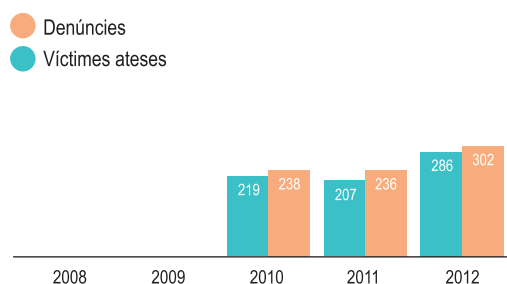
4.6. INDICADOR VI: Violència masclista

Gràfica 7
VIOLÈNCIA A L'ÀMBIT FAMILIAR
A CATALUNYA

Font: Dades Unitat de Suport a l'Atenció de Víctimes, Departament d'Interior de la Generalitat de Catalunya

Gràfica 8
VIOLÈNCIA A L'ÀMBIT FAMILIAR
A LA REGIÓ POLICIAL DE TARRAGONA

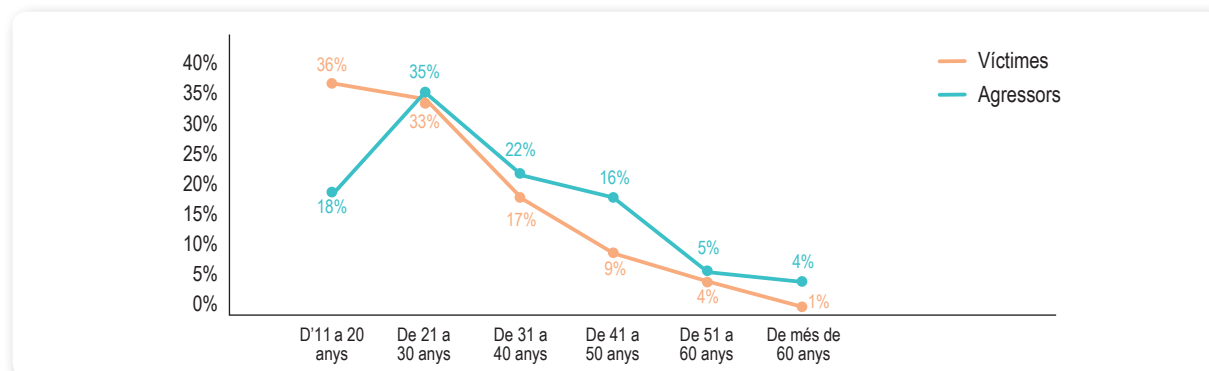
Violència en l'àmbit laboral: Violència física, sexual o psicològica que es pot produir tant en el centre de treball i durant la jornada de treball, com fora del centre i de les hores de treball, sempre que tinguin relació amb la feina ⁷.

No es disposa de dades estadístiques referents a aquest apartat.

Violència en l'àmbit social o comunitari, agressions sexuals: l'ús de la violència física i sexual que està determinada per l'ús premeditat del sexe com a arma per demostrar-ne el poder i abusar-ne.

Com es pot veure a la gràfica 9, el 35% dels agressors sexuals tenen entre 21 i 30 anys i el 69% de les víctimes, obtingut de sumar el dos bolcs d'edats entre 11 i 30 anys. Es podria deduir d'aquests dades que les víctimes pateixen moltes agressions sexuals en edats molt prematures, i el agressors comencen a partir dels 21 a 30 anys majoritàriament.

Gràfica 9
EDATS DE LES VÍCTIMES I DELS AGRESSORS SEXUALS A CATALUNYA

Font: Dades Unitat de Suport a l'Atenció de Víctimes, Departament d'Interior de la Generalitat de Catalunya

⁷ **Assetjament per raó de sexe:** és la situació on es produeix un comportament no desitjat relacionat amb el sexe d'una persona amb el propòsit o l'efecte d'atemptar contra la seva dignitat i de crear un entorn intimidatori, hostil, degradant, humiliant o ofensiu.

Assetjament sexual és la situació en la qual es produeix qualsevol comportament verbal, no verbal o físic no desitjat, d'índole sexual, amb el propòsit o l'efecte d'atemptar contra la dignitat d'una persona, especialment, quan es crea un entorn intimidatori, hostil, degradant, humiliant o ofensiu.

Tràfic i explotació sexual de dones i nenes

Mutilació genital femenina o risc de patir-la: inclou qualsevol procediment que impliqui una eliminació total o parcial dels genitals femenins o hi produeixi lesions, encara que hi hagi consentiment exprés o tàcit de la dona.

Matrimonis forçats: Al 2012, a Catalunya s'han detectat 16 casos de matrimonis forçats i 31 de mutilacions genitals femenins, dels quals cap d'aquests casos s'ha donat a Tarragona.

Atenció a la violència a Tarragona

El Protocol d'actuació i circuit d'intervenció en situacions de violència masclista és un instrument que l'Ajuntament de Tarragona posa en funcionament al 2008 per coordinar l'atenció a les dones que pateixen situacions de violència, per intentar millorar-ne l'abordatge i recollir eines per a prevenir-la i fer-hi front des dels diferents àmbits: el sanitari, el judicial, el social, els serveis especialitzats i el dels cossos de policials.

Es troba en permanent revisió i es coordina amb els altres circuits que també s'estan posant en marxa en d'altres territoris comarcals i, de manera més general, en l'àmbit de Catalunya.

La xarxa que intervé en el Protocol està integrada per personal tècnic de diversos àmbits:

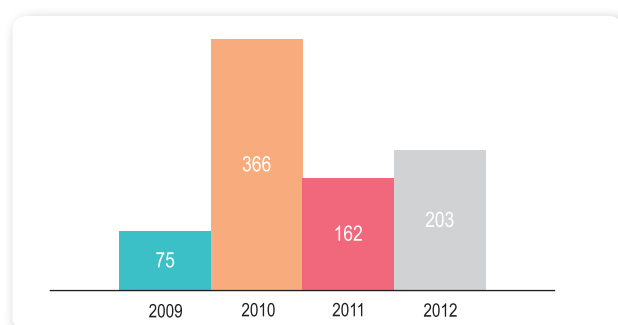
- **L'àmbit sanitari**, amb representació dels hospitals de la ciutat i de centres d'atenció primària de salut,
- **l'àmbit social**, amb representació dels serveis socials d'atenció primària i els serveis d'atenció especialitzada a dones,
- **l'àmbit policial**, els diferents cossos de seguretat,
- **l'àmbit de la judicial**, amb la representació de la Fiscalia i la Judicatura, el Col·legi d'Advocats, l'Oficina d'Atenció a la Víctima del Delicte del Departament de Justícia de la Generalitat i el Servei de Metges Forenses, **serveis d'atenció especialitzats (SIE) i de recuperació** de la Generalitat, així com la col·laboració de l'Institut Català de les Dones i l'Observatori contra la Violència de la Subdelegació del Govern.

Dades dels serveis d'atenció a situacions de violència a nivell municipal:

Servei d'informació i assessorament a les dones (SIAD): és un servei municipal que dona informació i suport psicològic i legal, en relació amb situacions de violència masclista i en qualsevol altres aspecte de la vida de les dones. Facilita atenció especialitzada legal i psicològica, així com sessions de treball en grup, activitats i tallers diversos.

A la gràfica 10 es pot veure el nombre de dones ateses al llarg dels quatre últims anys i el tipus d'atenció realitzada.

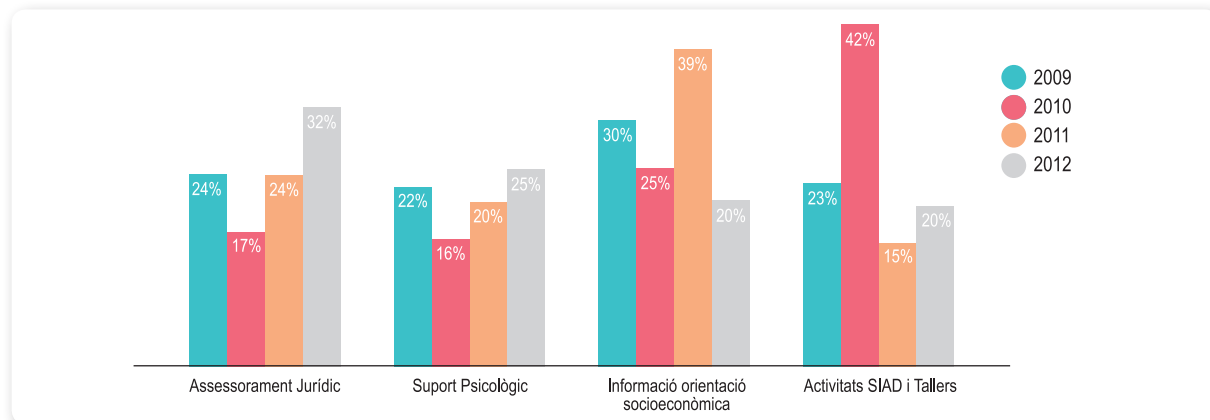
Gràfica 10
DONES ATESES AL SIAD

4.6. INDICADOR VI: Violència masclista

A la gràfica 11 es veu com el suport psicològic i atenció legal, ha augmentat al llarg d'aquest quatre anys. Les activitats que s'han anat realitzant s'han integrat dins de la xarxa normalitzada d'atenció ciutadana en els centre cívics augmentant de manera considerables les demandes.

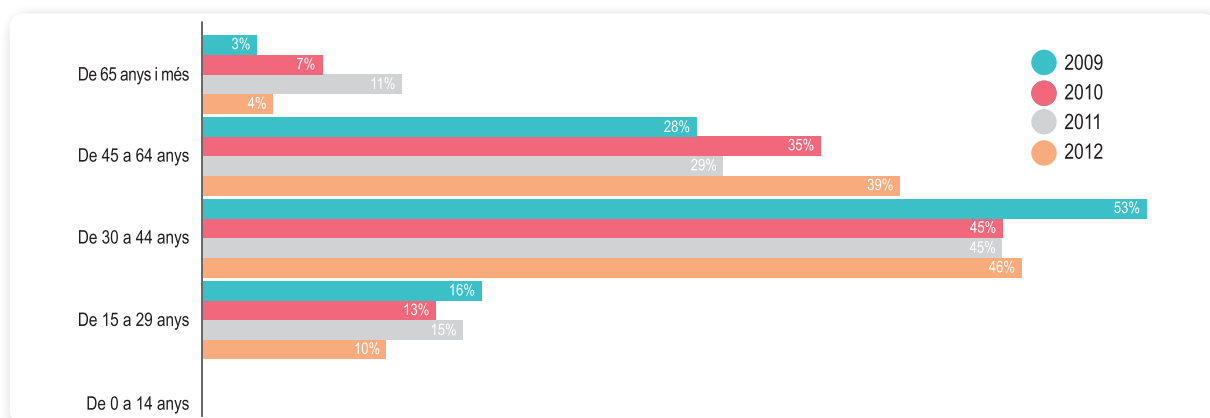
Gràfica 11
TIPUS D'ATENCIÓ REALITZADA

Font: Dades de la memòria del SIAD, 2012

La gràfica 12 mostra l'edat de les dones ateses, el 46% tenen entre 30 i 44 anys i el 39%, entre 45 i 64 anys.

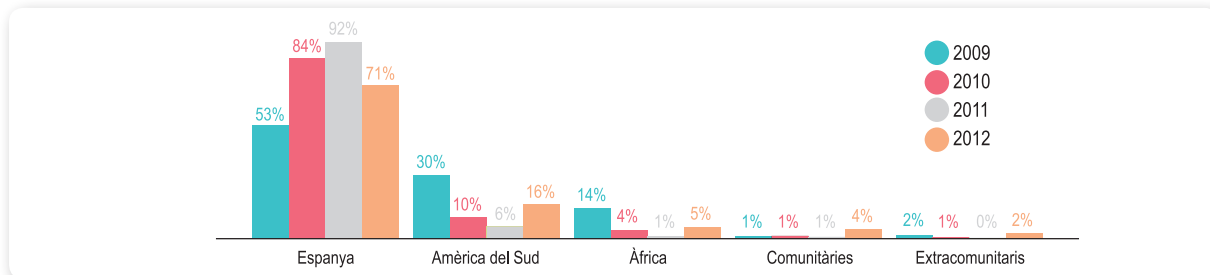
Gràfica 12
EDATS DE LES DONES ATESES

Font: Dades de la memòria del SIAD, 2012

La gràfica 13 mostra que el 71% de les dones ateses són de nacionalitat espanyola. La incidència de dones estrangeres ha anat baixant en general, el 16% eren dones procedents d'Amèrica del Sud, un 4% de l'Àfrica, 1% de països comunitaris i el 2% restant, de països extracomunitaris.

Gràfica 13
PROCEDÈNCIA

Font: Dades de la memòria del SIAD, 2012

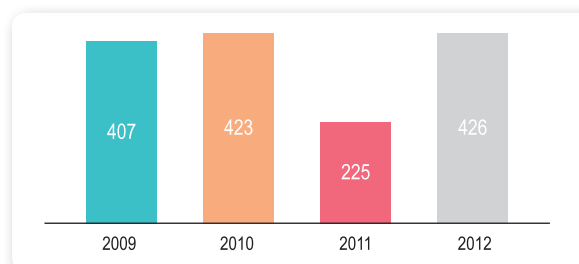
L'Ajuntament té diferents dispositius d'atenció social específics per atendre situacions individuals i familiars de violència masclista i familiar: La Unitat de Suport Individual i Familiar (USIF), i el Servei d'Emergències Socials de Tarragona (SEST).

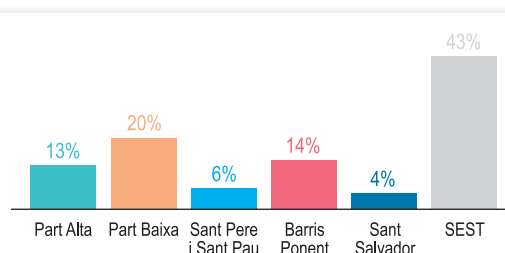
La Unitat de Suport Individual i Familiar (USIF) facilita suport social i assessorament psicològic i legal a les dones que es troben en situació de vulnerabilitat o risc, i treballa de manera coordinada amb el **Servei d'Emergències Social de Tarragona (SEST)**, i ofereix atenció a persones que la requereixin fora de l'horari de funcionament dels Serveis Socials. Complementa les actuacions dels Cossos de Seguretat i de la pròpia xarxa de serveis socials, i facilita allotjament en cas de necessitat.

Les gràfiques 14 i 15 mostren que al llarg de l'any 2012 s'han realitzat més de 426 atencions a dones procedents de diferents zones de la ciutat. Els barris on hi ha més incidència són: La Part Baixa, Part Alta i Barris de Ponent. Així mateix, el Servei d'Emergències Socials aporta el 43% de les dones ateses, on les quals hi assisteixen directament sol·licitant assessorament i ajuda.

Gràfica 14
ATENCIÓ EFECTUADA DE
VIOLÈNCIA MASCLISTA

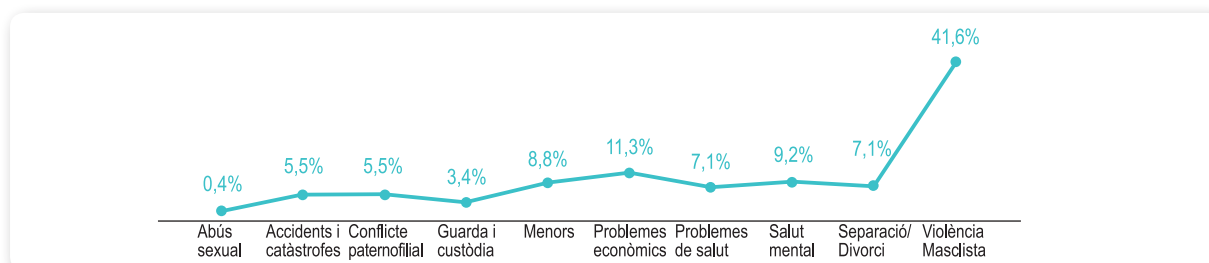
Gràfica 15
DONES ATESES
PER BARRIS 2012

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de la memòria de l'IMSST de 2012

La gràfica 16 presenta les problemàtiques que atén, són molt variades però el 41,6% de les situacions ateses són de violència masclista.

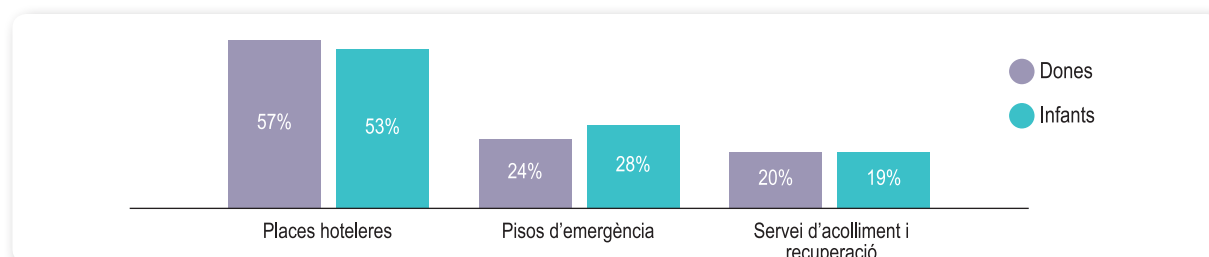
Gràfica 16
DONES ATESES PER TIPUS DE PROBLEMÀTIQUES

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de la memòria de l'IMSST de 2012

La gràfica 17 presenta que s'ha facilitat acolliment alternatiu al 80% de les dones ateses, en la major part dels casos, amb els seus fills. En el 57% dels casos han estat acollides, inicialment, en places hoteleres, mentre que el 24% han pogut accedir a un pis d'emergència. El 20% de les dones han estat derivades a serveis de recuperació.

Gràfica 17
ACOLLIMENTS ALTERNATIU DE DONES AMB ELS SEUS FILLS

4.6. INDICADOR VI: Violència masclista

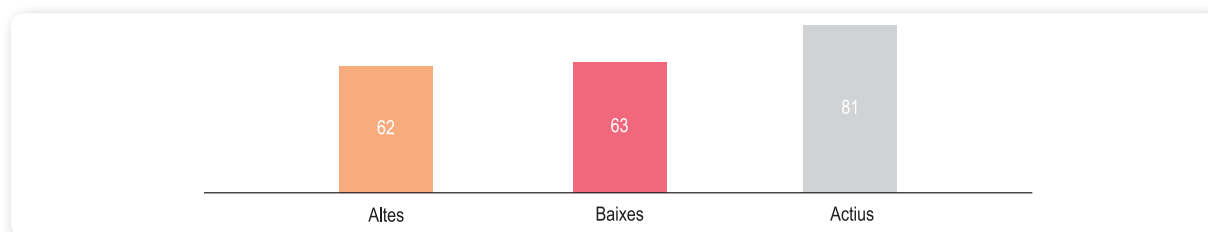
El Servei d'atenció telefònica d'atenció i protecció a víctimes de violència masclista (ATENPRO) és un recurs que dona servei, mitjançant la tecnologia adequada, a les dones que viuen violència de gènere proveint d'atenció immediata davant les eventualitats que les puguin sobrevenir.

És un recurs voluntari i gratuït que permet la dona estar permanentment localitzable sigui quin sigui el lloc en què es trobi, i en contacte les 24 hores del dia dels 365 dies de l'any amb professionals específicament preparats per donar resposta a les necessitats que pugui plantejar (angoixa, por, tristesa, inseguretat...), o a la crisi que es pugui produir.

A la gràfica 18 es pot veure que al llarg de l'any 2012 s'han tramitat 62 noves altes, i s'han donat 63 baixes, i queden 81 actius.

Gràfica 18

SERVEI TELEFÒNIC D'ATENCIÓ I PROTECCIÓ A VÍCTIMES DE VIOLÈNCIA MASCLISTA

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de la memòria de l'IMSST de 2012

Guàrdia Urbana

A Tarragona la Guàrdia Urbana té competències de protecció, seguretat o atenció en situacions de violència masclista a la ciutat de Tarragona. La Unitat d'Atenció a la Víctima de la Guàrdia Urbana facilita assessorament i suport per tramitar la denúncia a qualsevol víctima de maltractament. Està format per agents especialitzats que donen resposta i protecció immediata les 24 hores del dia els 365 dies de l'any.

Taula 2

Unitat d'Atenció a la Víctima Guàrdia Urbana	2009	2010	2011	2012
Seguiments	190	93	288	207
Diligències	129	36	118	78
Casos violència de gènere	97	26	82	58
Casos violència domèstica	43	7	20	11
Atenció a menors	20	39	122	16
Altres seguiments	30	30	172	118

Font: Elaborat amb dades facilitades per l'Oficina d'Atenció a la Víctima de la Guàrdia Urbana

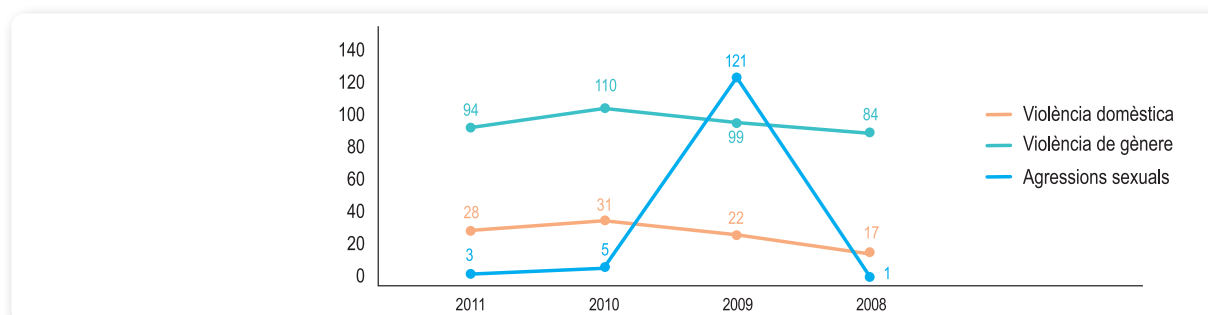
Taula 3

	2008	2009	2010	2011
Total de denúncies	120	2.612	4.018	5.176
Casos de violència masclista	58%	4%	3%	2%

Font: Elaborat amb dades de la Secretaria General de l'Ajuntament de Tarragona. Memòria 2011, Guàrdia Urbana

Gràfica 19

DILIGÈNCIES OBERTES

Font: Elaborat amb dades de la Secretaria General de l'Ajuntament de Tarragona. Memòria 2011, Guàrdia Urbana

Servei d'Intervenció Especialitzada (SIE), dependent de la Generalitat de Catalunya, és un dispositiu d'atenció especialitzada i de recuperació per les dones i els seus fills.

Oficina d'Informació de l'Institut Català de les Dones (ICD), Generalitat de Catalunya, facilita orientació i assessorament jurídic.

Recursos de recuperació per a dones que pateixen violència:

Servei d'Orientació Jurídica (SOJ), al Col·legi d'Advocats de Tarragona: Facilita orientació jurídica i legal.

Polícia de la Generalitat- Mossos d'Esquadra: Realitzen actuació policial per denúncia de la víctima, familiars o coneguts, així com assistència a la víctima posteriorment.

Diferents dispositius d'atenció sanitària: Centres de salut i hospitals.

Oficina d'Atenció a la Víctima del Delicte (OAVD), Generalitat de Catalunya: Donen informació, assessorament i suport a qualsevol persona víctima d'un delicte. Punt de coordinació actiu de les ordres de protecció.

Servei de medicina forense

CONCLUSIONS

La violència masclista i les violències en general, constitueixen un problema de primera magnitud social que posen de manifest pervivència de l'organització social patriarcal, que han justificat, al llarg del temps, les conductes de domini i abusos dels homes sobre les dones, i es produeix, en major o menor mesura, de forma transversal en tots els àmbits socioeconòmics.

Tanmateix, la violència masclista continua sent arreu una de les principals vulneracions dels drets de les dones i un greu problema social, per a l'eradicació del qual cal continuar esmerçant recursos i sumar esforços col·lectius.

És fonamental, per tant, un abordatge integral per intentar arribar a un canvi cultural, i seguir treballant des de la prevenció, educació i la formació.

Cal seguir treballant amb programes de coeducació per tal d'introduir els valors igualitaris de manera transversal als centres educatius.

Cal continuar reforçant el treball de coordinació del Protocol d'actuació i circuit d'intervenció en situacions de violència masclista, que es realitza des de l'Ajuntament de Tarragona. Enfortir la xarxa de les institucions i col·lectius professionals implicats en l'atenció integral a les dones que pateixen o han patit qualsevol forma de violència, per tal de donar una resposta eficaç en l'atenció que es realitza amb les dones i els seus fills i filles.

Cal implementar accions dirigides als homes, considerant que l'home no només forma part activa del problema, sinó que també és una peça fonamental per a la seva resolució.

4.7. INDICADOR VII: Usos del temps

Parlar de *temps lliure* i d'usos del temps és parlar d'un element fonamental de la qualitat de vida de les persones.

El temps lliure, entès com a *temps propi o temps per a si mateix*, va més enllà del que cobreix necessitats, i se'n poden prendre decisions pel que fa a l'assignació.

La distribució del temps té una marcada dimensió de sexe/gènere i està molt condicionat per la valoració que la societat fa quant a l'ús. No es dóna el mateix valor al temps de treball, mesurat i lligat a una retribució econòmica, que al treball amb una dimensió més qualitativa, lligat a les experiències més femenines relacionades amb el cicle de vida i la cura corresponent de les persones.

La capacitat de desenvolupar una vida satisfactòria –en relació amb l'organització del temps– està condicionada pel temps del que es disposa, més enllà de la jornada laboral i de les responsabilitats que s'assumeixen, aquesta qüestió presenta notables diferències entre dones i homes.

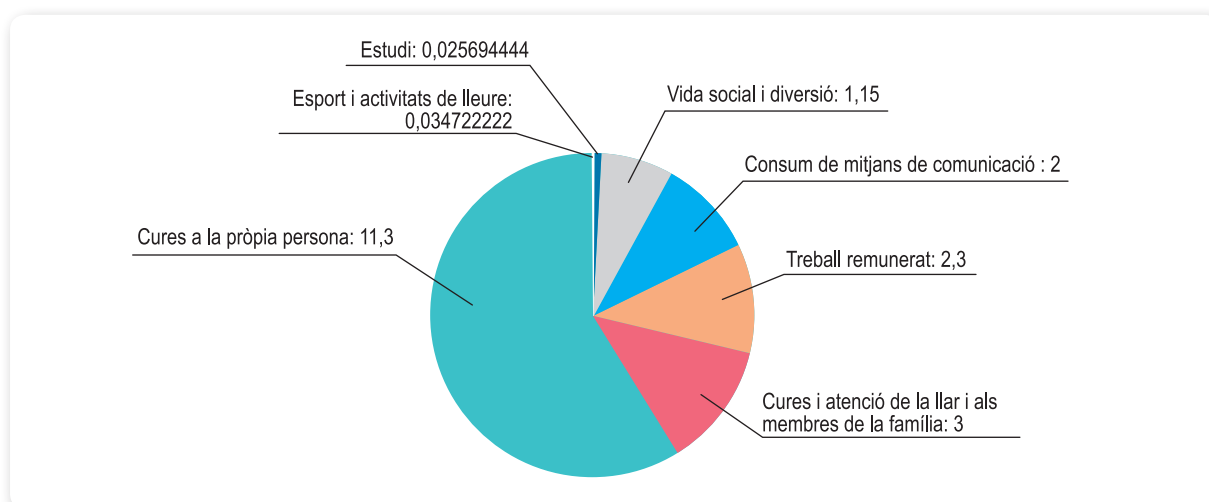
Per a la realització de l'anàlisi de dades, hem utilitzat dades de l'Enquesta d'Usos del Temps de l'INE 2009-2010, Memòria i Dades de 2012 dels Centres Cívics, del Departament d'Esports i del Patronat Municipal d'esports.

4.7.1. Les enquestes de l'ús del temps

Les enquestes de l'ús del temps que realitza l'INE ens permeten visualitzar i descriure el volum de temps que les persones en conjunt assignen a les diferents activitats diàries.

En termes estadístics es parla de temps social quan es pren aquest volum de temps i, mitjançant el càlcul de mitjanes en les durades de les activitats, es perfila el *dia mitjà* de tota la població.

Gràfica 1
DIA MITJÀ DE LA POBLACIÓ CATALANA

Elaboració pròpia amb dades de l'Enquesta d'Usos del temps 2009-2010

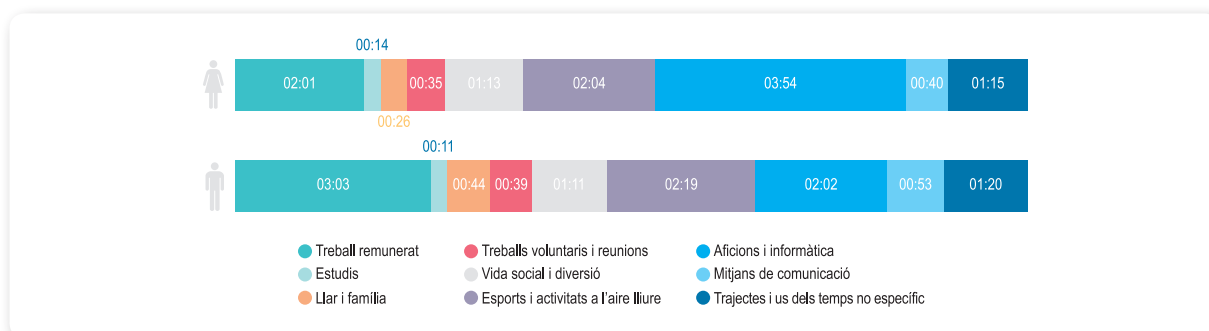
Aquesta jornada mitjana no ha tingut variacions estructurals respecte del 2002-2003, que és quan es va disposar per primera vegada d'aquesta informació, excepte en dos grups d'activitats. **La variació més notable és atribuïble a la conjuntura econòmica de crisi en l'ocupació: la mitjana de temps destinat al treball remunerat ha passat de gairebé tres hores a dues hores i mitja, amb una disminució per al total de la població de 28 minuts diaris.**

D'altra banda, la penetració de les noves tecnologies a les llars ha comportat que la població catalana hi dediqui més temps que vuit anys endarrere, concretament a les **activitats relacionades amb la informàtica** que, amb un **augment de 14 minuts diaris**, han assolit els 35 minuts de mitjana.

A la gràfica 2 es pot veure que homes i dones realitzen activitats diferents amb intensitats temporals també diferents, i els temps participats confirmen les tendències observades en els temps socials. La diferència més destacable entre homes i dones és la distribució desigual entre els treballs remunerats i no remunerats, i en el temps de dedicació a la família. El 38,9% dels homes i el 29,6% de les dones de més de 10 anys manifesten que dediquen temps a treballar remuneradament, i la durada mitjana és de 7 hores i 51 minuts per part dels homes, i de 6 hores i 50 minuts, per part de les dones.

En canvi, les dones participen més de les tasques de la llar i la família, en un 91,9%, enfront d'un 79% per part dels homes, i hi dediquen 4 hores i 14 minuts, mentre que els homes hi destinen, 2 hores i 35 minuts.

Gràfica 2
ACTIVITATS DIÀRIES* EN UN DIA MITJÀ A CATALUNYA 2010-2011

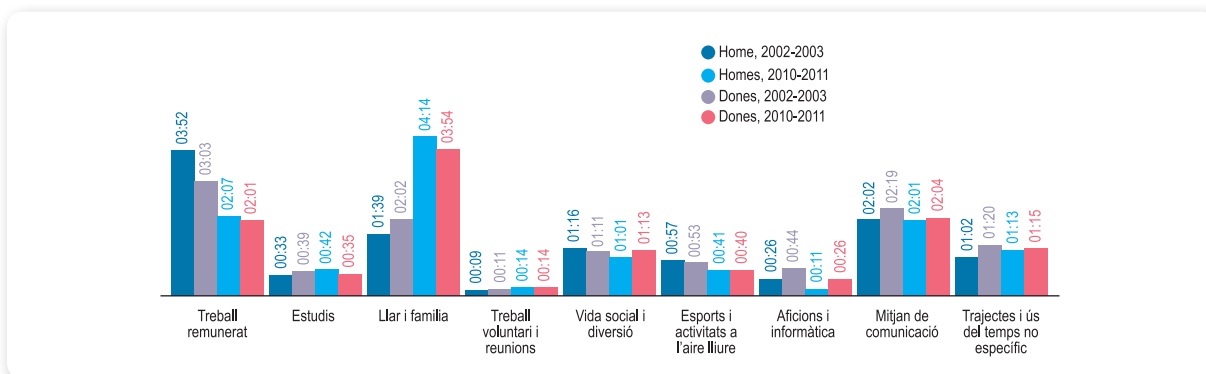
Elaboració pròpia amb dades de l'Enquesta d'Usos del Temps, 2009-2010

Com es pot veure a la gràfica 3, la distribució de la jornada és distinta entre homes i dones. Tant en el 2002-2003 com en l'edició d'enguany, els homes destinen més temps al treball remunerat que les dones, mentre que elles dediquen més temps a la cura de la llar i la família.

Ara bé, tot i que al 2010-2011 ha disminuït força el volum de temps dedicat al treball remunerat, aquesta disminució ha estat més important en els homes que en les dones: de 3 hores i 52 minuts a una mica més de 3 hores.

Els homes han augmentat en gairebé 20 minuts la dedicació a la llar i la família, i en 18 minuts, a les aficions i a la informàtica. Les dones, en canvi, han disminuït en 20 minuts la dedicació a la llar i la família, i han augmentat en 15 minuts el temps destinat a les aficions i la informàtica. Les dones són qui més temps social diari destinen a la llar i la família, 3 hores i 54 minuts, amb una diferència de quasi 2 hores de mitjana respecte dels homes. Concretament, i si ho desglossem entre les activitats de la llar, l'activitat que més diferència reflecteix és la culinària, on les dones hi destinen una mitjana d'1 hora i 16 minuts, mentre que els homes de 32 minuts.

Gràfica 3
ACTIVITATS DIÀRIES* EN UN DIA MITJÀ I EDICIÓ DE L'ENQUESTA.
CATALUNYA 2002-2003 I 2010-2011

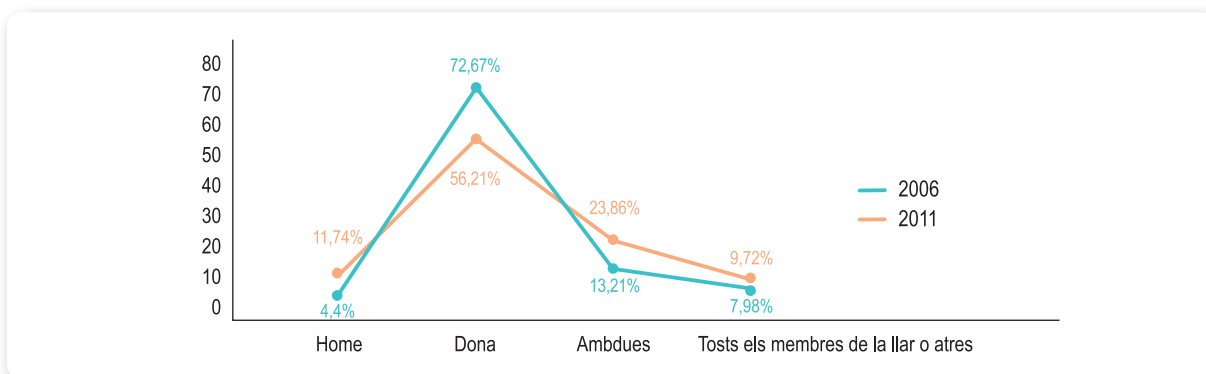

Elaboració pròpia amb dades de l'Enquesta d'Usos del Temps 2009-2010

Les altres dades que ens aporta l'enquesta sobre l'ús del temps són que el 12,8% de la població de Catalunya ha realitzat alguna tasca de voluntariat en les quatre darreres setmanes, i que els homes tenen una dedicació superior (14,2%) a les dones (11,4%).

La gràfica 4, amb dades referents al Camp de Tarragona, ens mostra els canvis socials que hi ha hagut pel que fa a l'organització i responsabilitat de les tasques a la llar. Continuen sent les dones les que porten la responsabilitat i organització d'aquestes tasques, però es pot veure, a l'última enquesta, diferències importants que apunten que, a poc a poc, la responsabilitat a la llar és una mica més compartida malgrat que continua sent la dona en un 56,21% de casos qui porta la responsabilitat.

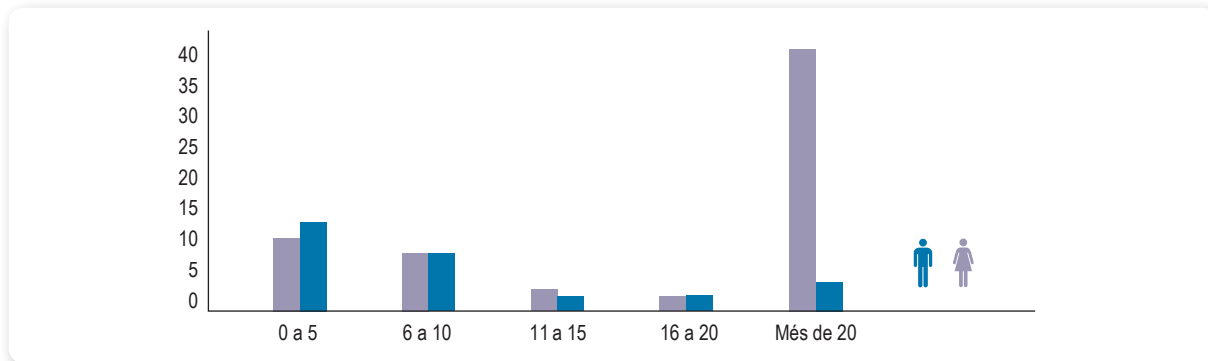
Gràfica 4
DADES DEL CAMP DE TARRAGONA
PERSONA QUE ORGANITZA LES TASQUES DOMÈSTIQUES I FAMILIARS A LA LLLAR

Font: Elaboració pròpia amb dades de l'Enquesta d'Usos del Temps, 2009-2010. Camp de Tarragona

En el procés de participació ciutadana dut a terme per a l'elaboració del document present, es va preguntar a la població la dedicació d'hores setmanals vers la cura dels altres:

Gràfica 5

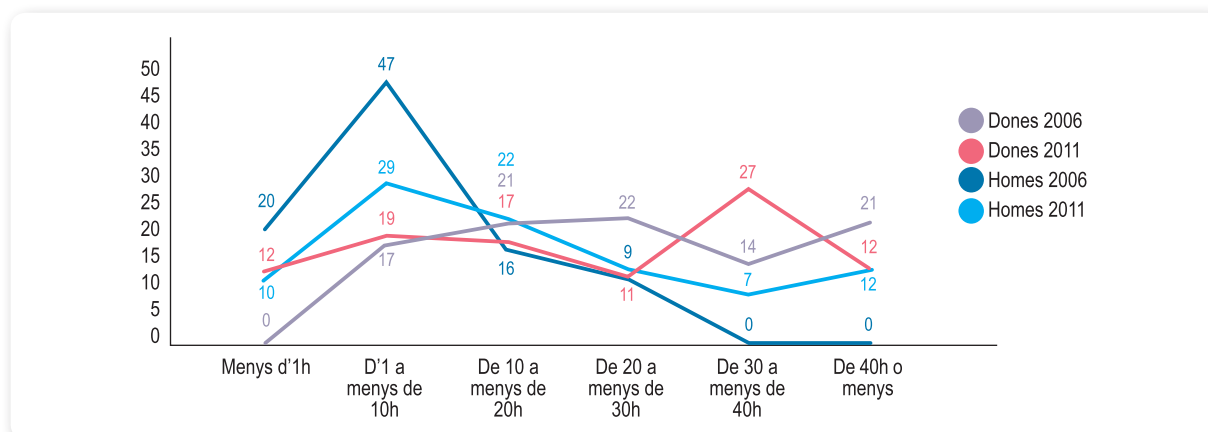

Com es pot observar en el gràfic són les dones les que encara dediquen més temps vers la cura dels altres en relació amb els homes. Fins a vint hores setmanals les dades són equilibrades entre homes i dones, la desigualtat es produeix a partir de les vint hores setmanals en què la dona és la gran representada.

Quant el temps de dedicació a les tasques de la llar, la gràfica 6 reflecteix el canvi respecte de l'enquesta de 2006. S'ha produït un tímid augment a la inversió de temps a la llar per part dels homes, encara que continuen sent les dones les que porten la responsabilitat i inverteixen més temps en aquests temes.

Gràfica 6

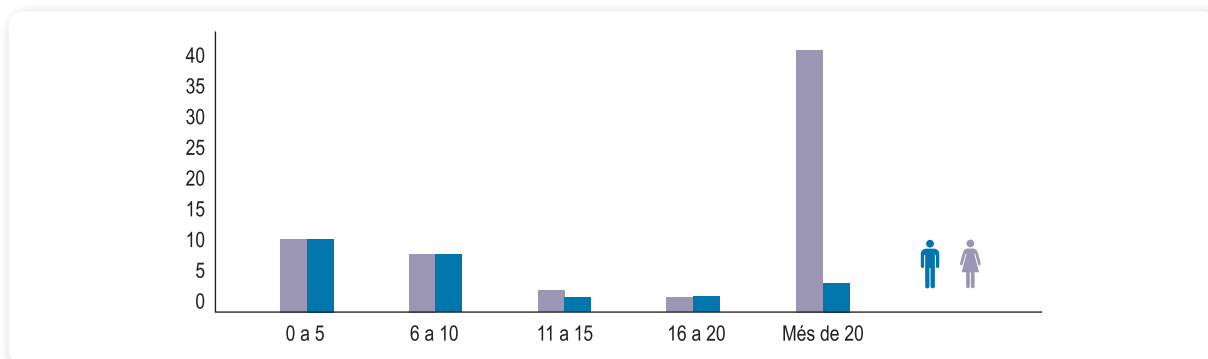
DEDICACIÓ D'HORES SETMANALS A LES TASQUES DE LA LLAR, CAMP DE TARRAGONA

Font: Elaboració pròpia amb dades de l'Enquesta d'Usos del Temps, 2009-2010. Camp de Tarragona

En el mateix sentit, en el procés de participació ciutadana dut a terme per a l'elaboració del document present, es va preguntar a la població la dedicació d'hores setmanals a les tasques de la llar:

Gràfica 7

4.7. INDICADOR VII: Usos del temps

I els resultats són contundents: hi ha un equilibri per sexes quan les hores setmanals dedicades són menys de vint, però a partir de les 20 hores setmanals són les dones les gran representades molt per sobre dels homes, com s'aprecia en el gràfic. Unes dades en la mateixa direcció que les presentades en les enquestes sobre usos del temps del Camp de Tarragona confirmen que el rol de gènere segueix vigent i s'evidencia la manca de coresponsabilitat. Una de les idees força, a més, obtingudes a partir dels grups de discussió creats a l'efecte, és precisament la necessitat de polítiques d'usos del temps, així com el foment de la coresponsabilitat entre homes i dones i la sensibilització i formació en relació als rols de gènere.

Pel que fa al temps diari de cures personals, temps necessari i ineludible, es percep més igualtat en el gaudi, tret del temps invertit en els àpats i begudes, en què són els homes els qui gaudeixen de més temps que les dones.

4.7.2. ASSOCIACIONISME

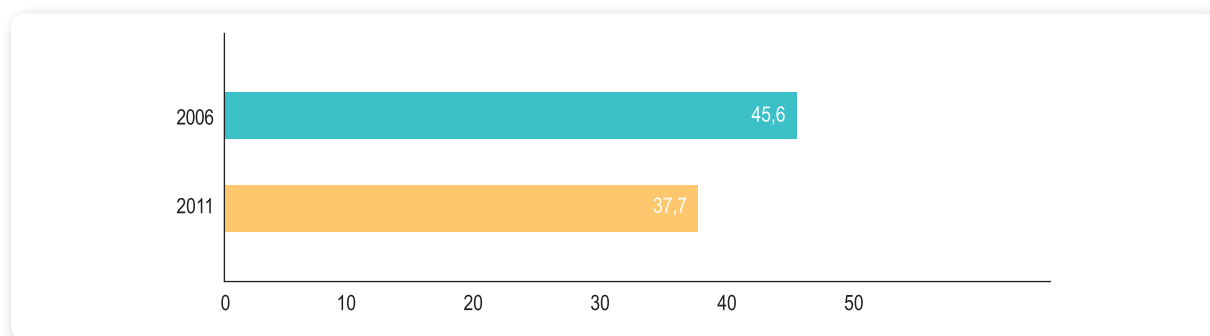
L'associacionisme a Tarragona

A Tarragona, com en altres ciutats, el ventall d'associacions i entitats és molt variat i divers.

L'any 2010 es va presentar l'Estudi sobre Participació Ciutadana 2009-2010, realitzat per un equip d'investigadors de la Universitat Rovira i Virgili i abordat des de diferents vessants. A partir d'aquest estudi es poden extraure dades relatives al teixit associatiu de la ciutat i la composició, i analitza el nivell de participació de les dones.

La pertinença a associacions o entitats ha disminuït en els darrers cinc anys significativament. A l'any 2006 el 45,6% (2.755,6 milers de persones) pertanyia a alguna associació, mentre que al 2011 aquest percentatge s'ha reduït al 37,7% (2.374,5 milers de persones).

DEDICACIÓ D'HORES SETMANALS A LES TASQUES DE LA LLAR, CAMP DE TARRAGONA

Font: IDESCAT i EERMB. Enquesta de Condicions de Vida i Hàbits de Població de Catalunya, 2011

Segon aquest estudi, a les entitats de Tarragona hi ha més **presència masculina** en general, encara que en un 36,6% de les entitats, les dones representen la meitat dels associats, i, en un 26,3% d'entitats, la presència de dones associades supera el 50% del total de socis. **Entre les entitats més masculinitzades destaquen les entitats esportives** que, en un 72,7%, tenen més homes que no pas dones entre els associats. Més **presència de dones** trobem en els casos de les entitats de defensa dels col·lectius concrets

4.7. INDICADOR VII: Usos del temps

De tota manera, en l'associacionisme de Tarragona hi ha més presència masculina en general, ja que les entitats en què les dones són majoritàries (26,3%) són clarament inferiors a aquelles en què són minoritàries (40,3%).

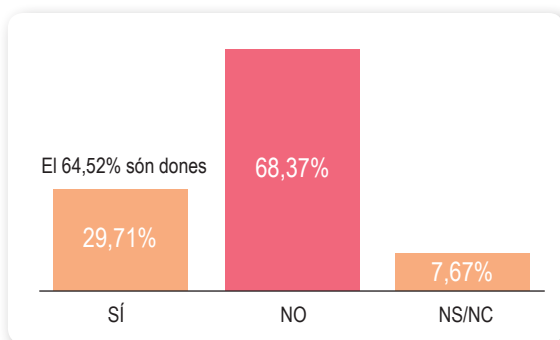
D'altra banda, resulta interessant veure com es produeixen les **distribucions per gèneres en funció d'altres variables. En relació amb l'àmbit de treball**, a mesura que les entitats treballen en àmbits més grans, la presència de la dona es va reduint, i són **les entitats de barri aquelles en què estan més representades. En funció de l'any d'inici de les entitats**, les més antigues presenten una forta masculinització.

Una diferència molt important es troba entre la presència de les dones a la base de l'entitat i la presència que hi tenen en els càrrecs de responsabilitat. Un exemple molt clar el podem trobar en el moviment veïnal, que presenta una estructura de gèneres lleugerament feminitzada, però en què el 80% de les entitats estan presidides per homes. En aquest sentit, tan sols en aquelles entitats en què més del 50% de sòcies són dones, trobem una xifra de presidentes igualada amb la de presidents, mentre que en aquelles entitats en què els homes són majoritaris, el nombre de presidentes és del 13,6%.

Percepció de la ciutadania

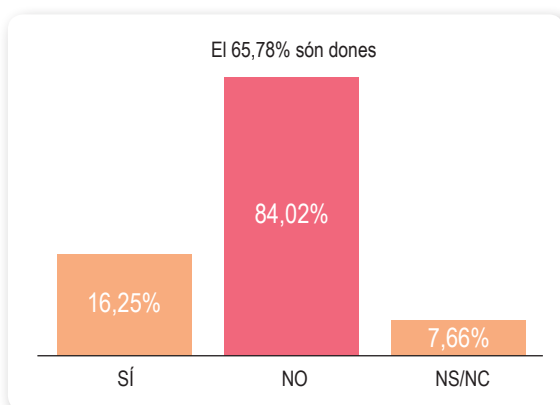
En el procés de participació ciutadana dut a terme per a l'elaboració d'aquesta diagnosi es van realitzar les preguntes següents a la població relatives a l'associacionisme:

PARTICIPA EN ALGUNA ASSOCIACIÓ GRUP O ENTITAT DE LA CIUTAT?

S'observa una participació molt baixa, del 29,71%. En l'estudi de la URV de referència a l'any 2006 la participació de la ciutat era d'un 45,6%, l'any 2011 havia baixat fins al 37,7%, i les dades resultants a 2013, elaborades pel Departament de Polítiques d'Igualtat de l'Ajuntament són les descrites, encara més baixes, del 29,62%. De la majoria de les persones que hi participen, però, el 64,52% són dones.

TÉ DIFICULTATS PER PARTICIPAR EN ACTIVITATS DE CAIRE ASSOCIATIU?

S'observa que la gran majoria de persones no tenen dificultats per realitzar activitats associatives, en un 84,02%, de les quals la majoria (un 65,78%) són dones).

Així mateix, en el procés de participació ciutadana es va debatre la qüestió de l'associacionisme en grups de discussió. I les dues idees força que en van sorgir es descriuen tot seguit:

- Hi ha una manca d'informació, de difusió, de les associacions existents a la ciutat, de les activitats i dels objectius que impulsen.
- La direcció de les associacions és assumida per un home en la gran majoria dels casos, deixant de banda les AMPA més feminitzades, atès el rol de gènere (cura vers els altres, vers els fills, tradicionalment femenina), segregació vertical. I totalment d'acord amb l'estudi de la URV.

CONCLUSIONS

Dones i homes utilitzen i distribueixen el temps de manera diferent, en funció de les responsabilitats que socialment s'atribueixen a tots dos col·lectius. D'aquesta manera la distribució es realitza en termes de càrrega total de treball: treball remunerat i treball domèstic i familiar. Les dones participen molt més en les tasques domèstiques i en la cura familiar, i els homes dediquen més temps que les dones als treball remunerat. No obstant això, si bé les dones treballen en els dos àmbits (treball remunerat i no remunerat), la coneguda doble jornada femenina ha envaït un dels sectors tradicionalment masculins, el treball remunerat. Els homes no acaben d'entrar en el treball no remunerat, si bé hi participen i aquest fet representa una evolució positiva (era un àmbit exclusivament femení), no s'arriba ni de bon tros a la corresponsabilitat.

D'altra banda, les dades relatives al lleure impulsat per l'Ajuntament (Telecentres, Centres Cívics i Patronat d'Esports) mostren una alta participació femenina per sobre de la masculina en les activitats que ofereixen els diferents centres municipals, al voltant d'un 70% pel que fa a les dones.

Quant a l'associacionisme a la ciutat, s'evidencia un descens progressiu en les adhesions, no pas a causa de les dificultats per a poder-hi participar, com es desprèn de les dades obtingudes dels qüestionaris a la població en què un 84,02% afirma que no té dificultats. En el mateix sentit, cal destacar que diferents participants en els grups de discussió creats durant el procés de participació ciutadana per a l'elaboració del present document, van reivindicar que manca informació i difusió de les associacions i activitats que aquestes duen a terme. S'ha evidenciat, així mateix, un nombre superior d'homes adherits a les associacions, exceptuant les AMPA (vinculades a un rol de gènere femení: la cura vers els altres), i l'existència de segregació vertical, és a dir, la presidència de les associacions és masculina en un percentatge força superior a la femenina.

4.7.3. Recursos de Lleure

Xarxa de Centres Cívics

La Xarxa de Centres Cívics municipals són equipaments socioculturals que tenen com a finalitat el foment, l'enfortiment, la dinamització del moviment associatiu i la participació i vinculació de la ciutadania en els processos de decisió dels afers locals.

La Xarxa Municipal de Centres Cívics està formada per cinc centre cívics repartits en els barris de Bonavista, Sant Pere i Sant Pau, Torreforta, Part Alta i Sant Salvador. En aquests equipaments es poden realitzar diferents activitats de caire sociocultural, formatiu i de lleure que organitza la mateixa xarxa, els altres departaments municipals i diverses entitats de la ciutat.

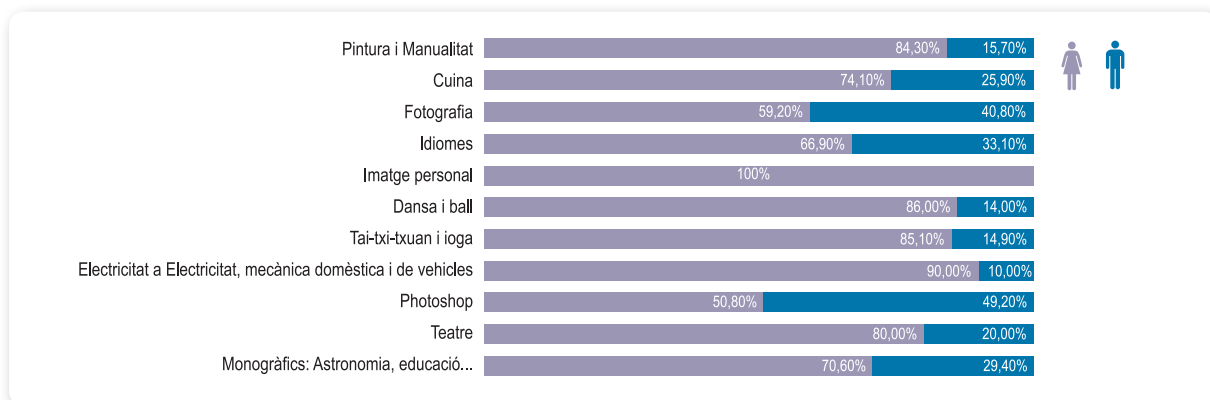
Els centres cívics municipals ofereixen la possibilitat d'utilitzar alguna de les seves sales o teatres a aquelles persones o associacions que vulguin celebrar-hi una activitat. Són espais que disposen de WiFi.

Presenten una programació d'activitats a la primavera i la tardor amb un ampli ventall de tallers i cursos dirigits a tota la població.

L'oferta de les activitats és variada i s'ha anat ampliant en funció de l'interès i la demanda de la ciutadania.

Com es pot veure a la gràfica 8, la presència de dones en totes les activitats és majoritària, independentment de la temàtica del curs, un 72% de dones i un 27% d'homes.

Gràfica 8
PARTICIPACIÓ PER SEXE EN ACTIVITATS DEL 2012

Elaborat amb dades de la Memòria 2012 dels Centres Cívics

Telecentres

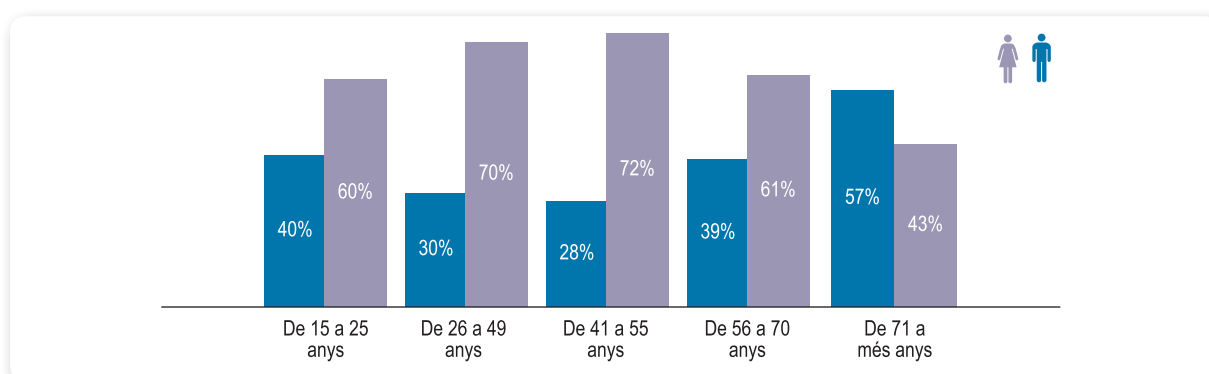
Un telecentre (punt TIC) és un espai en què les persones, mitjançant l'eina de l'ordinador, aprenen, s'informen, es connecten a Internet, participen, etc., i està orientat al desenvolupament de processos integrals d'alfabetització digital i d'accés a les noves tecnologies, dotat d'equipament informàtic i ajuda personalitzada. Funcionen sis telecentres a la ciutat distribuïts pels diferents barris (Sant Salvador, Sant Pere i Sant Pau, Bonavista, Part Alta, Camp Clar, a la plaça Imperial Tàrraco).

Els telecentres utilitzen programari lliure en l'activitat que hi desenvolupen habitualment i els cursos són gratuïts.

Així mateix, a l'estiu també es programen activitats per a nens i es col·labora, de manera estable, amb els serveis municipals que treballen per a la inserció laboral, i faciliten formació, un espai i suport als emprenedors i les empreses de la ciutat per millorar-ne la competitivitat i presència al mercat, augmentar l'ús de l'Administració electrònica de les empreses tarragonines, i millorar l'aprofitament dels recursos que la xarxa posa a disposició de les empreses per estalviar costos en seguretat i programari.

Al llarg del 2012 han passat, per aquest servei, 807 persones, de les quals un 65% van ser dones, i un 35% homes.

Gràfica 9
ASSISTÈNCIA ALS CURSOS DEÏNS TELECENTRES PER EDATS, 2012

Elaboració pròpia amb dades dels telecentres

4.7.4. Espais esportius a la ciutat

La Conselleria d'Esports de l'Ajuntament de Tarragona i el Patronat Municipal d'Esports promouen la pràctica de l'esport en totes les zones de la ciutat i posen a disposició del veïnat, les entitats i clubs tarragonins les instal·lacions esportives municipals a uns preus públics en què poden practicar diferents esports com futbol sala, bàsquet i activitats de piscina i gimnàs, entre d'altres.

Aquests complexos esportius municipals es troben a:

- Poliesportiu de Campclar
- Casal esportiu de Riu Clar
- Pavelló i piscina del Serrallo
- Pavelló i centre esportiu municipal de Sant Pere i Sant Pau
- Centre esportiu municipal de Bonavista
- Centre esportiu municipal de Sant Salvador

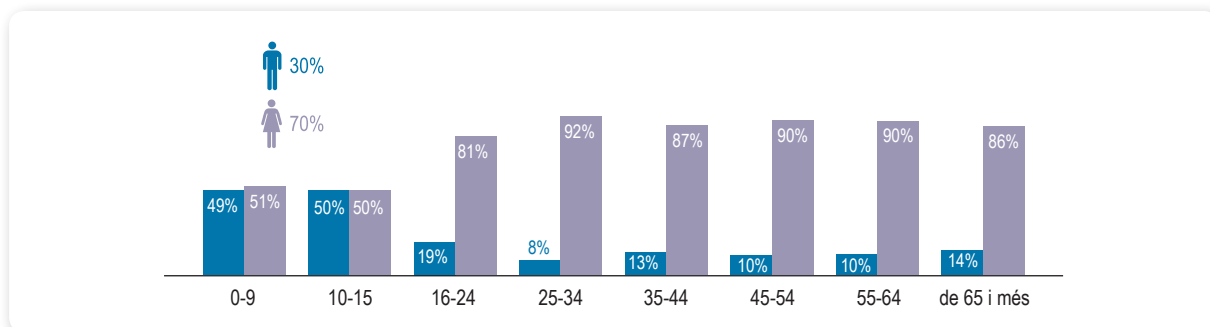
A través del Patronat Municipal d'Esports, s'organitzen un seguit d'activitats adreçades a la ciutadania, en què es pot practicar esport com a abonats o participar com a cursetistes en les diferents pràctiques esportives programades.

Activitats en centres esportius municipals de la ciutat, dades 2012

La presència de dones i homes en els centres esportius municipals de la ciutat es molt més elevada en dones que en homes, com es pot veure en les dades que a continuació s'exposaran.

La participació global és molt desigual, un 30% d'homes enfront del 70% de dones. Per edats, fins als 9 anys la pràctica esportiva està molt equilibrada, però es comença a desequilibrar a partir del 16, amb una presència de dones majoritària.

Gràfica 11
PRÀCTICA ESPORTIVA PER EDATS

Elaboració pròpia amb dades del 2012 del Patronat Municipal d'Esports de l'Ajuntament de Tarragona

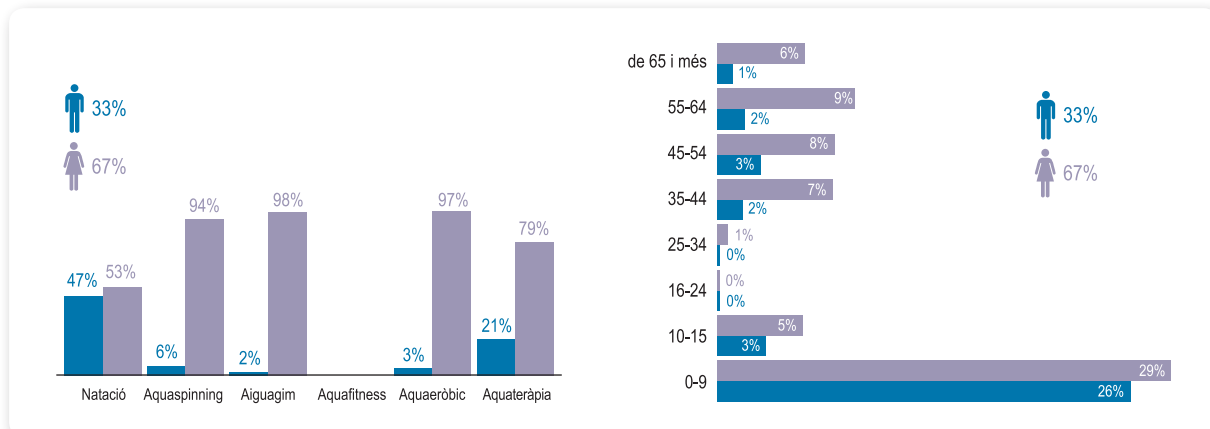
Les diferents activitats que es realitzen s'emmarquen en dos grans grups:

Activitats aquàtiques, tenen un pes molt important en el conjunt de les activitats que s'ofereixen, ja que representen el 86% de les activitats que trimestralment s'organitzen (aiguagim, aquaeròbic, aquatono, aquafitness, aquaspinning, aquateràpia i correctiva de fibromiàlgia). La participació en aquesta pràctica esportiva global és del 63% de dones i d'un 37% d'homes.

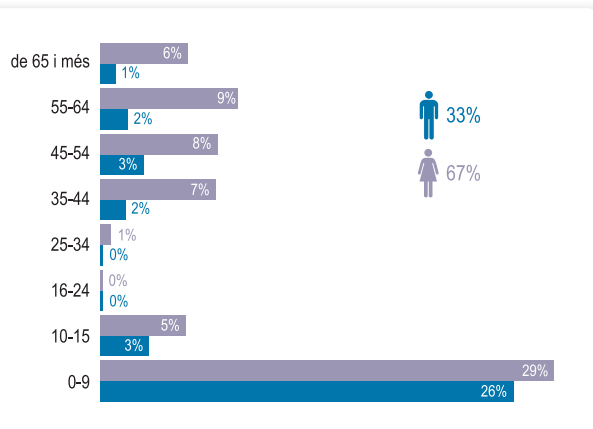
La natació té un pes molt important, ja que representa el 57% de las persones que realitzen activitats aquàtiques, i la major part de les persones participants són infants que realitzen curssets de natació. La participació per sexe està molt equilibrada, ja que la natació és un aprenentatge que es realitza en edat primerenca, entre els 0 i els 15 anys, i no fa diferències de sexe.

Es pot veure un desequilibri important, en general, a la resta de les activitats aquàtiques, tret de l'aquafitness.

Gràfica 12
ACTIVITATS AQUÀTIQUES

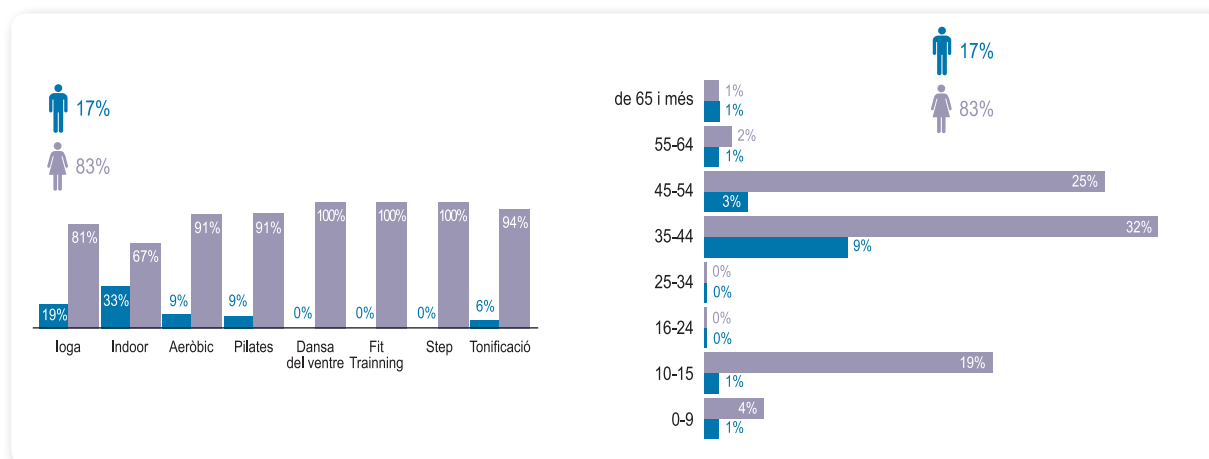
Gràfica 13
EDATS DE LES PERSONES PARTICIPANTS EN ACTIVITATS AQUÀTIQUES

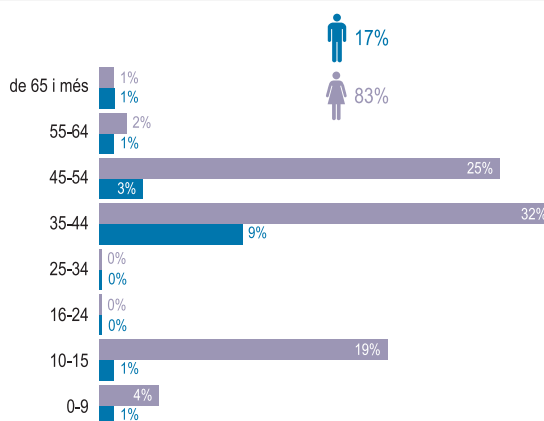
Elaboració pròpia amb dades del 2012 del Patronat Municipal d'Esports de l'Ajuntament de Tarragona

Activitats dirigides de gimnàs, la participació dels homes és del 17% enfront del 83% de dones. Trimestralment s'organitzen sessions de Pilates, ioga, dansa del ventre, manteniment, T.B.C. (condicionament físic general), tonificació, indoor, aeròbic, step i altres sessions que combinen algunes d'aquestes especialitats.

Gràfica 14
ACTIVITATS DIRIGIDES DE GIMNÀS

Gràfica 15
EDATS DE LES PERSONES PARTICIPANTS EN ACTIVITATS DE GIMNÀS

Elaboració pròpia amb dades del 2012 del Patronat Municipal d'Esports de l'Ajuntament de Tarragona

Activitats esportives populars

A més a més, durant tot l'any s'organitzen diferents activitats populars que faciliten l'exercici físic i la realització d'activitats de lleure en grup, però no hi ha dades de participació desagregades per sexe.

- **Bicicletada popular**, un passeig amb bicicleta obert a tota la ciutadania, amb recorregut per diferents carrers i avingudes de la ciutat. Va comptar amb una participació de 8.000 persones.
- **Caminada popular**, un recorregut de caire popular, obert a la ciutadania, per la rodalia natural de la ciutat. Cada any s'organitzen tres caminades: una a l'hivern, una a la primavera i una a la tardor. Participació de 3.200 persones al 2011, i de 2.000, al 2012.
- **Tarragona, véns a la muntanya?** És un programa de caminades de dificultat mitjana i alta, que es desenvolupa per diferents circuits de les comarques tarragonines. Participació de 165 persones aproximadament.
- **Peonada popular**, és una cursa popular que es desenvolupa durant les festes de Santa Tecla, amb una participació de 2.000 persones al 2011 i 1.200, al 2012.
- **Mitja Marató Ciutat de Tarragona**. És una cursa de 21.097 m oberta a tothom que quedi englobat dins de les categories establertes. Sempre té lloc l'últim diumenge del mes de novembre. El nivell de participació és elevat: 2.500 persones al 2011 i 2.000, al 2012.

Esports a la carta

La infantesa rep una atenció especial dins la programació d'aquestes activitats. D'una banda, es programen un seguit d'estades esportives, durant les èpoques de vacances escolars i, de l'altra, es promou el

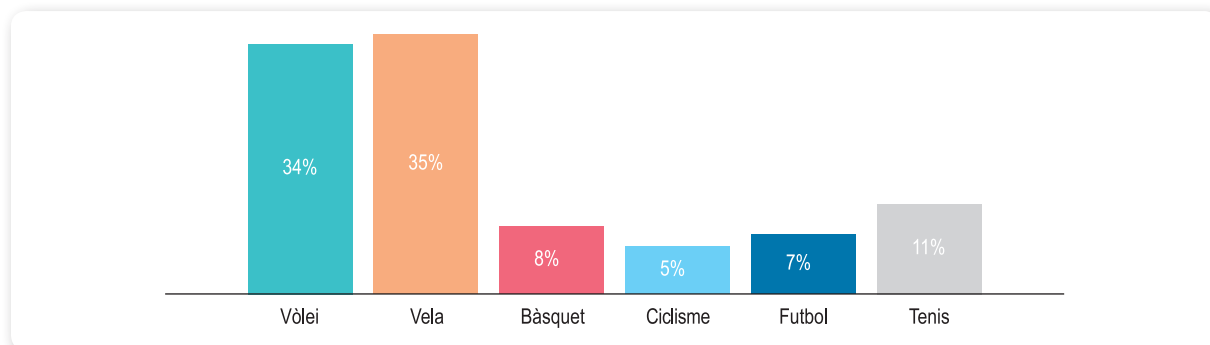
4.7. INDICADOR VII: Usos del temps

programa d'esports a la carta, adreçat als centres escolars de la ciutat, per promocionar l'esport de base a la ciutat durant el curs escolar (en horari lectiu escollint l'activitat esportiva que més s'adapti a les necessitats i desitjos de l'alumnat).

La participació a estades esportives ha estat de 3.089 infants al 2011 i 2.980, al 2012.

El programa d'esports a la carta ha realitzat més de 106 activitats esportives dels diferents esports, amb una participació d'uns 5.000 joves i infants dels col·legis i instituts de Tarragona.

Gràfica 16
ACTIVITAT ESPORTIVA

Elaborat amb dades del Departament d'Esports

Així mateix, es programen les estades esportives periòdicament durant les festes de Nadal, la Setmana Santa i l'estiu, un conjunt d'activitats de caire recreatiu adreçades a infants de la ciutat de Tarragona, adaptades especialment per a cada grup d'edat:

- Jocs aquàtics, jocs psicomotrius, jocs preesportius, i tallers didàctics d'expressió corporal i de ritme per als més petits.
- Activitats d'aventura, aquàtiques, esports individuals i col·lectius i esports de platja per als més grans.

4.7.5. Percepció de la ciutadania i conclusions

Com s'ha pogut comprovar, l'esport cada dia que passa està més arrelat a la nostra manera de viure. Ja no és únicament una disciplina pròpia de l'etapa escolar, sinó que traspasa altres àmbits, que tenen una afectació directa a la vida saludable, social o familiar.

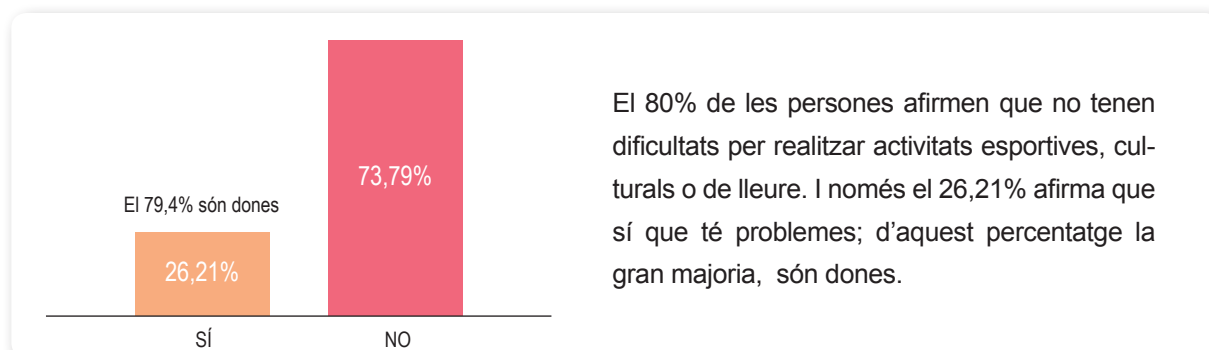
Les activitats esportives estan molt relacionades, en general, amb la cura del cos i la salut, aspecte rellevant i moltes vegades determinant de la qualitat de vida. I els estudis i les dades mostren que la pràctica esportiva de les dones és molt diferenciada de la dels homes, tant en el tipus d'activitat com en els motius per dur-la a terme.

La dificultat que tenen les dones per practicar determinats esports rau en el fet que les normes de l'esport –establertes originalment per als homes– no han variat ni s'han adaptat gaire bé per a la pràctica femenina. Així, novament les dones s'han d'incorporar a un món reglat per als homes si volen fer determinats esports. I, pel que fa a la motivació, els homes estan més representats en esports competitiu i les dones, en activitats esportives relacionades amb el lleure i la salut.

El procés de participació ciutadana de referència també va incloure qüestions relatives a l'esport. A continuació les dades extretes a partir dels qüestionaris adreçats a la població:

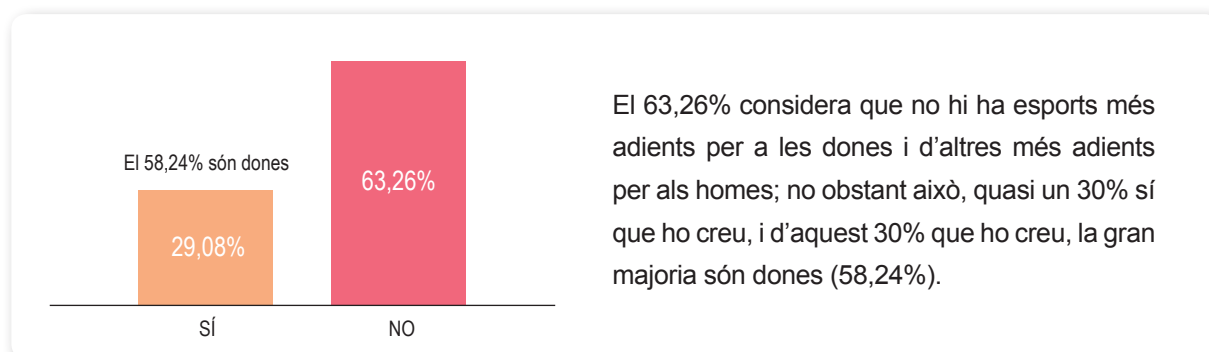
TÉ DIFICULTATS PER FER ACTIVITATS ESPORTIVES, CULTURALS O DE LLEURE?

El 80% de les persones afirmen que no tenen dificultats per realitzar activitats esportives, culturals o de lleure. I només el 26,21% afirma que sí que té problemes; d'aquest percentatge la gran majoria, són dones.

Elaborat amb dades del Departament d'Esports

CREU QUE HI HA ESPORTS MÉS ADIENTS PER A DONES I ESPORTS MÉS ADIENTS PER A HOMES?

El 63,26% considera que no hi ha esports més adients per a les dones i d'altres més adients per als homes; no obstant això, quasi un 30% sí que ho creu, i d'aquest 30% que ho creu, la gran majoria són dones (58,24%).

Elaborat amb dades del Departament d'Esports

D'altra banda, també s'han pogut extreure dades qualitatives en relació amb l'esport a partir dels grups de discussió configurats a l'efecte. Les idees clau o força que n'han sorgit són:

- Invisibilització de l'esport femení, en especial, en els mitjans de comunicació.
- Cal potenciar l'esport femení a través de les AMPA.
- Existència de segregació horitzontal en l'accés a l'esport (esports considerats masculins i esports considerats femenins).
- En l'esport federat hi ha un major nombre d'homes.
- Desigualtats esportives a partir dels 16 anys.
- Un dels objectius específics dels Jocs del Mediterrani és l'increment de l'esport femení.
- És necessària la formació i sensibilització relativa als rols de gènere.

4.8. INDICADOR VIII: Informació i comunicació

Els mitjans de comunicació són formadors d'opinió a la societat i, de manera directa, transmeten creences i pràctiques que van calant amb un alt impacte en la població i la societat.

Les autores M. Teresa Vera i M. Dolores Ramos, diuen que «el llenguatge construeix socialment les dones» i que: «[...] la paraula no és només un instrument de comunicació, sinó d'interpretació i classificació de la realitat, per això en la societat patriarcal és predominantment masculina i ambigua, com es reflecteix en l'ús de pronoms i adjectius».¹

La forma en què seleccionen les notícies i temàtiques, el llenguatge que s'utilitzen i les imatges, la descripció de la història, el seguiment dels temes, la redundància amb la qual presentin determinats fets o personatges, així com la invisibilitat que mantenen sobre els altres, influeix en la percepció del públic sobre els esdeveniments comptats.

Després de 15 anys de la conferència de Beijing, les dones constitueixen el 51% de la població mundial i estan representades en el 24% de les notícies, i només en un 10% dels casos són focus central de les notícies, segons l'últim Projecte de Monitorització Global de Mitjans de l'Associació Mundial per a la Comunicació Cristiana (WACC, per les seves xifres en anglès).

Una investigació dirigida per la Dra. Florència Rovetto, de la Facultat d'Humanitats i Arts de la Universidad Nacional de Rosario, a l'Argentina ², posa de manifest el problema. Segons la investigadora, els mitjans de comunicació es converteixen en una mena de mapes cartogràfics que van mostrant la realitat social ja que els mitjans no són els únics articuladors de la realitat, sinó també les persones que observen, que es fan una idea del que passa i interpreten les notícies i informacions de la premsa a partir dels conceptes que ja tenen acumulats.

La importància dels mitjans és que, tal com assenyala A. Moreno, l'efecte cognitiu de «els mitjans no es limita a indicar sobre quins temes s'ha de pensar... o no pensar, sinó també sobre quins personatges o col·lectius socials i com valorar-los» ³.

Les conclusions a què arriba aquest estudi manifesten que «la representació de les dones és desproporcionadament inferior a la seva presència en el món laboral i cultural». En aquest sentit, la dona no apareix comunament esmentada en la seva funció laboral o cultural, sinó més aviat en un paper subsidiari i dependent. Segons l'autora, els mitjans apareixen com a cecs als canvis que ha experimentat la dona en les últimes centúries, respecte de la seva presència en diversos estaments, associats comunament a homes.

---

¹ VERA, Mª Teresa y RAMOS, Mª Dolores: Mujer cultura y comunicación. Entre la historia y la sociedad contemporánea, Málaga: Málaga Digital. 1998: 12

² "Androcéntrico y medios de comunicación: apuntes sobre la representación de las mujeres en la prensa de actualidad", a Cuadernos de Información 27, 2010: 43-52

³ A. Moreno Sardà: La mirada informativa. Barcelona: Bosch, 1998

Les conclusions més rellevants van ser les següents:

- Els diaris tendeixen a mostrar una realitat que exclou la majoria de les dones, això implica no donar compte dels canvis i transformacions socials que inclouen la incorporació de moltes dones al mercat laboral, i no necessàriament en llocs dependents.
- Mirats els diaris que es van analitzar en conjunt, presenten molt poques informacions positives que involucren dones. La majoria de les vegades en què són destacades les dones és en papers i situacions negatives com ara violència domèstica, per exemple, o situacions delictives.
- De manera especial, la investigadora destaca que «els diaris, quan presenten les dones immigrants, les donen a conèixer en termes estereotipats, com a submises i dependents, unint l'androcentrisme a una mena de discriminació racial».
- En un altre sentit, «quan s'analitzen les dones presentades individualment, se'ls dóna un tractament androcèntric a privilegiar dones associades a la classe dominant vinculades al poder polític, econòmic i social. Les dones que no són en aquest estatus són invisibilitzades per la informació».
- Quan s'enfoquen les dones individualment «apareixen diluïdes en algun concepte de família: mare, filla, esposa, companya, parella, és a dir, sense valor en si mateixa, cosa que reforça la idea androcentrista que ella hi és només per ocupar un paper i res més, amb aquesta situació «invisibilitza els seus projectes personals i reforça els estereotips socials vinculats a la divisió del treball tradicional que assigna a les dones rols relacionats amb la família, en els escenaris domèstics»”.

Tot això assenyala la necessitat de fer un canvi profund perquè a la premsa es mostri una realitat paritària i més justa, en què homes i dones siguin tractats d'una manera equànime i equilibrada, i no amb base en la ideologia androcentrista.

Per poder copsar la realitat dels mitjans de comunicació a la ciutat des de la perspectiva de gènere i a partir de les bases del procés de participació ciutadana dut a terme per a l'elaboració del document present de diagnosi, es van entrevistar dotze mitjans de comunicació del municipi amb una entrevista estàndard elaborada ad hoc.

Les qüestions formulades a l'entrevista i les respostes dels mitjans es detallen a continuació:

1. L'organització disposa d'una política d'igualtat de gènere?

Dels 12 mitjans entrevistats, tres ho desconeixen i la resta no en disposen...

2. Es realitza un tractament diferenciat de la informació en funció del sexe?

Absolutament no, en cap dels mitjans.

3. Es té en compte l'ús d'un llenguatge i una imatge no sexista i/o discriminatòria?

Només en un cas no es té en compte, en la resta, sí.

4. S'ha tractat algun tipus d'informació relativa a la igualtat d'oportunitats entre dones i homes?

En dos dels mitjans no s'ha tractat mai i en la resta, sí, en casos de notícies d'actualitat o en el cas de la violència de gènere.

5. S'ha tractat algun tipus d'informació relativa a les pràctiques discriminatòries estructurals que afecten les dones?

En vuit mitjans, dels dotze entrevistats, no s'ha tractat mai i en els quatre mitjans restants s'ha tractat en reportatges especials.

6. Es garanteix la paritat en els equips professionals, a tots els nivells?

Només en un cas la resposta ha estat afirmativa. Dues respostes negatives i, en els altres casos, quatre mitjans han respost que no es discrimina, dos manifesten que s'avança la professionalitat i un altre mitjà que afirma que es garanteix en les tertúlies.

7. Es dona veu a les dones en tots els temes, no només quan es parla de dones?

En nou dels mitjans la resposta és afirmativa, en dos és negativa i un altre mitjà no ha respost a la qüestió.

8. Es garanteix la presència de la veu de les dones en els diferents gèneres mediàtics?

En nou dels mitjans la resposta és afirmativa i en uns altres tres no ho tenen clar.

9. S'avaluen en profunditat les dades estadístiques per introduir-hi millores a l'hora d'explicar-les i, sempre que sigui possible, diferenciar-les també per gènere?

En cinc mitjans sí que s'avaluen en profunditat. No s'avaluen en tres dels mitjans i els altres quatre ho fan en funció de la temàtica i si consideren que el sexe és un factor rellevant a la notícia.

10. Se sensibilitza i capacita els professionals en igualtat d'oportunitats entre dones i homes i/o en perspectiva de gènere?

En cap dels mitjans entrevistats se sensibilitza i capacita les persones professionals en igualtat, si bé alguns comenten que des del Col·legi de Periodistes s'imparteix algun curs d'aquesta temàtica però que resulta voluntària l'assistència del professional.

11. S'introdueix l'impacte de gènere en les programacions?

Sí. en dos mitjans i, de manera puntual, en altres dos. A la resta no s'introdueix.

12. Empleneu el quadre següent, d'acord amb la realitat existent a la vostra organització en l'actualitat:

Categoria	Nombre d'homes	Nombre de dones	Categoria	Nombre d'homes	Nombre de dones
Direcció		1	Direcció	3	
Periodistes	4	3	Periodistes	2	2
Administració	1	2	Administració	2	2
Categoria	Nombre d'homes	Nombre de dones	Categoria	Nombre d'homes	Nombre de dones
Direcció	11	5	Direcció	2	1
Edició	25	16	Edició	5	6
Categoria	Nombre d'homes	Nombre de dones	Categoria	Nombre d'homes	Nombre de dones
Direcció	4	2	Direcció	1	
Edició			Edició	3	1
Categoria	Nombre d'homes	Nombre de dones	Categoria	Nombre d'homes	Nombre de dones
Direcció	1		Direcció		1
Edició	10	5	Edició		
Periodistes			Periodistes	3	
Fotògrafs/es			Fotògrafs/es	3	
Categoria	Nombre d'homes	Nombre de dones	Categoria	Nombre d'homes	Nombre de dones
Direcció	1	2	Direcció	2	1
Edició			Edició	6	6
Periodistes	5		Periodistes		
Administració			Administració	1	3
Categoria	Nombre d'homes	Nombre de dones			
Direcció	1				
Periodistes	1	1			
Administració	1	6			

13. Empleneu el quadre següent, en relació amb les **notícies referides a homes o dones** durant aquest any:

Categoria	% homes	% dones	Categoria	% homes	% dones
Famosos, arts i esports	50	50	Famosos, arts i esports		
Societat	50	50	Societat	70	30
Tribunals	90	10	Tribunals	85	15
Delictes i violència	90	10	Delictes i violència	95	5
Ciència i Salut	70	30	Ciència i Salut	60	40
Economia	80	20	Economia	85	15
Política i govern	80	20	Política i govern	85	15
Categoria	% homes	% dones	Categoria	% homes	% dones
Famosos, arts i esports	70	30	Famosos, arts i esports	70	30
Societat	80	20	Societat	50	50
Tribunals	80	20	Tribunals	50	50
Delictes i violència	70	30	Delictes i violència	95	5
Ciència i salut	70	30	Ciència i salut	90	10
Economia	70	30	Economia	90	10
Política i govern	80	20	Política i govern	80	20
Categoria	% homes	% dones	Categoria	% homes	% dones
Arts	75	25	Arts	50	50
Esports	100	0	Esports	90	10
Societat	60	40	Societat	70	30
Tribunals	60	40	Tribunals	70	30
Delictes i violència			Delictes i violència	40	60
Ciència i salut	70	30	Ciència i salut	50	50
Economia	85	15	Economia	70	30
Política i govern	50	50	Política i govern	60	40
Categoria	% homes	% dones	Categoria	% homes	% dones
Arts	50	50	Arts	60	40
Esports	80	20	Esports	90	10
Societat			Societat	60	40
Tribunals	70	30	Tribunals		
Delictes i	90	10	Delictes i	80	20
Ciència i salut	50	50	Ciència i salut	60	40
Economia	90	10	Economia	80	20
Política i govern	90	10	Política i govern	60	40
Categoria	% homes	% dones			
Arts					
Esports					
Societat					
Tribunals	80	20			
Delictes i violència	95	5			
Ciència i salut	30	70			
Economia	75	25			
Política i govern	80	20			

Les dades ens mostren la inexistència de polítiques de gènere en els mitjans entrevistats i de paritat en els equips professionals d'aquests, així com una manca de formació i sensibilització en gènere i perspectiva de gènere per part dels equips de professionals. Els entrevistats manifesten, en general, que es dona veu a les dones i que en garanteixen la presència en els diferents gèneres mediàtics, si bé la percepció que tenen quant als percentatges de presència de dones a les notícies es manifesta com a molt més baix que la dels homes (dades qualitatives que són corroborades per dades quantitatives en l'apartat següent, si bé només es refereix a la premsa escrita). Cal destacar, també, la manca d'impacte de gènere i la segregació vertical (molts més homes que dones en el lloc de direcció).

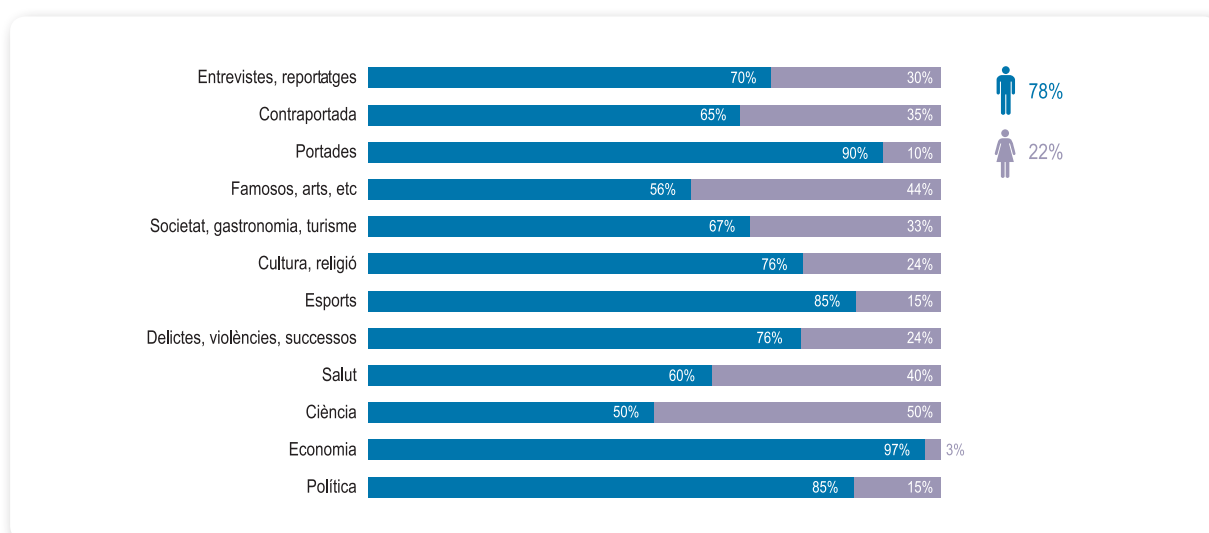
Al mes de juliol des del Departament de polítiques d'Igualtat de l'Ajuntament es va fer una recollida d'informació de tres mitjans escrits de la ciutat: *Diari de Tarragona*, *Més Tarragona* i *Notícies TGN*. Es va realitzar un recompte de les notícies assenyalant si es referien a dones o a homes, així com les temàtiques on apareixien. Els resultats van ser molt clarificadors i posaven de manifest la desproporció que hi ha en la representació social entre homes i dones.

Un 78% de les notícies estaven referides a homes i un 22% a dones. Les portades del diaris van estar protagonitzades per figures masculines en un 90% i les figures femenines en un 10%; i a la contraportada el percentatge de representació masculina baixa a un 65% i el femení puja a un 35%.

A les entrevistes i reportatges, el 70% es van realitzar a homes i un 30% a dones.

Pel que fa a les temàtiques de notícies, les ciències són on més equiparades estan les dones amb els homes, 50%, a la resta la representació és clarament inferior, destacarem les notícies d'economia amb un 3%.

DE QUI PARLA LA PREMSA?

Elaborat amb dades del Departament d'Esports

4.9. INDICADOR IX: Urbanisme, seguretat i mobilitat

Introducció extreta del llibre *Recomanacions per a la implantació de la perspectiva de gènere al projecte urbà*. L'urbanisme no és neutre. A la seva configuració es donen prioritats i es visualitzen drets, del col·lectiu PUNT 6 al juny de 2010.

«Es tracta de pensar una ciutat en tots els seus detalls i en totes les escales des de la complexitat i la diversitat, sense donar prioritats exclusives a consideracions econòmiques allunyades de les persones.

»La complexitat considerarà les activitats quotidianes, els usuaris de la ciutat i les seves diferents necessitats. Es tracta de bastir nuclis que no perpetuïn les diferències i les desigualtats de gènere, classe, raça o edat. Es tracta de posar-se les ulleres liles ¹ i tornar a estudiar, analitzar i registrar la realitat per aconseguir entorns urbans més adequats.

»L'objectiu és gaudir de ciutats inclusives que tinguin en compte la diversitat real que caracteritza els espais urbans, i així per fer possible que el dret a la ciutat sigui un dret humà per a tothom.

»Els espais físics condicionen el dret a la ciutat, entesa segons l'article 1 de la Carta Europea de Salvaguarda dels Drets Humans a la Ciutat com a espai col·lectiu que pertany a tots els habitants, els quals tenen dret a trobar-hi les condicions per a una realització política, social i ecològica, que assumeixi deures de solidaritat.

»Segons Cristina Carrasco, l'universalisme és una manera d'emascarar que el subjecte dels drets de ciutadania és masculí. El problema de fons és que la ciutadania, i, per tant, el dret a la ciutat i les prioritats en la construcció de la ciutat, s'ha bastit prenent com a referència el món públic, la participació al mercat i els espais assignats als homes. L'espai domèstic-femení no està inclòs a la categoria de ciutadania. Però, com ens diu Anna Bofill, "(...) La gestió de la vida quotidiana no es produeix solament en l'interior de les parets que conformen l'habitatge. És, també, un conjunt d'activitats, comportaments, sensacions i experiències que es produeixen a l'espai públic, a l'espai fins ara considerat masculí...". ²

»Cal reconèixer la important aportació a l'economia i la societat de les tasques d'atenció i cura, tant física com psíquica, tradicionalment assignades a les dones, contribucions que no han estat reconegudes. És, en aquest sentit, que l'urbanisme i la planificació han de considerar les necessitats derivades d'aquestes tasques com a punts imprescindibles.

»Hem de fugir de falses mitificacions que volen construir un passat idíl·lic de persones iguals i assumir la complexitat de la realitat que vivim a començaments del segle XXI. Com ens diu Saskia Sassen ³, la ciutadania no sempre aporta drets plens i iguals a totes les persones. Malgrat el reconeixement formal de la igualtat, membres de grups oprimits per raons d'ètnia, religió, gènere i orientació sexual s'enfronten de manera quotidiana a diferents formes d'exclusió que els impossibiliten la plena participació a la vida pública.

¹ LIENAS, Gemma: *El diari lila de la Carlota*. Barcelona: Editorial Empúries, 2001

² BOFILL DE LEVI, Anna: *Planejament urbanístic, espais urbans i espais interiors des de la perspectiva de les dones*. Barcelona: ICD, Quaderns 6, 2005

³ SASSEN, Saskia. *Contra geografías de la globalización*. Madrid: Traficantes de sueños, 2003

»La perspectiva de gènere aplicada a l'urbanisme significa posar en igualtat de condicions les exigències derivades del món productiu i les derivades del món reproductiu ⁴, és a dir, les necessitats quotidianes d'atenció a les persones. Els dos mons han de situar-se en igualtat d'importància per no aprofundir, acréixer o mantenir les diferències.

»Quan analitzem la ciutat com un tot, en una escala llunyana, obtenim dades de repartiment d'equipaments, de transports, de connectivitat i accessibilitat, així com les possibilitats de relació entre àrees, etc. Aquestes dades sempre s'han de confirmar des de la proximitat. La quantificació numèrica i les proporcions segons les necessitats d'equipaments i àrees verdes, per exemple, són un primer esglaió en la planificació i l'organització territorial. Tanmateix, una vegada hem complert i demostrat que numèricament es resolen totes les necessitats, hem d'apropar-nos i entendre cadascun d'aquests elements dins el funcionament de les xarxes quotidianes. Amb la creació de paquets de sòl, de polígons no qualificats que esperen la construcció dels equipaments o d'altres serveis no n'hi ha prou, especialment si aquestes reserves de sòl estan allunyades dels recorreguts diaris dels futurs habitants. Els equipaments s'han d'entrelligar amb els recorreguts de cada dia: col·locar els equipaments en els límits de les àrees urbanitzades no generarà carrers amb vida i seguretat, i encara serà pitjor si aquests carrers tampoc estan en relació amb això, pensar l'espai urbà per a tots i per a totes és fer-ho des de la diferència però no des de la desigualtat: una diferència entre homes i dones, entre classes, entre orígens, cultures, religions, etc., col·locant en igualtat de condicions totes les demandes, sense apriorismes.

»És imprescindible reconèixer que la manera com es construeixen les ciutats no és neutral. Afectarà de diferent manera les persones si no s'han tingut en compte les necessitats heterogènies de la població, que posen en primer pla els requeriments del treball reproductiu.

»La Llei orgànica 3/2007 ⁵, anomenada Llei d'igualtat, ha estat redactada per fer possible el dret a la igualtat real entre dones i homes, el qual ja es proclama a l'article 14 de la Constitució espanyola i és un principi jurídic universal reconegut a diversos textos internacionals sobre drets humans, i així es recull al preàmbul de la llei esmentada.

»Com que la Llei busca la prevenció, entén que la construcció del medi que habitem no és neutral, per això fa referència a l'impacte de gènere de diferents actuacions de rellevància econòmica, social, cultural i artística.

»La llei d'igualtat també determina a l'articulat una sèrie de qüestions que poden ser de gran utilitat per confirmar la pertinència de dur a terme un urbanisme que incorpori la perspectiva de gènere com a eina essencial. Ho trobem a l'article 20, "Adequació de les estadístiques i estudis"; a l'article 22, "Accions de planificació equitativa dels temps" i, especialment, a l'article 31, "Polítiques urbanes, d'ordenació territorial i habitatge".

---

⁴ GAMBA, Beatriz (coord.). Diccionario de estudios de género y feminismos. Buenos Aires: Editorial Biblos, 2009. [...] La división sexual del trabajo es un fenómeno fácilmente observable, que queda expresado en la concentración de las mujeres en las tareas de la reproducción en el ámbito doméstico y también en determinados lugares de trabajo, y que produce sistemáticamente diferencias salariales. El concepto se refiere a la presencia en las sociedades de una inserción diferenciada entre hombres y mujeres en la división del trabajo existente, en los espacios de la reproducción y de la producción social... Es considerado trabajo al trabajo productivo que es remunerado y como a las tareas, al trabajo reproductivo que no es remunerado. (...) Las relaciones de reciprocidad evidentes entre los dos trabajos dejan de banda las nociones de dominio de una sobre la otra, se ha de trabajar en las modalidades de articulación entre las transformaciones familiares y sistemas de producción. Porten a primer término los vínculos entre el trabajo remunerado y no remunerado, las relaciones de género en el mundo laboral y en el mundo de la familia. (...)» BOFILL DE LEVI, Anna: Planejament urbanístic, espais urbans i espais interiors des de la perspectiva de les dones. Barcelona: ICD, Quaderns 6, 2005

⁵ Llei orgànica 3/2007, de 22 de març, per a la igualtat efectiva de dones i homes (BOE 71, del 23-3-2007)

»Les polítiques i els plans de les administracions públiques en matèria d'accés a l'habitatge han d'incloure mesures destinades a fer efectiu el principi d'igualtat entre dones i homes. De la mateixa manera, les polítiques urbanes i d'ordenació del territori han de tenir en consideració les necessitats dels diferents grups socials i dels diversos tipus d'estructures familiars, i afavorir l'accés en condicions d'igualtat als diferents serveis i infraestructures urbanes.

»El Govern, en l'àmbit de les seves competències, ha de fomentar l'accés a l'habitatge de les dones en situació de necessitat o en risc d'exclusió, i de les que hagin estat víctimes de la violència de gènere, especialment quan, en tots dos casos, tinguin fills menors exclusivament al seu càrrec.

»Les administracions públiques han de tenir en compte en el disseny de la ciutat, en les polítiques urbanes, en la definició i execució del planejament urbanístic, la perspectiva de gènere, i utilitzar per fer-ho, especialment, mecanismes i instruments que fomentin i afavoreixin la participació ciutadana i la transparència.

»Escotar les dones, les seves necessitats i aspiracions, en la construcció de l'espai públic i el medi resulta essencial per avançar en la igualtat d'oportunitats entre dones i homes.»

I és precisament escoltar les dones, a banda d'analitzar com es construeix la ciutat a partir del model que la corporació impulsa, el que hem fet. El procés de participació ciutadana ha donat veu a la ciutadania per tal que expressin les seves necessitats i aspiracions a partir dels eixos d'actuació que conformen el Pla.

A partir de grups de discussió estructurats (el detall del procés es troba annexat al document present), la ciutadania ha expressat el que es detalla a continuació en relació amb l'eix que ens ocupa:

- El barri del Serrallo i algunes zones de la Part Alta tenen moltes dificultats d'accessibilitat, ja que els carrers són molt estrets i les persones amb mobilitat reduïda que han d'anar amb cadira de rodes per exemple, tenen moltes dificultats per passar. També es va comentar que les ambulàncies no hi caben als carrers i és perillós per la seguretat.
- Percepció d'inseguretat en algunes zones de la ciutat.
- Manca de carrers a la ciutat amb nom de dones.
- És necessària la implementació d'accions per aconseguir l'accessibilitat universal.
- Manca de sensibilització i formació del personal tècnic municipal en relació amb l'accessibilitat universal.
- Es proposa la creació d'una comissió d'accessibilitat de la ciutat efectiva.
- Es posen de manifest els problemes de mobilitat entre La Móra i el centre urbà.
- Manquen canviadors de nadons en equipaments públics.
- És necessari incrementar el nombre d'habitatge social, de manera especial, en aquests moments de crisi econòmica i financera.

La ciutadania també s'ha pogut expressar a través dels qüestionaris formulats específicament. Les respostes expressades es detallen tot seguit:

“Creu que la ciutat té dificultats d'accessibilitat?”

La majoria de les persones, el 69,97% (de les quals el 70,32% són dones) considera que la ciutat té dificultats d'accessibilitat.

“Creu que hi ha zones insegures a la ciutat?”

La majoria de les persones, el 67,09% (de les quals el 70% són dones) tenen la percepció que hi ha zones insegures a la ciutat.

“Té dificultats per mantenir o disposar d'un habitatge?”

El 46,32% de les persones té dificultats per mantenir o disposar d'un habitatge, de les quals la majoria, el 62,21% són dones.

ANÀLISI DE SI ES TÉ EN COMPTE LA PERSPECTIVA DE GÈNERE EN LA CONSTRUCCIÓ DEL MODEL DE CIUTAT

- Dades desagregades
- Impacte del projecte executat amb perspectiva de gènere
- Participació ciutadana amb una proporció similar d'homes i de dones
- Etc.

La Policia Local ha implementat el model de proximitat a la ciutat, a través de la creació de les unitats de proximitat, fet que comporta un tracte més directe i proper amb la ciutadania.

Amb la implantació del patrutllatge a peu a tots els barris i zones de Tarragona s'aconsegueix una relació més estreta amb la ciutadania i el teixit comercial per conèixer de més a prop els problemes. La seva funció principal és la de prevenció/proacció i té dos nivells d'actuació. En un primer nivell el cos d'agents recullen problemàtiques i inquietuds del territori a través del contacte diari amb el veïnat, representants institucionals, representants d'entitats i associacions del teixit social. D'altra banda, en un segon nivell, es fa un diagnòstic dels problemes i es desenvolupen fórmules creatives per solucionar-los, que alimenten els serveis planificats de la resta d'unitats d'aquesta Guàrdia Urbana. Tot això comporta que aquest model de proximitat implantat l'any 2009 estigui plenament consolidat i sigui una realitat a la nostra ciutat.

La seguretat viària com a principal objectiu de la Divisió de Trànsit. Amb aquesta idea, les persones integrants de les unitats de trànsit, d'atestats i de mobilitat fan un esforç diari per corregir les conductes que incideixen d'una manera especial en les causes i gravetat dels accidents. En resposta a requeriments de la ciutadania o en vista dels resultats d'estudis d'accidentalitat, s'han realitzat campanyes de conscienciació i controls preventius d'alcoholèmia, drogues, velocitat i de disciplina viària que afecten directament la seguretat. El resultat ha estat una tendència a la disminució de l'accidentalitat i a la millora en el comportament de conductors i vianants.

Igualment s'ha observat una disminució de les denúncies per infraccions a la normativa del trànsit i una disminució dels vehicles retirats amb la grua.

Cal tenir en compte que a l'inici de l'any 2009, la Guàrdia Urbana de Tarragona va experimentar un canvi profund de model organitzatiu, amb la reestructuració del model basat en la proximitat i l'especialització. La creació de noves unitats (Unitat de Proximitat, Unitat de Recepció de Denúncies, Unitat de Delinqüència Urbana, Unitat d'Atenció a la Víctima, Unitat de Medi Ambient...) ha resultat que hi hagi nous indicadors dels serveis prestats.

5 BIBLIOGRAFIA

BIBLIOGRAFIA

- Eudel y Emakunde, “Guía para el diseño, gestión y evaluación de Planes Locales de Igualdad” EU-DEL-Asociación de Municipios Vascos y EMAKUNDE-Instituto Vasco de la Mujer, 2008
- Institut Català de les Dones. Generalitat de Catalunya: *“Estadístiques sota sospita. Proposta de nous indicadors des de l'experiència femenina”*, 2007

Dades demogràfiques de la població:

- Padró municipal 2008, 2009, 2010, 2011, 2012
- Ajuntament de Tarragona, Conselleria de Treball,, Activació Econòmica i Joventut, Departament de Projecció exterior: *“Tarragona en xifres”*, 2012 (www.tarragona.cat)
- Institut d'Estadística de Catalunya (IDESCAT), (www.edescat.cat)
- Pla local per a la Inclusió i la Cohesió Social de Tarragona (PLICST), (www.tarragona.cat)

Dades d'educació:

- Institut Municipal d'Educació de Tarragona (IMET), (www.tarragona.cat)
- Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya(www.gencat/ensenyament)
- Observatori de la Igualtat de l' Universitat Rovira i Virgili

Dades laborals:

- Enquesta de Població Activa (EPA): primer i Segon semestre 2013
- Institut d'Estadística de Catalunya (IDESCAT): dades d'Empresa i Ocupació
- Observatori de la Ocupació del Servicio Público de Empleo: *“Informe del mercat de treball de Tarragona dades 2011”*
- Gabinet d'Estudis Socials i Opinió Pública, SL (GESOP): *“Breu de dades 14. OCUPACIÓ I GÈNERE A CATALUNYA març 2012”*, 2012
- Unió General de Treballadors de Catalunya: *“Velles desigualtats, noves desigualtats. Informe sobre la situació de la dona al mercat”*, 8 de març 2013
- Observatori d'Empresa i Ocupació, Generalitat de Catalunya (www.gencat.cat)
- Conselleria de Treball, Activació Econòmica de l'Ajuntament de Tarragona, dades 2012 (www.tarragona.cat)

- Castaño Collado, C. Género y Tic. *“Presencia, Posición y Políticas”* disponible, (2010)
- VII edición del informe EDA-ICSA: “Diferencias retributivas hombre-mujer, disponible en: blogs.eada.edu
- Instituto Nacional de Estadística (INE): “Encuesta anual de estructura salarial. Serie 2008-2011” (www.ine.es)
- Secretaria General de l’Ajuntament de Tarragona: “MEMÒRIA 2011 Recursos policials” (www.tarragona.cat)
- Instituto de la Mujer, “Guía de sensibilización y formación en Igualdad de Oportunidades entre Hombres y Mujeres”

Dades socials:

- Institut Municipal de Serveis Socials de Tarragona(IMSST), (www.tarragona.cat)
- Institut Nacional d’estadística (INE), “Encuesta de presupuestos familiares 2011”, 29 de octubre de 2012
- Institut Nacional d’estadística (INE), *“Encuesta de Empleo del tiempo 2009-2010”*, 14 de julio 2011
- Institut Nacional d’estadística (INE), *“Encuesta de condiciones de vida 2012”*, 2012
- Institut d’estadística de Catalunya (IDESCAT), *“Enquesta de condicions de vida i hàbits de població de Catalunya 2011”*
- Institut Nacional d’estadística (INE), *“Encuesta de estructura salarial”*, 2011
- Informe INSOCAT, per a la millora de l’acció social: *“Indicadors socials a Catalunya en relació al context estatal i europeu ECAS”*, Gener 2013
- Observatori del Tercer Sector. *“La incidència de les dones en el teixit associatiu català. Trajectòries femenines per a la transformació social”*, desembre 2012 col·lecció papers de recerca OTS.
- Observatori d’Empresa i Ocupació de la Generalitat de Catalunya: *“Comarques catalanes: indicadors bàsics de producció, ocupació i atur, Desembre 2011”*, octubre 2012, (www.gencat.cat)
- Flórez Moradiellos, A. *“Mujeres y hombres ante la pobreza en Cataluña. Aproximación a una realidad diferencial desde el estudio del Programa Interdeparamental de la Renta Mínima de Inserción.”* Materiales CIP informes. Número 6, 2012
- Llano Ortiz, J. Carlos (EAPN-ESPAÑA): *“IMPACTOS DE LA CRISIS. 2º”*
- INFORME. *Seguimiento del indicador de riesgo de pobreza y exclusión social en España 2009-2011”*, noviembre 2012
- Belzunegui, A. i Pastor, E. *“GÉNERO Y POBREZA, ¿FEMINIZACIÓN O SOCIALIZACIÓN DE LA POBREZA EN ESPAÑA?”* España, URV
- Fundación Foessa i Càritas. Observatorio Mujer, trabajo y sociedad Área de Políticas Públicas, sociales y estado del Bienestar: *“Análisis y perspectivas 2012. Exclusión y Desarrollo Social”*, Junio 2009.

- Subdirecció General de Anàlisi del Mercat de Treball, Secretaria de Estado de Empleo y Ministerio de Empleo y Seguridad social: *“La situación de las mujeres en el mercado de trabajo. 2011”*, març 2012
- Castro García, C. *“Cómo afecta la crisis y las políticas de austeridad a los derechos de las mujeres y a la igualdad?”* Boletín ECOS nº22, Marzo 2013
- Pla Local d' Inclusió Social de Tarragona (PLIST), (www.tarragona.cat)
- Institut Municipal de Serveis Socials (IMMST): memòria 2011-12
- Observatori d'Empresa i Ocupació: Ocupació protecció social Renda mínima d'inserció i ajuts a la contractació i autoocupació de persones destinatàries de l'RMI , 2012 (www.gencat.cat)

Dades d' informació i comunicació

- Vera Balanza, Mª T.y Ramos, Mª D., *“Mujer cultura y comunicación. Entre la historia y la sociedad contemporánea”* Ed. Málaga Digital, any 1998
- Rovetto, F.: *“Androcentrismo y medios de comunicación: apuntes sobre la representación de las mujeres en la prensa de actualidad”*, número 27 Cuadernos de Información, juliol- desembre 2010, pp. 43-52
- Federación Internacional de Periodistas, *“Igualdad de género en el periodismo”*
- Institut Català de les Dones (ICD), Gènere i Mitjans de Comunicació, *“Eines per visibilitzar les aportacions de les dones”*, 2012 (www20.gencat.cat)

Dades de salut:

- Institut d'Estadística de Catalunya (IDESCAT), (www.edescat.cat)
- Institut d'Investigació Sanitària Pere Virgili, Observatori de salut i medi ambient del Camp de Tarragona, (www.iispv.cat)
- Borrell C. i Benach E., *“Les desigualtats en salut a Catalunya”*. Editorial Ampuries. 2003
- Nerín I, Jané M. Libro blanco sobre mujeres y tabaco. Abordaje con una perspectiva de género. Zaragoza: Comité para la Prevención del Tabaquismo y Ministerio de Sanidad y Consumo, 2007. Artazcoz L. i Borrell C., Capitulo 1, *“Género y salud”*.
- Estadística de la interrupció voluntària de l'embaràs. Catalunya 2010.
- Servei d'Informació i estudis. Departament de Salut, Generalitat de Catalunya, octubre 2011.
- Anàlisi de la Mortalitat a Catalunya 2010. Servei d'Informació i estudis. Departament de Salut, Generalitat de Catalunya, maig 2012.

- Anàlisi de la Mortalitat a Catalunya 2011. Avanç de resultats. Servei d'Informació i estudis. Departament de Salut, Generalitat de Catalunya, maig 2013.
- Les regions sanitàries a l'ESCA 2010-2012. Servei del Pla de Salut. Direcció General de Planificació i Recerca en Salut. Departament de Salut. Generalitat de Catalunya. Febrer 2013.
- Enquesta de salut de Catalunya 2011. Informe dels principals resultats. Direcció General de Regulació, Planificació i Recursos Sanitaris. Departament de Salut, Generalitat de Catalunya. 4a. edició: agost de 2012.
- La salut a Barcelona 2010. Agència de Salut Pública de Barcelona. Desembre 2011.
- Blanco P, et al. La violencia de pareja y la salud de la mujeres. Gac Sanit 2002; 18(Supl1) : 182-8)
- Macroencuesta sobre violencia de género 2011 realizada por la Delegación del Gobierno sobre Violencia de Género y el Centro de Investigaciones Sociológicas (CIS), (www.observatorioviolencia.org)
- Llei 27/2003, de 31 de juliol. Reguladora de l'ordre de protecció de les víctimes de violència domèstica. ordre de protecció o allunyament. Codi penal, art. 153
- Llei 1/2004 de 28 de desembre, de Mesures de Protecció Integral contra la Violència de Gènere
- Enquesta de Violència Masclista de Catalunya 2010. Programa de Seguretat contra la Violència Masclista del Departament d'Interior, Relacions Institucionals i Participació de la Generalitat de Catalunya, (www20.gencat.cat)
- Ministeri de Sanitat, Serveis Socials i Igualtat, disponible en: (www.msssi.gob.es)
- Consejo General del Poder Judicial sobre la actividad de los Juzgados de la violencia sobre la mujer (JVM), años 2007, 2008, 2009, 2010 y 2011.
- Portal Estadístico de la Delegación del Gobierno sobre Violencia de Género, Ministerio de Sanidad, Servicios Sociales e Igualdad (datos actualizados a fecha 8 de noviembre de 2012)
- Unitat de Suport a l'Atenció de Víctimes (USAV), departament d' Interior de la Generalitat de Catalunya (www20.gencat.cat)
- Memòria del Servei d'Informació i Atenció a les Dones (SIAD): memòria 2012
- Oficina d'Atenció a la Víctima de la Guàrdia Urbana de l'Ajuntament de Tarragona

Dades d'usos del temps:

- Institut d'Estadística de Catalunya (IDESCAT), Enquesta de condicions de vida i hàbits de població de Catalunya, 2011
- Belzunegui, Á.; Dueñas, D.; Gaspar, M.; Pujadas, J. Josep: *"Asociacionisme i participació ciutadana al municipi de Tarragona"*, Universitat Rovira i Virgili, 2009-2010

6 ANNEXES

Procés Participatiu per a l'elaboració del II Pla de Polítiques d'Igualtat a la Ciutat de Tarragona

INTRODUCCIÓ I JUSTIFICACIÓ

Tant la Constitució espanyola com l'Estatut d'Autonomia de Catalunya consideren la participació ciutadana com un dret.

L'Estatut d'Autonomia i la Llei 7/1985, de 2 d'abril, reguladora de les bases de règim Local, a més, estableixen el municipi com a mitjà essencial de participació de la comunitat local en els afers públics.

La participació indirecta o electoral ja no és l'únic canal de participació de la ciutadania en els afers públics, ja que la legitimitat democràtica de les nostres institucions necessita també la participació directa. I s'entén per participació directa, segons la definició de Josep Lluís Martí de la Universitat Pompeu Fabra, 'tota acció de caràcter polític que la ciutadania emprèn al marge dels processos electorals per tal d'enriquir la vida política de la nostra societat i contribuir a fer que les institucions prenguin les decisions adequades'.

Així doncs, la participació ciutadana resulta essencial per la legitimitat democràtica i allà on esdevé més important és en l'àmbit local, ja que és el nivell on la política és més propera a la ciutadania.

Tal com estableix el Pla Interdepartamental 2008-2010 de la Generalitat de Catalunya, la finalitat de la participació és que la decisió política es prengui amb consciència plena dels valors i interessos que hi entren en joc, i aconseguir el consens social entorn d'un bé comú definit a través del diàleg. Es tracta de tenir present l'opinió de la ciutadania en les decisions públiques.

I en el cas que ens ocupa, això és, l'elaboració d'una diagnosi que ens serveixi de base per tal de dissenyar de manera idònia el segon Pla de Polítiques d'Igualtat entre Homes i Dones a la Ciutat de Tarragona, la participació ciutadana esdevé un instrument clau que permet aprofundir en la diagnosi, aconseguir més consens en la definició de les necessitats i estratègies i generar un coneixement i un compromís de la ciutadania vers el Pla local.

PROCÉS METODOLÒGIC

Per tal d'ordenar el procés de participació de la ciutadania, s'han establert tres fases estructurals clarament diferenciades:

1. Fase d'informació i comunicació

Aquesta primera fase comporta donar a conèixer a la ciutadania el procés de participació. Informar, comunicar i resoldre dubtes en relació amb el procés. I a aquests efectes es va realitzar una convoca-

tòria pública, a través de diferents mitjans de comunicació, oberta a totes aquelles persones de la ciutat interessades a participar, i convidant, de manera expressa, als consells municipals i a les federacions de veïns de la ciutat.

Amb data de 30 d'octubre de 2012, a la Sala de Comissions de l'Institut Municipal d'Educació de Tarragona (IMET), es va presentar el procés participatiu que ens ocupa.

La consellera responsable de Polítiques d'Igualtat, Sra. Victòria Pelegrín, va obrir la sessió, i va informar el públic assistent sobre el motiu i la importància de l'acte així com de la implicació de la ciutadania. Seguidament, la cap de Polítiques d'Igualtat, Sra. Montse Garcia, va presentar un Power Point relatiu a l'avaluació del primer Pla de Polítiques d'Igualtat entre dones i homes de Tarragona. I, finalment, la que subscriu el present document va presentar, a través d'un Power Point, el procés de participació ciutadana (desenvolupament, estructura, temes a tractar, òrgans i persones implicades, dates, etc...). Tots dos documents digitals s'adjunten com a annexos en el document present.

Es va obrir un torn de precís i preguntes i, posteriorment, es va donar per tancat l'acte convidant a tothom a la participació.

2. Fase d'aportacions de la ciutadania

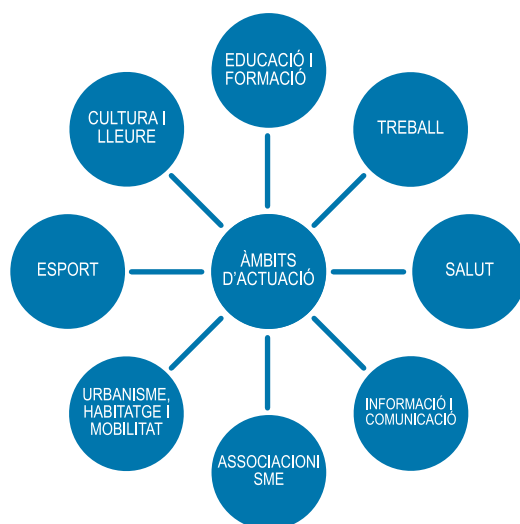
Aquesta fase es descriurà àmpliament a continuació de l'apartat següent.

3. Fase de devolució

Finalitzat el procés d'aportacions de la ciutadania, l'Ajuntament impulsarà una jornada de presentació del document final del procés de participació, així com de la diagnosi resultant, i convidarà a tota aquella persona i entitat que hi ha col·laborat, per tal d'oferir la devolució d'aquestes aportacions.

APORTACIONS DE LA CIUTADANIA: PROCÉS

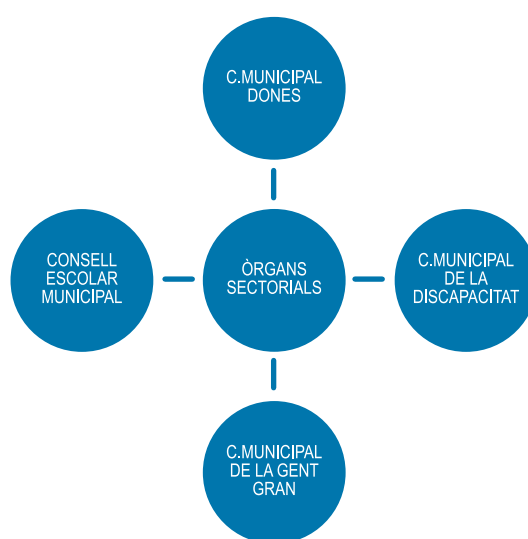
El procés participatiu es planteja a partir dels àmbits d'actuació establerts en el document de diagnosi per a l'elaboració del II Pla de Polítiques d'Igualtat entre dones i homes de la ciutat de Tarragona, aquests són:

És a dir, es treballarà amb la ciutadania cadascun d'aquests àmbits tenint en compte, així mateix, els seus coneixements i experiència professional.

D'aquesta manera, en primer lloc, es desenvoluparà el procés participatiu amb la ciutadania “no professional”, és a dir, amb aquelles persones que no posseeixen uns coneixements ni una experiència professional vinculada amb els diferents àmbits d'actuació, i amb una concepció mixta. És a dir, treballant amb els òrgans de participació municipal estables i amb associacions sense ànim de lucre, d'una banda, i amb la ciutadania no associada, de l'altra, per tal d'aportar més diversitat i riquesa al Pla i arribar al màxim nombre de persones, alhora que incrementen el seu coneixement i compromís vers la igualtat d'oportunitats entre dones i homes i el Pla local.

Quant als òrgans de participació estable, s'han establert els següents per treballar les dinàmiques de grup corresponents:

Amb els quatre consells municipals es treballarà la participació a partir de grups de discussió, monotemàtics d'acord amb els àmbits d'actuació de la diagnosi.

D'altra banda, resulta molt interessant i enriquidor comptar amb la participació de les associacions de veïns de la ciutat, atès que poden aportar informació essencial al Pla, a més d'específica, per zones de la ciutat. A aquests efectes i a través de la Federació d'Associacions Segle XXI de Tarragona, s'establirà com a mecànica de participació el grup de discussió representatiu de les diferents zones del municipi i d'acord amb els àmbits d'actuació de referència.

S'ha previst també la realització de dos grups de discussió amb joves, vertebrats a partir de la proposta del Departament de Joventut de l'Ajuntament, ja que es tracta d'un col·lectiu escassament present als grups de discussió esmentats anteriorment i essencial per realitzar una diagnosi més acurada.

La participació de la ciutadania no associada es realitzarà simultàniament a través del suport de les noves tecnologies de la informació i la comunicació (NTIC) i de les oficines municipals d'atenció a la ciutadania (OMAC), tenint en compte la fractura digital encara existent. A les OAC es disposarà dels qüestionaris per a totes aquelles persones interessades a respondre, les quals el podran lliurar directament una vegada emplenat. I pel que fa a les NTIC, s'utilitzarà el Facebook de l'Ajuntament per tal de donar a conèixer el procés participatiu i animar els ciutadans a donar la seva opinió, la qual es podrà expressar

amb el suport d'un qüestionari general dissenyat específicament (annex). Cal tenir en compte que les persones interessades tindran la possibilitat d'emplenar el formulari general estructurat en relació amb tots els àmbits d'actuació o accedir directament a les qüestions dels àmbits concrets d'actuació. El document es podrà lliurar, tant en format paper a la bústia de l'Àrea de Polítiques d'Igualtat, com en línia a la bústia virtual de l'àrea esmentada.

Quant al desenvolupament del procés, cal distingir entre les diferents **formes de participació**: grups de discussió, qüestionaris i entrevistes.

Els **qüestionaris** es detallen en els annexos del document present. Classificats per apartats d'acord amb els eixos de referència del Pla, i elaborats amb l'ànim de ser comprensibles i planers per a la ciutadania. Les preguntes estan orientades a copsar la seva opinió, si bé també s'hi han inclòs qüestions sociodemogràfiques per conèixer el perfil de les persones participants. El format de les preguntes realitzades es classifica en preguntes obertes i tancades. L'univers de la mostra són els empadronats a la ciutat, majors de 18 anys, i es va fixar un termini màxim de lliurament, de 4 mesos. El marge d'error es va fixar en un 5,1%. Es van emplenar 313 qüestionaris, si bé es volia arribar a assolir la xifra de 370.

El procés dels **grups de discussió** es durà a terme d'acord amb el procediment detallat a continuació, tenint en compte que es preveuen dues o tres reunions per grup:

Cal tenir en compte, així mateix, els àmbits d'actuació que es tractaran amb cadascun dels grups establerts. La proposta és la següent:

C. Escolar M.	C. M. Dones	A. Veïns/es	CM Discapacitat	C. M. Gent Gran
Educació i Formació	Salut i B. Social Treball (...) Associacionisme Urbanisme (...) Esports Cultura i lleure	Salut i B. Social Treball (...) Associacionisme Urbanisme (...) Esports Cultura i lleure	Salut i B. Social Treball (...) Cultura i lleure Esport	Salut i B. Social Cultura i lleure Esport

Als membres dels grups descrits en el quadre anterior, se'ls facilitarà el qüestionari d'avaluació del Pla de Polítiques de Dones de Tarragona, 2009-2011 (annex I).

D'altra banda, pel que fa a l'altre grup establert, la "ciutadania professional" es vertebrarà a partir de la creació de diferents grups de discussió, dels qui formaran part, tant personal polític, com tècnics de les diferents àrees municipals de l'Ajuntament, definits a partir dels àmbits d'actuació proposats al disseny del II Pla de Polítiques d'Igualtat de la ciutat de Tarragona. D'aquesta manera es dota de transversalitat, tant la diagnosi, com el Pla, a través de la participació directa dels responsables de l'establiment i execució de les polítiques públiques de cadascun dels àmbits d'actuació establerts al Pla, els quals, d'aquesta manera, seran més conscients i coneixedors de les problemàtiques i necessitats en l'àmbit de la igualtat d'oportunitats entre dones i homes que es donen a la seva àrea i, conjuntament amb l'Àrea de Polítiques d'Igualtat, es podran establir solucions realment aplicables i efectives, en les quals s'hi involucrin i s'hi comprometin.

Els grups de discussió treballaran amb les conclusions elaborades a partir de la participació de la ciutadania "no professional".

Així mateix, es preveu, pel que fa a l'àmbit de la informació i la comunicació, entrevistar els responsables dels mitjans de comunicació de la ciutat. Es considera molt convenient, atès el gran poder d'influència dels mitjans de comunicació sobre la ciutadania.

I, en relació amb l'àmbit de l'educació i la formació, es proposa, també, una entrevista amb profunditat amb la responsable d'igualtat entre dones i homes de la Universitat Rovira i Virgili.

RESULTATS DE LA PARTICIPACIÓ

El detall de la participació de la ciutadania es descriurà, d'una banda, d'acord amb els àmbits d'actuació del Pla d'Igualtat esmentats: educació i formació, treball, salut, informació i comunicació, associacionisme, urbanisme, habitatge i mobilitat, esport i cultura i lleure. En cadascun dels quals hi figuraran de manera independent els grups de discussió específics en els quals es va procedir a la discussió dels àmbits d'actuació de referència.

I, d'altra banda, pel que fa als qüestionaris elaborats a l'efecte (d'avaluació del Pla anterior i per a la diagnosi del proper Pla), els resultats es presentaran en un apartat específic.

S'inicia el present apartat amb la descripció dels resultats relatius als qüestionaris d'avaluació del Pla anterior, seguidament es passarà a la mostra dels resultats derivats dels grups de discussió i, finalment, es mostraran els resultats dels qüestionaris de diagnosi.

QÜESTIONARIS D'AVALUACIÓ DEL PLA ANTERIOR

Es van emplenar dotze qüestionaris, amb els resultats que es presenten a continuació:

- Es consideren bastant o molt adequats els eixos que estableix el Pla
- No es proposa cap nou eix per al nou Pla
- Es considera bastant o molt adequat el percentatge de mesures executades

- Eix I. Organització municipal. La valoració de les mesures executades és molt bona i bona, amb només una persona que les considera regulars.
- Eix II. Educació. La valoració de les mesures executades és molt bona i bona, amb només una persona que les considera regulars i una altra persona que no contesta.
- Eix II. Educació. De les mesures pendents d'execució es prioritzen dues: recomanar i oferir a la comunitat escolar formació en llenguatge no sexista i col·laborar amb el Projecte Educatiu de Ciutat per treballar des de la perspectiva de gènere.
- Eix II. Educació. Accions proposades per la ciutadania: programa d'educació no sexista a secundària; campanyes publicitàries per canviar de rols; i activitats per a homes i dones, compartides, en relació amb la igualtat d'oportunitats entre dones i homes.
- Eix III. Espai urbà, mobilitat i habitatge. A les valoracions de les mesures executades cinc persones les valoren de manera regular.
- Eix III. Espai urbà, mobilitat i habitatge. La mesura pendent: habilitar zona de bancs a les entrades de les llars d'infants, és valorada molt positivament per la gran majoria de persones.
- Eix III. Espai urbà, mobilitat i habitatge. Accions proposades per la ciutadania: per a la discapacitat intel·lectual usar pictogrames en espais públics ; rajoles del carrer en bon estat ; arreglar desnivells de voreres; resoldre la baixada del carrer Unió; formació als tècnics municipals sobre adaptacions a l'espai urbà ; i fer itineraris adaptats al 100%.
- Eix IV. Salut i qualitat de vida. Les mesures executades es valoren molt positivament.
- Eix IV. Salut i qualitat de vida. La mesura pendent d'executar: campanyes de sensibilització amb la corresponsabilitat en les tasques d'atenció i cura a persones malaltes dependents es valora molt positivament.
- Eix IV. Salut i qualitat de vida. Accions proposades per la ciutadania: suport i serveis a les famílies amb persones dependents i xerrades i conferències de sensibilització.
- Eix V. Treball i usos del temps. Les mesures executades no són valorades de manera igual, així cinc persones les consideren bones o molt bones i unes altres cinc les valoren de manera regular i deficient.
- Eix V. Treball i usos del temps. De les tres accions pendents d'executar es consideren prioritàries les dues que detallo: adaptar horaris de les accions formatives a les necessitats de les famílies i dissenyar eines accions formatives que promoguin la incorporació de dones en professions poc representades.
- Eix V. Treball i usos del temps. Accions proposades per la ciutadania: crear un banc del temps i realitzar una campanya publicitària per donar-lo a conèixer.
- Eix VI. Participació i associacionisme. Es valoren molt positivament les mesures executades.
- Eix VI. Participació i associacionisme. La mesura pendent d'executar: activitats educatives de foment de la interculturalitat a les escoles, és valorada de manera positiva per la gran majoria de persones.

- Eix VI. Participació i associacionisme. No es proposa cap mesura al respecte.
- Eix VII. Cultura i esports. Les mesures executades es valoren de manera positiva.
- Eix VII. Cultura i esports. De les mesures pendents es considera prioritària la d'adequar els horaris de l'oferta cultural i esportiva a les necessitats de les dones.
- Eix VII. Cultura i esports. Accions proposades per la ciutadania: facilitar l'accés a les persones amb discapacitat ; promoure l'esport adaptat; i fomentar la conciliació canviant certs horaris.
- La gent s'ha mostrat molt satisfeta per la possibilitat de participar i opinar, així com de la metodologia establerta.

Podem concloure a partir de les respostes de la ciutadania i de l'experiència viscuda conjuntament, la satisfacció que té davant la possibilitat que se'ls ha ofert de poder dir el que pensa. Les persones participants han valorat molt positivament el Pla anterior en la seva totalitat, si bé caldria tenir en compte per a la redacció del proper pla d'acció les aportacions relatives a accions concretes a executar sorgides des de les necessitats d'aquesta població.

GRUPS DE DISCUSSIÓ

EDUCACIÓ I FORMACIÓ

Per al l'eix present es van establir dues maneres d'obtenir dades qualitatives, a més de les dades provinents dels qüestionaris establerts per a la població de la ciutat. D'una banda, es va formar un grup de discussió amb els membres del Consell Escolar Municipal i, de l'altra, es va realitzar una entrevista amb la responsable d'Igualtat de la Universitat Rovira i Virgili, la Sra. Imma Pastor.

ÒRGANS DE PARTICIPACIÓ ESTABLE

El Consell Escolar Municipal, representat pels membres que es detallen a l'annex corresponent, van tractar, exclusivament i en grup de discussió dirigit, l'eix d'educació i formació. Les idees força generades a partir del grup es detallen tot seguit:

- Cal treballar la igualtat d'oportunitats en funció de la realitat de cada centre educatiu. I per tant, com a pas previ és necessària una diagnosi que ens marqui les directrius que cal treballar en aquest sentit.
- Cal trobar sinergies entre la comunitat educativa per treballar plegats en la mateixa direcció.

- És necessari que els mitjans de comunicació fomentin la igualtat d'oportunitats entre dones i homes.
- Cal formar i sensibilitzar en la matèria les AMPA.
- Cada centre ha de nomenar un responsable que vetlli per la igualtat d'oportunitats entre dones i homes al centre per imperatiu legal.
- Cal educar pel respecte i la diferència.
- La manca de corresponsabilitat en les tasques de la llar i en la cura vers els altres repercuteix en tots els àmbits de la vida.
- El personal dels centres educatius: retribucions equiparades entre homes i dones; moltes més dones primària; el personal directiu generalment és masculí.

ENTREVISTA A LA RESPONSABLE D'IGUALTAT A LA URV

L'entrevista es va realitzar el dia 20 de febrer de 2013 al despatx de la Sra. Imma Pastor. A continuació es reproduïx l'entrevista:

1. Bon dia Imma, recentment la URV ha aprovat el **Pla d'igualtat intern**. Quins eixos d'actuació estableix el Pla?

Es mantenen els eixos d'actuació del I Pla d'igualtat, aquests són: Diagnosi i visibilitat del sexisme; Sensibilització i creació d'un estat d'opinió favorable a la igualtat d'oportunitats; L'accés en igualtat de condicions al treball i la promoció professional; La URV, institució compromesa amb la igualtat de gènere; Promoció de la perspectiva de gènere en la docència i en la recerca; Gènere i ciència a la URV i representació equilibrada als diferents òrgans i nivells de presa de decisió. El primer Pla preveia la realització de 49 mesures i el II en preveu 56.

D'aquests eixos i d'acord amb la diagnosi efectuada, quins són els **punts més dèbils**?

La promoció de les dones fins a la màxima jerarquia universitària, la segregació vertical, la manca de reconeixement dels mèrits de les dones. S'ha millorat molt, però, gràcies a la normativa no provinent de la mateixa universitat. Fa vuit anys que ha canviat la forma de reclutament i això ha millorat la situació de les dones. S'ha clarificat, s'ha fet més transparent, l'acreditació de mèrits mínims per accedir a la universitat. Però hi ha una discriminació acumulada, malgrat que aquesta afirmació no és compartida per moltes persones, tant homes com dones, membres de la Universitat.

I els **punts més òptims**?

En l'accés als llocs de treball del personal d'administració i serveis (PAS) i del personal docent i investigador (PDI).

Quines **accions** de les previstes al Pla **podries destacar**?

Les mesures més fàcilment assumibles, que no afecten l'estructura, aquestes són la formació, la visibilització i la sensibilització. I les mesures relatives a fer visibles les dades retributives, segregades per sexe.

2. **Quines mesures** creus que són necessàries per incidir en la igualtat entre dones i homes en l'àmbit de l'**educació i la formació**, més enllà de la competència de la universitat?

Les dones milloren quan millora el seu benestar. Necessitem institucions que millorin el benestar de les dones i que no determinin un únic tipus de família. Polítiques d'usos del temps.

3. Quant a l'**alumnat i els estudis**?

Es titulen més dones que homes i, una vegada titulats, la inserció és similar. I encara hi ha segregació horitzontal quant a l'elecció de l'estudi a cursar.

TREBALL

ÒRGANS DE PARTICIPACIÓ ESTABLE I ENTITATS

A partir d'un grup de discussió semidirigit i focalitzat, a partir del plantejament de certes qüestions, es treballa amb la tècnica Phillips, per grups de treball.

Associacions de veïns

Es parla sobre els usos del temps, sobre la disponibilitat de temps per a juntes, reunions, discussions, que són gairebé totes a la tarda/nit, cosa que dificulta l'assistència de les dones segons els assistents, perquè en aquestes hores elles han de fer feines de "casa".

Consell Municipal de la Gent Gran

Que abans, en altres èpoques la dona tenia més temps perquè era ella l'encarregada de les feines de casa, la corresponsabilitat era una idea que no estava estesa en la majoria de la població i això feia que potser els homes tinguessin més temps per gaudir del lleure i la cultura, que la dona.

Consell Municipal de les Dones

En relació amb l'àmbit del treball, es parla de la segregació vertical i horitzontal, del treball remunerat i no remunerat de la dona.

PROFESSIONALS DE L' ÀMBITS D'ACTUACIÓ

El grup de discussió es va plantejar, com a grup focalitzat i amb l'ús de la tècnica Phillips 6:6. Format pel personal tècnic municipal que treballa a l'Àrea de Treball i Ocupació. Es va dirigir el grup a partir de la mostra de les aportacions de la ciutadania i del plantejament de les qüestions següents:

- Penseu que hi ha igualtat o desigualtat entre dones i homes en l'àmbit del treball?
- Ho detecteu com a professionals?
- Quines propostes creieu efectives per disminuir les desigualtats entre dones o homes en l'àmbit de les vostres tasques?

A les **dues primeres qüestions**, les respostes de les persones participants es detallen a continuació:

- Hi ha desigualtat, però la situació ha millorat molt els últims anys, en l'àmbit formal, però a no en l'àmbit real. La franja de desigualtat més gran en les dones es troba dels 30 als 40 anys. També els homes, en molts aspectes, estan discriminats, i quan ells estan a l'atur i la dona treballa els suposa un cop molt dur (rols de gènere molt interioritzats).
- Desequilibri en la tria d'especialitats formatives, perfils molt marcats.
- Rigidesa dels patrons de gènere en la inserció laboral.
- Les professions feminitzades tenen salaris més baixos.
- Més dificultats de promoció professional per a les dones (tema que surt a diverses aportacions).
- Doble jornada de treball de les dones (la laboral i la familiar-reproductiva-de cura); esclavatge familiar de moltes dones com a mestresses de casa; repressió.
- Discriminació de l'home, rol de gènere com el qui ha de portar els diners a casa.
- L'empresari continua amb els rols socials establerts, si bé es perceben petits canvis.
- Desigualtat en l'àmbit directiu, més homes que dones. Existència d'estereotips i tòpics propis de la divisió sexual del treball per part de les empreses.
- La ciutadania també té marcats, encara, tòpics i creences que fomenten la desigualtat.
- Inexistència de serveis públics que afavoreixen la conciliació de la vida laboral i familiar (esplais, places geriàtriques...) i de mesures efectives. Prioritat de la planificació laboral vers la planificació familiar.
- Sovint les empreses no contracten les dones per tenir càrregues familiars i pressuposar que són elles en exclusiva les que han de vetllar per la cura. I d'altra banda, les dones, sovint, renuncien a ofertes laborals per temes d'horari o jornada, atès que en cas d'acceptar-les no podrien fer front a les càrregues familiars. El cost de ser dones a nivell laboral és superior al dels homes.
- En algunes ofertes de treball encara s'especifica el sexe per ocupar el lloc; per exemple, en el servei domèstic i a les botigues s'acostumen a sol·licitar dones.
- Les empreses privades usen, sovint, un llenguatge sexista.

-
- Discriminació salarial vers les dones: a Espanya la fractura salarial és d'un 20%. Una altra aportació esmenta que no hi ha diferències salarials, però que en el moment de la selecció es produeix un biaix on s'adjudiquen salaris més baixos a dones.
  - A l'empresa privada no es vetlla per la paritat.
  - A la dona se li pressuposen un seguit d'habilitats i capacitats i no s'accepta que no les tingui. A les dones els costa delegar i assumeixen càrregues de treball superiors a les dels homes.
  - A Tarragona, segons el barri, i en funció de la cultura, la religió i l'educació, la desigualtat entre dones i homes es perpetua per la mateixa ciutadania.
  - A l'empresa privada hi ha més discriminació quant a embarassos, salaris i conciliació en relació amb l'Administració pública, però hi ha més possibilitats de promoció laboral per a la dona. A l'Administració pública hi ha més alts càrrecs homes que dones i en funció de l'activitat del departament es troben més homes o més dones, i hi ha més flexibilitat i permissivitat que a l'empresa privada.

Quant a **propostes d'acció** per disminuir la desigualtat entre dones i homes, es proposen les següents:

- Implementar protocols per a la implementació d'un llenguatge no sexista a les empreses privades
- Realitzar campanyes de foment de la igualtat entre dones i homes en l'àmbit laboral en els mitjans de comunicació
- Procurar més benestar social a les dones
- Segregar dades per sexe
- Promoure formació i inserció laboral per lluitar contra la segregació horitzontal i vertical
- Implementar mesures i serveis que afavoreixin la conciliació de la vida laboral i familiar

SALUT

ÒRGANS DE PARTICIPACIÓ ESTABLE I ENTITATS

Associacions de veïns

Hi participa la metgessa, tècnica de salut a l'Ajuntament de Tarragona, per introduir el tema de la salut. I després de la seva introducció on parla de les diferències i desigualtats entre homes i dones, els participants comparteixen les seves opinions.

Es parla de la relació que té la genètica, també, amb les malalties que es poden patir o no i la metgessa explica quins són els percentatges d'afectació de les malalties.

Surt que un 10% dels problemes de salut d'homes i dones tenen a veure amb la genètica, un altre 10% té a veure amb el sistema sanitari, l'estat, l'accessibilitat, etc., un 40% té relació amb els comportaments de cadascú, la manera d'enfrontar-se a la vida de cadascú, i finalment, que el 40% restant depèn de les condicions de l'entorn, de la comunitat.

Consell Municipal de Dones

Introdueix la xerrada una metgessa, tècnica de salut de l'Ajuntament de Tarragona.

Ella parla del concepte de salut, la salut no és una finalitat en si mateixa, sinó que ens ajuda a completar-nos com a persones, és una capacitat d'adaptar-nos al nostre món, al nostre entorn, és el que ens permet dir si som persones saludables. De la importància de relativitzar en relació amb el tema, fa èmfasi en la necessitat de parlar de gènere en relació amb la salut. Perquè la salut d'homes i dones és diferent però també desigual.

Explica que hi ha una diferència justificada en el tractament de la salut en la dona i l'home per una qüestió purament biològica (les dones poden patir càncer d'úter, els homes poden tenir problemes de pròstata) i una diferència més relacionada amb allò social, dependent dels rols tradicionals associats al gènere femení. No hi ha raons biològiques perquè una dona hagi de ser la cuidadora principal d'una família i tot això acaba tenint una repercussió en la seva salut. I això no implica diferència, sinó desigualtat.

Aquesta professional parla de l'esperança de vida d'homes i dones, les dones tenen més esperança de vida que els homes, però curiosament encara que tinguin més esperança de vida, tenen pitjor qualitat de vida, perquè pateixen més discapacitat i més malalties incapacitants, i més afectació de la qualitat de vida.

Després d'aquesta introducció, l'encarregada del procés participatiu, i la mateixa metgessa proposen que es parli d'aquestes diferències i desigualtats, de les seves causes i dels problemes que se'n deriven i que es faci en petits grups per poder debatre-ho més tard.

A l'hora del debat surten diferents idees. Una d'elles comenta que hi ha un augment en les malalties i problemes de salut de les dones derivades a determinats nous rols socials relacionats amb el gènere, com per exemple EPOCS (relacionades amb problemes pulmonars per fumar). Perquè les dones han començat molt més pel tema d'igualar els hàbits dels homes i les dones.

La metgessa comenta que als Estats Units, per exemple, les dones moren més, ja, de càncer pulmonar que de càncer de mama, per exemple.

Una de les participants del grup de discussió, que és una professional de l'àmbit de la salut, comenta que és necessari fer un pla de salut sexual basat en la igualtat de gènere, que afavoriria la salut dels homes i de les dones, sobretot.

Per tal que s'integri la salut de manera transversal i no només amb tallers puntuals que potser no tenen l'eficiència que haurien de tenir. Surt el tema del programa de la coeducació, o el programa salut i escola, que no estaven integrats en les assignatures curriculars dels diferents centres.

També surt el tema dels problemes derivats de l'embaràs, es comenta que el fet que les dones puguin quedar-se embarassades i passin un embaràs també és un fet que diferencia molt entre els problemes de salut que pot tenir un home i una dona.

Es comenta el tema de la dona amb discapacitat que té molts problemes en el moment de l'embaràs i el part, perquè els paritoris no són accessibles ni estan adaptats a dones amb problemes de discapacitat.

Es comenta que la major part dels centres sanitaris estan més pensats per al metge o la infermera i en la seva comoditat, que per als usuaris, i molt menys en les diferències d'usuaris.

A continuació es detalla, de manera literal, el primer dels dos escrits aportats per la Sra. Liébanas que es titula *La salud y la mujer con discapacidad*:

«Según la Organización Mundial de la Salud (OMS), la discapacidad expresa los aspectos negativos de la interacción entre un individuo con problemas de salud y su entorno físico y social. Nos referimos a las dificultades permanentes físicas, sensoriales o intelectuales, congénitas o sobrevenidas que obstaculizan la realización de actividades cotidianas (valerse por sí misma, caminar, ver, oír, etc...) y que no son debidas al proceso normal de envejecimiento. Y la salud como el bienestar físico, psíquico y social y no solamente la ausencia de enfermedad o dolencia.

La discapacidad puede presentarse en cualquier momento de la trayectoria vital de la persona. Hay quien convive con ella desde el nacimiento hasta las sobrevenidas por accidente, enfermedades, ambientales y otros.

Las mujeres con discapacidad somos un colectivo diverso pero compartimos la invisibilidad a pesar de ser más del 50% del colectivo de personas con discapacidad. El desconocimiento que posee la sociedad de la discapacidad que incide negativamente en las relaciones personales y dificulta nuestra integración.

Los estereotipos y prejuicios sociales y las dificultades para tener una vida independiente, debidas al miedo, a la sobreprotección y a las actitudes derivadas de modelos tradicionales de género.

La falta de recursos y adaptaciones técnicas para tener una vida más autónoma. Los obstáculos para acceder y conservar un trabajo que nos permita tener una independencia económica. Muchas veces nuestro entorno ni anima, ni facilita nuestra inserción laboral, ya que no creen que lo necesitemos, o que seamos capaces de tener un buen rendimiento laboral.

*Las dudas sobre nuestra posibilidad de mantener una relación de pareja y nuestra capacidad para ser madres. Barreras de comunicación, arquitectónicas, sociales y psicológicas dificultan nuestra integración social y laboral. **Algunos de estos problemas no son exclusivos y derivados de la situación de discapacidad sino por el hecho de ser mujeres.***

Nuestra salud está relacionada con múltiples factores como el trabajo, la vivienda, la alimentación, los ingresos económicos, el lugar en el que vivimos, etc... También tiene que ver con las relaciones que establecemos con otras personas (familia, pareja, hijas e hijos, amistades, etc...) y con lo que pensamos y sentimos acerca de nosotras mismas. La propia percepción de nuestro estado físico, psicológico y social puede llevarnos a mayores limitaciones o, por el contrario, a potenciar nuestras fortalezas.

Tener salud también tiene que ver con lo que hacemos y sentimos con las oportunidades y la valoración que nuestro entorno nos ofrece.

La mujer con discapacidad, en los últimos años hemos hecho un cambio personal y colectivo. Trabajamos para mostrar las dificultades y aportando sugerencias y solu-

-
- *La música, la pintura, el teatro, el baile, etc.. nos facilitan el enriquecimiento personal y bienestar emocional. También, podemos visitar exposiciones, museos, acudir al teatro, al ballet, a la ópera, a conciertos. Anímate, busca buena compañía y ¡disfruta de lo que el arte te puede ofrecer!*
  - *Conversar con otras mujeres con discapacidad acerca de nuestras experiencias, proyectos, dificultades, etc..., es también una forma de cuidarse. Además, cuando lo necesites, puedes acudir a un grupo de autoayuda o formar uno en tu asociación.»*

El segon dels escrits aportats per la Sra. Liébanas es reproduceix a continuació:

«Los resultados integrados de la EDAD-hogares y de la EDAD-centros permiten estimar que, publicados por el INE en 2008, existen en España un total de 4,1 millones de personas con discapacidad, que viven en domicilios particulares o en centros residenciales, lo que supone el 9% de la población. La población de mujeres con discapacidad es del 60% frente a un 40% de hombres.

Las tasas de prevalencia de discapacidad por edad son más elevadas en las mujeres que en los hombres a partir de los 45 años. Por debajo de esta edad, las tasas de prevalencia de discapacidad entre los hombres superan a las de las mujeres. Además la probabilidad de tener una discapacidad aumenta con la edad.

La prevalencia de discapacidades es tres veces mayor en las familias pobres que en las ricas, lo que puede tener su explicación en varios factores entrelazados: en primer lugar, las personas en situación precaria suelen padecer unas condiciones de vida menos saludables y mayores riesgos de contraer enfermedad o sufrir accidentes, puntos de partida de las discapacidades; en segundo lugar, las posibilidades de rehabilitación y reinserción de tales personas son menores, al no disponer de suficientes recursos económicos.

Aproximadamente, una de cada doce personas tiene en España alguna discapacidad y, de ellas, algo más de dos tercios necesitan algún tipo de ayuda-personal o técnica-para desenvolverse en la vida diaria.

Según el Barómetro sobre Discriminación (2008), el 1% de la población española (2% en la UE-27) reconoció haber padecido personalmente discriminación o acoso en los últimos 12 meses a causa de su discapacidad.

*Resulta significativo que más de la mitad de las mujeres con discapacidad en edad laboral encontraran como principal vía de inserción el trabajo doméstico mientras tan solo el 15,9% de ellas había podido acceder a un empleo remunerado. Entre los hombres en edad laboral con discapacidades, sólo consideraban las tareas domésticas como ocupación importante el 2,7%, mientras tenían empleo remunerado en doble proporción que las mujeres. Resulta evidente, por tanto, **la doble discriminación del colectivo femenino con discapacidades, por su limitación física, psíquica o sensorial, y por el hecho de ser mujeres.***

Varias encuestas del Centro de Investigaciones Sociológicas (CIS) permiten conocer con bastante precisión las opiniones y actitudes de la población española en relación a las personas con discapacidad.

La mitad de los españoles piensa que la gente en general se siente bastante o muy incómoda en presencia de personas con discapacidad. En particular, el 34,9% reconoce que se siente bastante o muy incómodo ante una persona con problemas de comunicación o habla, el 20,1% ante una persona ciega y el 19,6% ante alguien en silla de ruedas.»

A més dels escrits proposa accions per disminuir les desigualtats entre homes i dones amb discapacitat:

- Aprofundir en el coneixement del col·lectiu de dones amb discapacitat de Tarragona analitzant l'escenari en el qual es desenvolupen per poder incidir en el foment de la igualtat entre dones i homes.
- Coneixement de la seva integració o detecció de possible casos de discriminació en els diferents àmbits de la vida diària (atenció primària, salut i serveis de dia, educació, entorn familiar, emancipació, habitatge, sexualitat, laboral/ocupació, lleure i esport, mobilitat i accessibilitat, participació, imatge social i autopercepció.
- Fer més visible la situació de doble discriminació que experimenten les dones amb discapacitat, ja que s'inclouen en dos col·lectius amb dificultats especials: l'associada al gènere i la derivada de la mateixa discapacitat. I detectar possibles casos d'exemple d'integració a la ciutat de Tarragona que ajudin a realitzar un document de bones pràctiques que millori la visualització de la dona amb discapacitat.

PROFESSIONALS DE L'ÀMBIT D'ACTUACIÓ

A l'annex adjunt al document present, es relacionen les persones assistents a la jornada. En aquest cas, el dia 28 de maig de 2013, que és el Dia Mundial d'Acció per a la Salut de les Dones, es va impulsar des del Departament de Polítiques d'Igualtat, conjuntament amb el de Salut Pública, la jornada de treball: "Salut i gènere". En la jornada la que subscriu aquest text i la cap de Polítiques d'Igualtat de l'Ajuntament van donar a conèixer a les persones assistents el procés de participació ciutadana per a l'elaboració del II Pla d'Igualtat entre Dones i Homes de la ciutat de Tarragona i van realitzar una petita exposició oral al voltant de la temàtica del gènere com a determinant de la salut. Seguidament la tècnica de salut pública municipal va realitzar una anàlisi de la situació de salut de les dones a Tarragona amb els principals indicadors recollits i, finalment, es va realitzar un grup de discussió per poder incorporar les aportacions de les persones assistents a l'eix de salut com a professionals de la matèria.

Quant als grups de discussió es demana a les assistents que es reuneixin en grups de tres persones i parlin, en una primera fase, en relació amb les desigualtats entre homes i dones en l'àmbit de la salut i les identifiquin perquè, en una segona fase, pensin en accions per corregir les desigualtats detectades.

Es van **identificar les desigualtats** que es detallen a continuació:

- Les dones deixen de tenir cura de la seva pròpia salut perquè tenen una sobrecàrrega de cura vers les altres persones del seu entorn familiar (desigualtat en l'accés al servei de salut vinculat a la conciliació familiar i laboral; rol de cuidadora de la dona; la doble jornada de les dones).

-
- L'estrès físic i psicològic de les dones per assumir les tasques de cura de l'entorn familiar, que pot comportar consum d'ansiolítics i psicotròpics .
  - La manca d'estudis, investigació i recerca específica en patologies de dones.
  - Cal incorporar la perspectiva cultural, atès el masclisme present en altres cultures.
  - Imatge de la dona objecte que pot repercutir en la seva salut.
  - Desigualtat en l'educació en l'entorn familiar.
  - Desigualtat en les retribucions salarials entre homes i dones.
  - Desigualtat en les oportunitats d'accés al mercat laboral i als recursos econòmics.
  - Pressió social vers el rol que ha d'assumir la dona: estètica, laboral, familiar, etc., la "superdona".

I es van proposar les **accions** següents:

- Educació sanitària a l'escola
- Campanyes publicitàries i tallers adreçades a dones i homes (associacions, AMPES, centres cívics, etc.) quant als avantatges de la coresponsabilitat en la cura dels altres i en les tasques de la llar i les conseqüències de no ser-ho.
- Formació en gènere a les persones professionals de l'àmbit sanitari per poder incorporar la perspectiva de gènere en l'abordatge i la gestió sanitària.
- Que la normativa laboral faciliti el rol de cuidador envers les càrregues familiars.
- Facilitar espais prop de llocs sanitaris per poder deixar, en casos d'urgència, les persones dependents
- Voluntariat de suport a la persona cuidadora
- Apoderar les dones per poder decidir en llibertat: ser conscients del model patriarcal per poder detectar les desigualtats
- Desmitificar els rols determinats segons el sexe

ASSOCIACIONISME

ÒRGANS DE PARTICIPACIÓ ESTABLE I ENTITATS

Associació de Veïns

Es comenta de part d'un dels assistents que les dones abans no tenien la voluntat de col·laborar en determinats tipus de projectes socials i associacions.

Es parla sobre els usos del temps, sobre la disponibilitat de temps per a juntes, reunions, discussions, que són gairebé totes a la tarda/nit, cosa que dificulta l'assistència de les dones segons els assistents, perquè en aquestes hores elles han de fer feines de "casa".

Un d'ells explica que les dones assisteixen a les associacions de veïns per fer feines concretes, o projectes determinats, però que no ho fan de manera rutinària.

També surt la idea que depèn dels barris, que en els barris amb un nivell cultural més baix, encara hi ha més diferència entre la presència d'homes i dones.

Consell Municipal de Dones

Es proposa una dinàmica consistent a trobar les causes del desequilibri en la presència d'homes i dones en les associacions i les conseqüències que en deriven.

Surten com a causes:

- La dificultat de la conciliació laboral/familiar
- Els valors predominats de la societat patriarcal
- La manca d'informació de les associacions i les seves activitats
- La manca de difusió a través dels mitjans de comunicació d'aquestes associacions
- La manca de participació femenina
- La manca de coresponsabilitat en els homes
- La necessitat de treballar de manera transversal, hi ha una gran necessitat.

Es formulen preguntes com "Perquè les associacions on hi ha més dones són les AMPA i les de gent gran?"

- Hi calen propostes de transversalitat.
- Surten els motius culturals com els causals d'aquest desequilibri.
- Les esferes de gestió i direcció estan ocupades per homes majoritàriament.

Com a conseqüències s'apunta que tot això és producte que encara que la societat hagi evolucionat amb voluntat d'equilibrar aquestes diferències de gènere, se segueixen aplicant rols associats a homes i dones i, per tant, hi ha una gran necessitat de plantejar més treballs en xarxa per aconseguir l'apoderament de les dones, i la seva presència al món social en l'àmbit paritari.

Com a mesures concretes es proposen:

- Un curs als tècnics d'urbanisme, com a mesura interessant per a l'adaptació de la ciutat.
- Creació d'un model d'aparcament comú, estàndard per a les persones amb discapacitat.
- Que es treballi per a l'accessibilitat universal, de totes les persones en qualsevol àmbit de la vida
- Que s'adaptin els semàfors per a totes les persones, i es proposa, concretament, el model de Via Libre, Pasblue, de Grupo Fundosa Accesibilidad.
- Que es revisin les llicències d'obertura de locals i comerços per tal de saber si estan adaptats.
- Que es creï una comissió d'accessibilitat de la ciutat de Tarragona.

Consell Municipal de Dones

La vocal del grup de discussió formula una pregunta: "Tarragona és accessible?" Tant per a cadires de rodes, com per a cotxes de nadons, etc.

Es parla de com estan els equipaments municipals tant en l'àmbit públic com en l'àmbit privat.

Es comenta que la situació ha millorat molt però que falten moltes coses bàsiques com voreres, s'han de coordinar els serveis per arribar a solucionar els problemes.

Es parla de com arribar a fer denúncies per les deficiències en la intervenció per arreglar els desperfectes.

Es debat sobre la gent gran, per exemple, es comenta que quan hi ha obres aquest col·lectiu, tant com el col·lectiu de persones amb discapacitat, tenen molts obstacles.

Les persones assistents comenten que s'ha de pensar en una ciutat per a les persones, en una ciutat moderna, i que per això s'ha de buscar l'accessibilitat universal de la ciutat. No només per a persones amb una discapacitat de mobilitat, sinó per a persones invidents o persones amb problemes d'audició.

Surt el tema de la restauració de les ruïnes romanes, ja que es comenta que s'hauria de mirar primer per a les persones i després per a l'estudi del patrimoni que s'ha de conservar.

Es parla de les dones perquè surt el tema que elles pateixen una doble discriminació, per tenir una discapacitat i per ser dones.

A la reunió assisteixen dues dones representants de l'associació de discapacitats de La Móra. Elles exposen la seva problemàtica, ja que pensen que hi ha grans problemes de comunicació entre La Móra i Tarragona, com el servei d'autobusos que afecta a la gent que ha de disposar de servei mínims com al CAP o Santa Tecla, haurien de tenir més facilitat a causa que està molt allunyat, no tenen dispensari cívic.

Elles denuncien que hi hauria d'haver una millor comunicació.

A continuació i per tal d'arribar a parlar de tot allò que té a veure amb el pla, la vocal de la reunió proposa una pregunta:

- Quines són les zones de la ciutat més insegures?

Els participants responen que la Part Baixa, perquè hi ha poca llum, que ha millorat però que encara falta, que hi hauria d'haver més vigilància de barri.

També es comenta que el carrer Vapor és insegur pel tipus de sòl amb el qual està pavimentat.

Surt el problema dels coloms a la ciutat de Tarragona, i els ciutadans comenten que hi ha un excés d'ells, i també una mancança d'enllumenat públic al barri de Sant Salvador.

La vocal de la xerrada demana que es diguin tres carrers de Tarragona amb nom de dona i surten després d'una estona de reflexió:

- Carrer Mercè Rodoreda
- Carrer Santa Tecla
- Carrer Misericòrdia

En aquest eix en el qual estem debatent també surt l'habitatge, es comenta que hi ha poc habitatge social i que el sou condiciona molt l'accés a una habitatge digne.

GRUP DE DISCUSSIÓ DE PROFESSIONALS DE L'ÀMBIT D'ACTUACIÓ

Assisteixen al grup de discussió les persones que es detallen a continuació:

- Lluís de Juan Ibars, de la Guàrdia Urbana
- Rafael Tutusaus, agent d'igualtat de l'Empresa de Transport Públic de Tarragona
- Cristina Serra, arquitecta de l'Ajuntament
- Félix Soto, cap de Seguretat de l'Ajuntament

En primer lloc es mostra una breu presentació del Power Point que conté els conceptes bàsics de la igualtat d'oportunitats entre dones i homes, seguidament es mostra la nova presentació que conté un resum de les aportacions de la ciutadania en relació amb l'eix que es tracta (de les quals prenen nota els responsables) i, després, s'obre el debat obert a partir del qual sorgeixen les idees força que a continuació es detallen:

- En l'àmbit laboral, la igualtat entre dones i homes ha anat millorant.
- A l'EMT no hi ha diferències salarials entre homes i dones per la mateixa feina i tampoc a les relacions de llocs de treball.
- El llenguatge administratiu està molt masculinitzat.
- Les senyalitzacions de trànsit estan molt masculinitzades.
- Hi ha encara una patent desigualtat entre homes i dones en molts àmbits de la vida.
- Hi ha un masclisme alarmant entre la joventut.
- És necessària una educació que fomenti la igualtat entre dones i homes per evitar perpetuar rols de gènere i estereotips.
- El barri de Sant Salvador té una configuració estranya, no cohesionat amb el centre de la ciutat.
- La inseguretat percebuda per la ciutadania és un problema més de percepció, però que cal tractar i actuar.
- No hi ha sales als equipaments públics perquè les mares puguin donar el pit als seus fills.

ESPORT

ÒRGANS DE PARTICIPACIÓ ESTABLE I ENTITATS

Consell Municipal de Dones

Es comenta en l'àmbit més general sobre els estereotips de la dona en l'esport, la seva invisibilització relacionada amb els rols de gènere que fan que atribueixen la competitivitat esportiva a l'home.

Es comenta la necessitat de potenciar l'esport femení, i que els mitjans de difusió haurien de fer un treball en aquest àmbit per donar a conèixer la dona que practica esport.

Es proposen les AMPA escolars com una bona forma de potenciar l'esport femení, també perquè la dona està més representada a aquestes juntes associatives.

Associació de Veïns

Es comenta que els homes participen més en l'esport. Fins ara es comenta que l'esport ha sigut un tema d'homes, però que en l'actualitat això està canviant perquè la dona s'està incorporant als esports més masculinitzats.

En l'àmbit general les diferents persones d'aquest grup de discussió comenten que l'esport que més fa la dona està relacionat amb el seu interès per la millora física/estètica. Un home comenta que als gimnasos, per exemple, hi segueixen havent més homes i dones, i que les activitats que fan les dones, com aigüagim o ioga, són activitats feminitzades.

Un altre home comenta que, per exemple, el senderisme, cada vegada està més reclamat per dones.

Es pensa que com més violent/agressiu és l'esport més presència d'homes hi ha (handbol, rugbi).

La vocal del grup proposa una pregunta: "Estaria bé que les dones s'impliquessin en aquest tipus d'esport?"

Responen que sí que estaria bé, però que també hi ha d'haver un interès real per part de les mateixes dones.

Pel que fa als esports més relacionats amb la dona, surt el bàsquet, el tenis, el pàdel, però sobretot del món artístic, el ball.

Per exemple, al món casteller, cada vegada hi ha més dones, cosa que abans era impensable, cada vegada s'està normalitzant més.

En relació amb la coeducació i la igualtat es comenta que en les escoles hi ha les mateixes oportunitats de practicar qualsevol esport tant de noies com nois.

Es reparteix un document que analitza dades quantitatives relacionades amb el gènere i l'esport, agrupa les dades de la participació esportiva segons el sexe.

Es comenten aquestes dades, que són de l'any 2005 i es comenta que en l'actualitat està molt més equiparat.

Alguns dels participants expliquen que el futbol sala és molt dur i això és una de les coses que pot explicar que les dones no hi participin.

Surt el tema dels valors i la construcció social dels rols de gènere que fan que des de la infància (les nenes van de rosa, els nens van de blau, les nenes juguen amb determinades joguines, els homes amb unes altres, joguines bastant sexistes), els rols que juguen nen i nena marquen, després, el comportament social.

En relació amb l'àmbit del que estem parlant, l'encarregada del procés comenta que els mitjans de comunicació haurien de ser una eina funcional per tal que la dona que practica esport tingui visibilitat, cosa que no es fa.

Una de les persones del grup de discussió comenta una anècdota. Va participar en una carrera de la Lliga contra el Càncer de Mama, i com que era un home no el van deixar inscriure's, va participar igualment amb la seva dona i la seva filla que sí que s'hi van poder inscriure, però els homes no ho podien fer.

Es debat que és contradictori, perquè és un acte discriminatori envers l'home, que vol participar i aportar el seu esforç.

També es parla de la Mitja Marató de Tarragona que es va dur a terme el dia 25 de novembre i es comenta que la majoria dels participants eren homes.

Per acabar amb el tema de l'esport, la responsable del procés participatiu pregunta al grup de discussió que si pensen que el vestuari en els diferents esports que practiquen tant homes com dones és diferent i desigual i per què.

Es comenta que el vestuari femení no està pensat per la comoditat sinó que està dissenyat buscant l'estètica, i que el vestuari dels homes en general és més còmode.

I que aquest vestuari està relacionat amb el màrqueting i la imatge de cada esportista, molt relacionat amb la publicitat que els patrocina.

Consell Municipal de la Gent Gran

Es comenta que hi ha més igualtat entre homes i dones en aquest àmbits en l'actualitat que no pas en altres èpoques.

Es fa especial èmfasi en el patriarcat i en la societat masclista com a origen d'aquestes desigualtats on es veu que la representació femenina en aquests àmbits és inferior.

Es parla del gènere com una construcció social i que hi ha hagut generacions que no estaven predisposades a ocupar el seu temps fent esport.

Es parla dels esports més feminitzats i més masculinitzats en relació amb l'educació rebuda que assignava que els rols de cada gènere marcaven la vida social, i amb això també allò que havia de fer cadascú. També en relació amb els esports.

Es comenta que l'educació en la igualtat és important perquè tant dones com homes tinguin accés a la pràctica de qualsevol esport, encara que els mitjans de comunicació i la societat en general han d'afavorir la difusió de la imatge de la dona que practica esport o que té un talent artístic i cultural.

GRUP DE DISCUSSIÓ DE PROFESSIONALS DE L'ÀMBIT D'ACTUACIÓ

Assisteixen al grup de discussió les persones que es detallen a continuació:

- Ramón Quadrat, gerent del Patronat d'Esports municipal
- Teresa Fuster, responsable d'Esports i Voluntariat de Tarragona 2017
- Roser Barberà, cap d'Activitats del Patronat d'Esports municipal
- Josep Lluís Inglés, cap d'Instal·lacions del Patronat d'Esports municipal
- Xavier Pedrol, responsable de la col·laboració amb entitats del Departament d'Esports municipal

El grup de discussió es va plantejar, com a grup focalitzat i, atès el petit nombre de participants, en debat obert. Se'ls va llançar una primera qüestió que va iniciar el debat, aquesta és: "Creieu que en l'àmbit de l'esport hi ha una desigualtat entre dones i homes?" I se'ls va presentar, així mateix, les aportacions realitzades per la ciutadania.

Les aportacions realitzades per les persones integrants del grup es detallen a continuació:

- En la competició oficial, en l'esport federat, hi ha més homes que dones
- Tant en l'ensenyament com en l'esport bàsic i de lleure hi ha una igualtat entre dones i homes, en la seva pràctica.
- Homes i dones disposen de les mateixes oportunitats.
- Les dones practiquen esport per un tema més estètic.
- Deficiències esportives a partir dels 16 anys, tant per homes com per dones: instituts.
- El problema és la societat patriarcal: les dones s'ocupen de les tasques de la llar i de la cura familiar, si bé s'està avançant, i, per tant, a determinades edats no disposen de temps per a dedicar a l'esport i al lleure. Persistència dels rols de gènere.
- A les activitats dirigides, impulsades pel Patronat d'Esports, hi ha més dones que homes.
- Paradoxa: al dia de la dona hi ha moltíssimes dones que participen a la cursa que es programa i, en canvi, en la Mitja Marató de la ciutat hi ha molts més homes que dones que hi corren.
- Un dels objectius fixats als Jocs del Mediterrani que se celebraran a la ciutat, l'any 2017, és incrementar la pràctica de l'esport femení.

INFORMACIÓ I COMUNICACIÓ

Per obtenir dades qualitatives del present eix es van plantejar un seguit d'entrevistes, una mostra de dotze en total, amb els responsables de diferents mitjans de comunicació de la ciutat. I, en concret, es van realitzar als mitjans següents: *Més Tarragona*, *Cadena Ser*, *Circdetarragona.com*, *La Ciutat*, *El Camp de Tarragona*, *TAC 12*, *Diari de Tarragona*, *Onda Cero*, *NotíciesTGN*, *Tarragona Ràdio*, *Ràdio Nacional d'Espanya*, i *TV3*.

Les qüestions de l'entrevista, així com les respostes, es detallen a continuació:

1. L'organització disposa d'una **política d'igualtat de gènere**?

Dels 12 mitjans entrevistats, tres ho desconeixen i la resta no en disposen...

2. Es realitza un **tractament diferenciat de la informació en funció del sexe**?

Absolutament no, en cap dels mitjans.

3. Es té en compte l'ús d'un **llenguatge i una imatge no sexista i/o discriminatòria**?

Només en un cas no es té en compte, en la resta, sí.

4. S'ha tractat algun tipus **d'informació relativa a la igualtat d'oportunitats entre dones i homes**?

En dos dels mitjans no s'ha tractat mai i en la resta, sí, en casos de notícies d'actualitat o en el cas de la violència de gènere.

5. S'ha tractat algun tipus **d'informació relativa a les pràctiques discriminatòries estructurals que afecten les dones**?

En 8 mitjans, dels 12 entrevistats, no s'ha tractat mai i, en els quatre mitjans restants, s'ha tractat en reportatges especials.

6. Es garanteix **la paritat en els equips professionals**, a tots els nivells?

Només en un cas la resposta ha estat afirmativa. Dues respostes negatives i, en els altres casos, quatre mitjans han respost que no es discrimina, dos manifesten que s'avantposa la professionalitat, i un altre mitjà afirma que es garanteix en les tertúlies.

7. Es dóna **veu a les dones** en tots els temes, no només quan es parla de dones?

En nou dels mitjans la resposta és afirmativa, en dos és negativa i un altre mitjà no ha respost la qüestió.

8. Es **garanteix la presència de la veu de les dones** en els diferents gèneres mediàtics?

En nou dels mitjans la resposta és afirmativa i en els altres tres no ho tenen clar.

9. S'avaluen en profunditat **les dades estadístiques** per introduir-hi millores a l'hora d'explicar-les i, sempre que sigui possible, diferenciar-les també per gènere?

En cinc mitjans sí que s'avaluen en profunditat. No s'avaluen en tres dels mitjans i els altres quatre ho fan en funció de la temàtica i si consideren que el sexe és un factor rellevant a la notícia.

10. Se sensibiliza i capacita els professionals en igualtat d'oportunitats entre dones i homes o en perspectiva de gènere?

En cap dels mitjans entrevistats se sensibiliza i capacita les persones professionals en igualtat, si bé alguns comenten que des del Col·legi de Periodistes s'imparteix algun curs d'aquesta temàtica però que resulta voluntària l'assistència del professional.

11. S'introdueix l'impacte de gènere en les programacions?

Sí, en dos mitjans i, de manera puntual, en uns altres dos. A la resta no s'introdueix.

12. Empleneu el quadre següent, d'acord amb la realitat existent a la vostra **organització en l'actualitat:**

Categoria	Nombre d'homes	Nombre de dones	Categoria	Nombre d'homes	Nombre de dones
Direcció		1	Direcció	3	
Periodistes	4	3	Periodistes	2	2
Administració	1	2	Administració	2	2
Categoria	Nombre d'homes	Nombre de dones	Categoria	Nombre d'homes	Nombre de dones
Direcció	11	5	Direcció	2	1
Edició	25	16	Edició	5	6
Categoria	Nombre d'homes	Nombre de dones	Categoria	Nombre d'homes	Nombre de dones
Direcció	4	2	Direcció	1	
Edició			Edició	3	1
Categoria	Nombre d'homes	Nombre de dones	Categoria	Nombre d'homes	Nombre de dones
Direcció	1		Direcció		1
Edició	10	5	Edició		
Periodistes			Periodistes	3	
Fotògrafs/es			Fotògrafs/es	3	
Categoria	Nombre d'homes	Nombre de dones	Categoria	Nombre d'homes	Nombre de dones
Direcció	1	2	Direcció	2	1
Edició			Edició	6	6
Periodistes	5		Periodistes		
Administració			Administració	1	3
Categoria	Nombre d'homes	Nombre de dones			
Direcció	1				
Periodistes	1	1			
Administració	1	6			

13. Empleneu el quadre següent, en relació amb les notícies referides a homes o dones durant aquest any:

Categoria	% homes	% dones	Categoria	% homes	% dones
Famosos, arts i esports	50	50	Famosos, arts i esports		
Societat	50	50	Societat	70	30
Tribunals	90	10	Tribunals	85	15
Delictes i violència	90	10	Delictes i violència	95	5
Ciència i Salut	70	30	Ciència i Salut	60	40
Economia	80	20	Economia	85	15
Política i govern	80	20	Política i govern	85	15
Categoria	% homes	% dones	Categoria	% homes	% dones
Famosos, arts i esports	70	30	Famosos, arts i esports	70	30
Societat	80	20	Societat	50	50
Tribunals	80	20	Tribunals	50	50
Delictes i violència	70	30	Delictes i violència	95	5
Ciència i salut	70	30	Ciència i salut	90	10
Economia	70	30	Economia	90	10
Política i govern	80	20	Política i govern	80	20
Categoria	% homes	% dones	Categoria	% homes	% dones
Arts	75	25	Arts	50	50
Esports	100	0	Esports	90	10
Societat	60	40	Societat	70	30
Tribunals	60	40	Tribunals	70	30
Delictes i violència			Delictes i violència	40	60
Ciència i salut	70	30	Ciència i salut	50	50
Economia	85	15	Economia	70	30
Política i govern	50	50	Política i govern	60	40
Categoria	% homes	% dones	Categoria	% homes	% dones
Arts	50	50	Arts	60	40
Esports	80	20	Esports	90	10
Societat			Societat	60	40
Tribunals	70	30	Tribunals		
Delictes i	90	10	Delictes i	80	20
Ciència i salut	50	50	Ciència i salut	60	40
Economia	90	10	Economia	80	20
Política i govern	90	10	Política i govern	60	40
Categoria	% homes	% dones			
Arts					
Esports					
Societat					
Tribunals	80	20			
Delictes i violència	95	5			
Ciència i salut	30	70			
Economia	75	25			
Política i govern	80	20			

QÜESTIONARIS POBLACIÓ

Es van emplenar 313 qüestionaris per part de la ciutadania, tant presencialment com en línia. I el perfil social resultant, d'acord amb les dades obtingudes, es detalla tot seguit:

SEXE I EDAT	DONES	HOMES
Menors de 25	16	8
Entre 26 i 34	33	22
Entre 35 i 44	66	30
Entre 45 i 64	81	43
Més de 65	6	1
En blanc	7	0
TOTAL	209	104

RESIDÈNCIA	HOMES	DONES	TOTAL
B. PONENT-BONAVISTA	11	5	16
B. PONENT-CAMPCLAR	18	11	29
B. PONENT-TORREFORTA	15	21	36
LLEVANT	4	18	22
PART ALTA	9	1	10
PART BAIXA	8	13	21
SANT PERE I SANT PAU	1	19	20
SANT SALVADOR	3	7	10
ZONA CENTRE	24	62	86
ALTRES BARRIS	9	24	33

NIVELL D'ESTUDIS	DONES	HOMES	TOTAL
FP	43	35	78
FP/SUPERIOR	1	1	2
PRIMARIS	24	19	43
SECUNDARIS	40	18	58
SUPERIORS	94	28	112
EN BLANC	7	3	10
TOTAL	209	104	313

LLOC DE NAIXEMENT	DONES	HOMES	TOTAL
Tarragona	111	59	170
Resta de Catalunya	45	17	62
Resta d'Espanya	36	14	50
Comunitari	1	3	4
E. no comunitari	14	9	23
En blanc	2	2	4
TOTAL	209	104	313

TREBALLEN?	DONES	HOMES	TOTAL
SÍ	101	36	137
NO	106	66	172
En blanc	2	2	4
TOTAL	209	104	313

PERSONES A CÀRREC	DONES	HOMES	TOTAL
SÍ	112	52	164
NO	95	50	145
En blanc	2	2	4
TOTAL	209	104	313

Els qüestionaris es van dissenyar amb un apartat inicial relatiu a les dades personals, les quals s'han descrit en els quadres anteriors, un apartat relatiu a la percepció de la igualtat a la ciutat, que tot seguit es detallarà, i set apartats més coincidents amb els eixos que tracta el Pla (educació i formació, associacionisme, treball, salut, informació i comunicació, urbanisme, habitatge i mobilitat, i esport, cultura i lleure).

PERCEPCIÓ DE LA IGUALTAT A LA CIUTAT

- Creu que l'Ajuntament vetlla per la igualtat entre dones i homes en l'elaboració de les seves polítiques?

	DONES	%	HOMES	%
SÍ	133	63,63%	71	68,27%
NO	65	31,10%	29	27,88%
En blanc	11	5,27%	4	3,85%
TOTAL	209	100%	104	100%

- Sabia que l'Ajuntament ha aprovat recentment el seu Pla d'Igualtat intern?

	DONES	%	HOMES	%
SÍ	68	32,53%	44	42,31%
NO	136	65,07%	58	55,77%
En blanc	5	2,4%	2	1,92%
TOTAL	209	100%	104	100%

- Quins considera que són els àmbits d'actuació prioritaris per treballar la igualtat entre dones i homes a la ciutat?

ÀMBITS D'ACTUACIÓ	DONES	HOMES	TOTAL
Educació i formació	154	71	225
Treball	139	53	192
Associacionisme	38	17	55
Urb., habitatge i m.	18	19	37
Salut	79	32	111
Esport	25	21	46
Inf. i comunicació	54	26	80
Cultura i lleure	55	22	77

- Creu que és necessari seguir treballant per la igualtat d'oportunitats entre dones i homes?

	DONES	%	HOMES	%
SÍ	186	88,99%	91	87,5%
NO	3	1,44%	7	6,73%
En blanc	20	9,57%	6	5,77%
TOTAL	209	100%	104	100%

EDUCACIÓ I FORMACIÓ

- Creu necessari fomentar la coeducació a les escoles i instituts?

	DONES	%	HOMES	%
SÍ	199	95,22%	95	91,35%
NO	5	2,39%	8	7,69%
En blanc	5	2,39%	1	0,96%
TOTAL	209	100%	104	100%

- Creu que hi ha professions més adients per a dones i altres més adients per a homes?

	DONES	%	HOMES	%
SÍ	72	34,45%	50	48,08%
NO	132	63,16%	52	51,92%
En blanc	5	2,39%	0	0%
TOTAL	209	100%	104	100%

- Quan compra joguines, les tria en funció del sexe de l'infant?

	DONES	%	HOMES	%
SÍ	32	15,31%	56	53,85%
NO	119	56,94%	44	42,31%
En blanc	58	27,75%	4	3,84%
TOTAL	209	100%	104	100%

- Fomenta, amb independència del seu sexe, de la manera igual, la col·laboració dels nens i les nenes en les tasques domèstiques?

	DONES	%	HOMES	%
SÍ	189	90,43%	82	78,85%
NO	12	5,74%	12	11,54%
En blanc	8	3,83%	10	9,61%
TOTAL	209	100%	104	100%

ASSOCIACIONISME

- Participa en algun grup, associació o entitat de la ciutat?

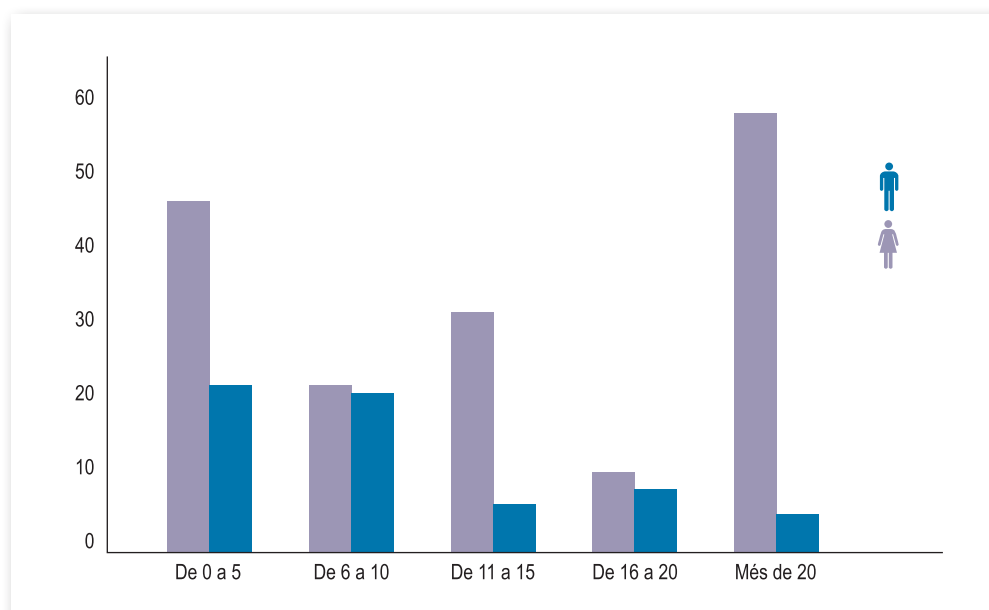
	DONES	%	HOMES	%
SÍ	60	28,70%	33	31,73%
NO	146	69,86%	68	65,38%
En blanc	3	1,44%	3	2,89%
TOTAL	209	100%	104	100%

- Té dificultats per realitzar activitats de caire associatiu?

	DONES	%	HOMES	%
SÍ	23	11,00%	11	10,58%
NO	173	82,77%	90	86,54%
En blanc	13	6,23%	3	2,88%
TOTAL	209	100%	104	100%

TREBALL

- Quantes hores dedica setmanalment a les tasques domèstiques?

- Creu que les dones tenen més dificultats que els homes per accedir a llocs de treball de comandament?

	DONES	%	HOMES	%
SÍ	180	86,12%	63	60,58%
NO	17	8,13%	40	38,46%
En blanc	12	5,75%	1	0,96%
TOTAL	209	100%	104	100%

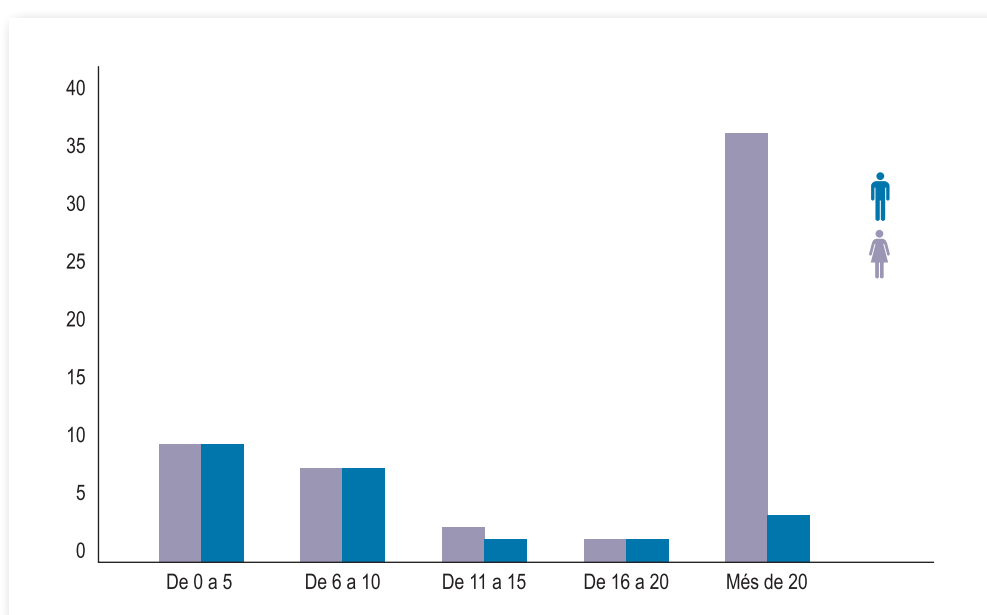
- Considera que hi ha llocs de treball més adients per a homes i altre més adients per a dones?

	DONES	%	HOMES	%
SÍ	78	37,32%	50	48,08%
NO	120	57,42%	51	49,04%
En blanc	42	5,26%	3	2,88%
TOTAL	209	100%	104	100%

- Creu que són necessàries les mesures per evitar a la feina l'assetjament sexual i per raó de sexe?

	DONES	%	HOMES	%
SÍ	181	86,60%	79	75,97%
NO	17	8,13%	22	21,15%
En blanc	11	5,27%	3	2,88%
TOTAL	209	100%	104	100%

- Quantes hores setmanals dedica a la cura dels altres?

- Disposa d'informació relativa a les malalties i necessitats de salut femenines?

	DONES	%	HOMES	%
SÍ	156	74,64%	50	48,08%
NO	46	22,00%	49	47,11%
En blanc	7	3,36%	5	4,81%
TOTAL	209	100%	104	100%

- Considera suficients els ajuts i polítiques públiques en favor de les persones amb discapacitat i per problemes greus de salut?

	DONES	%	HOMES	%
SÍ	22	10,53%	13	12,50%
NO	178	85,17%	84	80,77%
En blanc	9	4,3%	7	6,73%
TOTAL	209	100%	104	100%

- Creu que són necessàries les mesures per a l'eradicació de la violència de gènere?

	DONES	%	HOMES	%
SÍ	192	91,87%	88	84,61%
NO	10	4,78%	11	10,58%
En blanc	7	3,35%	5	4,81%
TOTAL	209	100%	104	100%

- Quins d'aquests supòsits considera que són violència de gènere?
- Què creu que l'afecta a la seva salut, o l'ha afectat al llarg dels anys?

INFORMACIÓ I COMUNICACIÓ

- Creu que els mitjans de comunicació mostren una imatge real i correcta de dones i homes?

	DONES	%	HOMES	%
SÍ	60	28,71%	42	40,38%
NO	134	64,11%	56	53,84%
En blanc	15	7,18%	6	5,78%
TOTAL	209	100%	104	100%

- Creu que són necessàries mesures pel foment d'un llenguatge i una comunicació no sexista?

	DONES	%	HOMES	%
SÍ	180	86,12%	72	69,23%
NO	18	8,61%	26	25,00%
En blanc	11	5,27%	6	5,77%
TOTAL	209	100%	104	100%

- Creu que hi ha col·lectius de dones que no apareixen als mitjans de comunicació?

	DONES	%	HOMES	%
SÍ	133	63,63%	56	53,85%
NO	44	21,05%	35	33,65%
En blanc	32	15,32%	13	12,50%
TOTAL	209	100%	104	100%

URBANISME, HABITATGE I MOBILITAT

- Creu que la ciutat té dificultats d'accessibilitat?

	DONES	%	HOMES	%
SÍ	154	73,68%	65	62,50%
NO	45	21,53%	33	31,73%
En blanc	10	4,79%	6	5,77%
TOTAL	209	100%	104	100%

- Disposeu d'una bona xarxa de transport públic des de casa vostra fins al centre mèdic, escola o institut, parc públic o centre esportiu?

	DONES	%	HOMES	%
SÍ	72	34,45%	76	73,08%
NO	25	11,96%	21	20,19%
En blanc	112	46,41%	7	6,73%
TOTAL	209	100%	104	100%

- Creu que a la ciutat hi ha zones insegures?

	DONES	%	HOMES	%
SÍ	147	70,33%	63	60,58%
NO	42	20,09%	33	31,73%
En blanc	20	9,58%	8	7,69%
TOTAL	209	100%	104	100%

- Té dificultats per a disposar o mantenir un habitatge?

	DONES	%	HOMES	%
SÍ	96	45,93%	49	47,11%
NO	95	45,45%	40	38,46%
En blanc	18	8,62%	15	14,43%
TOTAL	209	100%	104	100%

ESPORT, CULTURA I LLEURE

- Té dificultats per a realitzar activitats de caire esportiu, cultural o de lleure?

	DONES	%	HOMES	%
SÍ	63	30,14%	19	18,27%
NO	132	63,16%	75	72,11%
En blanc	14	6,70%	10	9,62%
TOTAL	209	100%	104	100%

- Considera que hi ha esports més adients per a homes i d'altres més adients per a dones?

	DONES	%	HOMES	%
SÍ	53	25,36%	38	36,54%
NO	142	67,94%	56	53,85%
En blanc	14	6,7%	10	9,61%
TOTAL	209	100%	104	100%

- **Practica cap esport?**

	DONES	%	HOMES	%
SÍ	51	24,40%	51	49,04%
NO	87	41,6%	29	27,88%
En blanc	71	34%	24	23,08%
TOTAL	209	100%	104	100%

- **Creu que hi ha un reconeixement i presència equitativa de dones i homes professionals en l'àmbit de la cultura?**

	DONES	%	HOMES	%
SÍ	79	37,80%	45	43,27%
NO	58	27,75%	30	28,85%
En blanc	72	65,55%	29	27,88%
TOTAL	209	100%	104	100%

Questionaris

AJUNTAMENT DE
TARRAGONA

www.tarragona.cat

QÜESTIONARI AVALUACIÓ PLA DE POLÍTIQUES DE DONES, TARRAGONA, 2009-2011

Nom i cognoms : .....

Associació que representa: .....

Consell Municipal.....

1. Consideres adequats els eixos d'actuació del Pla? Gens Poc Bastant Molt

2. Proposaries nous eixos o eliminaries algun? Detalla:

3. Et sembla satisfactori el percentatge de mesures executades?

Gens Poc Bastant Molt

4. Eix d'actuació I Organització municipal. Com valeres les mesures executades?

MB B R D

5. Eix d'actuació II Educació. Com valeres les mesures executades?

MB B R D

6. Eix d'actuació II Educació. Quines de les actuacions pendents consideres prioritàries?

Enumera segons prioritat:

MB: Molt Bé B: Bé R: Regular D: deficient

1

Recomanar i oferir formació específica a la comunitat escolar en l'ús d'un llenguatge no sexista en l'elaboració de comunicacions i materials escolars	
Col·laborar amb el Projecte Educatiu de Ciutat per tal que en totes les seves línies de treball quedi incorporada la perspectiva de gènere	
Vetllar perquè el material educatiu i les campanyes publicitàries adreçades a la infància i adolescència no tinguin connotacions sexistes	
Crear un espai d'atenció a la família , on treballar els rols educatius dels pares i mares envers les seves filles i fills	
Promoure i col·laborar en les campanyes de sensibilització dirigides a pares i mares sobre la necessitat de la coeducació de les seves filles i els seus fills	
Promoure la creació d'escoles de mares i pares a través de les Escoles Bressol	
Realitzar jornades de sensibilització a la comunitat escolar sobre la distribució de les responsabilitats familiars i domèstiques , potenciant el valor de les feines quotidianes i de la llar	
Participar i promoure mesures que facilitin informació sobre l' elecció d'estudis sense estereotips sexistes	
Crear serveis específics d'orientació acadèmica i professional	

7. Eix d'actuació II Educació. Proposaries alguna acció?

8. Eix d'actuació III Espai urbà, mobilitat i habitatge. Com valores les mesures executades?

MB B R D

9. Eix d'actuació III Espai urbà, mobilitat i habitatge. Consideres prioritària l'acció pendent? Aquesta és "habilitar una zona de bancs a les entrades de les llars d'infants per fomentar la relació entre famílies"

Molt Bastant Poc Gens

MB: Molt Bé B: Bé R: Regular D: deficient

2

10. Eix d'actuació III Espai urbà, mobilitat i habitatge. Proposaries alguna acció?

11. Eix d'actuació IV Salut i Qualitat de vida. Com valores les mesures executades?

MB B R D

12. Eix d'actuació IV Salut i Qualitat de vida. Consideres prioritària l'acció pendent?
Aquesta és "impulsar i participar en campanyes de sensibilització que fomentin la corresponsabilitat en les tasques d'atenció i cura de persones malaltes o dependents"

Molt Bastant Poc Gens

13. Eix d'actuació IV Salut i Qualitat de vida. Proposaries alguna acció?

14. Eix d'actuació V Treball i usos del temps. Com valores les mesures executades?

MB B R D

15. Eix d'actuació V Treball i usos del temps. Quines de les actuacions pendents consideres prioritàries? Enumera segons prioritat:

MB: Molt Bé B: Bé R: Regular D: deficient

3

Adaptar els horaris de les accions formatives a les necessitats de les famílies	
Dissenyar eines i accions formatives que promoguin la incorporació de dones en professions on actualment estan poc representades	
Crear un Banc de Temps , fomentant noves formes d'intercanvi i solidaritat social	

16. Eix d'actuació V Treball i usos del temps. Proposaries alguna acció?

17. Eix d'actuació VI Participació i associacionisme. Com valores les mesures executades?

MB B R D

18. Eix d'actuació VI Participació i associacionisme. Consideres prioritària l'acció pendent?

Aquesta és "impulsar activitats educatives a les escoles per al foment de la interculturalitat"?

Molt Bastant Poc Gens

19. Eix d'actuació VI Participació i associacionisme. Proposaries alguna acció?

MB: Molt Bé B: Bé R: Regular D: deficient

20. Eix d'actuació VII Cultura i esports. Com valoreu les mesures executades?

MB B R D

21. Eix d'actuació VII Cultura i esports. Quines de les actuacions pendents consideres prioritàries? Enumera segons prioritat:

Fomentar el desenvolupament d' activitats que promoguin el debat social a l'entorn de la igualtat d'oportunitats i de tracte	
Promoure mesures que afavoreixin l'accés de les dones de totes les edats a les diferents manifestacions culturals i artístiques	
Promoure la presència equilibrada de dones i homes en l'oferta artística i cultural i en els diferents òrgans de decisió en l'àmbit cultural	
Adequar els horaris de l'oferta cultural i esportiva a les necessitats de les dones	
Promoure equips esportius mixtes i la ruptura dels estereotips sexistes associats a l' esport	
Donar suport als equips femenins de base en aquells esports amb major representació masculina	

22. Eix d'actuació VII Cultura i esports. Proposaries alguna acció?

23. Estàs satisfet/a amb la teva participació en els grups de discussió?

MB B R D

24. Com valoreu la forma de participació proposada en els grups de discussió?

MB B R D

MOLTES GRÀCIES!!

MB: Molt Bé B: Bé R: Regular D: deficient

5

DADES PERSONALS

- 0. Sexe** Dona Home
- 1. Edat** Menor de 25 Entre 25 i 34 Entre 35 i 44 Entre 45 i 65 Més de 65
- 2. Lloc de naixement**
 Tarragona Resta de Catalunya Resta d'Espanya Estranger/a comunitari/a Estranger/a no comunitari/a
- 3. Zona de residència**
 Part Alta Part Baixa Zona Centre Barris de Ponent - Torreforta Barris de Ponent - Campclar
 Barris de Ponent - Bonavista Sant Salvador Sant Pere i Sant Pau Llevant Altres barris
- 4. Treball** Sí No
- En cas afirmatiu, tipus de jornada**
 Completa Parcial
- 5. Visc en parella** Sí No
- 6. Nivell d'estudis**
 Primaris Secundaris Formació Professional (FP) Superiors
- 7. Persones al seu càrrec** Sí No
- En cas afirmatiu:**
 Fills/es Gent gran Discapacitats/es

PERCEPCIÓ D'IGUALTAT A LA CIUTAT

- 1. Creu que l'ajuntament vetlla per la igualtat entre dones i homes en l'elaboració de les seves polítiques?**
 Sí No
- 2. Sabia que l'ajuntament ha aprovat recentment el seu Pla d'Igualtat intern?**
 Sí No
- 3. Quins considera que són els àmbits d'actuació prioritaris per a treballar la igualtat entre dones i homes a la ciutat?**
 Educació i formació Treball Salut i benestar social Informació i comunicació
 Associacionisme Urbanisme, habitatge i mobilitat Esport Cultura i lleure
- 4. Creu que és necessari seguir treballant per la igualtat d'oportunitats entre dones i homes?**
 Sí No

EDUCACIÓ I FORMACIÓ

- 1. Creu necessari fomentar la coeducació (educar a les persones des de la igualtat amb independència que siguin nens o nenes) a les escoles i instituts?**
 Sí No
- 2. Creu que hi ha professions més adients per a dones i d'altres més adients per a homes?**
 Sí No
- 3. Quan compra joguines, les escull en funció del sexe de l'infant?**
 Sí No
- 4. Fomenta, amb independència del seu sexe, de forma igual, la col·laboració dels nens i nenes en les tasques domèstiques?**
 Sí No

ASSOCIACIONISME

1. Participa en algun grup, associació o entitat de la ciutat?

Sí No

En cas afirmatiu, quin?

2. Té dificultats per a realitzar activitats de caire associatiu?

Sí No

En cas afirmatiu, detalli quines:

TREBALL

1. Quantes hores dedica setmanalment a les tasques domèstiques?

i la seva parella?

2. Creu que les dones tenen més dificultats que els homes per accedir a llocs de treball de comandament?

Sí No

3. Considera que hi ha llocs de treball més adients per a homes i altres més adients per a dones?

Sí No

4. Creu que són necessàries mesures per evitar a la feina l'assetjament sexual i l'assetjament per raó de gènere?

Sí No

5. Proposaria accions concretes per a fomentar la igualtat entre dones i homes en l'àmbit del treball?

SALUT

1. Quantes hores setmanals dedica a la cura dels altres (fills/es, gent gran, discapacitats/es)?

i la seva parella?

2. Disposa d'informació relativa a les malalties i necessitats de salut femenines (centres especials, prevenció, xerrades, assessorament, etc..)?

Sí No

3. Considera suficients els ajuts i polítiques públiques en favor de les persones amb discapacitat i per problemes greus de salut?

Sí No

4. Creu que són necessàries mesures per a l'eradicació de la violència de gènere?

Sí No

5. Quins d'aquests supòsits considera que són violència de gènere?

- Insults   Control sobre la persona   Impediment per prendre decisions pròpies   Danys físics
 No respectar les relacions familiars i d'amistat   Que et cregui incapaç   Danys psíquics

6. Què creu que li afecta a la seva salut, o li ha afectat al llarg dels anys?

- Manca de recursos econòmics   Soledat   Altres:
 Doble jornada (treball a casa i fora de casa)   Cura de familiars depenents

7. Proposaria accions concretes per a fomentar la igualtat entre dones i homes en l'àmbit de la salut? Quines?

INFORMACIÓ I COMUNICACIÓ

1. Creu que els mitjans de comunicació mostren una imatge real i correcta de dones i homes?

- Sí   No

En cas negatiu, detall:

2. Creu que són necessàries mesures pel foment d'un llenguatge i una comunicació no sexista?

- Sí   No

3. Creu que existeixen col·lectius de dones que no apareixen als mitjans de comunicació?

- Sí   No

En cas afirmatiu, indiqui quins:

4. Proposaria accions concretes per a fomentar la igualtat entre dones i homes en l'àmbit de la informació i la comunicació?

URBANISME, HABITATGE I MOBILITAT

1. Creu que la ciutat té dificultats d'accessibilitat?

- Sí   No

En cas afirmatiu, marqueu on es troben els problemes:

- Carrers i voreres   Equipaments i serveis públics   Habitatges   Locals comercials

Indiqueu casos concrets de dificultat:

2. Disposeu d'una bona xarxa de transport públic des de casa vostra fins el centre mèdic, escola o institut, parc públic o centre esportiu?

Sí No

En cas negatiu, identifiqueu el problema:

3. Creu que a la ciutat existeixen zones insegures?

Sí No

En cas afirmatiu, indiqueu la zona i el motiu:

4. Té dificultats per a disposar o mantenir un habitatge?

Sí No

ESPORT, CULTURA I LLEURE

1. Té dificultats per a realitzar activitats de caire esportiu, cultural o de lleure?

Sí No

En cas afirmatiu, detalli quines:

2. Considera que hi ha esports més adients per a homes i d'altres més adients per a dones?

Sí No

3. Practica cap esport?

Sí No

En cas afirmatiu, indiqui quin/s:

4. Creu que existeix un reconeixement i presència equitativa de dones i homes professionals en l'àmbit cultural?

Sí No

5. Quantes hores setmanals dedica a l'esport, la cultura i/o el lleure? i la seva parella?

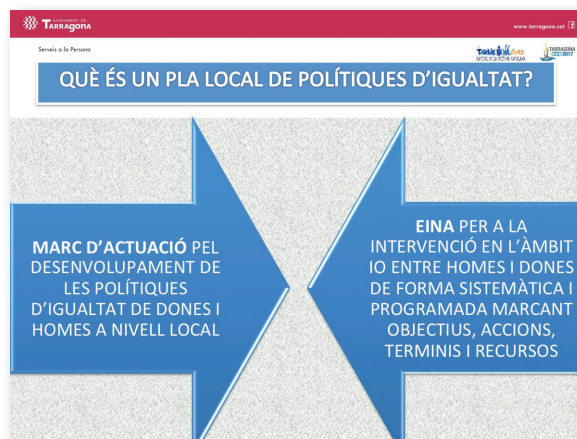

6. Proposaria accions concretes per a fomentar la igualtat entre dones i homes en l'àmbit de l'esport, la cultura i el lleure?

D'acord amb el que estableix la Llei orgànica 15/1999, de 13 de desembre, de protecció de dades de caràcter personal, aquestes dades no es destinaran a altres finalitats que les expressades en aquest document ni tampoc es facilitaran a terceres parts, i la persona usuària pot exercir el dret d'accés, rectificació, cancel·lació i oposició.

MOLTES GRÀCIES PER LA SEVA COL·LABORACIÓ. Polítiques d'Igualtat - Serveis a la Persona

Presentació Espai de participació ciutadana

QUÈ ÉS UN PLA LOCAL DE POLÍTQUES D'IGUALTAT?

LES POLÍTQUES D'IGUALTAT CONSISTEIXEN

IMPLEMENTACIÓ DE MESURES COMPENSATÒRIES QUE TENDEIXEN A ELIMINAR AQUELLES DISCRIMINACIONS PER RAÓ DE SEXE QUE LIMITEN A HOMES I DONES L'OPORTUNITAT D'ACCEDIR I DESENVOLUPAR-SE EN IGUALTAT EN QUALSEVOL ÀMBIT: POLÍTIC, SOCIAL, ECONÒMIC, CULTURAL, EDUCATIU, ETC.

QUE ÉS UN PLA LOCAL DE POLÍTIQUES D'IGUALTAT?

FASES DEL PLA LOCAL:

FASES	ACCIONS
COMPROMÍS DE L'AJUNTAMENT	Decisió i comunicació Creació equip impulsor
DIAGNOSI	Planificació i recollida d'informació Anàlisi i presentació de propostes
PROGRAMACIÓ	Elaboració Pla d'Acció Planificació del Pla
IMPLEMENTACIÓ	Execució de les accions previstes Seguiment i control
AVALUACIÓ	Anàlisis dels resultats obtinguts Propostes de millora

ESTRUCTURA DEL PROCÉS PARTICIPATIU

ESTRUCTURA DE L'ESPAI PARTICIPATIU

ESTRUCTURA DE L'ESPAI PARTICIPATIU

CIUTADANIA ASSOCIADA

ÒRGANS DE PARTICIPACIÓ ESTABLE MUNICIPALS + ASSOCIACIONS SENSE ÀNIM DE LUCRE

- CONSELL M. DE DONES
- CONSELL M. DISCAPACITAT
- CONSELL M. GENT GRAN
- CONSELL ESCOLAR MUNICIPAL
- ASSOCIACIONS VEÏNS I VEÏNES
- ASSOCIACIONS CULTURALS
- ASSOCIACIONS ESPORTIVES

ESTRUCTURA DE L'ESPAI PARTICIPATIU

CIUTADANIA NO ASSOCIADA

OBERT A TOTES AQUELLES PERSONES, DONES I HOMES, QUE A TÍTOL INDIVIDUAL VULGUIN PARTICIPAR EN LA CONSTRUCCIÓ DEL PLA LOCAL DE POLÍTIQUES D'IGUALTAT

ESTRUCTURA DE L'ESPAI PARTICIPATIU

PROFSSIONALS

MOSTRA REPRESENTATIVA DE PROFESSIONALS, TANT A NIVELL INTERN, DE L'AJUNTAMENT, COM EXTERN (ASSOCIACIONS, FUNDACIONS, ENTITATS, AUTÒNOMS I EMPRESES), AGRUPATS D'ACORD AMB ELS ÀMBITS D'ACTUACIÓ DEL PLA LOCAL

DESENVOLUPAMENT DE LA PARTICIPACIÓ

DESENVOLUPAMENT DE LA PARTICIPACIÓ

QÜESTIONARIS   GRUPS DE DISCUSSIÓ   ENTREVISTES

www.tarragona.cat

DESENVOLUPAMENT DE LA PARTICIPACIÓ

QÜESTIONARIS

- CIUTADANIA NO ASSOCIADA
- ASSOCIACIONS CULTURALS
- ASSOCIACIONS ESPORTIVES
- SENAT

www.tarragona.cat

DESENVOLUPAMENT DE LA PARTICIPACIÓ

ENTREVISTES

UNIVERSITAT ROVIRA I VIRGILI

MITJANS DE COMUNICACIÓ LOCALS

www.tarragona.cat

DESENVOLUPAMENT DE LA PARTICIPACIÓ

GRUPS DE DISCUSSIÓ

- ASSOCIACIONS DE VEÏNS I VEÏNES
- PROFESSIONALS DELS ÀMBITS D'ACTUACIÓ
- JOVENTUT
- CONSELLS MUNICIPALS

DESENVOLUPAMENT DE LA PARTICIPACIÓ

- 1 • VALORACIÓ DEL PLA LOCAL ANTERIOR
- 2 • DIAGNOSI DE LA SITUACIÓ ACTUAL
- 3 • PROPOSTES D'ACCIONS

www.tarragona.cat

SIMONE DE BEAUVOIR

EL PROBLEMA DE LA DONA SEMPRE HA ESTAT UN PROBLEMA D'HOMES

www.tarragona.cat

MOLTES GRÀCIES!

Pla Local d'Igualtat
Tarragona

AJUNTAMENT DE
TARRAGONA

www.tarragona.cat

